

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

วิทยานิพนธ์

ของ

เมธี นาอุดม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

เมษายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

วิทยานิพนธ์

ของ

เมธี นาอุดม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

เมษายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

WORK PERFORMANCE BASED ON TEN PRINCIPLES OF A RIGHTEOUS KING OF
SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER NAKHON PHANOM
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

BY

MATEE NA-UDOM

A Thesis Submitted to Partial Fulfillment of the Requirements for
The Master of Education Degree in Educational Administration
at Sakon Nakhon Rajabhat University

April 2020

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ เมธี นาอุดม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบ ประธานที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒนา สุวรรณไตรย์) (รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร) วิทยานิพนธ์
และกรรมการสอบ

..... กรรมการสอบ กรรมการที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์) แต่งตั้งเพิ่มเติม (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์) วิทยานิพนธ์
และกรรมการสอบ

..... กรรมการสอบและ
(ดร.เทพรังสรรค์ จันทรังษี) ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร)
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 28 เดือน เมษายน พ.ศ. 2563

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากรองศาสตราจารย์ ดร.โซชา ภาวะบุตร ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณาเอาใจใส่ ดูแล ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ส่งผลให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ นายจักรารุช สอนโกษา นายวิระ ทับบุญ นายกิตติศักดิ์ โสตาภา นายเรืองณรงค์ ดวงดีแก้ว นายโกแมน คัดทะจันทร์ นายอรณพ ป้องกัน นายธนพัฒน์ อภัยโส นางอรสา ลมชิด ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ตลอดจนเป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการพัฒนาในการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 และ เขต 2 ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และ เขต 2 ทุกคน ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

และที่สำคัญที่สุด ขอขอบคุณบิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน คอยดูแลและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ที่ได้อบรมสั่งสอนและสนับสนุนการศึกษาของข้าพเจ้าตั้งแต่นั้น จนปัจจุบัน

ชื่อเรื่อง	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม
ผู้วิจัย	เมธี นาอุดม
กรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์
ปริญญา	ค.ม. (การบริหารการศึกษา)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และเขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 360 คน จำแนกเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 120 คน ครูผู้สอน จำนวน 120 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.987 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.240-0.842 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) ชนิด Independent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของ

ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน พบว่าโดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม เสนอแนะไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านศีละ (ความประพฤติดีงาม) ผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของทุกคน โดยจะต้องนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้ในการบริหารงาน 2) ด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง) ควรใช้โครงการโรงเรียนสุจริตมาใช้ในการบริหารงาน และโรงเรียนคุณธรรมเข้ามาใช้ในการบริหารงานร่วมด้วย 3) ด้านมัทวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย) ควรยึดหลักตามมารยาทไทยวัฒนธรรมไทย รู้จักให้อภัยกันและกัน เคารพความเท่าเทียมกัน 4) ด้านตบะ (ความเพียร) โดยนำหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสำเร็จ และมีวินัยในตัวเอง 5) ด้านขันติ (ความอดทน) ผู้บริหารจะต้องใจเย็นมองโลกในเชิงบวก มีความอดทน

คำสำคัญ : การปฏิบัติหน้าที่ ทศพิธราชธรรม

TITLE	Work Performance Based on Ten Principles of a Righteous King of School Administrators under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office
AUTHOR	Matee Na-udom
ADVISORS	Assoc. Prof. Dr. Chaiya Pawabutra Asst. Prof. Dr. Vjitra Vonganusith
DEGREE	M.Ed. (Educational Administration)
INSTITUTION	Sakon Nakhon Rajabhat University
YEAR	2020

ABSTRACT

The purpose of this research was to examine work performance based on ten principles of a righteous king (Dasarajadhamma principles) of school administrators under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office (NPM-PESAO). The sample consisted of a total of 360 participants including 120 school administrators, 120 teachers and 120 chairpersons of basic education committee in schools under NPM-PESAO 1 and 2 in the 2019 academic year.

The instrument for data collection was a set of rating-scale questionnaires with the reliability of 0.987 and the discriminative power ranging from 0.240 to 0.842.

The statistics for data analysis were mean, standard deviation, t-test for Independent Samples, and One-Way ANOVA.

The findings were as follows:

1. Work performance based on ten principles of a righteous king of school administrators under NPM-PESAO, as a whole and each aspect was at a high level.

2. Work performance based on ten principles of a righteous king of school administrators under NPM-PESAO, as perceived by participants with different positions, as a whole showed statistical significance at .01 level.

3. Work performance based on ten principles of a righteous king of school administrators under NPM–PESAO, as perceived by participants from different school sizes as a whole and each aspect was not different.

4. Work performance based on ten principles of a righteous king of school administrators under NPM–PESAO, as perceived by participants from different work experiences as a whole and each aspect was not different.

5. Work performance based on ten principles of a righteous king of school administrators under NPM–PESAO, as perceived by participants from different schools as a whole and each aspect showed statistical significance at .01 level.

6. The guidelines for developing work performance based on ten principles of a righteous king of school administrators under NPM–PESAO proposed five aspects: 1) Sila (Maintaining Good Conduct). School administrators should be examples to their subordinates and stakeholders by observing and practicing the precepts of Dhamma teaching, 2) Ajjava (Honesty). School administrators should transform the Buddhism based principles from the Upright School Project and Moral School Project into practice, 3) Madhava (Kindness and Politeness). School administrators should follow Thai manners and cultures. The qualities in terms of forgiveness and respectfulness should be also employed in performing duties, 4) Tapa (Diligence). School administrators should be self-discipline and implement the working principles of King Rama IX into practice to achieve success, 5) Khanti (Patience). School administrators should be patient and optimistic in performing their duties.

Keywords : Work Performance, Ten Principles of a Righteous King

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	7
ความมุ่งหมายของการวิจัย	8
สมมติฐานของการวิจัย	9
ความสำคัญของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	10
กรอบแนวคิดของการวิจัย	12
นิยามศัพท์เฉพาะ	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
หลักการ แนวคิดและทักษะเกี่ยวกับการบริหาร	19
ความหมายของการบริหารงาน	19
แนวคิดทักษะเกี่ยวกับการบริหารงาน	20
หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม	22
ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม	22
ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม	31
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม	37
หลักทศพิธราชธรรม	49
ผู้บริหารกับทศพิธราชธรรม	73

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บริบทสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม	85
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1	85
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2	87
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	98
งานวิจัยในประเทศ	98
งานวิจัยต่างประเทศ	104
3 วิธีดำเนินการวิจัย	107
ตอนที่ 1 การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	107
ประชากร	107
กลุ่มตัวอย่าง	108
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	120
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	123
การเก็บรวบรวมข้อมูล	125
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	125
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	125
ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม	126
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	129
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	129
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	130

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	131
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	131
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย	133
ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	161
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	173
ความมุ่งหมายการวิจัย	173
สมมติฐานการวิจัย	174
วิธีดำเนินการวิจัย	175
ประชากร	175
กลุ่มตัวอย่าง	175
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	176
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	176
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	176
สรุปผลการวิจัย	177
อภิปรายผลการวิจัย	179
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	184
บรรณานุกรม	187
ภาคผนวก	199
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	201

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์	207
ภาคผนวก ค แบบประเมินเครื่องมือการวิจัยสำหรับผู้เชี่ยวชาญ	227
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	239
ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญแนวทางการพัฒนา	255
ภาคผนวก ฉ คำอำนาจจำแนกรายชื่อแบบสอบถามและค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม	261
ภาคผนวก ช ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	269
ภาคผนวก ซ ภาพประกอบการวิจัย	283
ประวัติย่อของผู้วิจัย	291

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประชากรจำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและขนาดโรงเรียน	111
2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและขนาดโรงเรียน	112
3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดเล็ก สพป.นครพนม เขต 1	112
4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดกลาง สพป.นครพนม เขต 1	114
5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดใหญ่ สพป.นครพนม เขต 1	115
6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดเล็ก สพป.นครพนม เขต 2	116
7 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดกลาง สพป.นครพนม เขต 2	118
8 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดใหญ่ สพป.นครพนม เขต 2	119
9 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	131
10 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวม	133
11 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านทานะ (การให้)	135
12 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ด้านศีละ (ความประพฤติดีงาม)	136

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริจาตะ (การเสียสละ)	137
14 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง)	139
15 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านมัททวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย)	140
16 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านตบะ (ความเพียร)	142

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านอภิปุณ (ความไม่โกรธ)	143
18 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)	144
19 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านขันติ (ความอดทน)	146
20 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านอวิโรธนะ (ความไม่คลาดจากธรรม)	147
21 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัด นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง	149

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
22 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพ การดำรงตำแหน่ง เป็นรายคู่	151
23 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาด ของสถานศึกษา	154
24 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาด ของสถานศึกษาเป็นรายคู่	156
25 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประเภท การทำงาน	157
26 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัด นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน	160

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
<p>27 การเปรียบเทียบเพื่อหาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม</p>	162
<p>28 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ...</p>	263

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	13
2 แผนที่แสดงเขตบริการของ สฟป.นครพนม เขต 2	88
3 สัมภาษณ์ ผศ.ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่	285
4 สัมภาษณ์ ผศ.ดร.เพ็ญพิศ ธรรมรัตน์	285
5 สัมภาษณ์ นายจักราวุธ สอนโกษา	286
6 สัมภาษณ์ นายวีระ ทับบุญ	286
7 สัมภาษณ์ นายกิตติศักดิ์ โสตาภา	287
8 สัมภาษณ์ นายเรืองรงค์ ดวงดีแก้ว	287
9 สัมภาษณ์ โกแมน คัดทะจันทร์	288
10 สัมภาษณ์ นายอรุณพ ป้องกัน	288
11 สัมภาษณ์ นายธนพัฒน์ อภัยโส	289
12 สัมภาษณ์ นางอรสา ลมชิด	289

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) ประกอบกับแรงกดดันจากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทักษะคน ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมและพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วรวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหามากมายประการนับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีและการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสมขาดความคล่องตัวยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมและการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริตและการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 20 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า ๑)

การศึกษานั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชาติให้ดีขึ้น ในขณะที่ผู้บริหารการศึกษาเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการศึกษาของชาติ การก้าวขึ้นมาเป็นผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นเรื่องที่ไม่ยากนักแต่การเป็นนักบริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาที่พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกนั้นเป็นเรื่องที่ยากยิ่งกว่า

การเป็นผู้นำทางการศึกษาจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์การเป็นคนดีและคนเก่ง คงไม่เพียงพอ เพราะในการบริหารจัดการยังจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ความขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ กล้าคิด กล้าทำ มีกัลยาณมิตร สามารถตัดสินใจอย่างชาญฉลาด ใช้คุณธรรมเป็นเครื่อง ชี้นำอาชีพพัฒนาตนเองอยู่เสมอ อีกทั้งต้องยึดถือและปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ โดยเคร่งครัด (ชร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 325)

การปฏิรูปการศึกษาและนโยบายของรัฐบาลมีวัตถุประสงค์ต้องการพัฒนา สังคมไทยให้เป็นสังคมที่ยึดหลักคุณธรรมนำความรู้และใช้ระบบการจัดการศึกษาเป็น เครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมเป็นพื้นฐานในกระบวนการเรียนรู้โดยการร่วมมือ กันทั้งสถาบันครอบครัว ชุมชนสถาบันทางศาสนาและสถานศึกษาอย่างบูรณาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาที่จะเป็นกลไกสำคัญในการ ขับเคลื่อนการพัฒนาวินัย คุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาทักษะในระดับสถานศึกษา รวมทั้งสามารถปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนจนสามารถนำไปปฏิบัติ จนเป็นวิถีชีวิตได้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2550, หน้า 40)

ในปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมเป็นอย่างมาก ตามมาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม มาตรา 5 มาตรฐานทางจริยธรรม คือ หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐจะยึดมั่นในสถาบัน หลักของประเทศ อันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เจ้าหน้าที่ของรัฐซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดีและรับผิดชอบต่อหน้าที่ จะต้องกล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ชอบธรรม คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ ดำรงตน เป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ (พระราชบัญญัติมาตรฐาน ทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม, 2562, หน้า 1)

การใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนานั้น เป็นอีกแนวคิดหนึ่งของการปฏิบัติตน และปฏิบัติงาน ร่วมกันบนพื้นฐานของหลักธรรมมาภิบาล ซึ่งการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกัน และกัน การสร้างวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมองค์กรของหน่วยงานนั้น ๆ อย่างมีความสุข ด้วยการอยู่แบบไทย ๆ มีความผาสุกในการดำรงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตายและถือได้ว่าเป็นวิถี

ชีวิตของสังคมประเทศไทยตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา อันเป็นพื้นฐานของมิติทางสังคมที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นเรื่องการปฏิบัติตนตามหลักธรรมนอกจากจะเป็นแนวคิดของการสร้างเกะกำแพงในอันที่จะไม่ให้ชีวิตห่างไกลจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้วยังเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาคนให้รักและเข้าใจในแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา รักถิ่นรักองค์กรหรือหน่วยงานที่ตนเองปฏิบัติ รักบ้านเกิดเมืองนอน รักประเทศ มีความซื่อสัตย์ต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ทำให้เราอยู่อย่างมีความรัก ความผูกพัน (พระธรรมา นาดมโม (เทพวรรณ, 2558, หน้า 2)

ในสังคมไทยชาวพุทธทุกยุคทุกสมัยล้วนมีหลักธรรม คุณธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตและการทำงานเช่น หลักธรรมทศพิธราชธรรมพบหลักฐานปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกทศพิธราชธรรม โดยทั่วไปแปลว่า ธรรมะสำหรับพระราชา 10 ประการ ธรรมที่ผู้นำหรือบุคคลที่จะทำให้ผู้อื่นเกิดความพึงพอใจ (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2556, หน้า 34-50)

ดังเช่นพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงทำการปฏิบัติตามหลักทศพิธราชธรรมในการปกครองบ้านเมืองได้ทั้ง 10 ประการนั้นต้องใช้ในการฝึกฝนและหมั่นปฏิบัติธรรมะของพระราชา มีอยู่ด้วยกัน 10 ประการหรือที่เราเรียกว่าทศพิธราชธรรมแท้จริงแล้วธรรมตามข้อนี้มีใช้หลักปฏิบัติสำหรับผู้เป็นกษัตริย์เท่านั้น ทุกคนสามารถนำมาปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองหรือผู้บริหารจะต้องปรับใช้ให้เหมาะสมกับการบริหารจัดการภายในองค์กร รวมถึงการดำเนินชีวิตด้วย หลักธรรมทั้ง 10 ประการถึงแม้จะกล่าวว่าเป็นหลักธรรมของพระราชา ผู้ปกครองหรือผู้บริหารแต่ประชาชนอย่างเราก็สามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ การนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน นำหลักธรรมมาใช้กับการแก้ปัญหาสังคมถือเป็นสิ่งสำคัญในสังคมไทย ปัจจุบันทุก ๆ สังคมย่อมมีผู้นำ ผู้ปกครองหรือผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการนำสมาชิกไปสู่เป้าหมายที่ได้วางไว้ร่วมกัน ในองค์กรก็เช่นเดียวกัน ผู้นำ ผู้ปกครองหรือผู้บริหารที่นำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้ในการบริหารจะทำให้เกิดประโยชน์และประสิทธิผลสูงสุด (อภิรักษ์ สุจริตจันทร์, 2559, หน้า 15)

ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องนำหลักทศพิธราชธรรมมาประกอบ การบริหารจัดการในองค์กรเพื่อให้ระบบงานขับเคลื่อนไปในทิศทางที่สมบูรณ์และมี ประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารต่าง ๆ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้นั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ ผู้บริหารนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาทักษะต่าง ๆ การจะเป็นผู้นำและผู้บริหาร ที่ดีได้นั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายแต่ก็ไม่ยากเกินความสามารถหากว่าผู้บริหารหรือผู้นำมีหลัก พุทธธรรมประจำใจ น้อมนำไปปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมว่า ผู้บริหารมีคุณธรรม มีความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ การที่นักบริหารนำหลักทศพิธราชธรรม ทางพระพุทธรศาสนามาเป็นเครื่องกำกับในการบริหารงานทุกด้านย่อมเป็นการประสาน ความเชื่อแนวคิดในเชิงจริยธรรมของสังคมเข้าสู่การปฏิบัติหน้าที่ (พระมหาวิระพนธ์ ทองพาลา, 2556, หน้า 4)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และเขต 2 เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ ในการให้การสนับสนุนและกำกับควบคุมดูแลตามอำนาจที่ได้รับมอบหมาย โดยสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มีโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ 249 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจำนวน 63 โรงเรียน อำเภอธาตุพนมจำนวน 45 โรงเรียน อำเภอนาแกจำนวน 53 โรงเรียน อำเภอปลาปาก จำนวน 41 โรงเรียน อำเภอเรณูนครจำนวน 34 โรงเรียน และอำเภอวังยาง จำนวน 13 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา 249 คน ครูผู้สอน 2,554 คน และประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 249 คน จากทั้งหมด 249 โรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีโรงเรียนที่อยู่ใน ความรับผิดชอบ 185 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอศรีสงคราม จำนวน 44 โรงเรียน อำเภอท่าอุเทน จำนวน 44 โรงเรียน อำเภอบ้านแพง จำนวน 28 โรงเรียน อำเภอโพนสวรรค์ จำนวน 30 โรงเรียน อำเภอนาหว้า จำนวน 24 โรงเรียน และอำเภอนาทม จำนวน 15 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา 185 คน ครูผู้สอนจำนวน 1,725 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 185 คน จากทั้งหมด 185 โรงเรียน

ตามประกาศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ขอประกาศเจตนารมณ์ว่า จะบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตามหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ พรอมรับผิดชอบเพื่อสร้างความเชื่อมั่น แก่สังคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

นครพนม เขต 1 มีเจตจำนงต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันทุกรูปแบบ และจะยึดมั่นทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มุ่งสู่การเป็นองค์กรธรรมาภิบาล และความโปร่งใส ตามวัฒนธรรมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ที่กำหนดว่าหน้ายิ้ม มือไหว ใจบริการ เชี่ยวชาญหน้าที่ มีวินัย โดยจะดำเนินการ ดังนี้ 1) ปฏิบัติงานทุกขั้นตอนตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับอย่างครบถ้วน เคร่งครัด ตลอดจนส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่กำหนด 2) ปลูกฝังและสร้างความตระหนักรู้ ค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน รู้จักแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม และการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงาน รวมถึงมีการถวงดุลภายในที่ เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ตระหนักถึงผลร้าย และภัยของการทุจริตคอร์รัปชัน และเพื่อให้เกิด วัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันอย่างยั่งยืน 3) ไม่ยอมรับพฤติกรรมกรรมการทุจริตคอร์รัปชันและไม่ทนต่อการทุจริตที่ก่อให้เกิดการลงโทษทางสังคม(Social Sanction) อันจะส่งผลให้บุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เกิดความละอายหรือความกลัวที่จะกระทำการทุจริตคอร์รัปชัน 4) ปลูกฝังจิตสำนึก ให้บุคลากร ครู และนักเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ตระหนักถึงผลร้ายของการทุจริตคอร์รัปชันและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน มีความเป็น ธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต สอดคล้องกับมาตรฐานในการปฏิบัติงาน 5) มุ่งบริหารงานโดยยึด หลักธรรมาภิบาล และร่วมกันสร้างวัฒนธรรมคุณธรรมให้เกิดขึ้นในองค์กรและจะบริหาร งบประมาณด้วยความโปร่งใสคุ้มค่าก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการและพหุ ประโยชน์ แสดงความรับผิดชอบ หากการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ส่งผลกระทบและเกิดความเสียหายต่อสังคม (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1, 2562, หน้า 1)

ตามประกาศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ในการแสดงเจตจำนงสุจริตในการบริหารงาน ซึ่งพร้อมที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการ และบุคลากรในสังกัดทุกคนปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม มีความโปร่งใสในการดำเนินงาน อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมที่จะรักษาผลประโยชน์ของรัฐและมอบ ความเป็นธรรมแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน จะป้องกัน และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐด้วยสำนึกและตระหนักในความรับผิดชอบที่มีอยู่

จะตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มสติปัญญาความสามารถ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เทียบตรง และด้วยความมีสติยั้งคิด รู้ว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด สิ่งใดควรกระทำ สิ่งใดควรงดเว้น เพื่อให้งานที่ทำปราศจากความเสียหายและโทษ ให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด โดยยึดหลัก ธรรมมาภิบาลในการบริหารงาน และจะยื่นหยัดต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ โดยจะดำเนินการ ดังนี้ 1) ปฏิบัติงานทุกขั้นตอนตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ อย่างครบถ้วน เคารพครัดตลอดจนส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง 2) ปกป้องและสร้างความตระหนักรู้ ค่านิยมในการต่อต้าน การทุจริตคอร์รัปชัน รู้จักแยกแยะประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม 3) ไม่ยอมรับ พฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน และไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ 4) ปกป้องจิตสำนึก ให้ผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักถึง ผลร้ายและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน 5) แนวทางการดำเนินการและกิจกรรมความร่วมมือประสานงานและให้ความร่วมมือหน่วยงานต่าง ๆ ในการดำเนินงานขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ชาติ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) ประสานความร่วมมือเป็นเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริตระหว่าง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน ในสังกัดให้ความรู้ แนวทางการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคคลในสังกัด เพื่อให้มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและตรวจสอบเพื่อต่อต้านการทุจริต ทุกรูปแบบ พร้อมทั้งร่วมดำเนินการอื่นใดในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทุกรูปแบบกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเต็มกำลังความสามารถ (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2, 2560, หน้า 1-2)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม เนื่องจากว่าผู้บริหารโรงเรียนนั้นเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ จัดการศึกษาภายในโรงเรียนและยังเป็นผู้ที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมภายในองค์กรให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษารวมไปถึงนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักทศพิธราชธรรมซึ่งเป็นธรรมของพระราชหรืออัครปกครองเพื่อที่จะปกครอง และบริหารบ้านเมือง องค์กรให้อยู่อย่างมีความสุข ถือได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนนั้นเป็นผู้ที่มี ตำแหน่งที่ใหญ่ที่สุดในโรงเรียน ถ้าหากผู้บริหารโรงเรียนไม่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ ผู้ใต้บังคับบัญชา ประพฤติตนไรซึ่งคุณธรรม จริยธรรม ก็ไม่สามารถที่จะสร้างความ

นำเชื่อถือและความยำเกรงแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้มาเคารพได้ เมื่อศึกษาแล้วสามารถนำผลของงานวิจัยนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการพัฒนาปรับปรุงตนเองให้มีประสิทธิผลในการทำงานมากยิ่งขึ้นไปอีก ทั้งยังใช้เป็นฐานข้อมูลสำคัญให้สถานศึกษาอื่นใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป

คำถามของการวิจัย

การศึกษาการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับใด
2. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
4. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
5. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

6. แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง
3. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา
4. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน
5. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน
6. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการศึกษาค้นคว้า ไว้ดังนี้

1. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก
2. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง มีความแตกต่างกัน
3. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน
4. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกัน
5. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

2. นำมาใช้เป็นฐานข้อมูลให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในหน่วยงานอื่น ๆ นำหลักทศพิธราชธรรมไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานราชการและใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป

3. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารใช้ในการวางแผนและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยใช้หลักทศพิธราชธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา โดยมีหลักอยู่จำนวน 10 ด้าน ได้แก่

- 1.1.1 ทาน หมายถึง การให้
- 1.1.2 ศีล หมายถึง ความประพฤติดีงาม
- 1.1.3 บริจาค หมายถึง การเสียสละ
- 1.1.4 อาชชวะ หมายถึง ความซื่อตรง หรือความสุจริต
- 1.1.5 มัทวะ หมายถึง ความอ่อนโยน ความสุภาพเรียบร้อย
- 1.1.6 ตบะ หมายถึง ความเพียร
- 1.1.7 อักโกธะ หมายถึง ความไม่โกรธ
- 1.1.8 อวิหิงสา หมายถึง ความไม่เบียดเบียน
- 1.1.9 ชันติ หมายถึง ความอดทน
- 1.1.10 อวิโรธนะ หมายถึง ความไม่คลาดจากธรรม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 และเขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 4,598 คน แบ่งเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน

249 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,183 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 249 คน รวม 2,681 คน จากทั้งหมด 249 โรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 185 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,547 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 185 คนรวม 1,917 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp.607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่างรวม จำนวน 357 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน จำแนกเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 120 คน ครูผู้สอนจำนวน 120 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 120 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 49 – 50) โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

3.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.1.1.2 ครูผู้สอน

3.1.1.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.1.3 ประสบการณ์ทำงาน

3.1.3.1 น้อยกว่า 10 ปี

3.1.3.2 10-20 ปี

3.1.3.3 มากกว่า 20 ปี

3.1.4 สังกัดของโรงเรียน

3.1.4.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม

เขต 1

3.1.4.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม

เขต 2

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม จำแนกเป็น 10 ด้าน ได้แก่

3.2.1.1 ทาน (การให้)

3.2.1.2 ศีล (ความประพฤติดีงาม)

3.2.1.3 บริจาค (การเสียสละ)

3.2.1.4 อาชชว (ความซื่อตรง หรือความสุจริต)

3.2.1.5 มัททวะ (ความอ่อนโยน ความสุภาพเรียบร้อย)

3.2.1.6 ตบะ (ความเพียรเพากิเลส)

3.2.1.7 อักโกธะ (ความไม่โกรธ)

3.2.1.8 อวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)

3.2.1.9 ชันติ (ความอดทน)

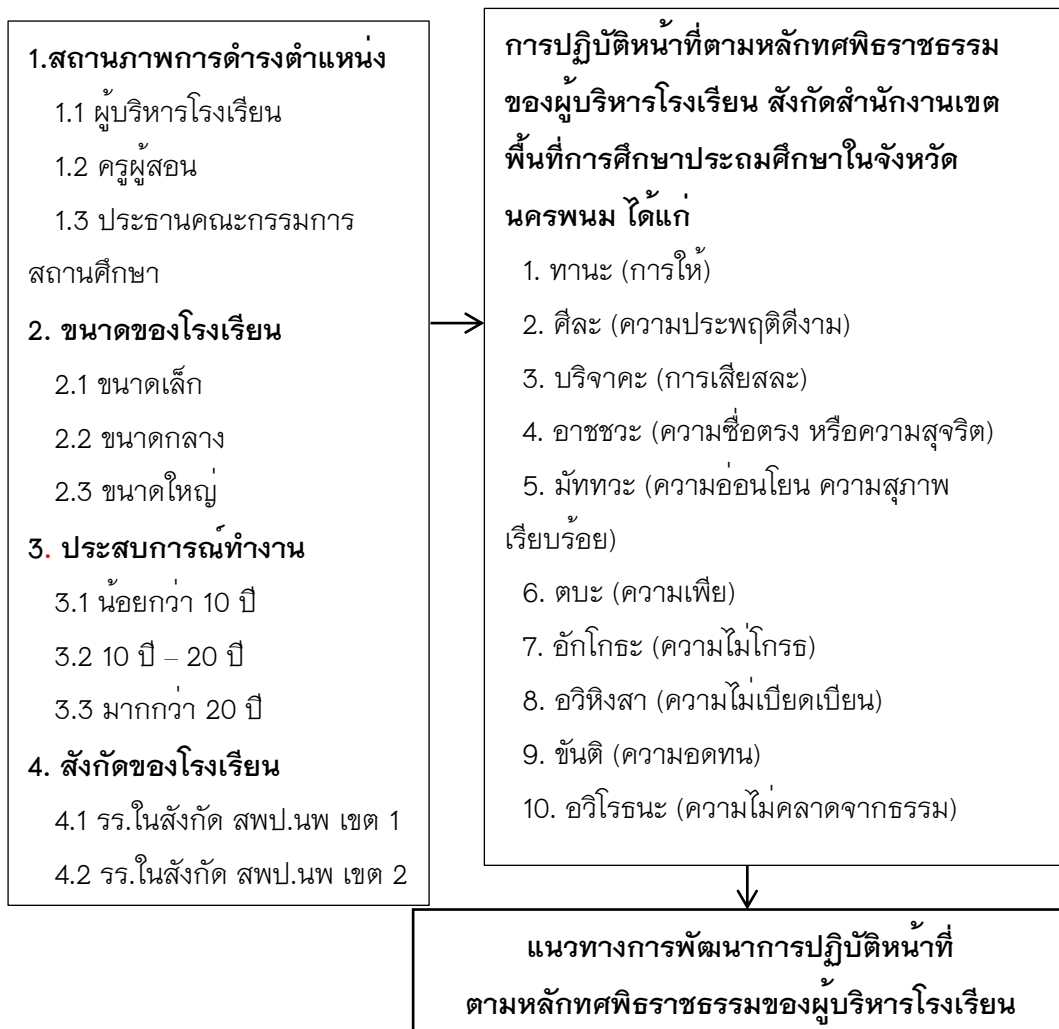
3.2.1.10 อวิโรธนะ (ความไม่คลาดจากธรรม)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยใช้หลักธรรม ทศพิธราชธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา โดยมีหลักอยู่จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ 1) ทานะ (การให้) 2) ศีลนะ (ความประพฤติดีงาม) 3) บริจาคะ (การเสียสละ) 4) อาชชวะ (ความซื่อตรง หรือความสุจริต) 5) มัททวะ (ความอ่อนโยน ความสุภาพเรียบร้อย) 6) ตบะ (ความเพียร) 7) อักโกธะ (ความไม่โกรธ) 8) อวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน) 9) ชันติ (ความอดทน) 10) อวิโรธนะ (ความไม่คลาดจากธรรม) สรุปเป็นตัวแปรที่สำคัญนำมา กำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยปรากฏดัง ภาพประกอบ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1. หลักทศพิธราชธรรม หมายถึง ทศพิธราชธรรม หรือ ราชธรรม 10 คือ จริยวัตร 10 ประการที่พระเจ้าแผ่นดินทรงประพฤติเป็นหลักธรรม ประจำพระองค์ หรือเป็นคุณธรรมประจำตนของผู้ปกครองบ้านเมือง ให้มีความเป็นไปโดยธรรมและยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชนจนเกิดความชื่นชมยินดี ซึ่งความจริงแล้วไม่ได้จำเพาะ

เจาะจงสำหรับพระเจ้าแผ่นดินหรือผู้ปกครองแผ่นดินเท่านั้น บุคคลธรรมดาที่เป็นผู้บริหารระดับสูงในทุกองค์กรก็พึงใช้หลักธรรมเหล่านี้ ประกอบด้วย 10 ประการ ได้แก่

1.1 ทานะ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานต่อครูนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการให้การสละทรัพย์สิน ปัจจัย 4 วัตถุสิ่งของทั้งภายนอกและภายใน รวมทั้งสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ กำลังกาย กำลังใจ ที่เป็นประโยชน์และการรู้จักให้ภัย รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุน จัดหา และอำนวยความสะดวกแก่ครู นักเรียน ผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทุกคนได้ประโยชน์จากสิ่งของ เงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน

1.2 ศีละ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานต่อครูนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการสำรวมทั้งกาย วาจา ใจ การไม่ละเมิดในศีลธรรมและกฎหมายบ้านเมือง การทำตนให้เป็นปกติ บริหารงานตามหลักนิติธรรมและหลักจริยธรรม ตลอดจนจนทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ผู้พบเห็น มีจรรยาบรรณวิชาชีพ และส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนทั้งครู และนักเรียน ลูกจ้างให้ปฏิบัติตนในกรอบของกฎหมายบ้านเมือง

1.3 ปริจาคะ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานต่อครูนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการเป็นผู้ให้ทั้งภายใน (จิตใจ) และภายนอก เป็นการสละทั้ง ทรัพย์ กำลัง สติปัญญา ความสุขส่วนตัว เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม มีจิตใจกว้างขวางเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูล มีความเสียสละ ละในความตระหนี่หวงแหน บริหารงานอย่างเสียสละทั้งในเวลาและนอกเวลา ราชการรวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียน ทั้งครู นักเรียนและลูกจ้างได้มีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และใช้ทรัพยากรของโรงเรียนอย่างเกิดประโยชน์สูงสุดและอย่างประหยัด

1.4 อาชชวะ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยความซื่อตรงต่อเพื่อนมนุษย์ ตรงต่อหน้าที่การงานทั้งต่อตนเองและผู้อื่นด้วยความจริงใจ ปฏิบัติตน และปฏิบัติหน้าที่การบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์และสุจริต เห็นประโยชน์ส่วนรวมสำคัญมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความเปิดเผย จริงใจ ไม่มีนอกมีใน รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนทั้งครู นักเรียนและลูกจ้างได้มีนิสัยและประพฤติตนในกรอบของความซื่อสัตย์ สุจริต

1.5 มัทวะ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และการบริหารงานต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างมีความอ่อนโยน มีสัมมาคารวะอ่อนน้อมต่อมตน มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมีความเมตตา ไม่ถือตัว รวมทั้งความอ่อนโยนทางกาย และความอ่อนโยนทางจิตใจ วางตนเสมอตนเสมอปลาย ไม่ดูหมิ่นผู้อื่น มีความอ่อนโยนต่อบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับด้วย เคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่น รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนทั้งครู นักเรียนและลูกจ้างได้มีนิสัยและประพฤติตนในกรอบของความมีสัมมาคารวะ สุภาพเรียบร้อย อ่อนน้อมต่อมตน

1.6 ตบะ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และบริหารงานด้วยความ پاکเพียร อุตสาหะ การปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง มีความบากบั่น ก้าวหน้าไม่ถอยหลัง ความไม่หยุดอยู่กับที่ เป็นผู้นำในการพัฒนาตน พัฒนางาน ไม่หลงใหลในความสุข และมีความสามารถข่มใจต่อกิเลส สิ่งยั่วยู่ในอบายมุขต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนทั้งครู นักเรียน และลูกจ้างได้มีนิสัยและประพฤติตนอย่าง ไม่หลงใหลในความสุข และกิเลสสิ่งยั่วยู่ต่าง ๆ และสามารถพัฒนาตนเองได้เท่าทัน ความเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม

1.7 อักโกธะ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และบริหารงานกับบุคลากรภายในโรงเรียนทั้ง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยความเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียง ปราศจากอคติไม่คิดอาฆาตผูกพยาบาทผู้อื่น ความไม่โกรธ การไม่แสดงความโกรธให้ผู้อื่นได้เห็น ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นได้ลำบาก จากการบริหารงาน ไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น และมีสติ สัมปชัญญะ อารมณ์มั่นคงในการทำงาน เป็นกัลยาณมิตรกับทุก ๆ คนที่เกี่ยวข้อง

1.8 อวิหิงสา หมายถึง การประพฤติการปฏิบัติตน การแสดงออก และบริหารงานกับบุคลากรภายในโรงเรียนทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตามกฎหมายและหลักศีลธรรม ด้วยความไม่เบียดเบียนที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทั้งคนและ สัตว์ ยึดหลักความพอดี ความสันติ ไม่หลงระเหิงอำนาจโมหะ โทสะ ตลอดจน มีความกรุณาปราณีต่อผู้อื่น รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนได้มีความกรุณาปราณีต่อผู้อื่นและสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยสันติวิธี

1.9 ขันติ หมายถึง การประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก และบริหารงานกับบุคลากรภายในโรงเรียนทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยความอดทนอดกลั้นมีอารมณ์มั่นคง หนักแน่นและไม่ใช้อำนาจของโทสะ

โมหะ โสภะ ราคะในการปฏิบัติงาน มีความอดทนต่อความลำบากตรากตรำ อดทนต่อ
อาการเจ็บไข้ สามารถรอได้ คอยได้ ไม่กระวนกระวายใจ รวมทั้งมีความอดทนต่องานหนัก
รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
ได้มีความอดทน อดกลั้น มีอารมณ์มั่นคง หนักแน่นทั้งต่อการเรียนและการทำงาน

1.10 อวิโรธนะ หมายถึงการประพฤติ การปฏิบัติตน การแสดงออก
และบริหารงานกับบุคลากรภายในโรงเรียนทั้งครูนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
ตามแนวทางของกฎหมายและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นพระประมุข ร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตัดสินใจในการ
บริหารด้วยความมีปัญญา มีความหนักแน่นในธรรม มีความยุติธรรม เทียงธรรม
ยกย่องคนควรยกย่อง ปราบคนที่ควรปราบ วางตนเป็นหลักที่ดี ไม่มีความเอนเอียง
หัวนไหว เพราะถ้อยคำที่ตีร้าย ลากลั่นการหรือ อิจฉาริษยา อิจฉาริษยา ยกย่องเชิดชู
ผู้ที่ทำความดีอย่างจริงใจ รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนได้ชื่นชมและอนุรักษ์
ในวัฒนธรรม ประเพณีไทยและความเป็นไทย

2. การบริหาร หมายถึงการทำ งานร่วมกัน ช่วยให้ระหนักในเป้าหมาย
และบรรลุวัตถุประสงค์เป็นความร่วมมือโดยผ่านกระบวนการวิธีการจัดองค์กรการสั่งการ
การอำนวยความสะดวกการปรับปรุงงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในที่สุด

3. การปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้งการบริหาร
การวางแผนการจัดการ การอำนวยความสะดวก และด้านอื่น ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษา
ในการวิจัยครั้งนี้วัดการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมได้จากแบบสอบถามชนิด
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5-Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง หมายถึง การดำรงตำแหน่งของบุคคล
ที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู ให้ได้รับราชการ
ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ที่กำหนดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

4.1 ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ข้าราชการครูที่ดำรงตำแหน่ง
ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาราชการแทนตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ
รองผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1
และเขต 2 ประจำปีการศึกษา 2562

4.2 ครูผู้สอน หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่หลักด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และไม่ได้ดำรงตำแหน่งในข้อ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 และเขต 2 ประจำปีการศึกษา 2562

4.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับเลือก และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 และเขต 2 ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2557

5. ประสบการณ์ทำงาน หมายถึง ช่วงเวลาการปฏิบัติงานที่อยู่ในช่วงผู้บริหารโรงเรียน หรือครูผู้สอนจนถึงเวลาปัจจุบัน แบ่งเป็น

5.1 น้อยกว่า 10 ปี หมายถึง ช่วงเวลาการปฏิบัติงานที่อยู่ในช่วงผู้บริหารโรงเรียน หรือครูผู้สอนจนถึงเวลาปัจจุบัน น้อยกว่า 10 ปี

5.2 10-20 ปี หมายถึง ช่วงเวลาการปฏิบัติงานที่อยู่ในช่วงผู้บริหารโรงเรียน หรือครูผู้สอนจนถึงเวลาปัจจุบัน ตั้งแต่ 10-20 ปี

5.3 มากกว่า 20 ปี หมายถึง ช่วงเวลาการปฏิบัติงานที่อยู่ในช่วงผู้บริหารโรงเรียน หรือครูผู้สอนจนถึงเวลาปัจจุบัน มากกว่า 20 ปี

6. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง องค์การที่จัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พุทธศักราช 2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่

6.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน

6.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ที่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 121 - 300 คน

6.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ที่มีจำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป

7. สังกัดของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 และโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

8. แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง การที่ผู้วิจัยนำระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก
ทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ในจังหวัดนครพนม ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมมาสร้างเป็นแนวทางการพัฒนา
แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน แล้วนำผลการสัมภาษณ์มานำเสนอเป็น
ความเรียง เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางพัฒนาต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผู้วิจัย
ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักการ แนวคิดและทักษะเกี่ยวกับการบริหาร
 - 1.1 ความหมายของการบริหารงาน
 - 1.2 แนวคิดทักษะเกี่ยวกับการบริหารงาน
2. หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม
 - 2.1 ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม
 - 2.2 ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม
 - 2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม
3. หลักทศพิธราชธรรม
4. ผู้บริหารกับทศพิธราชธรรม
5. บริบทสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
 - 5.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
 - 5.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักการ แนวคิดและทักษะเกี่ยวกับการบริหาร

1. ความหมายของการบริหาร

ความหมายของการบริหารผู้วิจัยได้รวบรวมผู้ให้ความหมายของการบริหาร
ไว้ดังนี้

วิเชียร วิทยอุตม (2550, หน้า 1) ได้กล่าวไว้ว่าการบริหารคือ การดำเนินการ ในกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์การอันเป็นเรื่องของกลุ่มบุคคลที่ร่วมมือร่วมใจ ดำเนินการอย่างใด อย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่องค์การได้ตั้งเป้าหมายไว้ ดังนั้น การบริหาร คือ กระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่จะทำให้งานต่าง ๆ ลุล่วง หรือสำเร็จ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการดำเนินการตาม กระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารต้องอาศัยทั้งอำนาจหน้าที่ ภาวะผู้นำทักษะและความรู้ ทางการบริหารมาดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผล

พิมพ์ลัดดา ยศพล (2554, หน้า 10) ได้สรุปความหมายของการบริหาร คือ การบริหารเป็นการดำเนินการให้บุคคลในองค์การและชุมชนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และผลักดันให้งานบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ ในการใช้ ทรัพยากรคือ บุคลากร เงิน วัสดุหรืออุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ไชยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 46) ได้สรุปความหมายของการบริหาร คือ การที่บุคลากรหรือกลุ่มของบุคลากรร่วมกันดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จตามเป้าหมาย ที่องค์การกำหนดไว้

สรุป การบริหาร คือ การดำเนินการ ในกิจกรรมต่างๆ ในองค์การ อันเป็นเรื่องของกลุ่มบุคคลที่ร่วมมือร่วมใจดำเนินการอย่างใด อย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่องค์การได้ตั้งเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้ ทรัพยากรคือ บุคลากร เงิน วัสดุหรืออุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. แนวคิดทักษะเกี่ยวกับการบริหารงาน

ทักษะทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่ง ต่อการดำเนินงานของ หน่วยงานนอกจากผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการ ดำรงตำแหน่งของ ผู้บริหารแล้วองค์ประกอบหนึ่งที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียน คือ ทักษะของผู้บริหารมีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการบริหาร ไว้ดังนี้

วิเชียร วิทยอุตม (2550, หน้า 7-9) ได้กล่าวอีกมุมมองหนึ่งที่จะต้อง พิจารณา ถึงหน้าที่ของผู้บริหารคือการพิจารณาถึงทักษะหรือความสามารถที่จำเป็นต้องมี เพื่อนำมา ซึ่งการประสบความสำเร็จในเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้พบว่ามีทักษะอยู่ 3 ประการ ที่จำเป็นสำหรับ การบริหารคือ ทักษะในเรื่องเทคนิค ทักษะในเรื่องคนและทักษะในเรื่อง ของมโนทัศน์มีดังนี้

1. ทักษะในเรื่องเทคนิค ทักษะนี้ครอบคลุมถึงความสามารถที่จะนำความรู้ พิเศษหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาประยุกต์ใช้ซึ่งหากจะพิจารณาไปที่ทักษะทางด้าน เทคนิคของบุคคลเหล่านี้ว่ามาจากการศึกษาอย่างเข้มข้น เป็นทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ อันได้มาจากประสบการณ์และการฝึกฝนความชำนาญพิเศษในแต่ละสายงานนั้น ๆ ซึ่งความจริงแล้วไม่จำเป็นจะต้องเกิดจากการเรียนในโรงเรียนหรือเกิดจากการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการเสมอไปด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะว่างานทุกประเภทต้องการทักษะความชำนาญพิเศษเพียงบางประการและคนส่วนมากจะมีการพัฒนาทักษะทางด้านเทคนิคของตนจากการปฏิบัติงานของตนเอง

2. ทักษะในเรื่องความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ความเข้าใจและความสนใจการจูงใจผู้อื่นทั้งรายบุคคลและกลุ่มบุคคลคือความหมายของทักษะ ในเรื่องของคนมีผู้บริหารจำนวนมากที่มีทักษะในด้านเทคนิค แต่กลับไม่มีความรู้เพียงพอในการสื่อสารระหว่างบุคคลอันส่งผลให้การบริหารดังกล่าวกลายเป็นผู้ฟังที่ลุ่มเหลว ไม่สามารถ เข้าถึงความต้องการของผู้อื่นและอาจต้องประสบกับความ

3. ทักษะในเรื่องมโนทัศน์หรือการสร้างความคิด ผู้บริหารต้องมีความสามารถทางสภาวะจิตใจในการที่จะวินิจฉัยวิเคราะห์และหาหนทางวิธีการแก้ไขสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนอันถือเป็นทักษะในเรื่องของการสร้างความคิดหรือมโนทัศน์ ตัวอย่างเช่น การตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาอันนั้น ๆ ซึ่งต้องการความสามารถของผู้บริหารในการที่จะค้นพบว่าอะไรคือปัญหาแล้วค้นหาหนทางเลือกต่าง ๆ ที่จะแก้ไขปัญหาอันนั้นให้ได้ ด้วยการพิจารณาถึงผลที่จะเกิดขึ้นของแต่ละทางเลือกแล้วเลือกวิธีการที่ดีที่สุด ทั้งนี้ผู้บริหารบางคนอาจจะมีความรู้ความสามารถในเรื่องของเทคนิคและเรื่องของคนแต่ยังอาจลุ่มเหลวในเรื่องของการจัดการ เนื่องจากไม่มีความสามารถที่จะจัดกระบวนการในการ คิดหาเหตุผลอย่างเป็นระบบและตีความข้อมูลที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เสนาะ ดิยาว (2546, อ้างถึงใน ธนพร มากระจัน, 2558, หน้า 25)

ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะการบริหาร มีความสำคัญมากหากผู้บริหารไม่มีทักษะทางการบริหาร ก็จะบริหารงานไม่ได้และถือว่ามีผลสำคัญในทุกระดับของผู้บริหาร แต่อาจแตกต่างกันเล็กน้อยไม่เท่ากัน ทักษะการบริหารแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. ทักษะทางด้านการทำงาน (Technical Skill) หมายถึง ความสามารถที่จะทำงานใดงานหนึ่งอย่างเชี่ยวชาญจะต้องรู้วิธีและกระบวนการทำงานอย่างลึกซึ้ง ผู้มีทักษะด้านการทำงานจะต้องผ่านการศึกษาอย่างเป็นทางการและได้รับการอบรมมา

ระดับหนึ่งจนมีความชำนาญในระดับผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น นักบัญชี หนายความ วิศวกร นายแพทย์ นักคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ทักษะด้านการทำงานมีความสำคัญมาก ต่อผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารระดับต้น

2. ทักษะทางด้านมนุษย์ (Human Skill) หมายถึง ความสามารถในการทำงานเข้ากับคนได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดการร่วมมือในการทำงานกับคนอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือเป็นทักษะทางด้านมนุษย์สัมพันธ์นั่นเอง คนที่มีทักษะทางด้านมนุษย์นี้จะต้องรู้จักตัวเองอย่างดีเป็นประการแรกและมีความเข้าใจความรู้สึกของคนอื่นอย่างแท้จริงเป็นประการที่สอง มิฉะนั้นจะก่อให้เกิดความไว้วางใจในการร่วมงานกับคนอื่นไม่ได้เลย ทักษะทางด้านมนุษย์มีความสำคัญมากต่อผู้บริหารระดับสูง ระดับกลาง ระดับต้น และผู้ปฏิบัติงาน

3. ทักษะทางด้านความคิด (Conceptual Skill) หมายถึง ความสามารถในการใช้ความคิดในเชิงวิเคราะห์ ความสามารถในการมองสถานการณ์ได้ไกลเคียงหรือถูกต้อง แก้ปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ มองเห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งต่าง ๆ หรือเรื่องต่าง ๆ ได้ สามารถตรวจสอบความสัมพันธ์ของสถานการณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองการณ์ไกล และแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์ส่วนรวม ทักษะทางด้านความคิดนี้มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารระดับสูง

สรุปจากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหาร จะเห็นว่า ผู้บริหาร สถานศึกษานอกจากจะมีความรู้ความสามารถแล้ว ควรจะมีทักษะทางด้านบริหารด้วยหรือ ต้องมีความสามารถที่จำเป็นในการบริหาร เพื่อนำมาซึ่งการประสบความสำเร็จในเป้าหมาย ที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งผู้บริหารแต่ละลำดับ จำเป็นต้องใช้ทักษะทางการบริหาร ทั้งทักษะเชิงเทคนิค ทักษะเชิงมนุษย์และทักษะเชิงมนเัทศน์

หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

หลักคุณธรรม จริยธรรมนั้น เป็นสิ่งที่ไม่สามารถปฏิเสธที่จะนำมาสู่การปฏิบัติได้ เพราะการบริหารจัดการตามหลักคุณธรรม จริยธรรมนั้น ได้นำมาซึ่งการพัฒนาองค์กรและการทำงานอย่างมีระบบ อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มศักยภาพ

1. ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม

คุณธรรม จริยธรรม เป็นเสมือนบทบัญญัติของความดีและความงามของจิตใจที่ส่งผลให้บุคคล ประพฤติดี ประพฤติชอบด้านคุณธรรม จริยธรรม จึงเป็น

องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต การที่จะให้คนในสังคมมีคุณลักษณะ คุณธรรม จริยธรรม อันจะส่งผลให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้นั้น ควรมีการ ส่งเสริมและปลูกฝังในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมตั้งแต่ยังเยาว์วัยที่เข้ารับการศึกษานี้ ทั้งนี้ คุณธรรม จริยธรรม เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นพฤติกรรมดีงามที่แสดงออก และควรส่งเสริมให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และสังคม ต้องการ ให้มีขึ้นในตัวของผู้เรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะ ที่สังคมชมชอบและให้การสนับสนุน เพราะเป็น สิ่งที่ถูกต้องดีงาม คุณธรรม จริยธรรม จะประกอบขึ้น ด้วยองค์ประกอบหลายอย่าง เข้าด้วยกัน ดังนั้น คุณธรรม จริยธรรม จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุกคนเป็นสิ่งจำเป็น ในสังคม ความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้าจะบังเกิดขึ้น เมื่อคนในสังคมมีคุณธรรม จริยธรรม นโยบายสังคมของรัฐบาล มุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมเข้มแข็งให้คนในชาติอยู่เย็น เป็นสุขร่วมกัน อย่างสมานฉันท์ บนพื้นฐานของคุณธรรม ในส่วนของภาคการศึกษา ได้กำหนดไว้ว่า จะเร่งรัดปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ พัฒนาคนโดยใช้ คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม จึงมีความสำคัญและเป็น สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมไทยที่ต้องการทั้งคนดีและคนเก่ง (สุภาพร สุขสวัสดิ์, 2552, หน้า 24)

คำว่า คุณธรรม ตรงกับภาษาอังกฤษว่า virtue จากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร คำว่า คุณธรรม จริยธรรม มักจะใช้ควบคู่กันเสมอ คำว่า “คุณธรรม” กับคำว่า “จริยธรรม” เป็นคำที่แยกกัน มีความหมายแตกต่างกัน คำว่า “คุณธรรม” แปลว่า ความดี มีประโยชน์ เป็นคำที่มีความหมายเป็นนามธรรม ส่วนคำว่า “จริย” แปลว่า กิริยาที่ควร ประพฤติ เป็นคำที่มีความหมายเป็นรูปธรรม ส่วนคำว่า “ธรรม” มีความหมายหลาย ประการ เช่น ความดี หลักคำสอนของศาสนา หลักปฏิบัติ เมื่อนำคำทั้งสองมารวมกัน จะได้เป็นคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งมีผู้ให้ความหมายต่าง ๆ คำว่า คุณธรรม จริยธรรม มีความหมายใกล้เคียง กันมาก จึงมักมีผู้ใช้คำสองคำนี้ไปด้วยกันเป็นคุณธรรมและ จริยธรรม แต่คำสองคำนี้มีความแตกต่างกัน ซึ่งมีนักจิตวิทยา นักปรัชญา และนักการ ศึกษา ให้ความหมายไว้ดังนี้

นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ (2551, หน้า 9) ได้สรุปความหมายของ คุณธรรม จริยธรรม คือ คุณลักษณะ สภาวะ หรือสภาพของคุณงามความดีที่บุคคล

มีอยู่และแสดงออกทางความประพฤติปฏิบัติ ในลักษณะที่ดั่งงาม ถูกต้อง เหมาะสม โดยสอดคล้องกับกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติ ในทางสังคม

สุภาพร สุขสวัสดิ์ (2552, หน้า 21) สรุปว่า คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง หลักแห่งความ ประพฤติดี เป็นพฤติกรรมการแสดงออกอันเนื่องมาจากคุณงาม ความดีในจิตใจ ตามหลักศีลธรรม ปรัชญา ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นไปตามความสำนึก ในจิตใจ กระทำเพราะเป็น สิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง ไม่ใช่เพราะมีกฎระเบียบหรือสภาพบังคับให้ต้องกระทำ ถ้าผู้ใด มีคุณธรรมในจิตใจแล้วแสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม ก็จะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีจริยธรรม อันงดงาม ดังนั้น คำว่า “คุณธรรม จริยธรรม” เป็นคำที่คนส่วนใหญ่จะกล่าวควบคู่กัน อยู่เสมอ

พระบำรุง ปญญาพล (โพธิ์ศรี) (2554, หน้า 13-14) ได้ประมวล คำว่า “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” เข้าด้วยกันได้เป็น “คุณธรรม จริยธรรม” (Moral Virtucs) มีความหมายว่า เป็นการประพฤติ ปฏิบัติที่เป็นสิ่งที่ดีงาม ถูกต้องตามมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของสังคม หรืออาจจะให้ความหมายได้ว่า “คุณธรรมตามกรอบ จริยธรรม” คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ เพื่อให้มีคุณภาพ ลักษณะอันนำมาซึ่งคุณธรรม จริยธรรมที่ดี ความประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามตามคำสั่ง สอน ในศาสนา หรือการประพฤติตามเกณฑ์ที่ถูกต้องทั้งกาย วาจา และใจ อันก่อให้เกิด ประโยชน์และความสุข ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้า ของสังคม เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิด ในตัวบุคคลมากที่สุด

ศิวพร พิลานนท์ (2556, หน้า 28) ได้สรุปความหมายว่า คุณธรรม จริยธรรมที่บุคคลควรยึดถือเป็นแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเจริญ ได้แก่ ความเมตตา กรุณา และธรรมที่ทำให้มนุษย์เป็นบุคคลที่มีเพียบพร้อมสมบูรณ์คือ สัปบุริสธรรม สัคทวิถตุ 4 ซึ่งถือเป็นเครื่องมือยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อให้มนุษย์มีความรัก ความสามัคคีกัน พรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นธรรมประจำใจสำหรับผู้มีจิตใจที่ประเสริฐธรรมสำหรับผู้มีวินัยคือ พุทธิ 4 เพื่อสร้างมงคลแก่ชีวิต และธรรมโลกบาล 2 หรือธรรมคุ้มครองโลกเป็นธรรม ปกครองควบคุมใจมนุษย์ไว้ให้อยู่ในความดี ให้สังคมมีระเบียบ ไม่เบียดเบียนกัน และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสันติสุข

ทั้งนี้ ความแตกต่างของคุณธรรมกับจริยธรรม สรุปได้ว่า คุณธรรม มีลักษณะเป็นนามธรรม (Abstract) ส่วนจริยธรรม มีลักษณะเป็นรูปธรรม (Concrete) แต่ทั้ง 2 อย่างเสริมให้มนุษย์มีคุณสมบัติ ที่งดงาม สง่า มีเสน่ห์ในตัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่วนใหญ่ เป็นคุณสมบัติที่สัมผัสได้ทั้งสิ้น

สรุป คุณธรรม จริยธรรมนั้น หมายถึง หลักแห่งความประพฤติดี เป็นพฤติกรรม การแสดงออกอันเนื่องมาจากสภาพคุณงามความดีในจิตใจ ตามหลัก ศีลธรรม ปรัชญา ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม พฤติกรรมที่แสดงออก เป็นไปตามความสำนึกในจิตใจกระทำ เพราะเป็นสิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง ไม่ใช่เพราะมี กฎระเบียบหรือสภาพบังคับให้ต้องกระทำ ถ้าผู้ใดมีคุณธรรมในจิตใจแล้วแสดงออกมา ให้เห็นเป็นรูปธรรม ก็จะได้ชื่อเป็นผู้มีจริยธรรมอันงดงาม ดังนั้น คำว่า “คุณธรรม จริยธรรม” เป็นคำที่ คนส่วนใหญ่จะกล่าวควบคู่กันอยู่เสมอ

1.1 ความหมายของคุณธรรม

คำว่า คุณธรรม มีผู้ให้ความหมายไว้ในทัศนะที่ต่างต่างกัน ดังนี้
พรณรงค์ สิงห์สำราญ (2550, หน้า 16) สรุปว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพความดีงามทั้งหลาย ซึ่งฝังลึกอยู่ในจิตสำนึกของบุคคล และเป็นคุณสมบัติ ที่มีอาจหาได้ในสัตว์โลกชนิดอื่น อาจกล่าวได้ว่า คุณธรรมเป็นสมบัติของมนุษยชาติ โดยเฉพาะ และจริยธรรมนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ถ้าคนในสังคมใดมีจริยธรรมสูง สังคมนั้นจะมีแต่ความเจริญ ผู้ที่มีจริยธรรมสูง จะประพฤติ ปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ดีและบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าอันพึงประสงค์

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (2551, หน้า 2) ให้ความหมายของคุณธรรม คือ สภาพคุณงามความ ดีทั้งทางความคิดและพฤติกรรมที่มีคุณธรรมต่อตนเอง คุณธรรมต่อครอบครัว และคุณธรรมต่อสังคม

คุจเดือน พันธุมนาวิณ (2551, หน้า 4) กล่าวว่า หลักธรรม ทางศาสนาเป็นเรื่องเกี่ยวกับ คุณธรรม เพราะว่า หลักธรรมในศาสนา มักเป็นคำสั่งสอน ที่ให้บุคคลตระหนักรู้ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีหรือ สิ่งใดเป็นสิ่งที่ไม่ดี สิ่งใดควรปฏิบัติหรือสิ่งใด ไม่ควรปฏิบัติ ซึ่งมีการนำไปประยุกต์เป็นหลักในการปฏิบัติ ในอาชีพต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า จรรยาบรรณ (Ethics) ดังนั้น หลักธรรมทางศาสนาจึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับ คุณธรรม

นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ (2551, หน้า 9) ได้สรุปความหมายของคุณธรรม คือ คุณลักษณะ สภาวะหรือสภาพของคุณงามความดีที่เป็นไปในทางถูกต้อง ดีงาม ทำให้เกิดความชื่นชม ยินดี มีจิตใจที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขความยินดี

นภีลี ศรีวัฒนทรัพย์ (2551, หน้า 13) ได้สรุปความหมายของคุณธรรม คือ สภาพคุณงาม ความดีที่มีอยู่ในจิตใจของบุคคล เป็นสิ่งที่บุคคลโดยทั่วไป หรือสังคมยอมรับ เกิดจากความเพียรพยายามในการ กระทำความดีเป็นระยะเวลานาน ติดต่อกัน จนเกิดเป็นความเคยชินและเป็นนิสัย ได้รับการส่งเสริมหรือ ปฏิบัติตามกันมาจากจิตใจโดยมิได้ฝืนใจ เป็นแนวทางในการประพฤติตนที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและ ผู้อื่น และส่งผลให้สังคมของการอยู่ร่วมกันมีความสุขและความเจริญงอกงาม หลักคุณธรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน เพราะคุณธรรมเป็นหลักแห่งความประพฤติ ปฏิบัติในทางที่ถูกต้องและดีงาม และมีจุดหมายปลายทางอยู่ที่คุณงาม ความดีของสังคมโดยส่วนรวม

พระมหาณัฐพล ดอนตะโก (2551, หน้า 15) สรุปว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่ เป็นความดี ความงามที่มีอยู่ในจิตใจของแต่ละบุคคล โดยได้ยึดถือ ปฏิบัติจนเป็นนิสัย และเป็นที่ยอมรับ ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม ของบุคคลทั่วไป

สุทธิวรรณ ตันศิริจนาวงศ์ และ ศศิกาญจน์ ทวีสุวรรณ (2552, หน้า 11) ให้ความหมายของ คุณธรรมว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์ เป็นความดี เป็นมโนธรรม เป็นความคิดดีที่กระตุ้นให้มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบ ที่ดีงาม และสามารถจำแนกความถูกผิดได้ มีสติสัมปชัญญะ มีความรับผิดชอบชั่วดี มีอุปนิสัยความตั้งใจและเจตนาที่ดีงาม

สุขทิพย์ หาสาสน์ศรี (2553, หน้า 7) ได้สรุปความหมาย ของคุณธรรมว่า หลักคุณงามความดี ความถูกต้อง ที่อยู่ภายในจิตใจของแต่ละบุคคล ซึ่งจะส่งเสริมให้บุคคลในสังคมยึดมั่นเป็นหลักประจำใจในการ ประพฤติปฏิบัติ ส่งผลให้ เกิดคุณประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

นาวิน เหมือนแสง (2553, หน้า 39) กล่าวโดยสรุป คุณธรรม คือ ความดีงามในจิตใจ เช่น ความเมตตา ความซื่อสัตย์ เป็นต้น มีผลทำให้จิตใจอยู่ในภาวะ ที่ดีงาม และพร้อมที่จะสร้างสรรค์สิ่งดี ที่เป็นประโยชน์ ส่วนจริยธรรมคือการแสดงออก ทางกาย วาจา เช่น เมื่อมีความเมตตากรุณาถึงมือช่วยเหลือ ผู้อื่น เมื่อมีความซื่อสัตย์ ก็ตั้งมั่นอยู่ในศีล 5 ไม่ลักขโมย ไม่โกหก เป็นต้น ทั้งคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักธรรม

ที่มีความเกี่ยวเนื่องสนับสนุนกัน คนที่มีคุณธรรมสูงคือคนจิตใจทรงคุณธรรม ย่อมจะประพฤติ ปฏิบัติสิ่งใด ๆ ในลักษณะของการมีจริยธรรมสูงด้วย ดังนั้น คุณธรรม และจริยธรรมของคนในสังคมหรือ ของสังคมหนึ่ง ๆ มีรากฐานมาจากศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเห็นพ้องต้องกันของคน ในสังคมนั้น แต่ละยุค แต่ละสมัย คุณธรรมและจริยธรรมในสังคมหนึ่ง ๆ จะมีวิวัฒนาการและเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยด้วย

อุทิศ ทาหอม (2554, หน้า 46) สรุปว่า คุณธรรม คือ คุณงาม ความดีที่อยู่ภายในจิตใจของ มนุษย์ที่เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีในทาง ที่ชอบ เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม รู้จัก ผิดชอบชั่วดี ตามท านองคลองธรรม ไม่ทำผิดศีลธรรมอันดีงาม เช่น การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติผิดในกาม การไม่พูดเท็จ การไม่เสพสิ่งเสพติด เป็นต้น คุณธรรมเป็นเครื่องที่จะประกอบ คุณงาม ความดีของมนุษย์ เป็นนามธรรมไม่ใช่เป็นรูปธรรม เพราะเนื่องจากมันอยู่ในสภาพของ จิตใจ ไม่ได้แสดงออกมาเป็นการประพฤติปฏิบัติ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าหากเราจะแสดง ออกมา เรียกว่า จริยธรรม เพราะตัวจริยธรรม เป็นการประพฤติออกมาให้เป็นรูปธรรม ซึ่งทั้งคุณธรรมและจริยธรรมมี ความหมายใกล้เคียงกัน แต่คนละความหมาย คุณธรรม เป็นเรื่องของความดีงามภายในจิตใจ แต่จริยธรรม เป็นการประพฤติหรือแสดงออกมา ให้เห็น

พระครูประดิษฐ์จันทวิมล (นาม จันทโชโต) (2555, หน้า 11) สรุปว่า คุณธรรม หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีที่จะก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม คุณธรรม คือ ความดีงามในจิตใจที่ทำให้บุคคลประพฤติดี ผู้มีคุณธรรมเป็นผู้มีความเคยชินในการประพฤติดี ด้วยความรู้สึกในทางดีงาม คุณธรรม เป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับกิเลสซึ่งเป็นความไม่ดีในจิตใจ ผู้มีคุณธรรม จึงเป็นผู้ที่ไม่มากด้วย กิเลสซึ่งจะได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี

ไชยพร เรื่องแหล่ (2556, หน้า 14) ได้สรุปความหมายของคำว่า คุณธรรมว่า คุณธรรม หมายถึง หลักของความดีงามแห่งการประพฤติตน และลักษณะ อุปนิสัยอันดีงามที่สั่งสมอยู่ในจิตใจของ บุคคลมาเป็นเวลานาน มีคุณค่าก่อให้เกิดประโยชน์ แก่ผู้ยึดถือและปฏิบัติตาม อันนำมาซึ่งความเจริญของ ตนเองและสังคม ซึ่งคุณธรรม ที่เกิดขึ้นในจิตใจนั้นเกิดจากการอบรมและปลูกฝัง

ดร.ณิ โอวรจิริยาพิทักษ์ และคณะ (2557, หน้า 12) สรุปว่า
คุณธรรม หมายถึง คุณงาม ความดีที่บริสุทธิ์ ในการคิด ในการกระทำที่เป็นหลักพื้นฐาน
ประจำใจในการประพฤติปฏิบัติเพื่อความสุข ทั้งของตนเองและสังคม

กล่าวโดยสรุป คุณธรรม หมายถึง สภาพหรือคุณลักษณะของคุณ
งามความดี ซึ่งอยู่ใน จิตสำนึกของบุคคล เป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกผิดชอบ
ในการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบที่ติงาม ของสังคม อีกนัยหนึ่ง คือ สามารถเห็นได้จาก
พฤติกรรมที่แสดงออกทางกาย วาจา และจิตใจ เมื่อบุคคลใด ประพฤติปฏิบัติตนโดยยึด
หลักคุณธรรมแล้ว ย่อมเกิดคุณค่าแก่บุคคลนั้น ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม
และบุคคลทั่วไป

1.2 ความหมายของจริยธรรม

คำว่า จริยธรรม เป็นคำที่มีความหมายกว้าง มีนักปรัชญา
นักการศึกษาได้ให้คำจำกัด ความเกี่ยวกับจริยธรรม ไว้หลายความหมาย ดังต่อไปนี้

รัตนกร วงศ์ศรี และคณะ (2550, หน้า 9) สรุปความหมาย
ของจริยธรรม คือ การประพฤติ ปฏิบัติของบุคคลที่แสดงออกถึงความดีงามทั้งต่อตนเอง
ต่อผู้อื่น และต่อสังคม เพื่อให้เกิดความสงบสุข ความเจริญรุ่งเรือง เป็นประโยชน์ต่อสังคม
และการพัฒนาประเทศชาติ

ประทีป มากมิตร (2550, หน้า 19) ได้สรุปว่า จริยธรรม ก็คือ
หลักการที่มนุษย์ในสังคม ยอมรับว่าดีงามและเห็นควรยึดถือปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกัน
อย่างมีความสุขในสังคมนั้นเอง และเมื่อนำไปใช้กับการประกอบอาชีพหรือการทำงาน ซึ่งเป็น
กิจกรรมที่มีความสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของมนุษย์ และสังคม ก็ย่อมหมายความว่ามนุษย์
ย่อมจะต้องมีจริยธรรมในการทำงานหรือการประกอบอาชีพ เพราะในการทำงาน
มนุษย์ย่อมต้องมีสังคมซึ่งประกอบด้วยคนหลายคน มีความเชื่อและความคิดเห็นที่ต่างกัน
ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องมีการวางกรอบให้มนุษย์ประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน
เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างสงบสุขและบรรลุเป้าหมายในงานนั้น ๆ

นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ (2551, หน้า 9) ได้สรุปความหมาย
ของจริยธรรม คือ การแสดงออก ทางการประพฤติปฏิบัติ หรือพฤติกรรมของบุคคล
ในลักษณะที่ติงาม ถูกต้อง เหมาะสม โดยสอดคล้องกับกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการ
ประพฤติปฏิบัติในทางสังคม ซึ่งบุคคลใช้ในการแยกการกระทำที่ถูกต้อง ออกจากการ
กระทำที่ผิด

นทีลี ศรีวัฒนทรัพย์ (2551, หน้า 15) ได้สรุปความหมายของ จริยธรรม คือ การประพฤติ ปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักศีลธรรมวัฒนธรรม ค่านิยมที่ชมชอบ ตามทำนองคลองธรรมตามแนวทางพุทธ ศาสนา และมีความพึงพอใจว่าการกระทำนั้น ถูกต้อง ดีงาม เหมาะสมตามขนบธรรมเนียมประเพณี มีลักษณะของความดีความถูกต้อง อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม อีกทั้งเป็นการรู้สึก ผิดชอบชั่วดี และเป็นการ กระทำที่สังคมให้การยอมรับ แสดงออกในลักษณะเป็นรูปธรรม

สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์ และ ศติกาญจน์ ทวีสุวรรณ (2552, หน้า 11) ให้ความหมาย ของจริยธรรม คือ พฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นเป็นการปฏิบัติดี ปฏิบัติได้ถูกต้อง ที่เป็นผลมาจาก ความคิดที่สังคมหรือบุคคลเห็นร่วมกันเป็นสิ่งที่ดี โดยมีกรอบหรือแนวทางอันดีงามที่พึงปฏิบัติ ซึ่งกำหนดไว้สำหรับสังคม เพื่อให้เกิด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย งดงาม ความร่มเย็นเป็นสุข ความรัก สามัคคี ความอบอุ่น มั่นคงปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2552, หน้า 19) ให้ความหมายของ จริยธรรม คือ การแสดงออกด้าน พฤติกรรม (กาย สังคม) จิตใจและปัญญาที่เกิดจากการ รู้เข้าใจความจริง รู้ถึงกฎเกณฑ์แห่งความเป็นไป ตามเหตุปัจจัยของสิ่งทั้งหลาย แล้วเอาความรู้นั้นมาใช้ ทำให้ปฏิบัติต่อชีวิตตนเองและสิ่งทั้งหลายรอบตัวได้ถูกต้อง จริยธรรมตามหลักพุทธศาสนาจึงเป็นเรื่องของระบบการดำเนินชีวิตที่ดีงามทั้งด้านร่างกาย สังคม จิตใจ และปัญญา ที่สอดคล้องกับหลักความจริงของธรรมชาติ

สุภาพร สุขสวัสดิ์ (2552, หน้า 21) สรุปว่า จริยธรรมเป็นความ ประพฤติของบุคคล เป็นแนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีงาม เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม

อดิกันต์ ภูดีทิพย์ (2552, หน้า 24) ได้สรุปความหมายของ จริยธรรม คือ การประพฤติ ปฏิบัติที่เป็นไปตามระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ทางสังคม ของบุคคลทั้งทางกาย วาจา ใจ เพื่อก่อให้เกิด ความเจริญและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข เป็นการขัดแย้งทางสังคม ทำให้เกิดการพัฒนาและเป็นปกติสุข

ทิพย์ หาสาสน์ศรี (2553, หน้า 7) ได้สรุปความหมายของ จริยธรรม คือ ธรรมที่เป็น หลักเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติตามกฎของศีลธรรม ซึ่งผู้ปฏิบัติจะประสบแต่สภาพชีวิตที่ดี ที่เจริญรุ่งเรือง และสงบสุข

พระบุญทัน จารุวณฺโณ (กณาลักษณ์) (2553, หน้า 9) กล่าวว่า จริยธรรม มาจากคำ 2 คำ คือ จริยะ + ธรรม ซึ่งแปลตามศัพท์คือจริยะ แปลว่า ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติธรรม แปลว่า คุณงามความดี คำสั่งสอนในศาสนา หลักปฏิบัติในทางศาสนา ความจริง ความยุติธรรม ความถูกต้อง กฎเกณฑ์ เมื่อนำเอา คำว่า จริยะ มาต่อกับคำว่า ธรรม เป็นจริยธรรม แปลเอาความหมายว่า กฎเกณฑ์ แห่งความประพฤติหรือหลักความจริงที่เป็นแนวทางแห่งความประพฤติปฏิบัติ

นาวิณ เหมือนแสง (2553, หน้า 39-40) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ลักษณะทางสังคม หลายลักษณะของมนุษย์ และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรม ทางสังคมประเภทต่าง ๆ ด้วย ลักษณะ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม จะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งในสองประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการ ให้มีอยู่ในสมาชิกสังคมนั้น คือ เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ ให้การ สนับสนุนและ ผู้กระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม ส่วนอีก ประเภทหนึ่ง คือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่รวมในสมาชิกของสังคม เป็นการ กระทำที่สังคม ลงโทษหรือพยายามกำจัดและผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกรู้ว่าเป็น สิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้น ผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรม ประเภทแรกมากและประเภทหลังน้อย ลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม นั้น แบ่งออกได้เป็นหลายประเภทด้วยกัน เช่น ความรู้ ทัศนคติ การใช้เหตุผล และพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

ณัฐ จันทรหนูหงส์ (2554, หน้า 11) สรุปว่า จริยธรรม คือ การกระทำหรือการแสดงออก ทางกาย วาจา ใจ ที่ถูกต้อง ดีงาม ทั้งภายนอกและภายใน ตามกฎเกณฑ์ของสังคม อันก่อให้เกิด ประโยชน์และความสุขต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

ชัยนนท์ นิลพัฒน์ (2555, หน้า 17) กล่าวโดยสรุปว่า จริยธรรม คือ หลักการที่มนุษย์ ในสังคมยอมรับว่าดีงามและเห็นควรยึดถือปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกัน อย่างเป็นสุขในสังคมนั้นเอง และเมื่อ นำไปใช้กับการประกอบอาชีพหรือการทำงาน ซึ่งเป็น กิจกรรมที่มีความสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของมนุษย์ และสังคม ก็ย่อมหมายความว่ามนุษย์ ย่อมจะต้องมีจริยธรรมในการทำงานหรือการประกอบอาชีพ เพราะในการทำงานมนุษย์ ย่อมต้องมีสังคมซึ่งประกอบด้วยคนหลายคนมีความเชื่อและความคิดเห็นที่ต่างกัน จึงมีความจำเป็นต้องมีการวางกรอบให้มนุษย์ประพฤติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อการ ทำงาน ร่วมกันอย่างสงบสุขและบรรลุเป้าหมายในงานนั้น ๆ

ไชยพร เรื่องแหล่ง (2556, หน้า 16) กล่าวสรุปว่า จริยธรรม คือ ความดีงามที่เป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ อันชี้ให้เห็นถึงความเจริญงอกงาม ในชีวิตและรวมถึงสภาพแวดล้อมที่โน้มนำให้บุคคลมุ่งกระทำความดี เป็นหลักความประพฤติของบุคคล เป็นแนวทางของการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของสังคมเพื่อประโยชน์ ของตนเอง และส่วนรวม

ดร.ณิ โอภาจรียาพิทักษ์ และคณะ (2557, หน้า 12) สรุปว่า จริยธรรม หมายถึง มาตรฐาน หลักปฏิบัติที่ดีงามถูกต้องเหมาะสม

กล่าวโดยสรุป จริยธรรม คือ การกระทำหรือการแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ที่ถูกต้อง ดีงาม การประพฤติ ปฏิบัติที่เป็นไปตามระเบียบแบบแผน กฎเกณฑ์ทางสังคมของบุคคลทั้งทางกาย วาจา ใจ โดยมีกรอบหรือแนวทางอันดีงามที่พึงปฏิบัติ ซึ่งกำหนดไว้สำหรับสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย งดงาม ความร่มเย็นเป็นสุข

สรุป คุณธรรมและจริยธรรมก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง คือ ทำให้ตนเอง มีชีวิตที่สงบ มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตส่วนตัวและการทำงานอาชีพ มีความมั่นคง ก้าวหน้า ได้รับการยกย่อง จากบุคคลทั่วไป ครอบครัวอบอุ่น มีความสุข ฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคง ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ คือ สถาบันครอบครัวได้รับการยกย่อง สถาบันการศึกษา หรือสถาบันอื่น ๆ มีชื่อเสียง ทำให้บุคคลอื่นศรัทธา เลื่อมใส สถาบันหรือหน่วยงานที่ตนเองสังกัดมีความเจริญก้าวหน้า สังคมได้รับความสงบสุขและได้รับ การพัฒนา สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีความมั่นคง ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของชาติมีความมั่นคงถาวร เพราะทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจและเต็มใจยึดถือปฏิบัติตาม

2. ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม

ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

รัตนากร วงศ์ศรี และคณะ (2550, หน้า 9) สรุปว่า ความสำคัญของคุณธรรมทำให้เกิด จริยธรรม ค่านิยมที่เหมาะสม ส่งผลสู่การนำไปปฏิบัติที่ถูกต้อง ตลอดจนทำให้เกิดความสุขความพอใจให้กับตนเองและทำให้เกิดสันติสุขต่อสังคม

ซึ่งคุณธรรมสามารถที่จะปลูกฝังกันได้ เมื่อบุคคลเกิด คุณธรรมอย่างหนึ่งก็จะส่งผลให้เกิดคุณธรรมด้านอื่น ๆ ตามมา

พระมหานัฎฐพล ดอนตะโก (2551, หน้า 16) กล่าวว่า คุณธรรมเป็นพื้นฐานของการเกิด จริยธรรม ค่านิยมที่เหมาะสม ตลอดจนความสุขความพอใจ คุณธรรมสร้างคนดีและความดี เป็นปัจจัย ส่งเสริมวินัยของคน เช่นเดียวกับที่ธรรมเป็นเครื่องส่งเสริมศีลในทางศาสนา วินัยนั้นเป็นมาตรการบังคับ ภายนอก ไม่มีอำนาจบังคับภายในจิตใจ ส่วนคุณธรรมเป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ จึงจำเป็นต้องสร้างคุณธรรมให้มีในจิตใจข้าราชการโดยเหมาะสมแก่การเป็นข้าราชการ การบริหารราชการและ การส่งเสริมวินัยข้าราชการ

ปราณี ปรียวาทิ (2551, หน้า 16) ได้สรุปว่า จริยธรรมช่วยปูพื้นฐาน ความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึกที่ดีให้กับเด็ก นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางให้เด็กเลือกปฏิบัติได้ถูกต้อง จริยธรรม มีความสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยในการปูพื้นฐานลักษณะอันดีงามให้กับเด็ก ควรให้เด็กเกิดความรู้ ความเข้าใจที่จะนำไปปฏิบัติให้เกิดเป็นนิสัย ซึ่ง ชีราพร กุลนานันท์ (2554 อ้างถึงใน ปราณี ปรียวาทิ, 2551, หน้า 16) ได้กล่าวถึงการพัฒนาเด็กมี 3 ด้าน คือ

1. ด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Domain) ได้แก่ การเกิดความรู้ ความเข้าใจว่าสิ่งใดดี สิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดควรทำสิ่งใดควรยกเว้น

2. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ได้แก่ การเกิดความรู้สึก โน้มเอียงทางอารมณ์ ที่สะท้อนออกมาในลักษณะทางการชอบ – ไม่ชอบ อย่างเห็นความสำคัญ เต็มใจรับค่านิยมเป็นแนวทาง ประพฤติปฏิบัติจนเป็นนิสัย

3. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ได้แก่ ความสามารถที่จะลงมือปฏิบัติ ด้วยกายหรือวาจา ในลักษณะนิสัยทางจริยธรรม

ฉันทนา โรจน์บุรณวงศ์ (2552, หน้า 19) กล่าวว่า คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญยิ่ง ทั้งในแง่ส่วนตนและส่วนรวม เพราะหากคนในสังคมขาดคุณธรรมจริยธรรมแล้วจะส่งผลเสียหายอย่างยิ่ง แก่สังคม คุณธรรมมีความสำคัญต่อบุคคล คือ ทำให้บุคคลมีศักดิ์ศรี ได้รับการยอมรับ ได้รับความสำเร็จ และมีความปลอดภัยในการดำรงชีวิต มีความสำคัญต่อส่วนรวม คือ ทำให้คนในสังคมอยู่รวมกันได้อย่างปกติสุข ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า และจริยธรรมเป็นรากฐานอันสำคัญแห่งความเจริญรุ่งเรือง ความมั่นคง และความสงบสุขของปัจเจกชน สังคม และประเทศชาติ

ทิพย์ หาสาสน์ศรี (2553, หน้า 10) ได้สรุปความสำคัญของ
คุณธรรม คือ สภาพคุณงาม ความดีที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติของบุคคล เป็นสิ่งมีคุณค่ายิ่ง
ส่งเสริมให้บุคคลที่ปฏิบัติอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ณัฐ จันทร์หนูหงส์ (2554, หน้า 17) ได้สรุปว่า ในสถานศึกษา
ผู้บริหาร และครู ควรตระหนัก และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาจริยธรรมให้กับนักเรียน
โดยควรปลูกฝังด้านจริยธรรมเพื่อให้เขาเหล่านั้น เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ
มีความรู้ ความสามารถ พร้อมทั้งจะประพฤติปฏิบัติตนในการ ประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งพา
ตนเอง มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเคารพ ต่อกฎหมาย
บ้านเมือง มีความยุติธรรม มีความเสียสละ มีเหตุผล มีความรักชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ มีเมตตา กรุณา มีความสามัคคี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน
ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีคุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรม มีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต
อย่างมีคุณค่า รู้จักรักษา ส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเสมอภาคและศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2542, อ้างถึงใน ไชยพร เรื่องแท้, 2556,
หน้า 17) กล่าวว่า คุณธรรม จริยธรรม เป็นพื้นฐานที่สำคัญของคนทุกคน คุณธรรม
เป็นเรื่องนามธรรมเกี่ยวกับคนดีที่อยู่ภายในจิตใจ คุณธรรมเป็นพฤติกรรมหรือลักษณะ
การแสดงออกของคนเราจากภายใน เป็นสิ่งดีที่แสดงออกทางกาย วาจาหรือจิตใจ
ทั้งคุณธรรมจริยธรรม เป็นคำที่มีความเกี่ยวข้องกันในด้านคุณงามความดี กล่าวคือ
จริยธรรม คือ ความประพฤติที่ถูกต้องดงามทั้งกายและวาจา สมควรที่บุคคลจะประพฤติ
ปฏิบัติเพื่อให้ตนเอง และคนในสังคมนั้นมีความสุขสงบ เยือกเย็น จริยธรรม
เป็นเรื่องของการฝึกนิสัยที่ดี โดย กระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย ผู้มีความ
ประพฤติดีงามอย่างแท้จริงจะต้องเป็นผู้มีความรู้สึก ในด้านดีอยู่จนเป็นนิสัย
ความประพฤติดีงามอย่างแท้จริงจะต้องเป็นผู้มีความรู้สึกในด้านดีอยู่ตลอดเวลา คือ
มีคุณธรรมอยู่ในจิตใจ หรืออาจกล่าวได้ว่า จริยธรรมเป็นเรื่องของการประพฤติปฏิบัติ
เป็นพฤติกรรมภายนอก ส่วนคุณธรรมเป็นสภาพความงามความดีภายในจิตใจ ซึ่งทั้ง
สองส่วนต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน พฤติกรรมของคนดีที่แสดงออกมาทั้งทางกายและวาจานั้น
ย่อมเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์และเป็นไปตามความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจและสติปัญญา
การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของบุคคลจึงต้องพัฒนาทั้ง 3 ด้านควบคู่กันไป คือ
การพัฒนาด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ และด้านพฤติกรรม

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม คือ เป็นพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ โดยควรปลูกฝังด้านจริยธรรมเพื่อให้เขาเหล่านั้น เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้ ความสามารถ พร้อมทั้งจะประพฤติปฏิบัติตน ในการประกอบอาชีพ

2.1 ลักษณะของจริยธรรม

จริยธรรมส่วนใหญ่จะเป็นคำสอนที่เกี่ยวกับศาสนา หรือเป็น กฎเกณฑ์ทางสังคม ซึ่งขึ้นอยู่กับ เงื่อนไขและองค์ประกอบหลายประการ มีลักษณะดังนี้
 ฌนเศรษฐ์ จำปางาม (2542, อ้างถึงใน ไชยพร เรื่องแท้ลล์, 2556, หน้า 22 - 23) ได้แบ่ง ลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม คือ

2.1.1 ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้ว่ใน สังคมตนนั้นถือว่าการกระทำ ชนิดใดดี ควรกระทำ การกระทำใดเลว ควรดเว้น และรู้ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการ ทางสติปัญญา ของบุคคลด้วย

2.1.2 ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคล เกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรม เชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมาก จะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมนั้น แต่บุคคลในสถานการณ์ปกติอาจมีทศนคติต่างไปจากค่านิยม ของสังคมก็ได้ ทศนคติ เชิงจริยธรรมนั้นจะรวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ในช่วงเวลาหนึ่ง อาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

2.1.3 เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลให้เหตุผลใน การเลือกที่จะไม่กระทำหรือ เลือกที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ นั้น ๆ เหตุผลดังกล่าวจะช่วยให้ทราบเหตุ จูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำบางอย่างอาจขัดกับความรู้สึกของบุคคลส่วน ใหญ่ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับเหตุผล และสถานการณ์เป็นลำดับ

2.1.4 พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคล แสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ เช่น การให้ทาน การเสียสละ การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมซึ่งเกิดขึ้นในสภาพที่ บุคคลถูกยั่วยุให้กระทำผิดกฎเกณฑ์ เพื่อประโยชน์ส่วนตน เช่น การโกง การกล่าวเท็จ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่จะ ไม่เกิดขึ้นในผู้ที่มี

จริยธรรมสูง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าจริยธรรมประเภทอื่น ๆ เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคล ย่อมส่งผลโดยตรงต่อความผาสุก และความทุกข์ร้อนของสังคม

นภิสี ศรีวัฒนทรัพย์ (2551, หน้า 16) ได้สรุปว่า ลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรมของบุคคล แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ จริยธรรมภายนอก เป็นจริยธรรมของบุคคลที่เกิดจากการตอบสนองของสิ่งเร้า ภายนอก และจริยธรรมภายใน หมายถึง ความคิดเห็นภายในจิตใจของบุคคลที่เล็งเห็นความดี ความถูกต้อง ในการที่จะประพฤติปฏิบัติต่อสังคมนั้น ๆ ซึ่งจริยธรรมภายในนี้ถือว่าเป็นพื้นฐานของจริยธรรมภายนอก นั่นคือ หากคนใดคิดดี ชอบเล็งเห็นความถูกต้องอยู่ภายในจิตใจแล้วย่อมแสดงจริยธรรมภายนอกไปในทางที่ดี

ปราณี ปรียวาที (2551, หน้า 19) ได้สรุปว่า รูปแบบจริยธรรมที่ควรส่งเสริมให้กับเด็ก ปฐมวัย คือ ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบ การรู้จักรอคอย ช่วยเหลือตนเอง ประหยัด ซื่อสัตย์ ช่วยเหลือผู้อื่น และรักษาสິงแวดล้อม

พระมหาเฉลิมพล วิชา (2551, หน้า 30) สรุปว่า ลักษณะทางจริยธรรม อาจมองในด้านความรู้ ทัศนคติ เหตุผล เนื้อหา โครงสร้าง ศีลธรรม หรือด้านคุณธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จะทำให้เกิดความเจริญ แก่ตนเองและส่วนรวม ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ในสังคมเดียวกัน

ณัฐ จันทร์หนูหงส์ (2554, หน้า 15) ได้สรุปว่า ลักษณะของจริยธรรมจะเกี่ยวข้องกับการ ประพฤติปฏิบัติของตนเองที่ตั้งใจกระทำ โดยยึดหลักตามกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม กฎเกณฑ์ทางนิติธรรมและ กฎเกณฑ์ทางสังคม ที่ส่วนใหญ่พึงประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมได้อย่างเป็นสากล ทฤษฎีคุณธรรมนั้นต้อง ปฏิบัติได้ กฎเกณฑ์ทั้งหลายต้องปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันโดยไม่มีอุปสรรคต่อมนุษย์ที่สามารถประพฤติ ปฏิบัติได้ ไม่ต้องใช้ความพยายามที่ผิดไปจากปกติทั่วไป

คณะกรรมการโครงการการศึกษาจริยธรรมไทย (อ้างถึงใน ชัยนนท์ นิลพัฒน์, 2555, หน้า 19 – 20) ได้สรุปโครงสร้างของคุณลักษณะของจริยธรรมไว้ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียรและความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผล

การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

2. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเอง และผู้อื่น

3. ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญา ในการประพฤติปฏิบัติ รู้จัก ไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่น ของตนเองที่มีอยู่เดิม ซึ่งอาจผิดได้

4. ความกตัญญูกตเวที กตัญญู หมายถึง ความสำนึกในการอุปการคุณ หรือบุญคุณที่ผู้อื่น หรือสิ่งอื่นมีต่อเรา กตเวที หมายถึง การแสดงออก และการตอบแทนบุญคุณ ดังนั้น ความกตัญญูกตเวที จึงหมายถึง ความรู้บุญคุณ และตอบแทนบุญคุณต่อคนอื่น และสิ่งอื่นที่มีบุญคุณ

5. การรักษาระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติ ปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสม กับจรรยา มารยาท ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม

6. ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละตัว อารมณ์ร้ายในตนเองด้วย

7. ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกันกระทำ กิจการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตน

8. การประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควร ให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนัก รวมทั้งการรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้ง ความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขต ที่พอเหมาะพอควร

9. ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริง และเหตุผลที่พอเหมาะพอควร

10. ความอุตสาหะ หมายถึง ความพยายามอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการงาน

11. ความเมตตา-กรุณา เมตตา คือ ความรักใคร่ ปรารภณา จะให้ผู้อื่นเป็นสุข กรุณา คือ ความสงสารคิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

กล่าวโดยสรุป ลักษณะของจริยธรรม คือ การประพฤติปฏิบัติของตนเองในด้าน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความกตัญญูกตเวที การรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัด ความยุติธรรม ความอดุสหาหะ และความเมตตากรุณา เพื่อให้เกิดความเจริญ แก่ตนเองและส่วนรวม ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ในสังคมเดียวกัน

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม

3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางคุณธรรม จริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget) ดวงเดือน พันธุ์นาวิณ (2524, หน้า 13-16 อ้างถึงใน ดวงพร อุทัยสุริ, 2548, หน้า 17-18) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางคุณธรรม จริยธรรมของ เพียเจต์ (Piaget) พบว่า พัฒนาการทาง คุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความฉลาดในการรับรู้กฎเกณฑ์ และลักษณะต่าง ๆ คือ พัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั่นเอง ซึ่งเพียเจต์ ได้แบ่ง พัฒนาการทางสติปัญญาไว้ 4 ชั้น คือ

3.1.1 ขั้นรับรู้จากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (sensor motor Operation) เป็นระยะ ตั้งแต่แรกเกิด - 2 ปี เด็กจะรับรู้ทางประสาทสัมผัสอย่างง่าย ๆ ทำให้เกิดการพัฒนารทางสติปัญญา และความนึกคิด เด็กจะมีโครงสร้างทางความคิด จากสิ่งที่พบเห็นและจากสิ่งที่สัมผัส

3.1.2 ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (pre - operational thinking) ช่วงอายุ 2 - 7 ปี เด็กเริ่มใช้ ภาพแทนวัตถุและเหตุการณ์ สามารถเลียนแบบคนอื่นได้ และพัฒนาอย่างรวดเร็ว สามารถใช้ภาษา ติดต่อกับสังคมได้อย่างกว้างขวาง และเริ่มพัฒนาความคิดเชิงตรรกศาสตร์ ความคิดส่วนใหญ่ต้องเกิดจาก การรับรู้จากประสาทสัมผัส

3.1.3 ขั้นปฏิบัติการด้วยรูปธรรม (concrete operational thinking) ช่วงอายุ 7 - 11 ปี เด็กจะมีความคิดเชิงตรรกศาสตร์ในสิ่งที่มองเห็นและจับต้องได้ และค้นหาความจริงเกี่ยวกับวัตถุและ สิ่งแวดล้อมเป็นแบบแผน

3.1.4 ขั้นปฏิบัติการด้วยนามธรรม (formal prepositional think or formal operational thinking) ช่วงอายุ 11 - 15 ปี พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กขั้นสูงสุด สามารถคิดเห็น เหตุผลนอกเหนือข้อมูลที่มีอยู่ได้ สามารถแก้ปัญหาด้วย

วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเพียเจต์ พบว่า การตัดสินใจ ทางคุณธรรม จริยธรรมมีส่วนสัมพันธ์กับหลักการทางสติปัญญาด้วย และการพัฒนาการทางคุณธรรม จริยธรรมสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

3.1.4.1 ขั้นก่อนคุณธรรม จริยธรรม อายุแรกเกิด – 3 ปี เป็นขั้นที่ยึดถือตนเองเป็นส่วนใหญ่ เอาแต่ใจตนเอง ไม่เข้าใจและไม่รับรู้สภาพแวดล้อมและกฎเกณฑ์ใด ๆ ทั้งสิ้น การประพฤติปฏิบัติกระทำ อย่างอิสระ เพื่อสนองความต้องการทางร่างกายของตน

3.1.4.2 ขั้นยึดคำสั่ง หรือความจริงที่เห็นได้ชัด ช่วงอายุ 4 – 11 ปี เริ่มพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สามารถเข้าใจบทบาทของตนเอง ประพฤติโดยยึดคำสั่งเป็นเกณฑ์ เป็นระยะว่านอนสอนง่าย เชื่อฟังอยู่ในโอวาท ไม่เข้าใจเหตุผลในทางนามธรรม ยึดปริมาณทางกายภาพที่เห็นได้ชัด เช่น ขนาดความเสียหายเกิดจากการกระทำ เป็นระยะที่สามารถปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมได้ง่าย

3.1.4.3 ขั้นยึดหลักการแห่งตน เริ่มอายุ 12 ปีขึ้นไป การพัฒนาพฤติกรรมในวัยนี้เป็น ระยะค่อนข้างยาก เพราะเด็กจะใช้สติปัญญาหาเหตุผล เป็นระยะแสวงหาค่านิยมของตนเอง เพื่อนำไปสู่ การดำเนินชีวิต เมื่อเป็นผู้ใหญ่เด็กจะใช้สติปัญญาในการตัดสินใจคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ เพื่อเป็น แนวทางในการประพฤติปฏิบัติ

3.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางคุณธรรม จริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524, หน้า 29–30 อ้างถึงใน ดวงพร อุทัยสุริ, 2548, หน้า 18–20) ได้ กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางคุณธรรม จริยธรรมของ โคลเบอร์ก (Kohlberg) ซึ่งได้ทำการศึกษา ค้นคว้า โดยอาศัยแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget) เป็นพื้นฐาน โคลเบอร์ก เชื่อว่าพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงคุณธรรม จริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามลำดับขั้น บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้ เพราะการใช้เหตุผลในระดับที่ สูงขึ้นไปจะเกิดขึ้นได้ด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้นต่ำอยู่ก่อนแล้ว และต่อมาบุคคล จะได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ ๆ หรือเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าขั้นสูงต่อไปมีมากขึ้น ตามลำดับ ส่วนเหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าก็จะถูกใช้น้อยลงจนถูกละทิ้งไปในที่สุด โคลเบอร์ก ได้แบ่ง พัฒนาการออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังนี้

3.2.1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ เป็นพัฒนาการของเด็กอายุ 2 – 10 ปี เด็กจะใช้การลงโทษและ รางวัลเป็นการตัดสินใจถูกผิด เป็นวัยเชื่อถือผู้ใหญ่ ความสนใจ

จะอยู่ที่ตนเองไม่เข้าใจระเบียบแบบแผน หรือกฎเกณฑ์ทางสังคม พัฒนาการของเด็กวัยนี้มี 2 ชั้น คือ

3.2.1.1 ชั้นที่ 1 เป็นขั้นการใช้การลงโทษเป็นเหตุผลของการตัดสิน เป็นวัยที่มีอายุระหว่าง 2 – 7 ปี เป็นขั้นหลบหลีกการลงโทษ เด็กจะทำตามกฎเกณฑ์ หรือคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะกลัวการลงโทษ

3.2.1.2 ชั้นที่ 2 เป็นขั้นใช้การตอบสนองของความต้องการของตน เป็นเหตุผลในการตัดสิน เป็นวัยที่มีอายุระหว่าง 7 – 10 ปี เป็นขั้นแสวงหารางวัล เด็กจะทำดี ทำตามคำสั่งกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ รางวัล เป็นสิ่งตอบแทนมาตัดสินใจในการประพฤติปฏิบัติ

3.2.2 ระดับตามกฎเกณฑ์ เป็นพัฒนาการของเด็กอายุ 10 – 16 ปี พัฒนาการทาง คุณธรรมจริยธรรมระดับนี้จะยึดถือกฎเกณฑ์ของสังคมหรือกลุ่ม ไม่อยากทำความผิด เพราะต้องการให้กลุ่ม หรือสังคมยอมรับตน หรือให้ตนเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม เป็นวัยที่ยึดถือบุคคลที่ตนรักเป็นแบบฉบับหรือ ระเบียบของกลุ่มเป็นเกณฑ์ แบ่งเป็น 2 ชั้น ต่อเนื่องจาก 2 ชั้นแรก คือ

3.2.2.1 ชั้นที่ 3 ชั้นให้การยอมรับของสังคมเป็นเหตุผลในการ ตัดสิน ช่วงอายุ 10 – 13 ปี ชั้นนี้เด็กจะทำตามความเห็นของกลุ่ม ทำตามกฎเกณฑ์หรือ แบบฉบับของสังคม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม หรือสังคม ทำตามผู้อื่นที่เห็นชอบ

3.2.2.2 ชั้นที่ 4 ชั้นใช้ระเบียบแบบแผน หรือกฎเกณฑ์ของสังคม เป็นเหตุผลในการตัดสิน ช่วงอายุ 13 – 16 ปี เป็นขั้นทำหน้าที่ของสังคม เด็กจะใช้กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผน ของสังคมมาเป็นกฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต และจะปฏิบัติหน้าที่ ตามค่านิยม และกฎเกณฑ์กลุ่มและสังคม เพื่อเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือสังคม เป็นวัยที่ ทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของกลุ่ม

3.2.3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ ช่วงอายุ 16 ปีขึ้นไป ระดับนี้จะเข้าใจ ค่านิยม คุณค่าทาง คุณธรรมจริยธรรมและหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในสังคมในสภาพการณ์ ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่ยึดถือ ตัวบุคคลหรือค่านิยมเฉพาะกลุ่ม เป็นคุณธรรม จริยธรรมที่แยกออกจากกฎเกณฑ์ตายตัวและการคาดหวัง ของคนอื่น แต่ใช้ความคิด ตรึกตรองซึ่งใจเป็นแนวทางเลือกประพฤติปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ต่อเนื่องจาก 4 ขั้นตอนแรก ตามลำดับ

3.2.3.1 ขั้นที่ 5 ขั้นใช้สัญญาทางสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจเลือกกระทำ โดยมี เหตุผลนำค่านิยมของสังคม สภาพการณ์ สิทธิหน้าที่ ตลอดจนกฎเกณฑ์ที่เป็นเหตุผลที่คนส่วนใหญ่ยอมรับ มาเป็นเหตุผลในการตัดสินใจกระทำโดยไม่ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของคนส่วนใหญ่ เพราะเห็นความสำคัญของคนหมู่มากสามารถบังคับใจตนเองได้ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกระทำจะคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น เป็นช่วงอายุ 16 ปีขึ้นไป

3.2.3.2 ขั้นที่ 6 ขั้นที่ใช้คุณธรรมจริยธรรมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ เป็นระดับพัฒนาการ ที่เห็นในผู้ใหญ่ที่มีความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวาง มีวัฒนธรรมดีงาม มีความเจริญทางสติปัญญา ขั้นนี้เป็นขั้นสูงสุดของเหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรม คำนึงถึงความถูกต้องเป็นเกณฑ์การตัดสินใจ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสงบสุขของส่วนรวม เป็นขั้นที่บุคคลมีความละเอียดต่อการทำความชั่ว ไม่ทำผิดทั้งในที่ลับและที่แจ้ง เป็นขั้นที่ยอมรับคุณค่าของมนุษย์ พัฒนาการของเหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นนี้ จัดเป็น 3 ระดับ

3.3 ทฤษฎีคุณธรรม จริยธรรมของเอ็กเซลส์

พิเชษฐ รุ่งลาวัลย์ (2550, หน้า 10-11) คุณธรรม จริยธรรม เป็นการศึกษาการประพฤติตัว ของคนในสิ่งถูกและสิ่งผิด การกระทำต่าง ๆ อาจพิจารณาว่าถูกหรือผิด แล้วแต่ว่าเป็นความตั้งใจของ แต่ละบุคคล ทฤษฎีที่อยู่บนฐานของที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากเหตุใดเหตุหนึ่ง (เนื่องมาจากเหตุและปัจจัย) ของการกระทำ คือ ทำสิ่งดีหรือเลว คำถามหลักที่สำคัญในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมข้างหนึ่งคือ เป็นความดีที่แท้จริงหรือเป็นเพียงความดีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่พบเห็นเท่านั้น แบ่งเป็น 2 ทฤษฎี คือ

3.3.1 ทฤษฎีคุณธรรม จริยธรรมที่อยู่บนฐานของความตั้งใจ

ทฤษฎีคุณธรรม จริยธรรมที่อยู่บนฐานของความตั้งใจของแต่ละบุคคลถือการตั้งใจ กระทำสิ่งนั้นเป็นหลัก การกระทำทุกอย่างจะดีหรือชั่วอยู่ที่การตั้งใจที่เรียกว่าเจตนา ถ้ามีเจตนากระทำ ความดีด้วยกาย วาจา ใจ สามารถตัดสินได้ว่าการกระทำนั้นถูกต้องหรือไม่ ความตั้งใจทำดีจะเป็น ความดีที่แท้จริง การกระทำทุกอย่างคือ ทำสิ่งดี หรือปราศจากความสนใจเนื่องมาจากเหตุและปัจจัย เมื่อมันเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ ปัญหาหลักที่สำคัญในทฤษฎีเหล่านี้คือ รู้ว่าจะอะไรคือสิ่งที่ดีก็จะทำสิ่งที่ดีนั้น

ศาสนาทุกศาสนา สอนให้รู้ว่าอะไรคือสิ่งที่ถูกแท้จริงและอะไรคือสิ่งที่ผิด จากการ สอนของครู พระและผู้เคร่งศาสนา หรือจากหนังสือทางศาสนา

อย่างไรก็ตาม หลักศาสนาทั้งหมด สอนคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม แต่ไม่ได้สรุปเป็นข้อตกลงในลักษณะเป็นหลัก ปิดกั้นความ เข้าใจหลักคุณธรรม จริยธรรมของศาสนา ในแนวทางร่วมกันโดยทั่วไป เพื่อให้ทุกคนเข้าใจที่จะปฏิบัติตัว เป็นคนดีของทุกศาสนาได้

นักคิดด้านปรัชญาส่วนหนึ่งมีแนวคิดที่ว่า คนเรามีความสามารถที่จะรู้การกระทำ ในสิ่งที่ถูกและผิดโดยกำเนิด เป็นสิ่งที่ธรรมชาติให้มา กับทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในโลกนี้อยู่แล้ว และทุกคน สามารถรับรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน สิ่งที่เป็นเรื่องยากก็คือ การหามาตรฐานว่าอะไรคือสิ่งที่ถูก และอะไร คือสิ่งที่ผิด

3.3.2 ทฤษฎีคุณธรรม จริยธรรมที่อยู่บนฐานของสิ่งที่เกิดขึ้น
เนื่องมาจากเหตุและปัจจัย

ทฤษฎีคุณธรรม จริยธรรมบางทฤษฎีมาจากฐานของสิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากเหตุ และปัจจัย ทฤษฎีเหล่านี้กล่าวว่าสิ่งที่ถูกจะสืบเนื่องมาจากเหตุที่ดี และสิ่งที่ผิดจะสืบเนื่องจากเหตุที่ เลวร้าย ทฤษฎีเหล่านี้เห็นว่าเป็นความสุขในการทำสิ่งที่ดี ความดีนี้เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันกับความสุข เพราะว่าความสุขของคนบางคนอยู่บนความสุขของคนอื่น กฎของคุณธรรม จริยธรรมที่บอกเราว่าจะ รักษาความดีที่เนื่องมาจากเหตุ และปัจจัยนี้ได้อย่างไร ซึ่งเป็นสิ่งที่ค้นพบโดยประสบการณ์และโดยการมี เหตุผลจากการรู้ข้อเท็จจริง

ทฤษฎีคุณธรรม จริยธรรมบางทฤษฎีอยู่บนฐานของสิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากเหตุ และปัจจัยที่กระทำ จึงเป็นคำกล่าวว่าเป็นเช่นนี้เป็นผลจากการกระทำ ทฤษฎีเหล่านี้เป็นการเน้นการ กระทำที่มีความเมตตา กรุณา การไม่มีความโลภ อย่างไรก็ตาม หลักการของการเอาประโยชน์เพื่อตนเอง กลายเป็นจุดอ่อนที่ไม่สามารถใช้ในการแก้ปัญหาที่มีความเห็นไม่ตรงกันทางกฎหมาย เพราะว่า การตัดสินใจจะให้ข้อเสนอแนะนำด้วยประโยชน์ส่วนตัวแทนความดีของคนซึ่งได้กลายเป็นข้อขัดแย้ง ในความคิด ความอ่อนแอของสังคม ทำให้เป็นเรื่องยากลำบากที่จะชี้ให้เห็นว่าคุณธรรม จริยธรรมที่มาจากรากฐานของการกระทำความดี และถ้าทุกคนทำความดีก็จะสามารถนำสังคมให้มีความมั่นคงได้

3.4 ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม

ดูจเด็อน พันธุมนาวิน (2551, หน้า 19-22) ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม เป็นทฤษฎีที่เสนอจิต ลักษณะ 8 ประการ ที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี เก่ง

และมีสุข ของคนไทย ทฤษฎีนี้ถูกนำเสนอ อยู่ในรูปของต้นไม้ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นราก ส่วนที่เป็นลำต้น และส่วนที่เป็นดอก และผลของต้นไม้

ส่วนแรก คือ ราก ประกอบด้วยรากหลัก 3 ราก ซึ่งแทนจิต ลักษณะพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) สุขภาพจิต หมายถึง ความวิตกกังวล ตื่นเต้น ไม่สบายใจของบุคคลอย่างเหมาะสม กับเหตุการณ์ 2) ความเฉลียวฉลาด หรือสติปัญญา หมายถึง การรู้การคิดในขั้นรูปธรรมหลายด้าน และการคิดในขั้นนามธรรม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิดของ Piaget (1966) และ 3) ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจ และสามารถคาดหรือทำนายความรู้สึกของบุคคลอื่น จิตลักษณะทั้ง 3 ประการนี้จะเป็นจิตลักษณะพื้นฐาน ของจิตลักษณะ 5 ตัวบนลำต้น และเป็นจิตลักษณะพื้นฐานของพฤติกรรมของบุคคลในส่วนที่เป็นดอก และผลด้วย ดังนั้น บุคคลจะต้องมีจิตลักษณะทั้ง 3 ประการนี้ ในปริมาณสูงเหมาะสมตามวัย จึงจะทำให้ จิตลักษณะอีก 5 ตัวบนลำต้น พัฒนาได้อย่างดี และมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากด้วย

ส่วนที่สอง คือ ลำต้น อันเป็นผลจากจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก 3 ประการ ประกอบด้วย จิตลักษณะ 5 ประการ ได้แก่ 1) ทศนคติ ค่านิยม และคุณธรรม ทศนคติ หมายถึง การเห็นประโยชน์-โทษของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพอใจ-ไม่พอใจต่อสิ่งนั้น และความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น ซึ่งสอดคล้องกับทศนคติในทฤษฎีของ Ajzen และ Fishbein (1980) ส่วนคุณธรรม หมายถึง สิ่งที่ ส่วนรวมเห็นว่าดีงาม ส่วนใหญ่แล้ว มักเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา เช่น ความกตัญญู ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น และค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญ เช่น ค่านิยมที่จะศึกษาต่อ ในระดับสูง ค่านิยมในการใช้สินค้าไทย ค่านิยมในด้านการรักษาสุขภาพ เป็นต้น 2) เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาของการกระทำที่กระทำเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัวหรือพวกพ้อง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี พัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg 3) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลว่าสิ่งที่กระทำลงไป ในปัจจุบันจะส่งผลอย่างไร ในปริมาณเท่าใด ต่อใคร ตลอดจนความสามารถในการอดได้ อดได้ สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวานได้ 4) ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่าผลที่ตนกำลังได้รับอยู่ เกิดจากการกระทำของตนเอง มิใช่เกิดจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญ หรือการควบคุมของคนอื่น เป็นความรู้สึกในการท านายได้ ควบคุมได้ของบุคคล ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี Locus of Control ของ Rotter (1966) และ 5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

หมายถึง ความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งมีพื้นฐานมาจาก ทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland (1963)

จิตลักษณะทั้ง 5 ประการนี้ เป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่น่าปรารถนาที่เปรียบเสมือนดอก และผลบนต้นไม้ นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน ยังเสนอว่า ควรใช้จิตลักษณะทั้ง 5 ประการ บนลำดับต้น ร่วมกับจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก 3 ประการ ในการอธิบาย ทำนาย และพัฒนาพฤติกรรม ของบุคคล ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า จะต้องใช้จิตลักษณะหลายตัวพร้อมกันในการศึกษาและพัฒนา พฤติกรรมที่น่าปรารถนาของบุคคล การใช้จิตลักษณะเพียงตัวเดียวหรือน้อยตัว จะไม่ช่วยให้นักวิจัย และนักพัฒนา เข้าใจการกระทำของบุคคลได้อย่างน่ามั่นใจ

ส่วนที่สาม คือ ดอกและผล เป็นส่วนของพฤติกรรมของคนดีและเก่ง ซึ่งแสดงพฤติกรรมการทำงาน ความดี ละเว้นความชั่ว ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนดี และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนเก่ง

พฤติกรรมของคนดีและเก่งสามารถแบ่งเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ หนึ่ง พฤติกรรมของคนดี ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่ 1) พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่เป็นการทำร้ายหรือทำลายตนเอง เช่น พฤติกรรม การดูแลสุขภาพของตนเอง พฤติกรรมการบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่ติดยาเสพติด พฤติกรรมไม่เล่นการพนัน เป็นต้น และ 2) พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ ทำร้าย ทำลาย หรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น พฤติกรรมสุภาพบุรุษ ไม่ก้าวร้าว พฤติกรรมการขับขี่ อย่างมีมารยาท พฤติกรรมซื่อสัตย์ เป็นต้น

สอง พฤติกรรมของคนดีและเก่ง ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่ 1) พฤติกรรม รับผิดชอบ เช่น พฤติกรรมการทำงาน พฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็ก พฤติกรรมการปกครอง ของหัวหน้า และพฤติกรรมเคารพกฎหมาย เป็นต้น และ 2) พฤติกรรมพัฒนา เช่น พฤติกรรมพัฒนา ตนเอง (เช่น พฤติกรรมใฝ่รู้ พฤติกรรมรักการอ่าน เป็นต้น) พฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น (เช่น พฤติกรรมการ สนับสนุนให้ผู้อื่นปลอดภัยในการทำงาน พฤติกรรมการเป็นกัลยาณมิตร พฤติกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน ป้องกันโรคเอดส์ เป็นต้น) และพฤติกรรมพัฒนาสังคม (เช่น พฤติกรรมอาสา เป็นต้น)

3.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม

แนวคิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นการที่บุคคลมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน แม้ว่า งานที่ทำจะยากมากมายเพียงใด บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะไม่ท้อถอยและพยายาม ทำงานนั้นให้สำเร็จให้จงได้ แต่ถ้าบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ บุคคลจะไม่อยากทำงาน และหลีกเลี่ยงการทำงานนั้น (เต็มศักดิ์ คทวณิช, 2546, หน้า 153-154)

แนวคิดของการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ ที่เกิดขึ้น โดยการที่บุคคลมีความคิดและความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ จะทำให้บุคคล มีความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและสามารถทำงานนั้นได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แต่ในทางกลับกันถ้าบุคคลไม่มีความคิดและความเชื่อว่าตนเองไร้ความสามารถ ไม่มีศักยภาพในการทำงานนั้นได้ บุคคลจะย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น พยายามหลีกเลี่ยงและไม่ทำงานนั้นอีก (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556, หน้า 58-59)

แนวคิดของการเสริมแรง เป็นการเสริมแรงที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามที่ตนเอง ต้องการอย่างเหมาะสม ซึ่งการเสริมแรงทางบวกนั้น มีการยกย่อง ชมเชย รวมถึงการให้รางวัล เพื่อให้บุคคลมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสมเพิ่มขึ้น แต่ในขณะที่การเสริมทางลบ โดยการทำโทษนั้นทำให้บุคคลมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดน้อยลง (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556, หน้า 34)

แนวคิดทางสังคมวิทยา เป็นการที่บุคคลเป็นสัตว์สังคม ทำให้บุคคล ต้องมีกลุ่มเพื่อน มีการดำเนินชีวิตโดยการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน เมื่อบุคคลได้รับการชักชวนให้ดำเนินชีวิตด้วย การทำสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน บุคคลจะมีการรับรู้ความคิดและความคาดหวังจากกลุ่มเพื่อน ทำให้บุคคลมี ความพยายามจะปฏิบัติตามที่กลุ่มเพื่อนต้องการ เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้ได้รับการยอมรับจาก กลุ่มเพื่อน รวมถึงการสร้างความเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มเพื่อน แต่ในทางกลับกันถ้าบุคคลไม่พยายามปฏิบัติ ตามที่กลุ่มเพื่อน ต้องการ อาจทำให้บุคคลมีความแตกแยกในกลุ่มเพื่อน อาจถูกข่มเหงรังแกในกลุ่มเพื่อน ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเสี่ยงไปในทางลบได้ (วิทยากร เชียงกุล, 2552, หน้า 101-104)

แนวคิดการควบคุมตนเอง เป็นการรู้จักควบคุมจิตใจตนเองให้อยู่ในแนวทางที่ตนต้องการ มีการบังคับใจตนเองให้เป็นไปทางที่เราตั้งจุดหมายปลายทางเอาไว้ หรือในทางที่ชอบที่ควร กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความตั้งใจจริง บุคคลนั้นย่อมสามารถ

เอาชนะใจของตนเองได้อย่างแน่นอน (ลักขณา สิริวัฒน์, 2556, หน้า 100-101) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เป็นทฤษฎีการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ ที่มีความใกล้ชิดสนิทสนม และมีอิทธิพลต่อตนเอง บุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านใดด้านหนึ่ง หรือบุคคลที่มีชื่อเสียง ย่อมทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์ในเรื่องนั้นเพิ่มมากขึ้น ทำให้บุคคลมีการเลียนแบบโดยการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นออกมา (เต็มศักดิ์ คทาวนิช, 2546, หน้า 193-194 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556, หน้า 51)

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีที่พัฒนาการคุณธรรม จริยธรรม เป็นการพัฒนาการทางคุณธรรม จริยธรรมของมนุษย์ ขึ้นอยู่กับการพัฒนาการทางสติปัญญา และพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ซึ่งแต่ละทฤษฎีมุ่งให้ทุกคนเป็นคนดีและรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

3.6 พฤติกรรมเชิงคุณธรรม จริยธรรม

นักทฤษฎีหลายท่านได้กล่าวถึงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไว้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

อ้อมเดือน สดมณี และคณะ (2553, หน้า 13) ได้สรุปความหมายของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นความรู้ ความคิด อันจะนำไปสู่การกระทำที่พึงปรารถนาของบุคคลในสังคม ดังเช่น พฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรม

พระบุญทัน จารุวณฺโณ (ภณาลักษณ์) (2553, หน้า 13) กล่าวว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรืองดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมนี้ เป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะการกระทำในสิ่งที่ดีและเลวของบุคคลนั้นส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่น ๆ ของจริยธรรม จึงเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจและสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลเท่านั้น

นาวิน เหมือนแสง (2553, หน้า 41) กล่าวว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคล แสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือการงดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น ตัวอย่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนอีกหลายประเภท เช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมเชิง

จริยธรรมอีกจำพวกหนึ่ง คือ พฤติกรรมในสถานการณ์ที่เข้ายวนใจ หรือในสภาพที่ ยั่วยู่ให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ยั่วยู่ เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง หรือคะแนน การลักขโมย และการกล่าวเท็จ เป็นต้น ซึ่ง อาจรวมเรียกว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งผู้มีจริยธรรมสูง ย่อมงดเว้นการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์ นี้ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะการกระทำในทาง ที่ดีและเลวของบุคคลนั้น ส่งผลโดยตรง ต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่น ๆ ของจริยธรรมจึงเป็นเพียง เพื่อให้เข้าใจและสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลเท่านั้น

ณัฐ จันทร์หนูหงส์ (2554, หน้า 17) กล่าวว่า การพัฒนา พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเด็ก ควรมีการพัฒนาตั้งแต่เด็กแรกเกิดไปตามลำดับ โดยได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังพฤติกรรมจาก พ่อ แม่ ด้วยการเลี้ยงดูอย่างมีความรู้ เข้าใจ และเอาใจใส่ในพัฒนาการตามวัยของเด็ก เพื่อให้เด็กเป็นคนที่มีความดี คุณภาพ พร้อมทั้งจะส่งต่อสู่สังคมต่อไป จากการศึกษาความหมายและลักษณะพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกทั้ง 6 ด้าน ดังกล่าว พบว่า มีผู้ให้ความหมายและวิเคราะห์พฤติกรรมไว้ สรุปได้ดังนี้

3.6.1. ความมีระเบียบวินัย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตและ พฤติกรรมของบุคคลที่สามารถ ควบคุมตนเอง และการยอมรับหรือปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดไว้ ด้วยความสมัครใจของผู้ปฏิบัติ เพื่อธำรงไว้ซึ่ง ความสงบเรียบร้อยและความเสมอภาคของสมาชิกทุกคน ในสังคม ลักษณะพฤติกรรม ที่บุคคลแสดงออก คือ ความมีวินัยในตนเอง การควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา และใจ การตรงต่อเวลา การปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน การปฏิบัติตามระเบียบวินัยของ สังคม การปฏิบัติตามข้อตกลง ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยโดยไม่ละเมิดทั้ง ต่อหน้าและลับหลัง การยอมรับผลการกระทำของตนเอง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ตามกฎเกณฑ์ของสังคม การเคารพสิทธิและหน้าที่ ของกันและกัน

3.6.2. ความรับผิดชอบ หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ แสดงออกถึงความเอาใจใส่ จดจ่อ ตั้งใจ มุ่งมั่นต่อหน้าที่การงาน การศึกษาเล่าเรียน และการเป็นอยู่ของตนเอง และผู้อยู่ในความดูแล ตลอดจน สังคมอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความผูกพัน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายในเวลาที่กำหนด ยอมรับผล การกระทำทั้งผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้น รวมทั้งปรับปรุงการปฏิบัติให้ดีขึ้นด้วย ความมุ่งมั่น

ตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่องานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยดีด้วยความสนใจ พากเพียรพยายาม และละเอียดรอบคอบ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายโดยรู้จักหน้าที่ต่อตนเอง และต่อผู้อื่น การติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว พร้อมทั้งพยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น การรักษาลิทธิและหน้าที่ของตน การยอมรับผล แห่งการกระทำของตนด้วยความเต็มใจ ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย ลักษณะพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก คือ ทำงานสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายได้ดี และรวดเร็ว ตรงต่อเวลา เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและติดตามผลงานให้ลุล่วงด้วยดี อุทิศตนเพื่องานตลอดเวลา รู้จักหน้าที่ และปฏิบัติงานตามหน้าที่ รู้ลักษณะงานที่ต้องทำ เคารพต่อกฎ และระเบียบต่าง ๆ เสนอตนเพื่อแก่งานที่ล้มเหลว มีความเพียรพยายาม มีความละเอียดรอบคอบ ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม ยอมรับผลของการกระทำของตน ไม่เอาไรด์เอาเปรียบ และไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน

3.6.3. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติ ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจาและใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เป็นจริยธรรมที่เน้นความซื่อตรง ต่อตนเอง หน้าที่การงาน คำมั่นสัญญา แบบแผน กฎหมาย และความถูกต้องอันดีงาม ลักษณะพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก คือ ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปใช้ทำประโยชน์ ส่วนตัว ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ ทำประโยชน์ส่วนตัว ประพฤติตรงไปตรงมา ไม่ยึดเอาวัตถุสิ่งของที่ไม่ใช่ของ ตนเองมาเป็นของตนเอง ทำตามสัญญาและระเบียบถือกฎเกณฑ์ของกลุ่ม พูดยตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ต่อต้านหรือขัดขวางผู้อื่นที่ปฏิบัตินอกเหนือกฎเกณฑ์ ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือชักจูงไป ในทางที่เสื่อมเสีย มั่นคงต่อการกระทำดีของตน ไม่คดโกง มีความตั้งใจ ทำจริง ประพฤติตรงตามที่พูดไม่ชักชวนไปในทางที่เสื่อมเสีย เตือนสติและแนะนำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ ยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ไม่ร่วมมือกันทำงานใด ๆ ที่ผิด กฎหมายหรือผิดระเบียบ ข้อบังคับของสังคมและหมู่คณะ

3.6.4. ความเสียสละ หมายถึง การรู้จักสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อส่วนรวม การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา ลักษณะพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก คือ การที่บุคคลได้แสดงออก ทางกายและทางใจ ที่สามารถชี้ให้เห็นว่าเป็นการเสียสละ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ แสดงออก โดยการให้ในส่วนต่าง ๆ ได้แก่ การให้ทางกาย การให้ทางวาจา การให้ทางสติปัญญา

การให้ด้วยกำลังทรัพย์ และการให้ทางใจ ไม่นิ่งดูตาย การช่วยเหลืองาน
สาธารณประโยชน์ การให้คำแนะนำทั้งทางโลกและทางธรรมแก่บุคคลทั่วไป
ช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อนแก่คนที่เดือดร้อน ช่วยเพิ่มพูนความรู้ แบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภค
และสละทรัพย์เพื่อสาธารณกุศล

3.6.5. ความอดทน หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความ
ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ของตนเอง ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มากระทบ
ใช้สติปัญญาในการควบคุมตนเองให้เป็นคนมีเหตุผล อยู่ตลอดเวลา ไม่ท้อถอย ยอมแพ้
เอาชนะอุปสรรค มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง
ตามเป้าหมายอย่างเต็มที่ โดยไม่ท้อถอยเมื่อประสบความผิดหวัง มีความพากเพียร
ในการท างานอย่างสม่ำเสมอ และใช้เวลาให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ลักษณะพฤติกรรม
ที่บุคคลแสดงออก คือ ใช้สติปัญญาควบคุมการกระทำของตนเองให้อยู่ ในอำนาจของเหตุ
ผลได้ ไม่กล่าวคำหยาบคายเมื่อถูกผู้อื่นข่มขู่อารมณ์ ไม่ทำร้ายผู้อื่นที่ทำให้เกิด ความโกรธ
เมื่อผิดหวังไม่แสดงอาการเสียใจ เมื่อมีอุปสรรคในการเรียนและการทำงานก็ไม่ท้อถอย
พยายามทำงานที่ยากให้สำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในชีวิต
กระตือรือร้น และตั้งใจทำงาน อาสาทำงานนอกเวลาแม้ไม่ได้ค่าตอบแทน ทำงานได้
รวดเร็วคล่องแคล่ว มุ่งที่จะ ทำงานให้สำเร็จ คำนี้ถึงความสำเร็จของงานเป็นหลัก
ไม่หลีกเลี่ยงงานที่มีอุปสรรค ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เมื่อได้รับมอบงานจะรีบทำให้เสร็จ
โดยเร็ว พยายามฝึกฝนงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จ เมื่อได้รับงาน ที่ยากเกิน
ความสามารถก็พยายามศึกษาเพิ่มเติมให้ทำงานได้สำเร็จ

3.6.6. ความมีสัมมาคารวะ หมายถึง การแสดงออกของบุคคล
เพื่อแสดงว่าตนยอมรับนับถือ บุคคลที่ตนแสดงความเคารพ การรู้จักเคารพและคารวะต่อ
บุคคล สถานที่ เหตุการณ์ หรือปูชนียวัตถุ ที่ควรเคารพและคารวะ ลักษณะพฤติกรรม
ที่บุคคลแสดงออก คือ การนั่งด้วยกริยาอันสุภาพเฉพาะหน้าผู้ใหญ่ ไม่พูดจาล้อเลียน
หลอกลวงผู้ใหญ่ ไม่กล่าวร้ายถึงญาติมิตรที่รักใคร่นับถือของผู้ฟังและผู้ฟัง ไม่กล่าววาจา
อันดีเตือนสิ่งเคารพหรือที่เคารพของผู้อื่น เมื่อตนทำพลาดพลั้งสิ่งใดแก่บุคคลใด ควรกล่าว
วาจาขอโทษเสมอ เมื่อผู้ใดได้แสดงคุณต่อตนอย่างไร ควรกล่าววาจาขอบคุณเขาเสมอ

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมเชิงคุณธรรม จริยธรรม
เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาทางกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น โดยมีจิตสำนึก
อันเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกรู้สึกผิดชอบ ชั่ว ดี ในการประพฤติปฏิบัติตน โดยมีลักษณะ

พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก 6 ด้าน คือ 1) ความมีระเบียบวินัย 2) ความรับผิดชอบ
3) ความซื่อสัตย์ 4) ความเสียสละ 5) ความอดทน และ 6) ความมีสัมมาคารวะ

สรุป คุณธรรมจริยธรรมเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคน ปัญหาของสังคมไทยที่ประสบพบเห็นอยู่ทุกวันนี้เกิดจากคนปัญหาเริ่มต้นที่คนและมีผลกระทบต่อถึงคน การแก้ปัญหาสังคมไทยจึงต้องแก้ด้วยการพัฒนาคน เพื่อให้คนมีปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรมและมีทักษะในการแก้ปัญหาชีวิต ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าเราจะพัฒนาคนอย่างไร เพื่อให้คนมีชีวิตที่ดีงามสามารถใช้ความรู้และแก้ปัญหาได้ สร้างสรรค์ได้ ปฏิบัติต่อเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง อยู่ในระบบการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้ บริโภคผลผลิตด้วยปัญญา รื้ออะไรดี อะไรชั่ว มีทัศนคติทางจริยธรรมที่เหมาะสม ฯลฯ ทั้งหมดนี้เป็นคุณสมบัติของคนที่มีคุณธรรม การจัดการศึกษาคงต้องยึดหลักสำคัญคือ “ให้ความรู้คู่คุณธรรม” สังคมไทยจึงจะมีสมาชิกของสังคมที่เป็นทั้งคนเก่งและคนดี

หลักทศพิธราชธรรม

เป็นธรรมะสำหรับตัวผู้บริหารที่จะต้องมีความดีที่ทุกคนที่จะเป็นผู้นำ เพราะคนเราทุกวันนี้ขาดคุณธรรมและจริยธรรมมาก ฉะนั้นการบริหารงานทุกหน่วยงานต้องมีผู้นำไว้สำหรับบริหาร ผู้นำจะต้องมีคุณธรรม เช่นหลักทศพิธราชธรรมสำหรับตัวผู้นำทุกท่านมีความหมายดังต่อไปนี้

สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) (2553, หน้า 31-43)

ทศพิธราชธรรมเป็นธรรมของพระราชาและนักปกครอง มี 10 ประการ คือ

1. ทาน การให้ ทั้งวัตถุทาน ธรรมทาน และอภัยทาน
2. ศีละ ความประพฤติดีงาม งดเว้นจากการทำชั่ว เสียหาย ไม่ทำอะไรที่เป็นการไม่เหมาะสมไม่ควร
3. ปริจาคะ การเสียสละ ยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม
4. อาชชวะ ความตรง คือประพฤติซื่อตรง ไม่คิดทรยศต่อประชาชนและประเทศชาติ
5. มัททวะ ความอ่อนโยน มีกายวาจาสุภาพ อ่อนโยน ต่อคนทั้งปวง
6. ตบะ ความเพียร เพียรปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ลดละเบื่อง่าย มีความกล้าหาญไม่อ่อนแอย่อท้อ

7. อักโกระ ความไม่โกรธ ไม่ลู่อำนาจของความโกรธ และกระทำไปด้วยอำนาจของความโกรธ

8. อวิหิงสา การไม่เบียดเบียน ไม่ทำอะไรให้เป็นการเบียดเบียนผู้อื่น ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีจิตประกอบด้วยกรุณาคิดช่วยเหลือผู้อื่น

9. ขันติ ความอดทน มีความอดทนต่อความลำบาก ตรากตรำทั้งปวง อดทนต่อถ้อยคำที่จาบจ้วงล่วงเกิน

10. อวิโรธนะ ความไม่ผิด จะทำอะไรก็ศึกษาพิจารณาไตร่ตรอง อย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดเมื่อรู้ว่าอะไรผิดก็ไม่ทำ พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ยังทรงเป็นองค์เอกอัครพุทธศาสนูปถัมภ์ ทรงให้ความอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ ทรงทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองมาจนทุกวันนี้ เนื่องจาก ราชธรรมมี 10 ประการ จึงนิยมเรียกกันว่า ทศพิธราชธรรม ซึ่งแปลตรงตัวว่าธรรมสำหรับพระราช 10 ประการเพราะฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า ทศพิธราชธรรมนั้น เป็นคุณธรรมที่ทุกคนอยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน ทั้งในฐานะผู้ปกครองทั้งในฐานะผู้อยู่ในปกครอง ควรประพฤติโดยเสมอหน้ากัน เพื่อความผาสุกและความเจริญก้าวหน้าของสังคมของตน และเพราะฉะนั้น คุณธรรมหมวดนี้จึงอาจจะเรียกชื่อได้หลายอย่างตามฐานะของผู้นำไปปฏิบัติ เช่น หากพระราชหรือพระมหากษัตริย์ทรงนำไปปฏิบัติ ก็เรียกว่า ราชธรรม หากคณะรัฐบาลนำไปปฏิบัติ ก็เรียกว่า รัฐบาลธรรม (หรือรัฐปาละธรรม) หากผู้นำหรือผู้บริหารในระดับต่าง ๆ นำไปปฏิบัติก็เรียกว่า บริหารธรรม หรือบริหารกธรรมสำหรับการบริหารหรือสำหรับนักบริหาร หากพ่อบ้านแม่เรือนนำไปปฏิบัติ ก็เรียกว่าคหบดีธรรม หรือถ้าประชาชนทั่วไปนำไปปฏิบัติ ก็เรียกว่า ประชาธรรม เป็นต้น ฉะนั้น ทศพิธราชธรรมจึงกล่าวได้ว่าเป็นคุณธรรมสำหรับผู้ปกครอง หรือนักบริหารทุกระดับชั้น หรือถ้าจะกล่าวกันอย่างกว้าง ๆ เป็นกลาง ๆ ก็กล่าวได้ว่า เป็นคุณธรรมสำหรับทุกคน ซึ่งความจริงข้อนี้จะเห็นได้ชัดเจนขึ้นเมื่อได้พิจารณาทศพิธราชธรรมเป็นข้อ ๆ ไป

คุณธรรม 10 ประการดังที่กล่าวมานี้ ท่านทั้งหลายในฐานะที่เป็นนักบริหาร ก็คงจะเห็นได้ว่ามีความจำเป็นสำหรับผู้ปกครองหรือผู้บริหาร และมีความจำเป็นแม้แก่ผู้อยู่ในปกครอง หรือผู้ร่วมงานอย่างไร เพราะคุณธรรมแต่ละข้อมีความชัดแจ้งอยู่ในตัวแล้วจนเกือบจะไม่ต้องอธิบายอะไรเพิ่มเติมอีก แต่บางท่านอาจจะยังไม่ค่อยคุ้นกับหัวข้อธรรมเหล่านี้ ในที่นี้จึงจะขอขยายความดังนี้

คุณธรรมข้อที่ 1 ทาน นับว่ามีความสำคัญสำหรับผู้ปกครองเป็นอันดับแรกเพราะในฐานะที่เป็นผู้นำหรือผู้ปกครองนั้นหากมองในแง่ของหน้าที่ ผู้ปกครองก็มีหน้าที่จะต้องบำบัดทุกข์บำรุงสุขคนในปกครองของตน ด้วยการให้วัตถุสิ่งของบ้าง ด้วยการให้วิชาความรู้บ้าง ด้วยการให้สิ่งที่ต้องการอื่น ๆ ตลอดถึงให้การอบรมแนะนำบ้าง เพื่อเขาเหล่านั้นจะได้ใช้เป็นเครื่องยังชีพและสร้างสรรค์ชีวิตให้มีความผาสุกตามควรแก่สภาพ สิ่งเหล่านี้ ก็รวมอยู่ในคุณธรรมข้อที่เรียกว่า ทานการให้นั่นเอง ส่วนผู้อยู่ในปกครอง เมื่อได้รับจากผู้ปกครองแล้ว ก็ควรจะให้ตอบด้วยความผาสุกของส่วนรวม จึงจะเป็นไปได้ เช่น เสียภาษีอากรแก่รัฐตามฐานะและหน้าที่ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเมื่อได้รับการขอร้อง เป็นต้น ฉะนั้น ทุกฝ่ายจึงควรให้แก่กันและกันตามฐานะและหน้าที่ของตน เพราะถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดให้แต่ฝ่ายเดียวหรือรับแต่ฝ่ายเดียว สุดท้ายก็คงจะไม่มีใครให้เพราะ ไม่มีอะไรจะให้อีกต่อไป

คุณธรรมข้อที่ 2 คีละ นั้นก็หมายความว่า ผู้ปกครองจะต้องประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมมั่นคงหนักแน่นอยู่ในระเบียบวินัย กฎหมายและขนบประเพณีอันดีงามของบ้านเมือง วางตนให้เป็นหลักเป็นที่เชื่อถือของประชาชนได้ ในฐานะที่เป็นหลักเป็นประธานของหมู่คณะหรือประเทศชาติส่วนประชาชนก็ต้องประพฤติเช่นเดียวกัน เพราะถ้าผู้นำทำดีอยู่คนเดียว แต่ประชาชนไม่เอาด้วยสังคมก็จะสงบเรียบร้อยไม่ได้ หรือถ้าประชาชนพยายามทำดี แต่ผู้นำไม่เอาด้วยประชาชนก็เดือดร้อน ฉะนั้นทุกฝ่ายจึงต่างต้องมีศีลต่อกันสังคมจึงจะสงบสุข

คุณธรรมข้อที่ 3 ปริจจาคะ ความเสียสละ โดยหน้าที่แล้วผู้ปกครองย่อมต้องเป็นคนเสียสละ หากไม่มีคุณธรรมข้อนี้ ก็เป็นผู้ปกครองที่ดีไม่ได้ เป็นผู้นำที่ดีไม่ได้ เพราะจะกลายเป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อกอบโกยประโยชน์สุขส่วนตนฝ่ายเดียว กล่าวสั้น ๆ ผู้ปกครองจะต้องพร้อมเสมอที่จะเสียสละเพื่อประโยชน์สุขของคนในปกครองของตนหรือเพื่อประเทศชาติของตนส่วนประชาชนก็ต้องเสียสละ เพื่อสนองนโยบายที่เป็นธรรมหรือความปรารถนาดีของผู้ปกครองด้วยเช่นกัน เช่นเมื่อถึงคราว อดก็อดด้วยกัน เมื่อถึงคราวออมก็ออมด้วยกัน การแก้ปัญหาของหมู่คณะหรือชาติบ้านเมืองจะเป็นไปได้ แต่ถ้าฝ่ายหนึ่งกำลังประสบปัญหา แต่อีกฝ่ายหนึ่งกลับแสวงหาแต่ความสุขใส่ตัวเองโดยไม่เอาทรห่วงใยต่อใคร หมู่คณะหรือชาติบ้านเมืองก็คงไปไม่รอด ฉะนั้นทุกคนจึงต้องเสียสละตามควรแก่ฐานะและความรับผิดชอบ

คุณธรรมข้อที่ 4 อาชวະ ความซื่อตรงข้อนี้ไม่ต้องอธิบายมาก เพราะคงเป็นที่เข้าใจกันดีอยู่แล้ว กล่าวโดยสรุปก็คือกิจการทุกอย่างหากผู้ที่มีส่วนร่วมไม่ว่าจะในฐานะผู้นำหรือผู้ตามต่างไม่มีความซื่อสัตย์ต่อกัน ไม่ซื่อตรงต่อเวลา ไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ ไม่ซื่อตรงต่อความถูกต้องความควร ความล้มฤทธิ์ผลก็เป็นไปได้ยาก และจะถึงความล้มสลายในที่สุด แต่ถ้าทุกฝ่ายซื่อตรงต่อกัน ซื่อตรงต่อเวลา ซื่อตรงต่อหน้าที่ และซื่อตรงต่อความถูกต้องความควร ก็หวังได้ว่า กิจการย่อมจะประสบความสำเร็จด้วยดี หากมันจะมีอุปสรรคก็จะสามารถช่วยกันแก้ไขให้สำเร็จได้ไม่ยาก

คุณธรรมข้อที่ 5 คือ มัททวะ ความอ่อนโยน คุณธรรมข้อนี้มีความจำเป็นอย่างไรคงเห็นได้ไม่ยาก คนที่เย่อหยิ่งจองหองหรือแข็งกระด้างหยาบคายนั้นย่อมเป็นที่เกลียดชังของคนทั่วไปหากเป็นผู้ปกครองด้วยแล้ว ก็ย่อมจะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อการปกครองเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้คนในปกครองขาดความเคารพนับถือ และเสื่อมศรัทธา และบางครั้งอาจจะก่อให้เกิดความหายนะอย่างร้ายแรงขึ้นก็ได้ ฉะนั้นผู้ปกครองที่ดีย่อมจะสุภาพอ่อนโยนต่อทุกคนและในทุกโอกาสด้วยความจริงใจเสมอ ประชาชนก็จะให้ความเคารพรักและคารวะอ่อนน้อมเป็นการตอบแทนเช่นกัน โดยสรุปแล้วก็คือ ทุกคนควรมีความสุภาพอ่อนโยนต่อกันและกันตามควรแก่ฐานะ

คุณธรรมข้อที่ 6 คือ ตบะ ความเพียร ลักษณะของผู้นำที่จะขาดเสียมิได้ก็คือความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวในการปฏิบัติหน้าที่ หรือในยามที่ต้องเผชิญกับปัญหาความยุ่งยากต่าง ๆ จึงจะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและยำเกรงขึ้นในประชาชนได้ ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวจะมีได้ก็ต่อเมื่อมีพลังภายในคือตบะ ความเพียรพยายามอย่างเด็ดเดี่ยวมั่นคงจนกว่าจะบรรลุความสำเร็จในหน้าที่การงานนั่นเอง ตบะจึงเป็นที่มาแห่งอำนาจของผู้นำ ดังที่มักเรียกกันว่า "มีตบะเดชะ" ผู้นำที่ไรตบะไม่เป็นที่เชื่อมั่นยำเกรงของคนในปกครอง ฉะนั้น ตบะจึงเป็นคุณธรรมจำเป็นสำหรับผู้ปกครองผู้บริหาร และในเมื่อผู้ปกครองผู้บริหารมีความเพียรพยายามแล้ว ผู้อยู่ในปกครองหรือผู้ตามก็ต้องสนองตอบด้วยคือจะต้องมีความเพียรพยายามไปตามฐานะและหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วย กล่าวสั้น ๆ ก็คือ ทุกคนต้องมีความเพียรพยายามอย่างเด็ดเดี่ยวมั่นคงร่วมใจกันในการแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่หมู่คณะหรือชาติบ้านเมือง

คุณธรรมข้อที่ 7 คือ อักโกระ ความไม่โกรธนั้น ก็หมายถึงว่าผู้ปกครองไม่ควรปฏิบัติต่อคนในปกครองของตนด้วยอำนาจ บาทใหญ่ หรือด้วยความเกรี้ยวกราดอย่างไรเหตุผลเพราะจะทำให้กลายเป็นที่เกลียดกลัวและเกลียดชังของคน

ในปกครอง อันจะทำให้ขาดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่การงาน แต่ถ้าผู้ปกครองหรือผู้บริหารเป็นคนไม่มีความใช้อารมณ์ แต่เป็นคนเยือกเย็นมีเหตุผลและแสดงความเมตตาอาทรต่อทุกคนโดยเสมอหน้า ก็ย่อมจะเป็นที่รักที่พอใจของทุกคนและย่อมจะได้รับความร่วมมือร่วมใจในกิจการทุกอย่างด้วยดีโดยไม่ต้องบังคับขอร้อง ฉะนั้น ทุกฝ่ายจึงควรปฏิบัติต่อกันด้วยความไม่vueวามและมีเหตุผล พร้อมทั้งมีเมตตาอาทรต่อกันตามฐานะกิจการทุกอย่างจึงจะดำเนินไปด้วยดี

คุณธรรมข้อที่ 8 คือ อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียนนั้นก็ได้แก่ผู้ปกครองจะต้องไม่เป็นผู้โหดร้ายทารุณประชาชน ไม่กระทำการใด ๆ อันจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนทุกข์ยากแก่ประชาชน ทั้งในด้านทรัพย์สิน และชีวิตร่างกาย หากผู้ปกครองโหดร้ายปราศจากกรุณาปราณี ประชาชนก็จะมีแต่ความหวาดผวาคความมั่นใจในชีวิตและทรัพย์สินไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็คงจะไม่มีใครคิดสร้างสรรค์อะไรให้สังคมหรือส่วนรวม เพราะแต่ละคนก็จะมัวแต่ระวังภัยอันอาจจะเกิดขึ้นกับตนเองได้ทุกเมื่อ ฉะนั้น ผู้ปกครองที่ดีจะต้องไม่สร้างความหวาดกลัวให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน แต่จะต้องพยายามสร้างความสุขกายเย็นใจให้แก่ทุกคนในปกครองของตนเท่าที่สามารถจะทำได้ส่วนประชาชนก็ต้องไม่หาเหตุสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้ปกครองด้วยเช่นกัน กล่าวสั้น ๆ ก็คือ ทุกฝ่ายจะต้องไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่กันและกัน จึงจะอยู่ด้วยกันได้อย่างเป็นสุข

คุณธรรมข้อที่ 9 ขันติ ความอดทน ภารกิจของผู้ปกครองนั้นเป็นสิ่งที่หนักยิ่งผู้ปกครองจึงจำต้องมีความอดทนอย่างยิ่งจึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นผลสำเร็จ คือจะต้องอดทนต่อความทุกข์ยากในการปฏิบัติหน้าที่ ทนเสียสละเพื่อประชาชน ทนต่อปัญหาและอารมณ์อันไม่พึงประสงค์ของคนเป็นจำนวนมาก ตลอดถึงทนต่อความรู้สึกและความต้องการอันไม่ถูกไม่ควรของตนเอง ไม่ให้แสดงออกมาด้วย กล่าวสั้น ๆ ก็คือ จะต้องเป็นผู้หนักแน่นมั่นคงในทุกสถานการณ์เพื่อให้ภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบดำเนินไปด้วยดี แม้ประชาชนก็จะต้องมีความอดทนด้วยเช่นกัน เช่น ทนกระทำในสิ่งที่ติงาม ทนลำบากได้ในเมื่อบ้านเมืองอยู่ในภาวะลำบาก ทนเสียสละได้ในเมื่อบ้านเมืองต้องการความช่วยเหลือหรือทนอดทนยอมได้เพื่อผลดีแก่ส่วนรวม เป็นต้น กล่าวสั้น ๆ ก็คือ ทุกฝ่ายจะต้องร่วมกันทนร่วมกันทำ การแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ความเจริญของบ้านเมืองจึงจะเป็นไปได้ผู้ปกครองที่ประกอบด้วยคุณธรรม 9 ประการดังกล่าวมาแล้วข้างต้นก็ชื่อว่าได้ปฏิบัติคุณธรรม

คุณธรรมข้อที่ 10 อวิโรธนะ ความปฏิบัติไม่ผิด ได้แก่ปฏิบัติหรือกระทำการต่าง ๆ ไม่ผิดไปจากทำนองคลองธรรมของผู้ปกครองที่ดี แต่กระทำการต่าง ๆ ไปตามที่ถูกที่ควร โดยยึดถือคุณธรรมมีทศพิธราชธรรมเป็นต้น เป็นหลักในการบริหารหรือปกครอง กล่าวสั้น ๆ ก็ถือปกครองโดยธรรม ที่ทางพระพุทธศาสนารวมเรียกว่าธรรมาธิปไตย ถือธรรมถือความถูกต้องยุติธรรมเป็นใหญ่ไม่เอาประโยชน์สุขส่วนตัวหรืออำนาจ บาทใหญ่ หรืออารมณ์อันไร้เหตุผลมาเป็นหลักเป็นใหญ่ในการบริหารหรือปกครองแม้ผู้อยู่ในปกครอง หรือผู้ร่วมงานก็เช่นเดียวกัน จะต้องยึดถือธรรมถือความถูกต้องยุติธรรมเป็นหลักในการปฏิบัติสนองตอบต่อผู้ปกครองหรือปฏิบัติต่อกันและกัน กล่าวโดยสรุปก็คือทุกฝ่ายจะต้องยึดถือธรรม ถือความถูกต้องยุติธรรมเป็นหลักในการปฏิบัติต่อกันและกัน ไม่เอาประโยชน์สุขส่วนตัวหรืออคติความลำเอียงเพราะเหตุใดเหตุหนึ่งมาเป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัยตัดสินความเป็นธรรมในสังคมจึงจะเกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้

สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) (2553, หน้า 71)

หลักทศพิธราชธรรม มี 10 องค์ประกอบ คือ

1. ทานะ หมายถึง การให้ มีการช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์เมื่อถูกภัยพิบัติ มีการสละทรัพย์สิ่งของของตนเพื่อการกุศล มีการให้ความรู้ในด้านการศึกษาตามสาขาต่าง ๆ มีการสร้างแหล่งเรียนรู้ตามสถานที่สาธารณะ มีการให้อภัยแก่บุคคลผู้มีจิตสำนึกผิด
2. คีละ หมายถึง ความประพฤติที่ดีงาม มีการรักษา กายวาจา ใจ ให้เป็นปกติ มีการรักษาความสุจริตต่อหน้าที่ทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีการประพฤติตนตามทำนองครองธรรม มีการประกอบสัมมาชีพโดยสุจริต มีการละเว้นจากการทำผิดศีล
3. ปริจจาคะ หมายถึง พึงสละเพื่อประโยชน์ที่ใหญ่กว่า มีความเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม มีการให้สิ่งของแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มีการเกื้อกูลค้ำจุนผู้ที่ขัดสนขาดแคลน มีการสงเคราะห์ญาติตาม โอกาสอันสมควร การเป็นผู้มีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. อาชชวะ หมายถึง ความซื่อตรง มีการบริหารงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง มีความซื่อตรงไม่ทุจริตต่อหน้าที่การงานเพื่อหาผลประโยชน์ มีภาพลักษณ์ การแสดงออกที่น่าเชื่อถือได้ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีการให้บริการแก่สังคมด้วยความชอบธรรม

5. มัทวะ หมายถึง ความอ่อนโยนทั้งกายและใจ มีการวางตัวเหมาะสม มีการคิด พูดดี ทำดี และรู้จักการอ่อนน้อมถ่อมตน มีการรู้จักทำจิตใจให้เป็นกลาง ไม่เอนเอียงตามกระแส มีความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี มีความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ประสบแต่ความสุข

6. ตบะ หมายถึง การบำเพ็ญเพื่อให้กิเลสเบาบาง มีการข่มความทะยานอยากที่เป็นดำนิยมแบบผิด ๆ มีการสวดมนต์เพื่อให้จิตใจสงบตามศาสนาของตน มีการสร้างจิตสำนึกความละเอียดและเกรงกลัวให้มีขึ้นในตัว มีการรู้จักอดทน อดกลั้นต่ออารมณ์ที่มากระทบ มีการรักษาจิตไม่ให้ความโลภ โกรธ หลง ครอบงำ

7. อักโกธะ หมายถึง ความไม่โกรธ ไม่มุ่งร้ายผู้อื่น การมีจิตใจที่ดี ไม่มุ่งร้ายต่อผู้อื่นด้วยกาย วาจา และใจ มีการรู้เท่าทันอารมณ์ปัจจุบันว่าเรากำลังทำอะไร อยู่ ถ้ามีผู้มากล่าวว่าร้ายก็สามารถทำจิตใจให้เป็นปกติได้ มีการแผ่เมตตาจิตไปให้ผู้อื่น อย่างสม่ำเสมอ มีการรู้จักให้อภัยและทำความเข้าใจผู้อื่น

8. อวิหิงสา หมายถึง ความไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการไม่เอาREDIT เอาจเปรียบผู้ที่เสียโอกาสและด้อยกว่า มีการไม่สร้างหนี้ให้แก่ตนและครอบครัว มีการไม่เลือกปฏิบัติกับเพื่อนร่วมอาชีพ มีการไม่ใช้อำนาจจนเกินขอบเขต มีการวางตัวเป็นกลางได้และให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

9. ชันติ หมายถึง ความอดทนอดกลั้นต่ออารมณ์ทั้งปวง มีความอดทนต่อการเจ็บไข้ไม่สบายกาย มีการไม่หวั่นไหวต่อคำนิทาและสรรเสริญ มีการไม่ละทิ้งการงานหน้าที่ไป โดยมีชอบ มีความอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงาน มีความอดทนต่ออำนาจกิเลสของตน

10. อวิโรธนะ หมายถึง ความไม่ประพฤติผิดในธรรม มีการปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย มีการยึดเอาผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีการไม่เบียดบุคคลที่มีความประพฤติเลื่อมเลี้ยว มีการดำเนินชีวิตไปตามกรอบของกฎหมายและศาสนา มีความเป็นบุคคลผู้ตั้งมั่นในความยุติธรรม

ทศพิธราชธรรม 10 ประการ จัดได้ว่าเป็นธรรมที่สุุดยอดของนักบริหารถ้าบุคคลใดสามารถนำเอาไปใช้ได้ครบทุกข้อ หรือว่าข้อใดข้อหนึ่ง ย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งส่วนรวมและส่วนของแต่ละบุคคล และยังเป็นธรรมที่ส่งเสริมให้บุคคลเป็นคนดีทั้งของชาติและคนดีของสังคมอีกด้วย

กฤษฎี แก้วคำรอด (2553, อ้างถึงใน พระมหาสมชาย วีระชัยเสวิน, 2554, หน้า 70-71) กล่าวว่า ทศพิธราชธรรม 10 ประการคือ

1. ทานะ หมายถึง การให้สละทรัพย์สินของบำรุงเลี้ยงช่วยเหลือประชาชน และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ (Sharing with 'The Populace) หมายความว่า การพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ การทรงเสวยสละพระกำลังในการปกครองแผ่นดิน การพระราชทานพระราชดำริอันก่อให้เกิดสติปัญญาและพัฒนาชาติ การพระราชทานเสรีภาพอันเป็นหัวใจแห่งมนุษย์

2. คีละ หมายถึง ความประพฤติดีงาม ประกอบแต่การสุจริตให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชน (maintaining Good Conduct) หมายความว่า การตั้งและทรงประพฤติพระราชกรณียกิจวัตร พระกาย พระวาจา ให้ปราศจากโทษ ทั้งในการปกครอง อันได้แก่ กฎหมายและนิติราชประเพณี และในทางศาสนา อันได้แก่ เบญจศีลมาเสมอ

3. ปริจาคะ หมายถึง การบริจาคเสียสละความสุขสำราญส่วนตน เพื่อประโยชน์สุขของปวงชน (Working Selflessly) หมายความว่า การที่ทรงสละสิ่งไม่เป็นประโยชน์หรือมีประโยชน์น้อยเพื่อสิ่งที่ดีกว่า คือ เมื่อถึงคราวก็สละได้แม้พระราชทรัพย์ตลอดจนพระโลหิต หรือแม้แต่พระชนม์ชีพ เพื่อรักษาธรรมและพระราชอาณาจักรของพระองค์

4. อาชชวะ หมายถึง ความซื่อตรงมีความจริงใจต่อประชาชน (Working Honestly) หมายความว่า การที่ทรงซื่อตรงในฐานะที่เป็นผู้ปกครอง ดำรงอยู่ในสัตย์สุจริต ซื่อตรงต่อพระราชสัมพันธ์มิตรและอาณาประชาราษฎร

5. มัททวะ หมายถึง ความอ่อนโยน มีกิริยาสุภาพนุ่มนวล (Deporting Himself with Gentleness) หมายความว่า การที่ทรงเป็นผู้มีอัธยาศัยอ่อนโยน เคารพในเหตุผล ที่ควรทรงมีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโสและอ่อนโยนต่อบุคคลที่เสมอกันและต่ำกว่า

6. ตบะ หมายถึง การเพิกเลสมิให้เข้าครอบงำจิตใจ (Rejecting Indulgence Through Austerity) หมายความว่า ความเพียรที่แผดเผาความเกียจคร้าน คือการที่พระมหากษัตริย์มีทรงตั้งพระราชอุตสาหะปฏิบัติพระราชกรณียกิจให้เป็นไปด้วยดี โดยปราศจากความเกียจคร้าน

7. อักโกธะ หมายถึง ความไม่โกรธและไม่เกรี้ยวกราด (Adhering To Reason, Not Anger) หมายความว่า การไม่แสดงความโกรธให้ปรากฏ ไม่พยายามมุ่งร้าย

ผู้อื่น แม้จะลงโทษผู้ทำผิดก็ทำตามเหตุผล และสำหรับพระมหากษัตริย์นั้นต้องทรงมีพระเมตตาไม่ทรงพระพิโรธโดยเหตุที่ไม่ควรและแม้จะทรงพิโรธก็ทรงข่มเสียให้สงบได้

8. อวิหิงสา หมายถึง ความไม่เบียดเบียน ปราบค้ำประชาชน (Bringing Tranquility Through non Violence) หมายความว่า ทรงมีพระราชอัธยาศัย ประกอบด้วยพระมหากษัตริย์ ไม่ทรงก่อทุกข์หรือเบียดเบียนผู้อื่น ทรงปกครองประชานดังบิดาปกครองบุตร

9. ชันติ หมายถึง ความอดทนต่อความยากลำบากทางกายและใจ (Overcoming Difficulties with the Patience) หมายความว่า ทรงมีพระราชจริยานุวัตร อดทนต่อสิ่งทั้งปวง รักษาพระราชหฤทัย และพระอาการ พระกาย พระวาจา ให้เรียบร้อย

10. อวิโรธนะ หมายถึง ความไม่คลาดธรรม ไม่เอนเอียงหันเหไปกับสิ่งไม่ดีงาม (Not Doing That With strays From Righteousness) หมายความว่า ทรงตั้งอยู่ในขัตติยราชประเพณี ไม่ทรงประพฤติผิดจากพระราชจริยานุวัตร นิติศาสตร์ ราชศาสตร์ ไม่ทรงประพฤติให้คลาดจากความยุติธรรม ทรงอุปถัมภ์ยกย่องคนที่มีความชอบ ทรงบำราบคนที่มีความผิด โดยปราศจากอำนาจอคติ 4 ประการ และไม่ทรงแสดงให้เห็นด้วยพระราชหฤทัยยินดียินร้าย

ศิรเมษฐ์ ทินโนรส (2553, อ้างถึงใน พระมหาสมชาย วีระชัยเสวิน, 2554, หน้า 72-73) กล่าวว่า แต่โบราณมาได้มีข้อกำหนดต่างๆ ที่พระมหากษัตริย์พึงปฏิบัติ ในพระราชจริยาวัตรจัดเป็นพระคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งด้วย เรียกว่า ทศพิธราชธรรม หรือคุณธรรม 10 ประการ

1. ทานะ หมายถึง พระราชทานพัสดุสิ่งของ หรือปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิต แก่ผู้สมควรได้รับ ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ และราษฎรผู้ยากไร้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงการพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ แก่พระราชวงศานุวงศ์และข้าทูลละอองธุลีพระบาท ตามสมควรแก่ฐานะ

2. ศีละ หมายถึง การทรงศีล หรือการที่ทรงตั้งสังวรรักษาพระอาการกาย วาจา ให้สะอาดปราศจากโทษอันควรครหา พระองค์ทรงมีพระราชศรัทธาในบรรพบุรุษศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ได้เสด็จออกทรงผนวช เพื่อทรงศึกษาและปฏิบัติพระธรรมวินัย อุทิศพระราชกมลพระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย

3. บริจาคะ หมายถึง การที่พระองค์พระราชบริจาคไทยธรรม หรือสิ่งของที่พระราชทานให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่พระราชวงษานวงศ์และทูลข้าละของ ชูลีพระบาท ตามฐานะที่ราชการฉลองพระเดชพระคุณ รวมทั้งพระราชทานแก่ประชาชน ผู้ยากไร้ได้อาศัยเลี้ยงชีวิต
4. อาชชวะ หมายถึง ความซื่อตรง ทรงมีพระราชอัชฌาสัย อันประกอบด้วยความซื่อตรง ดำรงในสัตย์สุจริต ซื่อตรงต่อพระราชสัมพันธมิตรและ พระราชวงศ์ ข้าทูลละของชูลีพระบาททั้งปวง ไม่ทรงคิดลวง ประทุษร้ายโดยอุบายผิด ยุติธรรม
5. มัททวะ หมายถึง ความอ่อนโยน ทรงมีพระราชอัชฌาสัยอ่อนโยน ไม่ดื้อดึงถือพระองค์แม้มีผู้ตักเตือนในบางอย่าง ด้วยความมีเหตุผลก็จะทรงพิจารณา โดยถ้อยถน ถ้ำถูกต้องดีชอบก็ทรงอนุโมทนา และปฏิบัติตาม ทรงล้ามาคารวะอ่อนน้อม แก่ท่านผู้เจริญโดยวัยและโดยคุณ ไม่ทรงดูหมิ่น
6. ตบะ หมายถึง ความเพียร ทรงสมทานกุศลวัตร ด้วยการเอา พระราชหฤทัยใส่ในการปกครองพระราชอาณาเขต และประชาชนให้มีความสุขปราศจาก ภัยอันตราย ตลอดจนถึงการที่ทรงมีพระอุตสาหะอันแรงกล้าในกุศลสมทาน ระวังบาป และเพื่อกำจัดบาปอกุศลที่เกิดขึ้นแล้วให้เสื่อมสูญ ไม่ตั้งอยู่ในพระสันดาน
7. อักโกธะ หมายถึง ความไม่โกรธ ทรงมีพระกริยาที่ไม่โกรธโดยวิสัย มิใช่เหตุที่ควรโกรธ แม้มีเหตุที่ให้ทรงพระพิโรธ แต่ทรงข่มเสียบให้อันตรธานสงบระงับไป ด้วยทรงมีพระเมตตาอยู่เสมอ ไม่ทรงปรารภจะก่อภัย ก่อเวรแก่ผู้ใด
8. อวิหิงสา หมายถึง ความไม่เบียดเบียน ด้วยทรงมีพระราชอัชฌาสัย ประกอบด้วยพระราชกรุณา ไม่ทรงปรารภจะก่อทุกข์แก่ผู้ใดแม้กระทั่งสัตว์ ไม่ทรงเบียดเบียนพระราชวงศ์ ข้าทูลละของชูลีพระบาท และอาณาประชาราษฎร์ ให้ลำบากด้วยเหตุอันไม่ควรกระทำ
9. ชันติ หมายถึง ความอดทน ทรงมีพระราชหฤทัยดำรงมั่นในขันติ มีความอดทนต่อสิ่งที่ควรอดทน เช่น อดทนต่อทุกข์ อดทนต่อเวทนาอันเกิดขึ้นในพระกาย และทรงมีพระขันติเมตตากรุณาธิคุณ งดโทษผู้มีความประมาท กระทำผิดล่วงพระอาญา และควรจะลงราชทัณฑ์ แต่ก็ทรงระงับด้วยความอดทนไว้ได้
10. อวิโรธนะ หมายถึง ความเที่ยงธรรม ทรงรักษาความยุติธรรม ไม่ให้แปรผันจากสิ่งที่ตรง และดำรงพระอาการไม่ยินดี ยินร้าย ต่ออำนาจคติทั้งปวง

หรืออีกนัยหนึ่ง คือความไม่ประพฤติดิฉันในชาติตติยราชประเพณี ทรงดำรงอยู่ในพระราชจริยาวัตรของพระมหากษัตริย์อย่างแท้จริง

สถาบันพระปกเกล้า (2556, หน้า 223-225) กล่าวว่า คุณธรรมผู้นำสิบประการ หมายถึง หลักธรรมประจำตัวของผู้ซึ่งมีภาวะผู้นำสูง ฟังมี 10 ประการดังต่อไปนี้คือ

1. ทานะ คือ การให้ การเสียสละ การให้น้ำใจ
2. คีละ คือ ความประพฤติที่ดีงาม ทั้ง กาย วาจา ใจ ให้ปราศจากโทษ
3. การบริจาค คือ การเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อความสุขส่วนรวม
4. ความซื่อตรง คือ ความซื่อตรงในฐานะที่เป็นผู้นำ ดำรงอยู่ในสัตย์สุจริต
5. ความอ่อนโยน คือ การมีอัธยาศัยอ่อนโยน เคารพในเหตุผลที่ควรมีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส
6. ความเพียร คือ ความอดุสาหะในการปฏิบัติงาน โดยปราศจากความเกียจคร้าน
7. ความไม่โกรธ คือ ความไม่แสดงความโกรธ ไม่มุ่งร้ายผู้อื่น แม้จะลงโทษผู้ทำผิดก็ตามแต่ตามเหตุผล
8. ความไม่เบียดเบียน คือ การไม่ก่อกวนหรือเบียดเบียนผู้อื่น
9. ความอดทน คือ การรักษาอาการ กาย วาจา ใจให้เรียบร้อย การอดทนต่อสิ่งทั้งปวง
10. ความหนักแน่น เทียงธรรม คือ ความหนักแน่น ถือความถูกต้อง เทียงธรรมเป็นหลัก

พระมหามงคล สารินทร์, เรือเอกอภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์, และ สมชาย เทพแสง (2556, หน้า 84-88) กล่าวว่า หลักทศพิธราชธรรม 10 ประการในการบริหารงานนั้น เป็นข้อปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบสำหรับพระมหากษัตริย์ที่ทรงใช้ปกครองพระราชอาณาจักร และเป็นหลักธรรมของผู้บริหารทุกระดับ ที่จะพึงใช้ประกอบการปฏิบัติงานของตน ให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนโดยรวมเป็นคุณธรรมที่โบราณบัณฑิตได้บัญญัติไว้ก่อนสมัยพุทธกาล ซึ่งพระมหากษัตริย์ในอดีตได้ทรงถือปฏิบัติมาเป็นพระราชจริยาวัตร แม้บุคคลผู้มีใช้พระเจ้าแผ่นดินก็ควรเจริญรอยตาม โดยนำเอา

หลักธรรม 10 ประการนี้มาปฏิบัติในการบริหารการปกครอง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม และเกิดความสวัสดิ์ในสังคม ตามอุดมการณ์แห่งการปกครองยิ่ง ๆ ขึ้นไป อันว่าคุณสมบัติ ของนักบริหารหรือนักปกครอง หรือ ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน ตั้งแต่พระราชามหากษัตริย์ ตลอดจนนักบริหารหรือนักปกครองทั่วไป ผู้บริหารยังสามารถใช้หลักธรรม 10 ประการ สร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรทุกระดับชั้น เพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนด และสำเร็จตามเป้าหมาย หลักทศพิธราชธรรม 10 ประการ คือ

1. ทานะ คือ การให้ การที่ผู้บริหารให้ทรัพย์สินวัตถุสิ่งของ

หรือองค์ประกอบที่ได้มาซึ่งวัตถุ อันหมายถึงเงิน เวลา กำลังกายของตน และผู้อื่นที่ ต้องการ (วัตถุทาน) การให้ความรู้ การชี้แนะที่เป็นประโยชน์ในการทำงาน (วิทยาทาน) และการใช้ชีวิต (ธรรมทาน) และการให้อภัยแก่ผู้ที่ทำผิดพลาด ที่พร้อมที่จะแก้ไขปรับปรุง หรือการไม่ถือโทษในเรื่องทั้งปวง (อภัยทาน)

2. ศีละ คือ วิธีการอยู่ในศีลธรรมอันดีทั้งกาย วาจา และทางใจ

อันเป็นหลักการสากลคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการประพฤติตนตามระเบียบวินัยของ หน่วยงาน ตามหลักจรรยาบรรณวิชาชีพ และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคม

3. ปริจจาคะ คือ การเสียสละสำหรับผู้บริหาร วิธีการของผู้บริหาร

ในการดำเนินงาน ในด้านการเสียสละ เพื่อส่วนรวม เพื่อประโยชน์ของบุคลากร และองค์การ การไม่เห็นแก่ตัวของผู้บริหาร จะสามารถทำให้บุคลากรทำงานอย่างมี ความสุข

4. อาชชวะ คือ ความเป็นผู้ซื่อตรงสำหรับผู้บริหาร วิธีการของผู้บริหาร

ในการดำเนินงาน ในด้านของความซื่อสัตย์สุจริตต่อองค์การ ต่อบุคลากร เป็นผู้ตรงต่อ หน้าที่รับผิดชอบต่อภาระงานให้ประสบความสำเร็จ

5. มัทวะ คือ ความสุภาพอ่อนโยน ความสุภาพอ่อนโยนที่ผู้บริหาร

แสดงออกถึงกิจกรรมารยาทที่สุภาพ เรียบร้อย ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างให้เกียรติ และการพูดจา สุภาพไพเราะ นุ่มนวล กับบุคคลในทุกระดับ

6. ตบะ คือ ความเพียรพยายามสำหรับผู้บริหาร เป็นวิธีการของผู้บริหาร

ในการดำเนินงานในด้านความพยายาม ความบากบั่นความก้าวหน้า ไม่ถอยหลัง ความไม่หยุดอยู่กับที่ รู้จักระงับยับยั้งซึ่งใจได้ ไม่หลงใหลหมกมุ่นในความสุขสำราญ และการปรนเปรอ มุ่งมั่นในหน้าที่การงานให้ครบถ้วนสมบูรณ์

7. อักโกระ คือ ความไม่โกรธสำหรับผู้บริหาร เป็นวิธีการของผู้บริหาร ที่แสดงถึงความมีเหตุผล ไม่โกรธผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างไร้เหตุผล มีเมตตาธรรม ประจำใจ รู้จักรงับความขุ่นเคืองแห่งจิต และมีวินัจฉัยที่มีเหตุผล

8. อวิหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียนสำหรับผู้บริหาร วิธีการของผู้บริหาร ที่ไม่แสดงการกดขี่ข่มเหงผู้ใต้บังคับบัญชา โดยใช้อำนาจที่เหนือกว่าเบียดเบียนผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือ สร้างความเสมอภาคให้เกิดขึ้นในองค์กร

9. ชันติ คือ ความอดทน การที่ผู้บริหารอดทนต่อความยากลำบาก ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการดำรงชีวิต มีมานะอดทนในการทำงาน มีความอดทนต่ออารมณ์ ยั่วเยวต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบ คือการควบคุมอารมณ์เมื่อผิดหวัง หรือการอดกลั้นต่อความ โลกและความอยากได้

10. อวิโรธนะ คือ ความยุติธรรมสำหรับผู้บริหาร วิธีการของผู้บริหาร ที่ยึดมั่นในหลักของความยุติธรรม ความเที่ยงตรง ไม่เอนเอียงหรือหวั่นไหว ไม่มีอคติ โดยมีชอบ ใช้ความรู้ความสามารถปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักความถูกต้อง สามารถทำใ้ บุคลากรในองค์กรเกิดความเชื่อมั่นไม่หวั่นไหวต่อภาระงาน

ประยงค์ แสนบุราณ (2557, หน้า 147-148) กล่าวว่า คำว่า

“ทศพิธราชธรรม” หมายถึงธรรมของนักปกครองสิบประการหลักการของนักปกครอง คุณธรรมผู้ปกครองบ้านเมือง กิจวัตรของนักปกครองควรประพฤติตามว่า ทศพิธราชธรรม นั้นมีอะไรบ้าง ตอบว่า ทศพิธราชธรรมมีสิบประการ คือ “ทาน ศีละ การบริจาค ความซื่อตรง ความอ่อนโยน ความเพียร ความไม่โกรธ ความไม่เบียดเบียน ความอดทน และความไม่พิโรธ ธรรมของนักปกครองทั้งสิบประการนั้น แต่ละอย่างมีเนื้อหา ดังนี้

1. ทานะ ได้แก่ การให้การเสียสละทรัพย์สินส่วนตนเพื่อคนที่ตกทุกข์ได้ยาก การช่วยเหลือให้เขามีฐานะที่ดีขึ้น การบำเพ็ญประโยชน์ที่เป็นสาธารณะ

2. ศีละ ได้แก่ การประพฤติดีงามทั้งทางกายและทางวาจาประกอบการทำงานที่สุจริต ควบคุมการประพฤติของตนเองให้เป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชน อย่าให้ใครดูแคลนทางการประพฤติได้

3. ปริจาคะ ได้แก่ การเสียสละเวลา การเสียสละความสุขสำราญ การเสียสละประโยชน์ของตนเองเป็นต้น เพื่อประชาชนและเพื่อความสงบสุขของประเทศ

4. อาชชวะ ได้แก่ ความซื่อตรง กล่าวคือ ปฏิบัติภารกิจด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน ไร้เล่ห์เหลี่ยมไร้มารยา ปฏิบัติภารกิจอย่างตรงไปตรงมา

5. มัททวะ ได้แก่ ความอ่อนโยน กล่าวคือเป็นผู้มีอัธยาศัยไมเยื่อหยิ่ง จองหอง หยาบคาย กระด้าง ถือตัวเป็นต้น แต่ควรเป็นผู้งามสง่าองอาจด้วยท่าทีสุภาพ นุ่มนวล ละมุนละไม และมีท่าทีที่ผู้พบเห็นให้ความยำเกรง

6. ตบะ ได้แก่ ความเพียรเพากิเลสตัณหา มิให้เข้ามาย่ำยีจิตใจ จนจิตใจตกอยู่ในอำนาจของมัน ต้องใช้ความเพียรระงับยับยั้งข่มใจไม่หลงใหลในความสุขสำราญ และการปรนเปรอ และมุ่งมั่นที่จะทำภารกิจทั้งหลายให้สำเร็จสมบูรณ์

7. อักโกธะ ได้แก่ ความไม่โกรธ ความไม่เกรี้ยวกราดด้วยอำนาจของความโกรธไม่ใช้ความโกรธเป็นอารมณ์ในการทำกรต่าง ๆ หรือวินิจฉัยงานต่าง ๆ จนเกิดความผิดพลาด ต้องมีจิตเมตตาอยู่ในใจเสมอเพื่อปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ และวินิจฉัยตัดสินความบนพื้นฐานแห่งธรรม

8. อวิหิงสา ได้แก่ ความไม่เบียดเบียน กล่าวคือไม่เบียดเบียนทางกาย เช่น ใช้แรงงานเกินขนาด หาเหตุลงโทษด้วยจิตอาฆาตหรืออคติอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นต้น ไม่เบียดเบียนทางวาจาเช่น พูดคำหยาบ ดุด่า พูดล้อเสียด ยุแหยให้เขาแตกแยกกัน เป็นต้น ไม่เบียดเบียนทางใจเช่น เก็บภาษีแบบชูดรีด เป็นต้น แต่ต้องดำรงตนอยู่ด้วยเมตตาจิต และกรุณาจิต เพื่อประชาชนจะได้อยู่อย่างมีความสุข

9. ขันติ ได้แก่ ความอดทน กล่าวคือ ต้องอดทนต่อความลำบาก ต่อความตรากตรำ ต่อความเจ็บใจ แม้ว่าจะลำบากกายแค่นั้น จะเหนื่อยหน่ายเพียงใด ก็ไม่ท้อถอย หรือจะถูกข่มขู่ด้วยคำพูดเสียดสีอย่างไร ก็ไม่หมดกำลังใจจะต้องอดทนต่อสิ่งที่จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

10. อวิโรธนะ ได้แก่ ความไม่พิโรธ กล่าวคือ ไม่คลาดเคลื่อนจากหลักธรรม วางตนให้หนักแน่น เทียงตรงในธรรม ไม่เอนเอียงไปทางใดทางหนึ่ง เพราะอิฏฐารมณและอนิฏฐารมณดำรงตนมั่นในธรรมทั้งที่เป็นนิติธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

พุทธทาสภิกขุ (2559, หน้า 29-32) โดยท่านพุทธทาสภิกขุได้กล่าวไว้ว่า สำหรับทศพิธราชธรรมนั้น กล่าวไว้เป็นหลัก 10 ประการ เป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งความ

เจริญรุ่งเรือง ความสงบสุข สันติภาพ ความเป็นผู้เป็นอิสระเหนือความทุกข์เหนือปัญหา
ทุกอย่างทุกประการ จึงขอให้พิจารณากันดังต่อไปนี้ คราวเดียวทั้ง 10 ประการว่า

ข้อที่ 1 “ทานะ” ทาน การให้ในที่นี้หมายถึง ให้วัตถุภายนอกเป็นสิ่งของ
อะไรต่าง ๆ โดยต้องมีผู้รับโดยตรง มันจึงเป็นการให้โดยที่เรียกว่า “ทานัง” คือทาน
ให้แล้วมันก็มีผลเป็นความผูกพันเป็นการสร้างสรรค์ความสุข

ข้อที่ 2 “สีละ” สีละ ภาวะปกติ สีละ แปลว่า ปกติ ภาวะ ปกติไม่มีอะไร
วุ่นวาย รวมทั้งการปฏิบัติเพื่อให้เกิดภาวะเช่นนั้นด้วย นี้เรียกว่า สีลัง สีละ

ข้อที่ 3 “ปะริจจาคะ” คือ บริจาค คือเป็นการให้ แต่เป็นการให้ในภายใน
ทางจิตใจ ไม่ต้องมีผู้รับก็ได้ มันต่างจากทานะให้อย่างมีผู้รับ ปะริจจาคะให้อย่างไม่ต้องมี
ผู้รับ บริจาคสิ่งที่ไม่ควรอยู่ในตน อะไรไม่ควรอยู่ในตนบริจาคออกไป บริจาคออกไป
นี้เรียกว่าสละสิ่งที่ไม่ต้องมีผู้รับ ไม่ซ้ำกับคำว่า “ทานะ” มักจะอธิบายไปกับคำว่าทาน นั่นไม่
สำเร็จประโยชน์ “ทาน” ให้ซึ่งวัตถุภายนอกมีผู้รับ “บริจาค” ให้ซึ่งสิ่งที่ไม่ควรมืออยู่ภายในตัว
ไม่ต้องมีผู้รับ

ข้อที่ 4 “อาชชะวะ” ความซื่อตรง ความเปิดเผย ไม่เกิดโทษเกิดภัย
ไม่เกิดอันตรายใด ๆ เป็นที่ไว้วางใจได้ ซื่อตรงตั้งแต่ตนเอง คือความเป็นมนุษย์ของตนเอง
และซื่อตรงต่อผู้อื่นซึ่งเกี่ยวข้อง โดยสรุปมันก็เป็นซื่อตรงต่อหน้าที่ที่จะต้องทำอีกนั่นแหละ
ทำหน้าที่ให้ถูกต้อง ให้ซื่อตรง ให้เพียงพอ ให้เหมาะสมแก่ความเป็นมนุษย์นี้เรียกว่า
ความซื่อตรง

ข้อที่ 5 “มัททะวะ” แปลว่า ความอ่อนโยน ความอ่อนโยนภายนอก คือ
อ่อนโยนต่อบุคคลซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเป็นการสร้างสรรค์ซึ่งความรักความสามัคคี
นี่ก็เป็นความอ่อนโยนภายนอก และความอ่อนโยนภายในคือความอ่อนโยนของจิตใจ คือ
จิตที่อบรมไว้ดีแล้ว มีความเหมาะสมถูกต้อง อ่อนโยน พร้อมที่จะใช้ทำหน้าที่ใด ๆ ก็ได้
เหมือนขี้ผึ้งที่อ่อนดีแล้วจะปั้นเป็นอะไรก็ได้ จิตใจที่อ่อนโยนแล้ว เหมาะสมที่จะปฏิบัติ
ธรรมะอันสูงขึ้นไปได้ทุกอย่างทุกประการ จนสำเร็จประโยชน์

ข้อที่ 6 “ตปะ” โดยปกติหมายถึง วิริยะ ความพากเพียร ความบากบั่น
ความก้าวหน้า ความไม่ถอยหลัง ความไม่หยุดอยู่กับที่ มีคุณสมบัติเผาผลาญกิเลส
และความชั่วโดยประการทั้งปวง ในที่นี้จะระบุไปยังสิ่งที่เรียกว่าอิทธิบาททั้ง 4 ประการก็ได้
เป็นตปะเผาผลาญกิเลส

ข้อที่ 7 “อภโกธะ” ไม่โกรธ ตัวหนังสือแปลว่า ไม่กำเริบ ไม่มีความกำเริบ ในภายใน คือกลุ่มอยู่ในใจ ไม่มีความกำเริบภายนอก คือประทุษร้ายบุคคลอื่น ไม่กำเริบ ทั้งภายใน ไม่กำเริบทั้งภายนอก เรียกว่า “อภโกธะ” ทุกคนก็จะรู้จักได้ง่าย ไม่ต้องอธิบาย

ข้อที่ 8 “อะวิหิงสา” ไม่เบียดเบียน ไม่มีการกระทำอันเบียดเบียน อันกระทบกระทั่งตนเองหรือผู้อื่น เบียดเบียนผู้อื่นนั้นรู้จักกันดี แต่ที่เบียดเบียนตนเองนี่บางที ก็ไม่ค่อยจะรู้จัก คือ ถ้าเป็นการทำตนเองให้ลำบากเปล่า ๆ ก็เป็นการเบียดเบียนตนเอง มันเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นจะต้องทำ ไม่จำเป็นจะต้องทำตนเองให้ลำบากเหมือนที่ทำกัน เกินกว่าเหตุ ทำแต่พอดีก็ไม่ต้องมีความลำบาก ถึงจะมีความลำบากก็ไม่ใช้ว่าเป็นความลำบากที่ว่าเหลือที่จะทนทานหรือจะกระทำได้

ข้อที่ 9 “ขันติ” อุตทน รอดได้ คอยได้ คำนี้บางทีก็แปลว่าความสมควร มันก็มีความหมายเดียวกันแหละ เพราะเราอดทนได้ คอยได้ ก็สมควรแก่ความเป็นผู้ที่ทำอะไรได้สำเร็จ ถ้าไม่อดทน รอดไม่ได้ คอยไม่ได้ ก็เป็นบ้าตลอดเวลา ยิ่งเป็นผู้ใหญ่เท่าไร จะยิ่งต้องอดทนเท่านั้น อย่าเข้าใจว่าจะต้องเอาความอดทนหรือต้องอดทนไปไว้แก่ฝ่ายผู้น้อยนั้นไม่ถูก ยิ่งเป็นผู้ใหญ่ยิ่งจะต้องอดทนต่อความโง่ของผู้น้อยเพราะผู้น้อยเขามักจะเป็นคนโง่ เป็นคนโง่ ไม่สมประกอบ หรือไม่สามารใด ๆ เท่าทัน ทำให้เกิดปัญหาขึ้น ซึ่งทำให้ฝ่ายผู้ใหญ่ต้องอดทน ฟังรู้ไว้ว่าความอดทนเป็นเรื่องของฝ่ายผู้ใหญ่ ไม่ใช่ฝ่ายผู้น้อย ยิ่งเป็นผู้ใหญ่มากเท่าไร ยิ่งจะต้องอดทนมากขึ้นเท่านั้น ยิ่งมีผู้อยู่ในบังคับบัญชา มากเท่าไร ยิ่งจะต้องมีความอดทนมากขึ้นเท่านั้นมิฉะนั้นจะไม่ประสบความสำเร็จ

ข้อสุดท้ายที่ 10 “อะวิโรธนะ” แปลว่าความไม่มีอะไรพิรุช ไม่มีอะไรพิรุช หรือพิรุช คือไม่ผิดไปจากแนวแห่งความถูกต้อง คำว่าพิรุชหมายความว่าผิดไปจากแนวแห่งความถูกต้อง ที่จะนำมาซึ่งความผิดพลาด คืออันตราย หรือทุกข์โทษโดยประการทั้งปวง “อะวิโรธนะ” แปลว่า ไม่มีอะไรที่พิรุช คือผิดไปจากทางที่ควรจะเป็น คำว่าไม่มีอะไรพิรุชนี้อาจจะขยายใจความออกไปได้ถึงตัวเป็น สัมมัตตะ คือความถูกต้อง 10 ประการ ได้แก่ อริยมรรคมีองค์ 8 ประการ คือ ถูกต้องในความคิดความเห็น, ถูกต้องในความปรารถนา, ถูกต้องในการพูดจา, ถูกต้องในการทำงาน, ถูกต้องในการดำรงชีพ, ถูกต้องในการพากเพียร, ถูกต้องในการมีสติควบคุมตัว, ถูกต้องในความมีสมาธิคือจิตอันมั่นคง และในที่สุดก็มีความถูกต้องในเรื่องของความรู้ชั้นสุดท้าย และก็ถูกต้องในผล คือความหลุดพ้นจากความทุกข์อย่างถูกต้อง

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรมของพระเทพเวที (ประยูร uly uly, 2559, หน้า 240-241) ซึ่งปัจจุบันดำรงสมณศักดิ์ที่พระธรรมปิฎกได้ให้คำอธิบาย ดังนี้ "ราชธรรม 10 หรือ ทศพิธราชธรรม ธรรมของพระราชา, กิจวัตรที่พระเจ้าแผ่นดิน ควรประพฤติ, คุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมืองธรรมของนักปกครอง

1. ทานะ การให้ คือ สละทรัพย์สิ่งของบำรุงเลี้ยง ช่วยเหลือ ประชากรายกร์ และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
2. ศีละ ความประพฤติดีงาม คือ สාරวมกายและวจีทวาร ประกอบ แต่การสุจริตรักษาภคิตตคุณให้ควรเป็นตัวอย่าง และเป็นทีเคารพนับถือของประชากรายกร์ มิให้มีข้อที่ใครจะดูแคลน
3. ปริจจาคะ การบริจาค คือ เสียสละความสุขสำราญ ตลอดจนชีวิต ของตนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง
4. อาชชวะ ความซื่อตรง คือ ซื่อตรงทรงสัตย์ไรร้อยมายา ปฏิบัติการกิจ โดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน
5. มัททวะ ความอ่อนโยน คือ มีอัธยาศัย ไม่เย่อหยิ่ง หยาบคายกระด้าง ถือองค้ มีความงามสง่าเกิดแต่ท่วงทีกริยาสุภาพนุ่มนวลละมุนละไม ให้ได้ความรักภักดี แต่มีชาติย์ำเกรง
6. ตบะ ความทรงเดช คือ แผลดเผากิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบครอง ย่ำยิจิตระงับยับยั้งข่มใจได้ ไม่ยอมให้หลงใหลหมกมุ่นในความสุขสำราญและความ ปรนเปรอ มีความเป็นอยู่สมำเสมอหรืออย่างสำมัญ มุ่งมั่นแต่จะบำเพ็ญเพียรทำกิจ ให้บริบูรณ์
7. อัทธิโกธะ ความไม่โกรธ คือ ไม่เกรี้ยวกราด ลุอำนาจความโกรธจนเป็น เหตุให้วินิจฉัยความและกระทำกรต่าง ๆ ผิดพลาดเสียดธรรม มีเมตตาประจำใจไว้ระงับ ความเคืองขุ่นวินิจฉัยความและกระทำกรด้วยจิตอันราบเรียบเป็นตัวของตัวเอง
8. อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน คือ ไม่บีบคั้นกดขี่ เช่น เก็บภาษีชู้ตรีต หรือเกณฑ์แรงงานเกินขนาด ไม่หลงระเริงอำนาจขาดความกรุณา หาเหตุเบียดเบียน ลงโทษอาญาแก่ประชากรายกร์ เพราะอาศัยความอาฆาตเกลียดชัง
9. ชันติ ความอดทน คือ อดทนต่องานที่ตรากตรำ ถึงจะลำบากกายน่า เหนื่อยหน่ายเพียงไรก็ไม่ท้อถอย ถึงจะถูกย่ำถูกเหยียดด้วยคำเสียดสีถากถางอย่างไร ก็ไม่หมดกำลังใจไม่ยอมทิ้งกรณียทีบำเพ็ญโดยชอบธรรม

10. อวิโรธนะ ความไม่คลาดธรรมดา คือ วางองค์เป็นหลักหนักแน่นในธรรมคงที่ ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหว เพราะถ้อยคำที่ดี ร้าย ลากลัทธิการะ หรืออภิวรรณอนิฏฐารมณใด ๆ สถิตมั่นในธรรม ทั้งส่วนยุติธรรมคือความเที่ยงธรรมก็ดี นิติธรรมคือระเบียบแบบแผนหลักการปกครอง ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามก็ดี ไม่ประพฤดิให้เกี่วข้องคลาดวิบัติไป

จากนักปราชญ์ที่ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับหลักทศพิธราชธรรมข้างต้น หลักทศพิธราชธรรม คือหลักที่ทำให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย คุณธรรมทั้ง 10 ประการนี้เป็นคุณธรรมที่ทั้งฝ่ายผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง หรือทั้งฝ่ายบริหารและผู้ร่วมงานจะต้องประพฤติปฏิบัติด้วยกัน จึงจะเกิดผลคือ ประโยชน์สุขแก่ส่วนรวมได้

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2560, หน้า 25-29) กล่าวว่า ทศพิธราชธรรม ธรรมของพระราชายังมีอีกชุดหนึ่ง เป็นชุดที่คนไทยรู้จักดี ที่สุด (รู้จักชื่อดี แต่เนื้อธรรมไม่ค่อยเข้าใจ) และได้ยินเอ่ยกันบ่อยมาก คือ ทศพิธราชธรรม หรือ ราชธรรม 10 ประการ เป็นคุณสมบัติประจำพระองค์ แม้แต่หัวข้อก็มาก จึงจำยาก พุด ยาก แต่ก็มีบอกไว้เป็นคาถาซึ่งช่วยให้นำท่องไว้และจำก็ไม่ลำบากจึงบอกคาถาไว้ให้ดูง่ายที่หนึ่งก่อน (ช.ช.28/240/86) ดังนี้

ทาน สีส ปริจาคา อชชวี มททว ตป
อกุโธ อวิหีสญ จ ขนุตัญ จ อวิโรธน

โตเท่านี้ก็พอ เมื่อเข้าใจความหมายแล้ว ก็เอาคาถานี้ไว้ ทวน วาคาถาที่หนึ่ง ก็รู้หมดมองเห็นทั่วทั้ง 10 ข้อ ที่นี้มีใช้โอกาสที่จะอธิบายทศพิธราชธรรม คือราชธรรม (ธรรมของพระราช) 10 ประการนั้นได้มาก จึงจะแสดง ความหมายพอเป็นพื้นฐานความเข้าใจดังนี้

1. ทานะ อวยทาน คือ พระราชทานทรัพย์สิ่งของ บำรุง เลี้ยงช่วยเหลือประชาราษฎร และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
2. ศีละ รักษาศีล คือ สำรวมกายและวาจี ประกอบการที่ดี งามสุจริต รักษาภคิตีคุณให้ควรเป็นแบบอย่างและเป็นทีเคารพนับถือของประชาราษฎร มิให้มีข้อที่ใครจะดูแคลน
3. ปริจาคะ เสียสละได้ คือ เสียสละความสุขสำราญ เป็นต้น ตลอดจนชีวิตของตนได้ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

4. อาชวะ มีใจซื่อตรง คือ ซื่อตรงทรงสัตย์โรมารยา ปฏิบัติภารกิจ โดยสุจริต มีความจริงใจ ไม่หลอกลวงประชาชน
5. มัททวะ ทรงความอ่อนโยน คือ มีอัชฌาสัย ไม่เยอหยิ่งหยาบคาย กระด้างถือองค์ มีความงามสง่าเกิดแต่ท่วงทีกรีธา สุภาพนุ่มนวลละมุนละไม ให้ได้ความรัก รักดี แต่มีชาติยาเกรง
6. ตบะ ทรงเดชข่มกิเลสได้ คือ แผลพหูกิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำอำยัจิต ระวังยับยั้งข่มใจได้ ไม่ยอมหลงไหล หมกมุ่นในความสุขสำราญ และความปรนเปรอ มีความเป็นอยู่สม่ำเสมอหรือง่าย ๆ สามัญ มุ่งมั่นแต่จะบำเพ็ญเพียร ทำกิจให้ บริบูรณ์
7. อัถโกธะ ไม่เกรี้ยวโกรธ คือ ไม่กริ้วกราดลุอำนาจความโกรธ จนเป็นเหตุให้วินิจฉัยความและกระทำการต่าง ๆ ผิดพลาด เสียดธรรม มีเมตตาประจำใจไว้ ระวังความขุ่นเคือง วินิจฉัยความและกระทำการด้วยจิตอันราบเรียบ ไม่ดูความเปลวขาดสติ
8. อวิหิงสา ไม่กดขี่ข่มเหง คือ ไม่บีบบังคับกดขี่ เช่น เก็บภาษีขูดรีด หรือเกณฑ์แรงงานเกินขนาด ไม่หลงละเลิงอำนาจ ขาดความกรุณา หาเหตุเบียดเบียน ลงโทษอาชญาแก่ ประชากรราษฎรผู้ใดเพราะอาศัยความอาฆาตเกลียดชัง
9. ชันติ อุดได้ทนได้ คือ อุดทนต่องาน ต่อความลำบาก ตรากตรำ ต่อถ้อยคำกระทบกระทั่ง ถึงจะเหนื่อยยากเพียงไร ก็ ไม่ท้อถอย ถึงจะถูกยั่วถูกหยันด้วย คำเลียดสีถากถางอย่างไร ก็ไม่หมดกำลังใจ ไม่ละทิ้งกิจการณียะที่บำเพ็ญโดยชอบธรรม
10. อวิโรธนะ ไม่คลาดธรรม คือ วางองค์เป็นหลักหนัก แน่นในธรรม คงที่ ไม่เอนเอียงหวั่นไหวเพราะถ้อยคำดีร้าย ลาภ สักการะ หรืออิฏฐารมณฺ์ อนิฏฐารมณฺ์ ใด ๆ สถิตมั่นในธรรม ทั้งส่วนยุติธรรม คือ ความเที่ยงธรรม ก็ดี นิติธรรม คือ ระเบียบแบบแผนหลักการปกครอง ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามก็ดี ไม่ประพฤติ ให้เคลื่อนคลาดวิบัติไป

ขอทบทวนว่า ราชธรรม 10 ประการ ที่นิยมเรียกกันว่า ทศพิธราชธรรมนี้เป็นคุณสมบัติประจำพระองค์ของพระราชา ซึ่งคัมภีร์ทั้งหลายกล่าวอ้างถึง พบได้มากมายหลายสิบแห่ง พระราชาทรงทศพิธราชธรรมนั้น ทรงดำรงมั่นในความเป็นธรรมาธิปไตย ดำเนินไปในพระราชกิจตามจักรวรรดิวัตรเป็นหลักยืนแผ่พูนขยายพระราชกรณียกิจออกไปในราชสังคหวัตถุ 4 โดยมีพลังแห่งขัตติยพละ 5 เป็นทุนที่ค้ำจุนหนุนให้พร้อมก็เป็นอันครบ 4 หมวดแห่งธรรมของพระราชา สำหรับองค์พระมหากษัตริย์ ที่เป็นประเพณีในประเทศไทย

ซึ่งได้คัดมาจากพระไตรปิฎกที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้ อันชาวไทยทุกคนควรรู้อ่านและนำมา ทบทวนบอกแก่กัน ให้ธรรมสาหรับการปกครองดำรงคงมั่นเพื่อประโยชน์สุขของชาติ ของชนอย่างยั่งยืนมั่นคงสืบไป

หลักธรรม (2562, ออนไลน์) กล่าวว่า ทศพิธราชธรรม 10 ประการ เป็นหลักธรรมสำหรับพระมหากษัตริย์จะพึงถือปฏิบัติมาแต่โบราณกาลแต่กับบริหาร เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ก็น่าจะนำไปอนุโลมถือปฏิบัติได้ หลักทศพิธราชธรรม 10 ประการ มีอยู่ดังนี้

1. ทานะ คือ การให้ปัน ซึ่งอาจเป็นการให้เพื่อบูชาคุณหรือให้เพื่อเป็น การอนุเคราะห์
2. ศีละ ได้แก่ การสำรวม กาย วาจา ใจ ให้เรียบร้อยสะอาดดีงาม
3. ปริจาคะ ได้แก่ การให้ทรัพย์สินสิ่งของเพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้อื่น หรือเป็นการเสียสละเพื่อหวังให้ผู้รับได้รับความสุข
4. อาชวระ ได้แก่ ความมีอัธยาศัยซื่อตรงมั่น ในความสุจริตธรรม
5. มัททวะ ได้แก่ ความมีอัธยาศัยดีงามละมุนละไม อ่อนโยนสุภาพ
6. ตบะ ได้แก่ การบำเพ็ญเพียรเพื่อขจัดหรือทำลายอกุศลกรรม ให้สิ้นสูญ
7. อักโกธะ ได้แก่ ความสามารถระงับหรือขจัดเสียได้ซึ่งความโกรธ
8. อวิหิงสา ได้แก่ การไม่เบียดเบียนคนอื่น
9. ขันติ ได้แก่ ความอดกลั้นไม่ปล่อยกาย วาจา ใจ ตามอารมณ์ หรือกิเลสที่เกิดขึ้นนั้น
10. อวิโรธนะ ได้แก่ การดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม

บ้านจอมยุทธ์ (2562, ออนไลน์) ทศพิธราชธรรม แต่โบราณมาได้มี ข้อกำหนดต่าง ๆ ที่พระมหากษัตริย์พึงปฏิบัติ ในพระราชจริยาวัตรจัดเป็นพระคุณสมบัติ ที่สำคัญยิ่งด้วยเรียกว่าทศพิธราชธรรม หรือคุณธรรม 10 ประการ

1. ทานะ หมายถึง พระราชทานพัสดุลีของ หรือปัจจัยที่จำเป็นใน การดำรงชีวิต แก่ผู้สมควรได้รับ ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ และราษฎรผู้ยากไร้ เป็นต้น นอกจากนี้ซึ่งรวมถึงการพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ แก่พระราชวงศานุวงศ์ และข้าทูลละอองธุลีพระบาท ตามสมควรแก่ฐานะ

2. คีละ หมายถึง การทรงศีล หรือการที่ทรงตั้งสังวรรักมาพระอาการกาย วาจา ให้สะอาดปราศจากโทษอันควรครหา พระองค์ทรงมีพระราชศรัทธาในบวรพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ได้เสด็จออกทรงผนวช เพื่อทรงศึกษาและปฏิบัติพระธรรมวินัย อุทิศพระราชกมลพระราชทานแก่ปวงชนชาวไทย

3. บริจาคะ หมายถึง การพระองค์พระราชบริจาคไทยธรรม หรือสิ่งของที่พระราชทานให้เป็นประโยชน์ทั้งแก่พระราชวงษานุวงศ์และทูลข้าละของชูลีพระบาท ตามฐานะที่ราชการฉลองพระเดชพระคุณ รวมทั้งพระราชทานแก่ประชาชนผู้ยากไร้ได้อาศัยเลี้ยงชีวิต

4. อาชวระ หมายถึง ความซื่อตรง ทรงมีพระราชอัชฌาสัย อันประกอบด้วยความซื่อตรง ดำรงในสัตย์สุจริต ซื่อตรงต่อพระราชสัมพันธมิตร และพระราชวงศ์ ข้าทูลละของชูลีพระบาททั้งปวง ไม่ทรงคิดลวง ประทุษร้ายโดยอุบายผิดยุติธรรม

5. มัททวะ หมายถึง ความอ่อนโยน ทรงมีพระราชอัชฌาสัยอ่อนโยน ไม่ดื้อดึงถือพระองค์แม้มีผู้ดักเตือนในบางอย่าง ด้วยความมีเหตุผลก็จะทรงพิจารณาโดยถี่ถ้วน ถ้าถูกต้องก็ชอบก็ทรงอนุโมทนา และปฏิบัติตาม ทรงสัมาคารวะอ่อนน้อมแก่ท่านผู้เจริญโดยวัยและโดยคุณ ไม่ทรงดูหมิ่น

6. ตบะ หมายถึง ความเพียร ทรงสมทานกุศลวัตร ด้วยการเอาพระราชหฤทัยใส่ในการปกครองพระราชอาณาเขต และประชาชนให้มีความสุขปราศจากภัยอันตราย ตลอดจนการที่ทรงมีพระอุตสาหะอันแรงกล้าในกุศลสมทาน ระวิงบาป และเพื่อกำจัดบาปอกุศลที่เกิดขึ้นแล้วให้เสื่อมสูญ ไม่ตั้งอยู่ในพระสันดาน

7. อักโกธะ หมายถึง ความไม่โกรธ ทรงมีพระกริยาที่ไม่โกรธโดยวิสัยมิใช่เหตุที่ควรโกรธ แม้มีเหตุที่ให้ทรงพระพิโรธ แต่ทรงข่มเสียให้อันตรธานสงบระงับไปด้วยทรงมีพระเมตตาอยู่เสมอ ไม่ทรงปรารภนาจะก่อภัย ก่อเวรแก่ผู้ใด

8. อวิหิงสา หมายถึง ความไม่เบียดเบียน ด้วยทรงมีพระราชอัชฌาสัย ประกอบด้วยพระราชกรุณา ไม่ทรงปรารภนาจะก่อทุกข์แก่ผู้ใดแม้กระทั่งสัตว์ ไม่ทรงเบียดเบียนพระราชวงศ์ ข้าทูลละของชูลีพระบาท และอาณาประชาราษฎร์ ให้ลำบากด้วยเหตุอันไม่ควรกระทำ

9. ขันติ หมายถึง ความอดทน ทรงมีพระราชหฤทัยดำรงมั่นในขันติ มีความอดทนต่อสิ่งที่ควรอดทน เช่น อดทนต่อทุกข์ อดทนต่อเวทนาอันเกิดขึ้นในพระกาย

และทรงมีพระชนดิเมตตากฤษณาธิคุณ งดโทษผู้มีความประมาท กระทำผิดล่วงพระอาญา และควรจะลงราชทัณฑ์ แต่ก็ทรงระงับด้วยความอดทนไว้ได้

10. อวิโรธนะ หมายถึง ความเที่ยงธรรม ทรงรักษาความยุติธรรม ไม่ให้แปรผันจากสิ่งที่ตรง และดำรงพระอาการไม่ยินดี ยินร้าย ต่ออำนาจคติทั้งปวง หรืออีกนัยหนึ่ง คือความไม่ประพฤตินิดในชาติตติยราชประเพณี ทรงดำรงอยู่ในพระราชจริยาวัตรของพระมหากษัตริย์อย่างแท้จริง

พลั้งจิต (2562, ออนไลน์) กล่าวว่า หลัก “ทศพิธราชธรรม” หรือ กิจวัตรของพระราชา 10 ประการ ความจริงแล้วไม่ได้จำเพาะเจาะจงสำหรับพระเจ้าแผ่นดิน หรือผู้ปกครองแผ่นดินเท่านั้น แต่บุคคลธรรมดาหรือบุคคลที่เป็นผู้บริหารระดับสูง ในทุกองค์กรธุรกิจ ก็ควรพึงใช้หลักธรรมเหล่านี้ ไปใช้ในกิจวัตรประจำวันของแต่ละตัวบุคคลด้วย หลักทศพิธราชธรรม ทั้ง 10 ประการ มีดังนี้

1. ทานะ (Charity; Generosity; Liberality) หมายถึง การให้สิ่งของหรือวัตถุภายนอกโดยต้องมีผู้รับโดยตรง เป็นการให้ที่ไม่คิดเอากลับคืนด้วย คิดบูชาคุณกิติ หรือคิดจะอนุเคราะห์กิติ เช่น ให้ข้าวปลา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ตลอดจนเงินให้กำลังกาย เช่น ช่วยขวนขวายกระทำในกิจการต่าง ๆ ที่เป็นบุญเป็นกุศล ให้กำลังวาจาเช่น ช่วยพูดให้กิจการดำเนินสำเร็จลุล่วงไปได้ ช่วยพูดไกลเกลียดให้คู่พิพาทตกลง ประนีประนอมกันได้โดยสันติวิธี ให้กำลังความคิด เช่น ช่วยคิดช่วยแนะในกิจการต่าง ๆ ให้ปัญญา เช่น ให้ความรู้เพื่อให้เขาช่วยตัวเองได้ด้วยกุศลเจตนา

2. ศีละ (High Moral Character; Morality) หมายถึง เจตนาที่จะรักษา กายกรรมและวจีกรรม ให้ตั้งอยู่เป็นปกติดี คือ เว้นจากการประพฤติน่ากลัวทั้งทางกาย และวาจา มีความประพฤติที่ติงามในด้านกรปกครอง ศีละยังรวมถึงการปฏิบัติตามตัวบทกฎหมาย จารีตธรรมเนียม และขนบประเพณีอันดีงามทั้งปวง ในทางพุทธศาสนาก็หมายถึง ศีละ 5 เป็นอย่างต่ำ

3. บริจาคะ (Self-Sacrifice) หมายถึง การเสียสละความสำราญส่วนตัว เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและความสงบเรียบร้อยของประเทศชาติ เป็นการให้ภายในทางจิตใจ ไม่ต้องมีผู้รับก็ได้ รวมทั้งบริจาคคือสละสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์หรือมีประโยชน์น้อยกว่าแคบกว่าเพื่อสิ่งที่มีประโยชน์ยิ่งใหญ่มากกว่ากว้างกว่า ดังพุทธสุภาษิตที่ว่า “ผู้มีปัญญา พึงสละสุขพอบประมาธเสีย เพื่อเห็นแก่สุขอันไพบุลย์ และว่า “พึงสละทรัพย์

เพื่อรักษาอวัยวะอันประเสริฐไว้ ฟังสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิตไว้ และฟังสละทรัพย์อวัยวะ และแม้กระทั่งชีวิต เพื่อรักษาธรรมะ”

4. อาชชวะ (Honesty; integrity) หมายถึง ความซื่อตรง ความเปิดเผย คือ มีความซื่อตรงต่อตนเอง ต่อหน้าที่ และต่อประชาชน ไม่มีลับลมคมใน ไม่มีมายาสาโดย ปฏิบัติราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ที่เรียกว่า "ใจซื่อ มือสะอาด" มีความจริงใจ และจริงจังต่อประชาชน ไม่หลอกลวงประชาชน

5. มัททวะ (Kindness And Gentleness; Softness) หมายถึง ความอ่อนโยน มีอัธยาศัยละมุนละม่อม สุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เย่อหยิ่ง กระด้าง หยาบคาย ไม่ถือเพื่อถือตัว มีความสง่าอันเกิดจากท่วงทีที่สุภาพนุ่มนวลละมุนละไม ลักษณะของความอ่อนโยนนั้น มีทั้งอ่อนโยนภายนอกและอ่อนโยนภายใน ที่ว่าอ่อนโยน ภายนอกนั้นคือ ความเป็นผู้ที่สุภาพมารยาทสุภาพอ่อนน้อมต่อบุคคลที่มาเกี่ยวข้องกับตัว เป็นการสร้างสรรค์ความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ ในสังคม และประเทศชาติ ส่วนอ่อนโยนภายใน หมายถึง ความมีจิตใจอ่อนโยน คือมีจิตใจที่ได้รับการฝึกฝนอบรมมา ดีแล้วพร้อมที่จะทำหน้าที่รับใช้ประชาชนด้วยความเต็มอกเต็มใจ ความอ่อนโยนหรือความอ่อนน้อมถ่อมตนนั้นนับว่าเป็น “มงคลอันสูงสุด” ประการ 1 ในมงคล 38 ประการ ในเรื่องนี้เล่าจื๊อ นักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ของจีนได้เคยสอนไว้ว่า “บางสิ่งเพิ่มขึ้นด้วยการทำให้มันลดลง บางสิ่งลดลงด้วยการเพิ่มขึ้น”

6. ตบะ (Austerity; Self Control; Non-indulgence; Devotion) หมายถึง ความเพียรความบากบั่น ความก้าวหน้า ความไม่ถอยหลัง ความไม่หยุดอยู่กับที่ ความเป็นผู้มีคุณธรรมที่จะสามารถแผดเผากิเลสตัณหาให้เข้ามาครอบครองอย่างยี่งใจ สามารถระงับยับยั้งข่มใจ ไม่ยอมให้หลงไหลหมกมุ่นในความสุขสำราญจนเกินไป มีความเป็นอยู่ สม่่าเสมอ ไม่สืมตัว ทุ่มเทศติปัญญาความรักความสามารถและอุทิศเวลาให้แก่การบำเพ็ญ เพียรปฏิบัติหน้าที่การงานให้สำเร็จบริบูรณ์มีคุณสมบัติที่จะเผาผลาญกิเลสและความชั่ว โดยประการทั้งปวงให้เบาบางลงหรือให้หมดไปในที่สุด ในลัทธิพราหมณ์ถือว่า ตบะของ กษัตริย์หรือนักปกครองนั้น ได้แก่การคุมครองไพร่ฟ้าประชาชนให้พ้นจากภัยพิบัติ และความทุกข์ยากทั้งหมด

7. อัถโกธะ (Non-Anger; Non-Fury; Freedom From Wrath) ได้แก่ ความไม่โกรธ หมายถึงความไม่เกรี้ยวกราดลุอำนาจแก่ความโกรธจนเป็นเหตุให้วินิจฉัย ความและการกระทำต่าง ๆ ผิดพลาด เสียธรรม มีเมตตาประจำใจไว้คอยระงับความ

ขุนเคือง วิวินิจฉัยและกระทำการด้วยจิตที่ราบเรียบเป็นของตนเอง ไม่มีความกำเริบใน
ภายใน คือความกัลลัฏมอยู่ໃใจ และไม่มีความกำเริบในภายนอก คือ การประทุษร้าย
ผู้อื่น ไม่มีจิตพยาบาทคิดมุ่งร้ายผู้อื่น แม้จักต้องลงโทษผู้กระทำผิด ก็ทำตามเหตุผล
ไม่ทำด้วยอำนาจความโกรธ คนที่มีความโกรธอยู่ในอารมณ์นี้จะอยู่ไม่เป็นสุขเลย

8. อวิหิงสา (Non-Violence; Non-Oppression) ได้แก่ ความไม่
เบียดเบียน หมายถึงไม่มีการกระทำอันเบียดเบียนกระทบกระทั่งตนเองหรือผู้อื่น ได้แก่
การไม่ทำตนเองให้ได้รับความลำบากเดือดร้อนโดยไม่จำเป็น ไม่บีบบังคับที่ประชาชน
ให้ได้รับความเดือดร้อน เช่นด้วยการเก็บภาษีอย่างขูดรีด หรือเกณฑ์แรงงานเกินขนาด
รวมทั้งไม่เบียดเบียนสัตว์อื่น ๆ ด้วยเห็นเป็นการสนุกของตน ไม่หลงระเหิงในอำนาจอันเป็น
เหตุให้ขาดเมตตา หาเหตุเบียดเบียน ลงโทษลงอาญาแก่ประชาชน เพราะความอาฆาต
เกลียดชังส่วนตัว

9. ชันติ (Patience; Forbearance; Tolerance) ได้แก่ ความอดทน อดกลั้น
หมายถึง ความอดทนต่อความลำบากตรากตรำ แม้จะมีภาระหน้าที่หรือการงานยุ่งยาก
เพียงใดก็ไม่ย่อหย่อนท้อถอย ถึงจะถูกข่มขู่เย้ยหยันหรือเหยียดหยาม กระทบกระทั่งเปรียบ
เปรย เสียดสีถากถางอย่างใดก็ไม่หมดกำลังใจ ไม่ยอมละทิ้งหน้าที่ อุดมคติและอุดมการณ์
อันชอบธรรม ต้องรู้จักอดทน อดกลั้นรู้จักรอคอย ไม่ใจร้อนวู่วาม รวมทั้งอดทนต่อโลกะ
ความอยากได้ อดทนต่อโทษของความโกรธเคืองจนถึงพยาบาทมาดร้าย อดทนต่อโมหะ
ความหลงงมงาย ผู้ปกครองประเทศจะต้องอดทนต่อความโง่เขลาของผู้ปล่อยผู้ใต้ปกครอง
ด้วย เพราะผู้น้อยซึ่งเป็นคนโง่เขลาเบาปัญญา ไร้ความสามารถมักชอบทำอะไรที่จะ
ก่อให้เกิดปัญหาอยู่เสมอ ผู้ปกครองบ้านเมืองจะต้องมีขันติให้มาก ยิ่งเป็นผู้หลักผู้ใหญ่
มากเท่าใดมีตำแหน่งสูงส่งมากเท่าใด ก็จำต้องมีความอดทนมากเท่านั้น

10. อวิโรธนะ (Non-Opposition; Non-Diviation From the Norm;
Conformity To The law) ถือความไม่มีพิรุณ หมายถึง ความไม่มีความบกพร่องในคุณธรรม
ความไม่คลาดจากธรรม การไม่ปฏิบัติให้ผิดไปจากแนวทางแห่งความถูกต้อง ความเป็นผู้รู้
จักวางตนให้เป็นหลักหนักแน่นในธรรม มีจิตใจมั่นคงไม่เอนเอียงหวั่นไหว เพราะถ้อยคำ
ไม่ว่าดีหรือร้าย หรือเพราะลาภสักการะ หรืออารมณ์ที่ชอบใจและไม่ชอบใจใด ๆ มีจิตใจ
มั่นคงแน่วแน่ในธรรม ยึดมั่นในตวับทกฏหมายหลักปกครองประเทศ ตลอดจนระเบียบ
แบบแผนขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีอันดีงาม มิให้วิปลาสคลาดเคลื่อน
ไปจากคุณธรรม

สรุปได้ว่า คุณธรรมทั้ง 10 ประการนี้เป็นคุณธรรมที่ทั้งฝ่ายผู้ปกครอง และผู้อยู่ในปกครองหรือทั้งฝ่ายบริหารและผู้ร่วมงาน จะต้องประพฤติปฏิบัติด้วยกัน จึงจะเกิดผลคือ ประโยชน์สุขแก่ส่วนรวมได้ คุณธรรม 10 ประการนี้หากจะกล่าวกัน โดยสาร์ตนะ หรือโดยใจความสำคัญแล้ว ก็คือเรื่องของการให้ การบริจาค ความเสียสละ (ทาน, บริจาคะ) ความซื่อสัตย์สุจริต (ศีล, อาชชวะ) ความอ่อนโยนมีไมตรีเอื้ออาทร ต่อกัน (มัททวะ, อักโกธะ, อวิหิงสา) ความเพียรพยายามอดทน (ตบะ, ชันติ) และความถูกต้อง ยุติธรรม (อวิโรธนะ) นั่นเองเมื่อ ย่นย่อลงดังนี้ ก็ยิ่งจะทำให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าคุณ ที่อยู่รวมกันเป็นหมู่คณะโดยที่แต่ละคนต่างก็ไม่มีคุณธรรมเหล่านี้จะอยู่รวมกันอย่างเป็น ผาสุกได้หรือไม่ คำถามเหล่านี้ก็คงจะให้คำตอบที่ตรงกันว่า ไม่ได้ ฉะนั้น ตามคติ แห่งพระพุทธศาสนาจึงถือว่า ทศพิธราชธรรมนี้เป็นคุณธรรมเพื่อยังประโยชน์สุขให้เกิดขึ้น แก่ประชาชน โดยมีพระราชหัตถ์หรือผู้ปกครองเป็นผู้นำในการประพฤติปฏิบัติ โดยนัยนี้ คุณธรรมหมวดนี้จึงอาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งตามลักษณะของผลที่มุ่งหมายว่า ความ สุขุบายธรรม คือธรรมเป็นอุบายคือนโยบายนำไปสู่ความสุขความเจริญนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ผู้นับถือจึงมีความต้องการที่จะศึกษาเกี่ยวกับหลัก ทศพิธราชธรรม ซึ่งเป็นธรรมของนักปกครองหรือนักบริหาร ที่จะนำความสงบร่มเย็นมาสู่ องค์การหรือผู้ใต้ปกครองอย่างมีความสุข ซึ่งถือว่าผู้ปกครองหรือผู้บริหารนั้นมีความสำคัญ เป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาองค์การไปสู่ความสำเร็จ ถ้าผู้ปกครองหรือผู้บริหารขาดคุณธรรม ประจำใจหรือปกครองแบบไม่มีหลักคุณธรรมก็จะทำให้ผู้ใต้ปกครองเดือดร้อน และเกิดผลเสียต่อองค์การในที่สุด

ผู้บริหารกับทศพิธราชธรรม

นำศักดิ์ หนูคง (2550, หน้า 22-32) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารก่อให้เกิดประโยชน์ สุขส่วนบุคคลด้วยทศพิธราชธรรมข้อทานะ

ทศพิธราชธรรมข้อทานะ คือ การให้ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง ผู้ให้และผู้รับ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และหากสิ่ง ที่ตน ต้องการได้รับการตอบสนองก็จะมีมีความสุข

ผู้บริหารให้วัตถุหรือวัตถุทาน หมายถึง การตอบสนองความต้องการ ขึ้นพื้นฐานของแต่ละคน การให้ในลักษณะนี้เป็นการให้เพื่อบรรเทาความขาดแคลน ปัจจัยพื้นฐานอันได้แก่ อาหารเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

ผู้บริหารให้อภัย หมายถึง การให้ความไม่มียกย ทำให้เกิดความมั่นคง ปลอดภัยและมีความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นการให้ความรัก ความเมตตา ความดูแลเอาใจใส่ ให้ความปลอดภัยจากทุกขภัยต่าง ๆ ทั้งภัยที่เป็นธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ รวมถึง การให้อาชีพ และความยุติธรรม เป็นต้น

ผู้บริหารให้ธรรมะ หมายถึง การให้เพื่อการเสริมพลังให้เกิดแก่แต่ละบุคคล เพื่อให้เขาเหล่านั้นมีศักยภาพสูงขึ้น สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีเกียรติ และประสบผลสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงาน การให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ ให้เกียรติ ให้การยอมรับ ให้ความไว้วางใจให้การสนับสนุน ให้พัฒนาตนเอง และให้ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นต้น

การให้ในลักษณะทั้งสามประการดังกล่าว จะทำให้แต่ละคนในหมู่คณะ ได้รับทั้งประโยชน์และความสุขในการอยู่ร่วมกัน ซึ่งเป็นพลังให้แต่ละคนสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ อันจะนำไปสู่ประโยชน์สุขของส่วนรวมและสันติสุขของหมู่คณะในที่สุด

การนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารด้วยทศพิธราชธรรมข้อทานะ

การนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารด้วยทศพิธราชธรรมข้อทานะ หมายถึง การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารตามตำแหน่งหน้าที่ที่ตนปฏิบัติด้วยความตระหนักและรับผิดชอบไม่ใช่เพียงแต่ให้ได้ชื่อว่าเป็นผู้บริหารเท่านั้นหลักการสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตระหนักและรับผิดชอบ คือ การทำงานด้วยหลักธรรมที่เรียกว่าพละ 5 ซึ่งเป็นธรรมะที่ก่อให้เกิดกำลังใจในการทำงานในหน้าที่ดังนี้

1. กำลังศรัทธา เป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นในจิตใจ ช่วยให้เป็นแรงส่งในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง ไม่ว่างงานนั้นจะขาดเสียเพียงใด

2. กำลังความเพียร เป็นความกล้าแข็งที่จะอดทนไม่ทอดทิ้งที่จะปฏิบัติงานให้ก้าวหน้าต่อไปเรื่อย ๆ

3. กำลังสติ เป็นการรู้ตัว รู้สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในขณะที่ทำงาน มีสติเป็นเครื่องช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรอบคอบระมัดระวังอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะช่วยป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นในขณะที่ทำงานได้

4. กำลังความตั้งใจ เป็นกำลังความสามารถที่ควบคุมจิตใจให้สงบหนักแน่น และอยู่ในระเบียบที่จะปฏิบัติงานอย่างไม่หวั่นไหว

5. กำลังปัญญา เป็นความสามารถในการพิจารณาวิจลน์ตัดสิน ปัญหาและเรื่องราวต่าง ๆ ที่พบในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ปัญญาสามารถช่วยให้เข้าใจ เรื่องราวของงานได้ถูกต้องตามเหตุผลและความเป็นจริง

สรุปผู้บริหารจะให้ทานนั้นของที่ให้แก่จะต้องบริสุทธิ์ผู้ให้ก็จิตใจบริสุทธิ์ การให้ทานที่ดีที่สุด คือ การให้ส่วนที่เป็นธรรมทาน เป็นการสร้างที่ถาวร ในขณะที่ให้ต้อง เปี่ยมด้วยความเมตตากรุณา มุทิตา และอุเบกขา ซึ่งเหมือนกับบิดามารดาให้กับบุตรนั้น

ศีล มาจากคำว่า สีสละ (หรือสีลัง) ซึ่งแปลว่าภาวะปกติ และการจัดการ ทำให้เกิดภาวะปกติ

ศีล คือ เจตนาที่จะรักษากายและวจีให้เป็นปกติ เว้นจากการประพฤดิชั่ว ทั้งปวงเป็นทั้งปริยัติ สิ่งที่ต้องเรียนรู้ ต้องปฏิบัติ ปฏิเวธ

ศีลที่เป็นปริยัติ คือ ข้อกำหนดต่าง ๆ ที่มีเพื่อให้คนปฏิบัติ ซึ่งอาจจะอยู่ใน ระเบียบวินัยกฎหมาย ข้อบังคับ และข้อกำหนดอื่น ๆ

ศีลที่เป็นปฏิบัติ คือ การรักษากฎระเบียบข้อปฏิบัติต่าง ๆ ด้วยการปฏิบัติตามไม่ฝ่าฝืน

ศีลที่เป็นปฏิเวธ คือ ผลการปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ ความปกติ ความสงบเย็นที่เกิดกับผู้ปฏิบัติ และความสงบสุขอันเกิดแก่หมู่คณะ เป็นส่วนรวม

ศีลในทางการปกครองคือ การประพฤติตามกฎหมาย และขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีอันดีงาม

การรักษาศีล คือ การดำรงตนอยู่ในศีลของผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหาร รักษาความสุจริตประพฤติแต่สิ่งดีงาม สำรวมกายและวาจา ประกอบแต่การสุจริต รักษา ใจซึ่งเกียรติคุณของตนประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่บุคคลทั่วไป ดำรงตนไว้เป็นที่เคารพสักการะของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาไม่ประพฤติตนไปในทางที่มีชอบ อันทำให้บุคคลอื่นมาดูถูก คุกแคลนได้อย่างไรก็ตามการดำรงอยู่ในศีล เป็นสิ่งที่ค่อนข้างลำบาก ผู้บริหารต้องระวังตัว อยู่เสมอให้อยู่ในกรอบศีลธรรม

ปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ผู้บริหารสามารถดำรงตนอยู่ในศีลได้มี 4 ประการ คือ

1. ความไม่เห็นแก่ตัว เป็นรากฐานของศีล ปกติดนเห็นแก่ตัว เป็นพื้นฐาน จึงต้องละการเห็นแก่ตัวก่อนส่วนอื่นทั้งหมด

2. ความละเอียดแก่ใจและความเกรงกลัว เป็นเสมือนเครื่องหล่อเลี้ยงในการรักษาศิลปะเป็นเหตุยังศิลปะให้บริสุทธิ์

3. การระลึกได้และการรู้ตัว เป็นการช่วยประคองไม่ให้ผิดศีลหรือไม่ให้กระทำความผิดได้ง่าย

4. เป็นคนเห็นชอบถูกต้องตามทำนองครองธรรม เป็นคนที่กระทำสิ่งที่ถูกต้องเสมอ

การบ่มเพาะบารมีขอผู้บริหารด้วยทศพิธราชธรรมข้อศีล

อานิสงค์ของการรักษาศิลปะ ไม่เดือดร้อน ไม่ต้องกลัวภัย ก่อให้เกิดความสงบสุขร่มเย็นผู้บริหารจึงควรทำตนเป็นผู้อยู่ในศีล จะต้องมีครบทั้งสองลักษณะ คือ

1. การปฏิบัติอยู่ในกฎระเบียบของหมู่คณะที่ได้ตกลงร่วมกันวางไว้
2. การครองตนอยู่ในหลักเบญจศีลเบญจธรรมการดำรงตนอยู่ในศีลในธรรมจะต้องเพียบพร้อมด้วยการกระทำ 4 ประการ คือ

2.1 ตั้งเจตนามั่นในการสมาทานศีล

2.2 เมื่อสมาทานแล้วจะต้องกระทำตามเจตนา

2.3 พึงระวังไม่ให้เกิดความบกพร่อง ถ้าบกพร่องพยายาม

ทำให้สมบูรณ์

2.4 จะต้องไม่ตั้งใจที่ล่วงละเมิดผิดศีล

ผู้บริหารก่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยในการอยู่ร่วมกันด้วยทศพิธราชธรรมข้อศีลผู้บริหารใช้ทศพิธราชธรรมในข้อศีลใน 3 ลักษณะ คือ

1. กฎระเบียบที่สร้างต้องให้ความเป็นธรรมแก่ทุกคนไม่เลือกปฏิบัติ
2. ให้ทุกคนได้ปฏิบัติตนภายใต้กฎระเบียบอย่างเสมอหน้ากัน รวมทั้งผู้บริหารด้วย

3. ผู้บริหารต้องปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของศีลธรรม

ผู้บริหารนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารด้วยทศพิธราชธรรมข้อศีลมีอยู่

4 ประการ คือ

1. ต้องตั้งใจมั่นที่จะปฏิบัติภาระหน้าที่ของตนในฐานะผู้บริหาร
2. ต้องปฏิบัติจริง เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามที่ตั้งใจ
3. ต้องระวังไม่ให้เกิดการปฏิบัติงานผิดพลาด

4. ตั้งใจให้มันไม่คิดทำความผิด เพื่อแสวงหาผลประโยชน์

ให้กับตนเอง

สรุปผู้บริหารจะต้องมีการสำรวจกายวาจาเพื่อไม่เกิดการเสื่อมเสีย ชื่อเสียงเป็นคนไม่เห็นแก่ตัว มีความละเอียดถี่ถ้วน มีสติระลึกรู้ได้อยู่เสมอ เป็นคนมีความคิดเห็นถูกต้องตามทำนองคลองธรรม อยู่ในระเบียบวินัยไม่เป็นคนฉีกกฎ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

ผู้บริหารก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวมด้วยทศพิธราชธรรม
ข้อบริจาคะ

บริจาคะ หมายถึง กิริยาที่บ่งบอกถึงการเสียสละ คล้ายกับการให้ทาน ส่วนการบริจาคะเป็นการเสียสละเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม ไม่ต้องมีผู้รับโดยตรงก็ได้ ยังรวมถึงการเสียสละสิ่งที่ไม่ดีที่มีอยู่ในตัวเราออกไป เช่น ความตระหนี่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง และความเห็นแก่ตัว ความอาฆาตพยาบาท เป็นต้น การบริจาคะ หมายถึง การมุ่งมั่นให้เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวมเป็นที่ตั้งเพื่อรักษาคุณงามความดี ให้ปรากฏผู้บริหารต้องเสียสละในรูปของทรัพย์สินเงินทอง กำลังกาย กำลังสติปัญญา เพื่อความเจริญก้าวหน้าของสังคมส่วนรวม บางครั้งต้องเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อความสำเร็จของงานในหน้าที่

ผู้บริหารนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารด้วยทศพิธราชธรรมข้อ
บริจาคะมีดังนี้

1. เสียสละในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจจริงจนประสบ
ความสำเร็จไม่ย่อท้อ
2. เสียสละทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ความรู้ความสามารถ
ที่มีอยู่ เรียงรู้งานให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงสารประโยชน์อันแท้จริง
3. เสียสละผลประโยชน์อันพึงได้มาทำงานให้สำเร็จลุล่วงก่อน
4. เสียสละละวางสิ่งไม่ดีงามที่มีในตน พยายามควบคุมตนให้ได้

เป็นคนหนักแน่นมีสติอยู่เสมอ

สรุปผู้บริหารเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ส่วนที่ดีที่สุด
ต้องเป็นการเสียสละสิ่งที่เป็นส่วนไม่ดี ที่ไม่เป็นที่ต้องการของผู้ได้บังคับบัญชาถือว่าดีที่สุด
เช่น อุบนิสัยที่สังคมไม่ยอมรับ

การเพาะบ่มบารมีของผู้บริหารด้วยทศพิธราชธรรมข้ออาชวะ

อาชวะ คือ ความซื่อตรง ไม่หลอกหรือแอบแฝง ซาดความซื่อตรง ก่อให้เกิดความแตกร้างในหมู่คณะ สับสนวนวาย การซื่อตรงคือ ซื่อตรงต่อตนเอง ต่อหน้าที่คนที่จะได้ชื่อว่าซื่อตรง จะต้องมุ่งมั่นเอาความสัตย์ คือมีความจริงและสุจริต ทั้งร่างกาย วาจา และใจ

พุทธทาสภิกขุได้กล่าวถึงความตรงนี้ไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. ตรงต่อตนเอง หมายถึง การตรงต่อการปฏิบัติหน้าที่ของความ เป็นมนุษย์ โดยไม่หลอกหลวงตนเอง ไม่ประทุษร้าย มุ่งกระทำตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2. ตรงต่อผู้อื่น หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เอื้อต่อการ อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นอย่างมีความสุข ทำหน้าที่ของตนให้ครบสมบูรณ์

3. ตรงต่อความตรง หมายถึง ตรงต่อความเป็นธรรม ตรงต่อ ความจริงตามธรรมชาติและปฏิบัติหน้าที่ให้ตรงตามระเบียบ กฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรุปผู้บริหาร เป็นคนที่มีความซื่อตรงไม่แอบแฝง มีความซื่อตรงต่อ ตนเองและผู้อื่นจึงสร้างความยอมรับและศรัทธาจากผู้ร่วมงาน

การบ่มเพาะบารมีของผู้บริหารด้วยทศพิธราชธรรมข้อมัททวะ

มัททวะ คือ ความเป็นผู้อ่อนโยน ไม่ดื้อดึง ไม่เยอหยิ่ง ทะนงตน อ่อนโยนต่อผู้อื่นเสมอผู้บริหารต้องมีความอ่อนโยนทั้งทางโลกและทางธรรมมี 3 ลักษณะ

1. ความอ่อนโยนทางกาย คือ การมีกิจกรรมารยาทที่นุ่มนวล งดงาม อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ถือตัว ไม่แสดงความรังเกียจไม่ว่ากับบุคคลใด

2. ความอ่อนโยนทางวาจา คือ สนิทนา สื่อสารกับผู้อื่นด้วยถ้อยคำ ที่เป็นจริง สุภาพเหมาะสมกับทุกคนตามกาลเทศะ

3 ความอ่อนโยนทางจิตใจ คือ การมีจิตใจที่เปี่ยมไปด้วย ความเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

ผู้บริหารที่ดีควรบ่มเพาะบารมีให้เกิดกับตนโดยการแสดงพฤติกรรม ที่เหมาะสม ได้แก่การไม่หลงตัวเอง ไม่ดื้อดึง ไม่เยอหยิ่ง สุภาพอ่อนโยน ไม่ถือเนื้อถือตัว ยอมตามเหตุผลอันควร ไม่มีอาการกระด้างคูหมิ่นผู้อื่นด้วยอำนาจ เพราะยศ ตำแหน่ง ทรัพย์และวงศ์ตระกูล เป็นต้น

ผู้บริหารก่อให้เกิดความอบอุ่นแห่งการอยู่ร่วมกันด้วยทศพิธราชธรรม ข้อมัททวะ

ผู้บริหารสามารถสร้างความอบอุ่นของการอยู่ร่วมกันระหว่างตนกับผู้อื่น ด้วยทศพิธราชธรรมข้อที่ทหะ ด้วยการมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

1. ไม่ถือตัว ไม่หยิ่งทะนง ไม่กระด้างอวดเก่ง เป็นคนสุภาพอ่อนโยน นอบน้อมถ่อมตนทำตนน่ารัก ทำให้ไว้วางใจ
2. วางตนเหมาะสมแก่ฐานะในตำแหน่งผู้นำ ไม่วางมาด แสดงอำนาจบาทใหญ่ต่อผู้ตาม
3. เป็นผู้เสมอต้นเสมอปลาย ไม่แสดงกิริยาอาการของการเสแสร้ง ไม่จริงใจ ต้องแสดงตนในลักษณะเช่นเดิม ไม่ว่าจะเกียรติยศหรือตำแหน่งสูงขึ้น
4. ร่วมสุขร่วมทุกข์ มาทำตนห่างเหิน แสดงความเป็นห่วง และช่วยเหลือเกื้อกูล เมื่อผู้อื่นมีความสุขก็พลอยยินดี ไม่มีความอิจฉาริษยา
5. วางตนเหมาะสมแก่บุคคล และเหตุการณ์ รู้จักสิ่งใดควร สิ่งใดไม่ควรรู้จักที่สูงที่ต่ำ มีสัมมาคารวะ ประพฤติตนอย่างพอดีไม่ขาดไม่เกิน ผู้บริหารต้องเป็น คนที่สุภาพอ่อนโยน ซึ่งอ่อนโยนแต่ไม่ใช่อ่อนแอ เป็นประดุจตั้งหญ้าต้องลม ยอมกับสิ่งที่ควร ยอม ช่มกับคนที่ควรช่ม เพื่อสร้างองค์กรให้ดีและแข็งแกร่งตั้งกระดองเต่า

การบ่มเพาะบารมีของผู้บริหารด้วยทศพิธราชธรรมข้อตบะ

การบำเพ็ญตบะ หมายถึง ความตั้งใจมั่นที่จะกำจัดความไม่ดีไม่งาม อันได้แก่ความเกียจคร้านการกระทำการผิดหน้าที่การบำเพ็ญตบะของผู้บริหารจะต้อง อาศัยเป็นเครื่องช่วย ได้แก่ การมีสมาธิ การมีขันติ คือ ความอดทนและความอดกลั้น การมีปัญญา การมีความรัก การมีเมตตาและการมีความเพียรคนที่มีความพากเพียร พยายามต้องปฏิบัติธรรม 4 ประการ คือ

1. การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติ แต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม
2. การรู้จักข่มใจตนเองฝึกตนเองให้อยู่ในสัจความดี
3. การอดทนอดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความ สัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด
4. การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของส่วนรวม

ผู้บริหารนำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยทศพิธราชธรรมข้อตะปะ

การที่ผู้บริหารตั้งจิตอธิษฐานที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
ไม่เกียจคร้านมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องและเที่ยงธรรม มุ่งทำกิจด้วยจิตมุ่งมั่นเป็น
กุศลเกิดผลดีแก่หมู่คณะตลอดจนเกิดพลังสามัคคีอันจะนำไปสู่ความสันติสุขของการ
อยู่ร่วมกัน ผู้บริหารต้องตั้งอยู่บนฐานของความเพียรเป็นสำคัญ

สรุปผู้บริหาร ต้องมีความระลึกได้ มีความอดทนกลั้น มีความขยันรู้เหตุ
และผล มีความรัก ความเมตตา มีความเพียรในการรักษาสัจจะ รู้จักหักห้ามจิตใจให้
กระทำแต่สิ่งที่ดีงาม มีความมุมานะในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามเจตนารมณ์ในส่วนที่
เป็นกุศล

การบมเพาะบารมีของผู้บริหารด้วยทศพิธราชธรรมข้ออักโกโรธะ

ความไม่โกรธ คือ การไม่แสดงความโกรธ ตลอดถึงไม่มีความ
พยาบาทมาทราภัยต่อผู้อื่นไม่มีจิตใจที่กำเริบด้วยอารมณ์ที่ไม่พึงพอใจใด ๆ ควบคุมอยู่ในใจ
ไม่มีใครทำให้แสดงอาการออกมาได้หนึ่งสัณนิษฐานได้กล่าวถึงเหตุแห่งการโกรธไว้

5 ประการ คือ

1. คนมีอัธยาศัยเป็นคนมักโกรธ คือ เป็นคนใจร้อนรู้สึกเดือด
อยู่ตลอดเวลา ชอบแต่เอาใจตัวเอง ไม่รู้จักฝึกรอดได้ทนได้ ชอบแสดงอำนาจให้คนอื่น
เกรงกลัวอยู่ตลอดเวลา วิธีการแก้ ต้องฝึกความอดทนอดกลั้นให้นาน ไม่เอาแต่ใจตนเอง
และให้นึกถึงโทษของการโกรธที่ผ่านมามีใครมาตำหนิติเตียน ไม่หวนไหวกับสิ่งยั่วยู่ให้โกรธ
2. คนมีความคิดไม่สุขุมรอบคอบ เกิดกากเป็นคนที่มิสนิสังขุหนหัน
พละนแลน ขาดความขังคิด มักใช้ความโกรธแก้ปัญหาแทนการใช้ปัญญาและเหตุผล
พอเกิดความโกรธก็แสดงออกทันทีทั้งทางกาย วาจา กว่าจะคิดได้ก็เกิดความเสียหาย
แล้ววิธีแก้ไขพฤติกรรมความโกรธ ใช้วิธีการข่มใจ และนึกถึงความเสียหาย
3. คนที่ได้ศึกษาน้อย จะมีความอดทนอดกลั้นน้อยกว่าผู้ที่ได้รับ
การศึกษาสูงอันเนื่องมาจากผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงถูกฝึกการอบรมมากกว่าจึงอดกลั้น
ได้ดีกว่า
4. คนที่ประสพกับอารมณ์ไม่พอใจของการอยู่ร่วมในสังคมวิธีแก้
คือ ต้องทำตนเป็นคนใจกว้างมองให้เห็นส่วนที่ดีและไม่ดี มองเหตุผลที่ผู้กระทำก่อ
หัตมองผู้อื่นในแง่ดี

5. คนที่มีอาฆาตอริในใจ เกิดจากมูลเหตุที่มีอยู่ในใจ 10 ประการ

5.1 เพราะผูกใจเจ็บ ว่าเขาได้สร้างความเสียหายแก่เรา

5.2 เพราะเข้าใจว่าเขากำลังสร้างความเสียหายให้แก่เรา

5.3 เพราะกังวลว่าเขากำลังสร้างความเสียหายให้เรา

5.4 เพราะผูกใจเจ็บว่าเขาได้สร้างความเสียหายให้แก่คนที่รัก

ชอบพอ

5.5 เพราะเข้าใจว่าเขากำลังสร้างความเสียหายให้แก่คนที่รัก

ชอบพอ

5.6 เพราะกังวลว่าเขาจะสร้างความเสียหายให้แก่คนที่รัก

ชอบพอ

5.7 เพราะผูกใจเจ็บว่าเขาได้สร้างประโยชน์ให้แก่คนที่เราไม่รัก

ไม่ชอบพอ

5.8 เพราะเข้าใจว่าเขากำลังสร้างประโยชน์ให้แก่คนที่เราไม่รัก

ไม่ชอบพอ

5.9 เพราะกังวลใจว่าเขาสร้างประโยชน์ให้แก่คนที่เราไม่รัก

ไม่ชอบพอ

5.10 เพราะโกรธในเรื่องที่ไม่เป็นเรื่องไม่ควรจะโกรธก็โกรธ

การระงับความโกรธมี 9 วิธี

5.10.1 ให้แผ่เมตตา โดยแผ่ให้แก่คนที่เป็นต้นเหตุที่ทำให้

โกรธเป็นเบื้องต้น

5.10.2 ให้พิจารณาให้เห็นโทษของความโกรธ

5.10.3 ให้นึกถึงคำสอนที่ไม่ให้โกรธใคร

5.10.4 ให้นึกถึงความดีของคนที่เป็นสาเหตุแห่งความโกรธ

ของเรา

5.10.5 ให้เตือนใจตนเองไม่ให้โกรธ

5.10.6 ให้คิดว่าใครก่อกรรมใดไว้ กรรมนั้นย่อมตกเป็น

ของคนนั้น

5.10.7 ให้นึกถึงความผูกพันในอดีตชาติ

5.10.8 ให้พิจารณาแยกเหตุ ว่าทุกส่วนย่อมมีการเปลี่ยนแปลงมีการเกิดแก่เจ็บตายในที่สุด

5.10.9 ให้การสงเคราะห์เกื้อกูลเผื่อแผ่แก่คนที่ทำให้เราโกรธ

ผู้บริหารก่อให้เกิดบรรยากาศแห่งมิตรไมตรีด้วยทศพิธราชธรรม
ข้ออัถโกรธะ

การนำหมู่คณะด้วยความรัก และความเมตตา ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งบรรยากาศแห่งมิตรไมตรีด้วยเมตตา 3 ประการคือ

1. เมตตากายกรรม คือผู้บริหารแสดงความมีไมตรีจิต และความหวังดี เข้าร่วมกิจกรรมร่วมสุขร่วมทุกข์ ให้ความช่วยเหลือโดยเต็มใจ ไม่แสดงกิริยาที่ไม่สุภาพ ให้ความเคารพนับถือผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2. เมตตาวาจากรรม คือ พูดด้วยความจริงใจ อ่อนโยนด้วยกิริยา และมารยาท ไม่แสดงความเกี่ยวโกรธด้วยคำพูด สั่งสอนแนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี ไม่ลงโทษด้วยอารมณ์

3. เมตตาโมกกรรม คือ การตั้งใจในการประกอบภารดี
คิดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์

สรุปผู้บริหาร เป็นคนที่มีจิตใจกว้างขวางเมตตาสูง มองเห็นความดีของทุก ๆ คน ให้มองสิ่งที่มากระทบกับตนเองแล้วเกิดความโกรธให้ถือเป็นผลกรรมที่เคยทำในอดีตแล้วเกิดความรู้สึกสบายใจ คิดสิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรค คือยาชูกำลัง

การบ่มเพาะผู้บริหารด้วยทศพิธราชธรรมข้ออวิหิงสา

อวิหิงสา คือ การไม่เบียดเบียนให้เกิดความเดือดร้อนกับผู้อื่น และตนเองทั้งคน สัตว์การไม่เบียดเบียนตนเอง คือ การไม่ทำตนเองได้รับความลำบากใจ โดยไม่จำเป็นหรือเกินเหตุการไม่เบียดเบียนผู้อื่น คือ การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนด้วยการกระทำอันไม่ชอบธรรมที่เกิดจากเรา เช่น การเบียดเบียนสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น การเบียดเบียนเกิดจากมูลเหตุของการเห็นแก่ตัว

ผู้บริหารที่มีธรรมอวิหิงสา คือ ไม่มีพฤติกรรมรุกรานใคร ไม่ข่มเหงรังแกใคร ไม่ล่วงล้ำสิทธิอันพึงมีพึงได้ของใคร ไม่เบียดบังให้ใครเดือดร้อนมีน้ำใจเปี่ยมด้วย

พรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ไม่พยายามทำดีกับใครไม่ให้ได้ลาภ ยศ
สรรเสริญ และความสุข ไม่พยายามแย่งชิงตำแหน่ง

ผู้บริหารก่อให้เกิดความสงบสุขแก่หมู่คณะด้วยทศพิธราชธรรม
ข้ออวิหิงสา

ผู้บริหารจะต้องแสดงการไม่เบียดเบียนด้วยการดำรงตนอยู่ใน
พรหมวิหาร 4 คือ

1. มีเมตตา คือ การเห็นประโยชน์ของคนอื่น ไม่ทำความเดือดร้อน
ไม่ละเมิดสิทธิโดยชอบธรรมของลูกน้อง

2. มีความกรุณา คือ การช่วยเหลือให้พ้นจากความทุกข์

3. มีมุทิตา คือ การแสดงความยินดีชื่นชม เมื่อเขาได้ดี

4. มีอุเบกขา คือ การส่งเสริมสนับสนุนผู้ทำความดี

ให้เจริญก้าวหน้า หากใครทำผิดก็ให้ลงโทษตามความเป็นจริง

สรุปผู้บริหาร เป็นคนที่ไม่มีความอาฆาตพยาบาท เบียดเบียน
หรือกีดกันซึ่งผลประโยชน์ในเรื่องลาภ ยศ สรรเสริญและมีความสุข อันเป็นผลมาจากการมี
อำนาจของตน

ผู้บริหารนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารด้วยทศพิธราชธรรมข้อขันติ

ขันติ คือ ความอดทน การรอได้ การไม่กระวนกระวาย ใจเย็น

มีความสงบ เก็บอากัปกิริยาได้ตอบ หรือมีความอาฆาตพยาบาท มีความทนต่อความ
ตรากตรำธรรมะที่เป็นรากฐานรองรับให้ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดทนคือ
อิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นธรรมแห่งความสำเร็จมีดังนี้

1. ฉันทะ ผู้บริหารต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความรัก

และศรัทธา จะเป็นแรงผลักดันสามารถอดทนปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วง

2. วิริยะ ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพากเพียรไม่ย่อท้อต่อ

ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

3. จิตตะ ผู้บริหารมีความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยธรรม

ดูแลเอาใจใส่ให้สมบูรณ์ไม่ขาดตกบกพร่อง

4. วิมังสา ผู้บริหารต้องพิจารณาใคร่ครวญ การทำหน้าที่

ให้เป็นไปตามเหตุและผลมีการแสวงหาความรู้และแนวทางในการพัฒนางานให้ก้าวหน้า
อยู่เสมอ เป็นไปตามขั้นตอน

สรุปได้ว่าผู้บริหารต้องมีความพอใจในสิ่งที่ตนทำ การทำงานด้วยความพากเพียรไม่ทอดทิ้งภาระ เอาใจใส่ดูแล ทำงานด้วยการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ และมีสติเป็นที่ตั้งไม่มีความประมาทโดยที่สำนึกเสมอว่าความประมาทเป็นที่มาของความหายนะขององค์กร

ผู้บริหารก่อให้เกิดพลังสามัคคีและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ด้วยทศพิธราชธรรมข้ออิโรธนะ

อิโรธนะ หรือความเที่ยงธรรม หมายถึง ความตรงตามความถูกต้อง ไม่ผิดพลาดไปจากธรรมของครองธรรม บุคคลที่ตั้งอยู่ในธรรมข้อนี้ มีพฤติกรรมเด่นหลายประการ เช่น

1. การไม่โต้แย้ง มีชีวิตการเป็นอยู่ที่สอดคล้องกับบุคคลอื่น ๆ
2. การเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย
3. การวางตนในหลักของความถูกต้องทั้งปวง ไม่มีความเอียงเอน

สถิตมั่นอยู่ในธรรม

ผู้บริหารที่มีธรรมข้อนี้ไม่กระทำในสิ่งที่เป็นการวิบัติ คือ

ผิดทางวัตถุ คือ ปฏิบัติตนผิดไปจากวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ผิดทางกาย คือ ทำอะไรลงไปโดยไม่คิดว่าจะผิดศีลธรรมหรือไม่เป็น

การเบียดเบียนก่อให้เกิดความวุ่นวาย ความเห็นแก่ตัว เห็นแก่พรรคพวก

ผิดทางจิตคือ มีความคิดออกนอกกลุ่มนอกทางไม่อยู่ในทำงานของครองธรรม

ทั้งปวงการเป็นผู้บริหารที่ถูกต้องตามธรรมมีหลายลักษณะ ได้แก่

1. ต้องเอาใจใส่ดูแล ต้องให้ความเป็นธรรมกับทุกคน
2. ต้องสนับสนุนให้บุคคลทำหน้าที่ของตนเองตามความรู้ความสามารถ และป้องกันคนไม่ดีทำร้ายคนดี และพยายามทำคนไม่ดีให้เป็นคนดี
3. ต้องนำหลักธรรมมาภิบาล คือ ความยุติธรรม เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และรับผิดชอบ
4. ต้องบริหารโดยหลักธรรมาธิปไตย คือ ถือธรรม

ถือความถูกต้อง

5. ต้องทำหน้าที่ที่ถูกต้อง 3 ประการ

5.1 กำหนดทิศทางของหน่วยงาน โดยใช้การพูด

และการกระทำ ผลักดันให้ทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์ ก้าวเดินไปพร้อมกัน

5.2 รวมใจคนด้วยการสื่อสารทำความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน

5.3 จูงใจและสร้างแรงบันดาลใจ ด้วยการกระตุ้นและส่งเสริม

สนับสนุนให้ทุกคนได้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ

สรุป ผู้บริหารที่มีความคิดว่าการเสื่อมเสียเกิดจากการมีอคติ การไม่รู้จักควบคุมอารมณ์การมีความอหังการและอวดโอ้อวด หรือจากสิ่งที่เป็นวัตถุให้หลง และอารมณ์ที่ไม่พึงพอใจ

สรุป ผู้บริหารนั้นเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างมากในการบริหารงาน ถ้าผู้บริหารนำหลักทศพิธราชธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่จะทำให้องค์กรนั้นเกิดความสุจริต ร่มเย็น และมีประสิทธิผลอย่างสูงสุด เนื่องจากผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่อย่างมีความสุขงานที่ออกมา ก็จะประสบความสำเร็จ

บริบทสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1, 2562, หน้า 4)

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1. ขนาดและที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ประกอบด้วยสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ รวม 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอธาตุพนม อำเภอนาแก อำเภอปลาปาก อำเภอเรณูนคร และอำเภอดีงยาง มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

ทิศตะวันออก ติดแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย

ประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นแนวกันพรมแดน

ทิศใต้ ติดกับจังหวัดมุกดาหาร

ทิศตะวันตก ติดกับจังหวัดสกลนคร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เลขที่ 35 ถนนกลางเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

1.2 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

สภาพเศรษฐกิจ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม นอกจากนั้นเป็นอาชีพหัตถกรรม เช่น ทอผ้า จักรสาน เป็นต้น

สภาพสังคม เป็นสังคมการเกษตร หมดฤดูการทำนาส่วนมาก จะเดินทางไปทำงานต่างถิ่น นอกจากนี้สังคมประชาชนในพื้นที่จะประกอบไปด้วยชนหลายเผ่าพันธุ์ หลากหลายวัฒนธรรม แต่ประชาชนก็จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

1.3 สภาพการบริหารการจัดการศึกษา

สภาพการจัดการศึกษาใน 6 อำเภอ ในพื้นที่บริการของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จัดระบบการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งดำเนินการ 3 รูปแบบ

การศึกษาในระบบ 2 ระดับ คือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งดำเนินการโดยภาครัฐ และภาคเอกชน

การศึกษานอกระบบ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่สามารถแบ่งเป็นระดับตามการศึกษาในระบบได้ กับประเภทที่ไม่แบ่งเป็นระดับ คือ รายวิชา หรือกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมตามความต้องการ แต่อาจเป็นการเก็บรวบรวม การเรียนรู้สะสมไว้เพื่อเทียบเป็นระดับโดยใช้การศึกษาในระบบเป็นหลักในการเทียบ

การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นรูปแบบการศึกษาแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับการศึกษาในระบบได้เป็นรายวิชาหรือเทียบเป็นระดับ การศึกษาตามความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้สะสมไว้ได้ตลอดชีวิตผู้เรียนตามหลักสูตรที่กระทรวงกำหนด

2. วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน บนพื้นฐานของความเป็นไทย

3. พันธกิจ (Mission)

3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

3.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

3.3 ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาระบบบริหารจัดการ ที่เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีบริบททั่วไป ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2, 2561, หน้า 2)

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ขนาดและที่ตั้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ประกอบด้วยสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ รวม 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าอุเทน อำเภอศรีสงคราม อำเภอนาหว้า อำเภอบ้านแพง อำเภอโพนสวรรค์ และอำเภอนาทม มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

1.1.1 ทิศเหนือ ติดอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

1.1.2 ทิศตะวันออก ติดแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นแนวกันพรมแดน

1.1.3 ทิศใต้ ติดอำเภอเมืองนครพนม

1.1.4 ทิศตะวันตก ติดอำเภอกุสุมาลย์ อำเภออากาศอำนวย และอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตั้งอยู่ที่ถนนศรีสงคราม – ท่าดอกแก้ว บ้านปฏิรูป ตำบลศรีสงคราม อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม แผนที่แสดงเขตบริการของ สพป.นครพนม เขต 2 ดังภาพประกอบ 2

2. สภาพการบริหารจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จัดตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยการยุบรวมหน่วยงานทางการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ภายในจังหวัดนครพนม ดังนี้

2.1 สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอศรีสงคราม อำเภอนาหว้า อำเภอบ้านแพง อำเภอท่าอุเทน อำเภอโพนสวรรค์ และอำเภอนาทม

2.2 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอศรีสงคราม อำเภอนาหว้า อำเภอบ้านแพง อำเภอท่าอุเทน อำเภอโพนสวรรค์ และอำเภอนาทม

สภาพการจัดการศึกษาใน 6 อำเภอ ในพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จัดระบบการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่ง ดำเนินการ 3 รูปแบบ

1. การศึกษาในระบบ 2 ระดับ คือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งดำเนินการโดยภาครัฐและภาคเอกชน การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญาตรี ซึ่ง จัดโดยภาคเอกชน 2 แห่ง

2. การศึกษานอกระบบ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่สามารถแบ่งเป็นระดับตามการศึกษาใน ระบบได้ กับประเภทที่ไม่แบ่งเป็นระดับ คือ รายวิชา หรือกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรม ตามความต้องการ แต่อาจเป็นการเก็บรวบรวม การเรียนรู้สะสมไว้เพื่อเทียบเป็นระดับโดยใช้การศึกษาใน ระบบเป็นหลักในการเทียบ

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นรูปแบบการศึกษาแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือ แหล่งความรู้อื่น ๆ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับการศึกษาในระบบได้เป็นรายวิชา หรือเทียบเป็น ระดับ การศึกษาตามความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้สะสมไว้ได้ตลอดชีวิตผู้เรียนตามหลักสูตร ที่กระทรวงกำหนด

3. ภารกิจของหน่วยงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยมีหน้าที่ ดังนี้

3.1 จัดทำนโยบายแผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาขอเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น

3.2 วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานรับทราบ และกำกับ ตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

3.3 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา

3.4 กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขต พื้นที่การศึกษา

3.5 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ด้านการศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษา

3.6 ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อ ส่งเสริม สนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษา

3.7 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษา

3.8 ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันอื่น

3.9 ดำเนินการและประสานส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษา

3.10 ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะที่ทำงานด้านการศึกษา

3.11 ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไประดับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่การศึกษา

3.12 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจกรรมภายในเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีได้ระบุ ให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย

4. ทิศทางการพัฒนาการศึกษา นโยบายสู่การปฏิบัติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

4.1 วิสัยทัศน์ “สพป.นครพนม เขต 2 บริหารจัดการตามหลัก ธรรมมาภิบาล จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย น้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน”

4.2 พันธกิจ

4.2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานระดับสากล

4.2.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมมีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ

4.2.3 พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเน้นการมีส่วนร่วม การบูรณาการการจัดการศึกษาและเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อคุณภาพ การศึกษา

4.2.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติ อย่างยั่งยืน

4.3 เป้าหมาย

4.3.1 ผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษา และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย มีคุณภาพและทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21

4.3.2 ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึง มีคุณภาพและเสมอภาค

4.3.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตรงตามสายงาน และมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

4.3.4 สถานศึกษามีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษา ขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและใช้ศาสตร์พระราชာพัฒนาคุณภาพ สุระดับมาตรฐานสากล

4.3.5 มีเครือข่ายในการบริหารจัดการ เน้นการทำงานแบบบูรณาการ บริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

4.3.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีการพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 กลยุทธ์

4.4.1 กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

4.4.2 กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการ ศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

4.4.3 กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครูและบุคลากร ทางการศึกษา

4.4.4 กลยุทธ์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

4.4.5 กลยุทธ์ที่ 5 จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นไทยและคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4.4.6 กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5. นโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปีงบประมาณ 2561

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

5.1 กลยุทธ์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

5.1.1 เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลัก และการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5.1.1.1 น้อมนำแนวพระราชดำริ สืบสานพระราชปณิธาน และพระบรมราโชบายด้านการศึกษา หรือ “ศาสตร์พระราชา” มาใช้ในการจัดกระบวนการ เรียนรู้อย่างยั่งยืน

5.1.1.2 ปลุกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคี
 สมานฉันท์สันติวิธี ต่อด้านการทุจริตคอร์รัปชัน และยึดมั่นในการปกครองระบอบ
 ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5.1.1.3 เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบัน
 ชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ ผ่านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์
 และความเป็นพลเมือง

5.1.2 ปลุกฝังผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม
 ที่พึงประสงค์

5.1.2.1 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน
 ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะอันประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยม
 หลักของคนไทย 12 ประการ

5.1.2.2 เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับภัยคุกคาม
 ในรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรม และความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ สิ่งเสพติด ภัยพิบัติ
 จากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ ฯลฯ

5.1.3 พัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษ
 ให้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่

5.1.3.1 เขตพื้นที่ชายแดน

5.1.3.2 เขตเศรษฐกิจพิเศษ

5.2 กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และส่งเสริมการ
 จัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

5.2.1 เสริมสร้างการแข่งขันในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ
 ด้วยการปรับหลักสูตรการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม

5.2.1.1 ปรับปรุงหลักสูตรในระดับปฐมวัยและหลักสูตรแกนกลาง
 การศึกษาขั้นพื้นฐานและนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ และจัดการเรียนรู้
 ให้สอดคล้องกับหลักสูตร ตามความจำเป็นและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น
 และสังคม

5.2.1.2 ส่งเสริมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการ
 สื่อสารภาษาอังกฤษ ภาษาประเทศคู่ค้า และภาษาอาเซียน อย่างน้อย 2 ภาษา

5.2.1.3 พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลทุกระดับ ให้มีคุณภาพ และมาตรฐานนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ

5.2.2 พัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้

5.2.2.1 พัฒนาผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษา ให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจสังคม และสติปัญญา ให้มีความพร้อมเข้าสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

5.2.2.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ตามช่วงวัย

5.2.2.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน

5.2.2.4 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning) เน้นทักษะกระบวนการ ให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

5.2.2.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

5.2.2.6 ปลูกฝังทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาตามโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยประเทศไทย

5.2.2.7 สนับสนุนการผลิต จัดหาและใช้สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี นวัตกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลายรวมทั้งการพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

5.2.2.8 ส่งเสริมการจัดหลักสูตรทักษะอาชีพ ควบคู่ไปกับวิชาสามัญ เช่น ทวิศึกษา (Dual Education), หลักสูตรระยะสั้น

5.2.2.9 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (ผู้พิการผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ) ให้เต็มตามศักยภาพ ด้วยรูปแบบที่เหมาะสม

5.2.2.10 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพอย่างเข้มแข็งต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

5.2.3 สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

5.2.3.1 ยกระดับผลการประเมินระดับนานาชาติตามโครงการ PISA (Program for International Student Assessment)

5.2.3.2 ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ
ในด้านต่าง ๆ

5.2.3.3 ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบสหวิทยาการ เช่น สะเต็มศึกษา (Science Technology Engineering and Mathematics Education : STEM Education) เพื่อพัฒนากระบวนการคิด และการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม สอดคล้องกับประเทศไทย 4.0

5.2.4 ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนา
คุณภาพการจัดการศึกษา

5.2.4.1 ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา

5.2.4.2 ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร กระบวนการ
เรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยเน้นให้มีการวิจัยในชั้นเรียน

5.3 กลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

5.3.1. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถจัดการ
เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น

5.3.1.1 TEPE Online (Teachers and Educational Personals
Enhancement Based on Mission and Functional Areas as Majors)

5.3.1.2 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning
Community: PLC)

5.3.1.3 การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning)

5.3.2 พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ
โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

5.3.2.1 การกำหนดแผนอัตรากำลัง การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง
การประเมินและการพัฒนา

5.3.2.2 การสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา
มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน

5.4 กลยุทธ์ที่ 4 ขยายโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียม
การเข้าถึงบริการทางการศึกษา

5.4.1 เพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

5.4.1.1 ส่งเสริมประชากรวัยเรียนทุกคนให้ได้รับโอกาสในการ
เข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและเสมอภาค

5.4.1.2 สร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ระบบส่งเสริมความประพฤตินักเรียน ระบบคุ้มครองนักเรียน และการสร้างภูมิคุ้มกัน
ทางสังคม

5.4.2. ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

5.4.2.1 ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษา
ที่เหมาะสม สำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ไม่อยู่ในทะเบียนราษฎร เช่น เด็กไร้สัญชาติ
เด็กพลัดถิ่น เด็กต่างด้าว เด็กไทยที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน เป็นต้น

5.4.2.2 ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษา
ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง เช่นการพัฒนาคุณภาพศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยี
สารสนเทศ (Distance learning information technology :DLIT) , การพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television :
DLTV) ฯลฯ

5.4.2.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกโรงเรียนมีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
ความเร็วสูงเพื่อการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการทางการศึกษา

5.5 กลยุทธ์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร
กับสิ่งแวดล้อม

5.5.1. จัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

5.5.1.1 ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม
มีคุณธรรม จริยธรรม และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
ในการดำเนินชีวิต

5.5.1.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร
กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริม
คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5.5.1.3 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.6 กลยุทธ์ที่ 6 การพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้
ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5.6.1. พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

5.6.1.1 พัฒนาระบบการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ
การกำกับ ติดตามตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

5.6.1.2 พัฒนาระบบงบประมาณและการสนับสนุนค่าใช้จ่าย
เพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.6.1.3 พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการศึกษา
ที่มีมาตรฐานเชื่อมโยงและเข้าถึงได้

5.6.1.4 สร้างความเข้มแข็ง และยกระดับคุณภาพสถานศึกษา
ตามบริบทของพื้นที่ เช่น โรงเรียนที่ประสบปัญหาวิกฤตทางการศึกษา (ICU),
โรงเรียนประชารัฐ (ดีใกล้บ้าน), โรงเรียนคุณธรรม, โรงเรียนห้องเรียนกีฬา,

5.6.1.5 ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
ให้เข้มแข็ง

5.6.1.6 ยกย่องเชิดชูเกียรติ สถานศึกษา ครู บุคลากรทางการ
ศึกษา นักเรียนและองค์กรคณะบุคคล ที่มีผลงานเชิงประจักษ์

5.6.2 สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

5.6.2.1 ส่งเสริมการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้พื้นที่
เป็นฐาน (Area-base Management) รูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ
“CLUSTERS” เป็นต้น

5.6.2.2 เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำแผนบูรณาการจัดการศึกษา
ร่วมกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานศึกษาธิการภาค

5.6.2.3 สร้างความเข้มแข็งในการยกระดับคุณภาพการศึกษา
รูปแบบเครือข่าย เช่น เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนากลุ่ม
สาระการเรียนรู้ สหวิทยาเขต กลุ่มโรงเรียนฯ

5.6.2.4 ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนด้วยพลังประชารัฐ

อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

5.6.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

5.6.3.1 ส่งเสริม สนับสนุนผู้ปกครอง ชุมชน สังคม

และสาธารณชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจสร้างความตระหนักในการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน การกำกับดูแล ตลอดจนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

5.6.3.2 ประสานสถาบันหรือหน่วยงานทางการศึกษาให้คัดเลือก

ผู้เรียนเข้าศึกษาต่อด้วยวิธีการที่หลากหลาย

สรุป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ประกอบด้วย สถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่ รวม 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอท่าอุเทน

อำเภอศรีสงคราม อำเภอนาหว้า อำเภอบ้านแพง อำเภอโพนสวรรค์ และอำเภอนาทม

สภาพการจัดการศึกษา ใน 6 อำเภอ ในพื้นที่บริการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษานครพนมเขต 2 จัดระบบการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่ง ดำเนินการ 3 รูปแบบ การศึกษาในระบบ 2 ระดับคือ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการ จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษานอกระบบ

แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ สามารถแบ่งเป็นระดับตามการศึกษาในระบบได้

กับประเภทที่ไม่แบ่งเป็นระดับการศึกษา ตามอัธยาศัย เป็นรูปแบบการศึกษาแบบหนึ่ง

ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักทศพิธราชธรรม
ได้มีผู้ทำวิจัย ดังนี้

พีรพัฒน์ สุขสวัสดิ์ (2549, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์
ระหว่างระดับการใช้ทศพิธราชธรรมกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างจำนวน
332 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีการนำทศพิธราชธรรมในแต่ละหัวข้อมาใช้อยู่ในระดับ
“ค่อนข้างสูง” 2) ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่มีอายุแตกต่างกันมีการนำทศพิธราชธรรมมาประยุกต์ใช้
ในการบริหารงานและมีประสิทธิผลในการบริหารงาน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาระดับ
ประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่มีประสบการณ์
ในการบริหารงานแตกต่างกันมีระดับการใช้ทศพิธราชธรรมในการบริหารงานและมี
ประสิทธิผลในการบริหารงานแตกต่างกัน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่บริหารงานใน โรงเรียนที่มีขนาด
แตกต่างกันมีระดับการใช้ทศพิธราชธรรมและมีประสิทธิผลในการบริหารงานไม่แตกต่างกัน
5) ระดับการใช้ทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาระดับ
ประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีความสัมพันธ์กับ
ประสิทธิผลการบริหารงานในทางบวกในระดับบวก 6) ระดับการใช้ทศพิธราชธรรม
ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานในสถานศึกษา
จำนวน 5 ข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านอิทธิฤทธิ์ ด้านปริจาคะ ด้านตบะ
ด้านขันติ และด้านมัททวะ

ดำรง คุ่มพาล, ธนวรรณ มะโนรา, และสมจิตร โตนชัยภูมิ (2552,
บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธชัย เขต 2
กลุ่มตัวอย่างจำนวน 264 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธชัย เขต 2 มีระดับพฤติกรรมการบริหารงานบุคคล
ตามหลักทศพิธราชธรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้าน
อิทธิฤทธิ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านทานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ผลการเปรียบเทียบพฤติ
กรรมการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธชัย เขต 2 ระหว่างครูและคณะกรรมการ
สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในภาพรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ
.05 3) ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธชัย เขต 2
ควรได้รับพัฒนาพฤติกรรมการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรม ทาน
ให้สูงมากขึ้นตามโครงการ “การอบรมเชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงานการพัฒนาพฤติ
กรรมการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรม ทาน”

พระมหาสัจญา เชื้อคนหมั้น (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนวทศพิธราชธรรมกับการบริหารตามแนว พระพุทธศาสนา ของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษารัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 189 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร แนวทศพิธราชธรรมกับการบริหารตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารวิทยาลัย อาชีวศึกษารัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารแนวทศพิธราชธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) การบริหารตามแนว พระพุทธศาสนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วิไลลักษณ์ มั่งสมบุญ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้หลัก ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท อ่างทอง และอุทัยธานี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้หลักทศพิธราชธรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท อ่างทอง และอุทัยธานี มีเกณฑ์อยู่ในระดับมากทั้งใน ภาพรวมและทุกรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ ความไม่คลาดจากธรรม ความซื่อตรง ความเพียร ตีละ ความอดทน ความไม่เบียดเบียน ความไม่โกรธ การบริจาต ความอ่อนโยน และทาน ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักทศพิธราชธรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษาตาม ความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับ การศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามขนาดโรงเรียน ที่ปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตาม สถานภาพ สมรส อายุ ประสบการณ์ทำงาน วิทยฐานะ ระดับชั้นที่สอน และการอบรมคุณธรรม จริยธรรม พบว่าไม่แตกต่างกัน

พระมหาสมชาย วีรชันเสวิน (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนวทศพิธราชธรรมกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาของรัฐบาล เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนวทศพิธราชธรรม กับภาวะผู้นำ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับมาก 2) การบริหาร

แนวทศพิชราชธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ของรัฐบาลเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สุภาภรณ์ เต็มรัตน์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานโดยใช้ทศพิชราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 154 คน ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานโดยใช้ทศพิชราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการไม่เบียดเบียนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาด้านการรักษากฎหมายและศีลธรรม และด้านการให้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี มีการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป ผู้บริหารที่มีการศึกษาระดับไม่เคยบวช มีการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารที่เคยบวช และผู้บริหารที่ไปร่วมกิจกรรมทางศาสนาบ่อยครั้งมีการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารที่ไม่ร่วมกิจกรรมนาน ๆ ครั้ง

พระมหาวีระพนธ พองผลา (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 126 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติตามทศพิชราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) การปฏิบัติตามทศพิชราชธรรมกับการบริหารงานบุคคล ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีความสัมพันธ์กัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัญศิริ ทองใบใหญ่ (2556, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารการศึกษาตามแนวทศพิชราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 456 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารการศึกษาตามแนวทศพิชราชธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร

สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหัวหน้ากลุ่มสาระในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารและครูหัวหน้ากลุ่มสาระมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ตามแนวคิดพิชิตราชธรรมของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุดทุกคน 2) เปรียบเทียบการบริหารการศึกษาตามแนวคิดพิชิตราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูหัวหน้ากลุ่มสาระ จำแนกตามอายุ ในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารและครูหัวหน้ากลุ่มสาระที่มีอายุต่ำกว่า 45 ปีกับผู้บริหารและครูหัวหน้ากลุ่มสาระที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามแนวคิดพิชิตราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวม พบว่า ผู้บริหารและครูหัวหน้ากลุ่มสาระที่มีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไปกับผู้บริหาร และครูหัวหน้ากลุ่มสาระที่มีประสบการณ์ ต่ำกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาตามแนวคิดพิชิตราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พระธรรมา นานัตถิโม (เทพวรรณ) (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารงานตามหลักทศพิชิตราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 382 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักทศพิชิตราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($X=3.82$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านทาน ด้านศีละ ด้านปริจาคะ ด้านอาชชวะ ด้านมัททวะ ด้านตบะ ด้านอักโกธะ ด้านอวิหิงสา ด้านขันติ และด้านอวิโรธนะ อยู่ในระดับมากที่สุดด้าน 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักทศพิชิตราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักทศพิชิตราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการบริหารงานตามหลักทศพิชิตราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ด้านทาน มากที่สุด คือ ปัญหาความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้และควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดความเสียสละ มีจิตสาธารณะ

ด้านศิลปะ มากที่สุด คือ ปัญหาการกำหนดลงโทษอย่างยุติธรรมและควรมีการฝึกปฏิบัติ
 รักษาศิลปะเบื้องต้น ด้านปริจจาคะ มากที่สุด คือ ปัญหาการปรับเปลี่ยนโยกย้ายอย่าง
 เหมาะสมและควรมีการทำให้ผู้อื่นได้เห็นประโยชน์แห่งการเสียสละส่วนตน ด้านอาชชวะ
 มากที่สุด คือ ปัญหาการมีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อประชาชน และควรมีการประชาสัมพันธ์
 ชี้แจงต่อสาธารณชน ด้านมัททวะ มากที่สุด คือ ปัญหาการใช้ชีวิตความเป็นอยู่
 อย่างพอเพียงและควรเน้นหลักการสร้างโมตรี รักษาหัวใจให้เกิดสติซึ่งกันและกัน ด้านตบะ
 มากที่สุด คือ ปัญหาการโลกาในผลประโยชน์ที่มีพึงจะได้และควรมีความอดทน อดกลั้น
 ในการทำงาน ด้านอภโกธะ มากที่สุด คือ ปัญหาการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา
 และควรรู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน ด้านอวิหิงสา มากที่สุด คือ ปัญหาการช่วยเหลือสังคม
 ตามกำลังความสามารถและควรมีการวางแผน ประชุม ปรึกษาหารือ ถึงประโยชน์
 และผลกระทบต่าง ๆ ด้านขันติ มากที่สุด คือ ปัญหาการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม
 และควรมีความอดทน อดกลั้น ด้านอวิโรธนะ มากที่สุด คือ ปัญหาความพยายามแก้ไข
 ปัญหาโดยสันติวิธี และควรวางตัวเป็นกลาง ปราศจากอคติ

พระจักรี บางประเสริฐ (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง
 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนวทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน
 สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรงชนใต้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 328 คน ผลการวิจัยพบว่า
 1) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนวทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลใน
 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรงชนใต้ มีความสัมพันธ์กันในระดับมาก 2) ผู้บริหาร
 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรงชนใต้ มีการบริหารแนวทศพิธราชธรรม
 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสิ่งที่ผู้บริหารได้ปฏิบัติมากที่สุดคือ อวิโรธนะ รองลงมาคือ
 ศิละ และอาชชวะ ตามลำดับ ส่วนสิ่งที่ผู้บริหารปฏิบัติน้อยที่สุดคือทาน รองลงมาคือ ตบะ
 และอภโกธะ ตามลำดับ 3) ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรงชนใต้ มีการ
 บริหารงานบุคคล ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยสิ่งที่ผู้บริหารได้ปฏิบัติมากที่สุดคือ
 การพัฒนาบุคคล ส่วนสิ่งที่ผู้บริหารปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การให้บุคคลพ้นจากงาน

อภิรักษ์ สุจริตจันทร์ (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์
 ระหว่างภาวะผู้นำตามหลักทศพิธราชธรรม ภาวะผู้นำที่มีความกล้าหาญ และพฤติกรรม
 การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) เพศและ
 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ภาวะผู้นำตามหลักทศพิธราชธรรมมี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับปานกลาง 3) ภาวะผู้นำที่มีความกล้าหาญมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Philip (2005, abstract) ได้วิจัยเรื่องการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในระบอบการเมืองการปกครองในอาเซียน 4 ประเทศ งานวิจัยนี้พบว่า ในประเทศที่มีการพัฒนาแล้ว ได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานมากกว่าประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่ด้อยพัฒนาโดยเป็นการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในเรื่องของนโยบายการบริหารงาน โดยทำการศึกษาในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4 ประเทศนี้ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย พบว่าเมื่อมีการศึกษารายกรณีแล้ว พบว่าแต่ละประเทศที่กล่าวมาได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้น และได้รับการพัฒนาอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านการเมือง การบริหาร ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาบ้านเมือง ก่อให้เกิดการบริหารในรูปแบบใหม่และเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างดียิ่ง

Cooper (2005, abstract) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาของโรงเรียนในรัฐมิสซิปปีจากผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างการบริหารโรงเรียนใน เมืองแซนเบอร์นาดีโน ด้านแคริฟอร์เนียได้มีการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้ได้นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและการจัดการศึกษา อันเป็นการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดโครงสร้างคณะกรรมการบริหารโรงเรียน นอกจากนี้แล้วผลการศึกษายังพบว่าการบริหารการจัดการศึกษาของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนั้นได้มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลเพื่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนอีกด้วย ซึ่งผลที่ได้จะเป็นการบอกถึงความสำเร็จสูงสุดในการบริหารโรงเรียนและยังเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

McMillan (2007, abstract) ได้ศึกษาเรื่องการกระจายอำนาจนโยบายทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศกานา ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศกานา ได้รับความสำคัญในการพัฒนามากขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีการนำนโยบายการกระจายอำนาจภายใต้การใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อจะเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ แต่ผลการศึกษาพบว่าการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่เกิดกับการจัดการศึกษาโดยการใช้นโยบายการกระจาย

อำนาจการบริหาร ผลการวิเคราะห์นี้เผยให้เห็นว่ารูปแบบการกระจายอำนาจการบริหาร โดยให้หลักธรรมาภิบาลนั้นยังคงไม่ประสบความสำเร็จ เพราะอำนาจในการตัดสินใจ ยังคงอยู่ที่การบริหารส่วนกลาง และรัฐบาลขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นแล้วว่ารูปแบบการกระจายอำนาจการบริหาร โดยให้หลักธรรมาภิบาลจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนในส่วนของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมากขึ้น เพื่อให้ประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่ตนเอง ปฏิบัติหน้าที่ต้องดำเนินกิจกรรมการบริหารสถานศึกษาให้เกิด ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล บุคลากรในสถานศึกษามีความสุขในการปฏิบัติงาน ผู้เรียน หรือผู้รับบริการ จะดี เก่ง มีสุข ทุกฝ่ายในสถานศึกษามีส่วนรวมได้นั้นผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องนำเอาหลักธรรมมาเป็นหลักการบริหารสถานศึกษา มีกระบวนการบริหาร อย่างเป็นระบบในสถานศึกษา ดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงาน ส่งเสริมและปรับปรุงการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยใช้หลักทศพิธราชธรรมมาควบคู่กับการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารสถานศึกษา มีความเป็นเป็นธรรม สุจริต โปร่งใส มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อสถานศึกษา โดยหลักทศพิธราชธรรมนั้นมีอยู่ 10 ข้อด้วยกัน ได้แก่ 1) ทาน การให้ ทั้งวัตถุทาน ธรรมทาน และอภัยทาน 2) ศีละ ความประพฤติดีงาม งดเว้นจากการทำชั่ว เสียหาย ไม่ทำอะไรที่เป็นการไม่เหมาะสมไม่ควร 3) ปริจจาคะ การเสียสละ ยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม 4) อาชชวะ ความตรง คือประพฤติซื่อตรง ไม่คดโกง 5) มัททวะ ความอ่อนโยน มีกายวาจาสุภาพ อ่อนโยน ต่อคนทั้งปวง 6) ตบะ ความเพียร เพียรปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ลดละเพ้อหน่าย มีความกล้าหาญไม่อ่อนแอ ย่อท้อ 7) อักโกธะ ความไม่โกรธ ไม่ลุอำนาจของความโกรธ และกระทำไปด้วยอำนาจของความโกรธ 8) อวิหิงสา การไม่เบียดเบียน ไม่ทำอะไรให้เป็นการเบียดเบียนผู้อื่น ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีจิตประกอบด้วยกรุณาจิตช่วยเหลือผู้อื่น 9) ขันติ ความอดทน มีความอดทนต่อความลำบาก ตรากตรำทั้งปวง อดทนต่อถ้อยคำที่จาบจ้วงล่วงเกิน

10) อภิวิโรธนะ ความไม่ผิด จะทำอะไรก็ศึกษาพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้
เกิดความผิดพลาดเมื่อรู้ว่าอะไรผิดก็ไม่ทำ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของ
ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของ
ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

**ตอนที่ 1 การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม**

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน
และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และเขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 4,598 คน แบ่งเป็น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน
249 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,183 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน
249 คน รวม 2,681 คน จากทั้งหมด 249 โรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 185 คน ครูผู้สอน จำนวน

1,547 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 185 คนรวม 1,917 คน จากทั้งหมด 185 โรงเรียน จำแนกได้ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 434 คน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

1.1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 240 คน

1.1.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 143 คน

1.1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 51 คน

1.2 ครูผู้สอน จำนวน 3,730 คน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

1.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1,252 คน

1.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1,642 คน

1.2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 836 คน

1.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 434 คน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ดังนี้

1.3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 240 คน

1.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 143 คน

1.3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 51 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และเขต 2 ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607-610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่างรวม จำนวน 357 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน จำแนกเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 120 คน ครูผู้สอนจำนวน 120 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 120 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 49 - 50) โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งวิธีการได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยใช้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 และเขต 2 ทั้งหมดจำนวน 434 โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

และให้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก 240 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดกลาง 143 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 51 โรงเรียน

2.2 กำหนดการสุ่มโรงเรียนร้อยละ 27 ดังนั้นจะได้โรงเรียนที่เป็น
หน่วยการสุ่ม จำนวน 120 โรงเรียน

2.3 กำหนดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครพนม เขต 1 ร้อยละ 50 ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จะได้โรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 จำนวน 60 โรงเรียน
และได้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 โรงเรียน

2.4 จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครพนม เขต 1 จำนวน 249 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 155 โรงเรียน
โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 73 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 21 โรงเรียน
กำหนดจำนวนโรงเรียนร้อยละ 24 ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จะได้กลุ่มตัวอย่าง
ที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 20 โรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 20 โรงเรียน
และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 20 โรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยกำหนดโรงเรียนที่เป็น
กลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลากแบบใส่คืนเพื่อให้ได้โรงเรียน
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการ

2.5 จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครพนม เขต 2 จำนวน 185 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 94 โรงเรียน
ขนาดกลาง จำนวน 69 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 22 โรงเรียน
กำหนดจำนวนโรงเรียนร้อยละ 33 ของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จะได้กลุ่มตัวอย่าง
ที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 20 โรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 20 โรงเรียน
และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 20 โรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยกำหนดโรงเรียนที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลากแบบใส่คืนเพื่อให้ได้โรงเรียน
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการ

2.6 ผู้วิจัยจะแจ้งผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง
และโรงเรียนขนาดใหญ่ที่ได้รับเลือกเป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 1 คน
ได้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 120 คน ดังนี้

2.6.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

จำนวน 60 คน

2.6.1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 20 คน

2.6.1.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 20 คน

2.6.1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 20 คน

2.6.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

จำนวน 60 คน

2.6.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 20 คน

2.6.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 20 คน

2.6.2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 20 คน

2.7 ผู้วิจัยเจาะจง ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่ได้รับเลือกเป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน ดังนี้

2.7.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

จำนวน 60 คน

2.7.1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 20 คน

2.7.1.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 20 คน

2.7.1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 20 คน

2.7.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

จำนวน 60 คน

2.7.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 20 คน

2.7.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 20 คน

2.7.2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 20 คน

2.8 ผู้วิจัยกำหนดครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลากแบบใส่คืนโดยโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่โรงเรียนละ 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่างของครูผู้สอน จำนวน 120 คน ดังนี้

2.8.1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม

เขต 1 จำนวน 60 คน

2.8.1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 20 คน

2.8.1.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 20 คน

2.8.1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 20 คน

2.8.2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม

เขต 2 จำนวน 60 คน

2.8.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 20 คน

2.8.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 20 คน

2.8.2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 20 คน

ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 120 คน ครูผู้สอน จำนวน 120 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 120 คน ดังรายละเอียดที่แสดงใน ตาราง 1 - 7

ตาราง 1 ประชากรจำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและขนาดโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม	ประชากรตามขนาดของโรงเรียน								
	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่		
	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา
สพป.นพ.เขต 1	150	907	150	73	926	73	26	350	25
สพป.นพ.เขต 2	90	345	90	70	716	70	25	486	25
รวม	240	1,252	249	143	1,642	143	51	836	51

ตาราง 2 กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและขนาดโรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม	กลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียน								
	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่		
	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการ สถานศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการ สถานศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการ สถานศึกษา
สพป.นพ.เขต 1	20	20	20	20	20	20	20	20	20
สพป.นพ.เขต 2	20	20	20	20	20	20	20	20	20
รวม	40	40	40	40	40	40	40	40	40

หมายเหตุ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต1 และเขต2
ปีการศึกษา 2562

ตาราง 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดเล็ก สพป.นครพนม เขต 1

รายชื่อโรงเรียนขนาดเล็ก	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการ สถานศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการ สถานศึกษา	รวม
1. บ้านนาหลวง	1	4	1	1	1	1	3
2. บ้านนาหัวบ่อ	1	3	1	1	1	1	3
3. บ้านวังไสหนองกุ้ง	1	7	1	1	1	1	3
4. เมืองนครพนม	1	9	1	1	1	1	3
5. บ้านธาตุน้อยศรีบุญเรือง	1	10	1	1	1	1	3
6. บ้านหนองสะโน	1	7	1	1	1	1	3
7. บ้านซอนขวาง	1	9	1	1	1	1	3
8. บ้านหนองหญ้ามา	1	4	1	1	1	1	3

ตาราง 3 (ต่อ)

รายชื่อโรงเรียนขนาดเล็ก	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	รวม
9. บ้านนาแกน้อย (นทพ. อุปถัมภ์)	1	3	1	1	1	1	3
10. ชุมชนบ้านพุ่มแก	1	12	1	1	1	1	3
11. พระซองวิทยาคาร	1	8	1	1	1	1	3
12. โคกสว่าง	1	4	1	1	1	1	3
13. บ้านนาเชือก	1	4	1	1	1	1	3
14. บ้านม่วง	1	13	1	1	1	1	3
15. บ้านนางาม	1	7	1	1	1	1	3
16. บ้านคำผาสุก	1	6	1	1	1	1	3
17. บ้านนาโคกใหม่	1	7	1	1	1	1	3
18. บ้านนาดี	1	7	1	1	1	1	3
19. บ้านเหล่าสำราญ	1	6	1	1	1	1	3
20. บ้านหนองแคน	1	5	1	1	1	1	3
รวม	20	135	20	20	20	20	60

ตาราง 4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดกลาง สพป.นครพนม เขต 1

รายชื่อโรงเรียนขนาดกลาง	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	รวม
1. บ้านชะโนด	1	15	1	1	1	1	3
2. บ้านคำเตย(คำเตยราษฎร์รวมจิต)	1	12	1	1	1	1	3
3. บ้านวังตามัว	2	12	1	1	1	1	3
4. บ้านดงตี้ว	1	11	1	1	1	1	3
5. ชุมชนนามนวิทยาจารย์	1	11	1	1	1	1	3
6. บ้านฝั่งแดง (พระเทพวรมุณีอุปถัมภ์)	1	14	1	1	1	1	3
7. บ้านนาแกบึงเหล็ก	1	13	1	1	1	1	3
8. บ้านตาลกุดยางเดี่ยวโนนสมบูรณ	1	16	1	1	1	1	3
9. บ้านนาคู	1	16	1	1	1	1	3
10. บ้านหนองหอยใหญ่	1	10	1	1	1	1	3
11. บ้านนาเลียง	1	15	1	1	1	1	3
12. บ้านหนองบ่อ	1	8	1	1	1	1	3
13. บ้านมหาชัย	1	8	1	1	1	1	3
14. บ้านหนองแสง	1	10	1	1	1	1	3
15. โพนทองวิทยาจารย์	1	10	1	1	1	1	3
16. บ้านดอนขาว	1	11	1	1	1	1	3
17. บ้านดงปาก	1	13	1	1	1	1	3
18. ชุมชนหนองยางซิ่น	1	16	1	1	1	1	3
19. บ้านโพนแพง	1	11	1	1	1	1	3

ตาราง 4 (ต่อ)

รายชื่อโรงเรียนขนาดกลาง	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	รวม
20. หนองผักแว่นโนนฮ้าง หนองบัวสามัคคี	1	15	1	1	1	1	3
รวม	21	247	20	20	20	20	60

ตาราง 5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดใหญ่ สพ.นครพนม เขต 1

รายชื่อโรงเรียนขนาดใหญ่	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	รวม
1. อนุบาลนครพนม	4	86	1	1	1	1	3
2. สุนทรวิจิตร(บำรุงวิทยา)	2	34	1	1	1	1	3
3. บ้านดอนแดงเจริญทอง	1	12	1	1	1	1	3
4. บ้านคำสว่าง	1	31	1	1	1	1	3
5. บ้านกुरुคุ	1	19	1	1	1	1	3
6. บ้านผึ้ง	1	23	1	1	1	1	3
7. บ้านเหล่าภูมิ	2	18	1	1	1	1	3
8. บ้านหัวบึงทุ่ง	2	35	1	1	1	1	3
9. วัดพระธาตุพนม “พนมวิทยาคาร”	1	36	1	1	1	1	3
10. หนองสังข์ราษฎร์บำรุง	1	25	1	1	1	1	3

ตาราง 5 (ต่อ)

รายชื่อโรงเรียนขนาดใหญ่	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	รวม
11. อนุบาลนาแกผดุงราชกิจเจริญ	3	50	1	1	1	1	3
12. ชารน้ำใจ	1	17	1	1	1	1	3
13. ศรีโพธิ์ทองวิทยา	1	31	1	1	1	1	3
14. ไทยรัฐวิทยา 50 (บ้านคำพิ)	1	22	1	1	1	1	3
15. ปลาปากราษฎร์บำรุง	1	18	1	1	1	1	3
16. ชุมชนหนองฮีสามัคคี	1	16	1	1	1	1	3
17. บ้านกุดตาโก	2	14	1	1	1	1	3
18. โพนสว่างนาจิววิทยา	1	20	1	1	1	1	3
19. เรณูวิทยาคาร	1	24	1	1	1	1	3
20. บ้านโคกหินแฮ่	2	18	1	1	1	1	3
รวม	30	549	20	20	20	20	60
รวมทั้งสิ้น	71	931	60	60	60	60	180

ตาราง 6 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดเล็ก สพป.นครพนม เขต 2

รายชื่อโรงเรียนขนาดเล็ก	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	รวม
1. บ้านเชียงเซา	1	7	1	1	1	1	3

ตาราง 6 (ต่อ)

รายชื่อโรงเรียนขนาดเล็ก	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	รวม
2. บ้านปากยาม	1	3	1	1	1	1	3
3. บ้านเหล่า	1	7	1	1	1	1	3
4. บ้านโพนสว่าง	1	7	1	1	1	1	3
5. บ้านท่าแต่ปุ้งแก	1	3	1	1	1	1	3
6. บ้านน้อยทวย	1	8	1	1	1	1	3
7. บ้านดาส	1	8	1	1	1	1	3
8. บ้านปากทวย	1	4	1	1	1	1	3
9. บ้านนางัว	1	6	1	1	1	1	3
10. บ้านโพนทอง	1	5	1	1	1	1	3
11. บ้านออวังหมากเห็บ	1	5	1	1	1	1	3
12. บ้านนาผักหม นาหมากแงว	1	5	1	1	1	1	3
13. บ้านนาโน	1	5	1	1	1	1	3
14. บ้านสามัคคี	1	5	1	1	1	1	3
15. บ้านหนองบัว	1	6	1	1	1	1	3
16. บ้านท่าพันไฮง	1	6	1	1	1	1	3
17. บ้านดอนแดงดอนตู	1	4	1	1	1	1	3
18. บ้านปากยาม (สุนทรภักย์อาคาร)	1	3	1	1	1	1	3
19. บ้านขามเตียนน้อย	1	5	1	1	1	1	3
20. บ้านปฏิรูป	1	6	1	1	1	1	3
รวม	20	111	20	20	20	20	60

ตาราง 7 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดกลาง สพป.นครพนม เขต 2

รายชื่อโรงเรียนขนาดกลาง	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	รวม
21. บ้านขามเปี้ย	1	14	1	1	1	1	3
22. บ้านหนองผือ	1	10	1	1	1	1	3
23. ชุมชนบ้านสามผง	1	10	1	1	1	1	3
24. บ้านดงน้อย	1	13	1	1	1	1	3
25. ชุมชนบ้านไชยบุรี	1	8	1	1	1	1	3
26. บ้านแกวป่าโป่ง	1	12	1	1	1	1	3
27. บ้านท่าอุเทน	1	9	1	1	1	1	3
28. บ้านโพน	1	8	1	1	1	1	3
29. บ้านพะทาย	1	10	1	1	1	1	3
30. บ้านม่วงนาสีดา	1	8	1	1	1	1	3
31. บ้านนาเข	1	14	1	1	1	1	3
32. บ้านค่านกกก	1	13	1	1	1	1	3
33. บ้านนาขมื่น	1	17	1	1	1	1	3
34. บ้านดงวิทยาคาร	1	17	1	1	1	1	3
35. บ้านขามเตี้ยใหญ่	1	14	1	1	1	1	3
36. บ้านโพนสวรรค์	1	11	1	1	1	1	3
37. บ้านนาคอย	1	14	1	1	1	1	3
38. บ้านอุณา	1	12	1	1	1	1	3
39. บ้านหมูน	1	14	1	1	1	1	3
40. บ้านนาทม	1	13	1	1	1	1	3
รวม	20	241	20	20	20	20	60

ตาราง 8 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนขนาดใหญ่ สพ.นครพนม เขต 2

รายชื่อโรงเรียนขนาดใหญ่	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	ผู้บริหารโรงเรียน	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	รวม
1. บ้านภูกระแต	2	15	1	1	1	1	3
2. บ้านขา	2	15	1	1	1	1	3
3. บ้านนาโพธิ์	2	18	1	1	1	1	3
4. ชุมชนคำพอกท่าดอกแก้ว	2	20	1	1	1	1	3
5. อุเทนวิทยาคาร	1	11	1	1	1	1	3
6. บ้านโพนก้อ	2	17	1	1	1	1	3
7. บ้านดอนกลาง	2	17	1	1	1	1	3
8. อนุบาลบ้านแพง	4	53	1	1	1	1	3
9. บ้านค้อ	2	12	1	1	1	1	3
10. บ้านขวางคสิษฐชาติ	2	18	1	1	1	1	3
11. บ้านโพนเพ็ก	2	19	1	1	1	1	3
12. บ้านเสาเหล่า	2	23	1	1	1	1	3
13. ชุมชนนางัว	2	16	1	1	1	1	3
14. บ้านนายนอย	2	22	1	1	1	1	3
15. บ้านนาหวา	2	34	1	1	1	1	3
16. ชุมชนเอื้องกอนาคี	2	20	1	1	1	1	3
17. บ้านปากฉุน (ปากฉุนผดุงวิทย์)	3	42	1	1	1	1	3
18. บ้านโพนจาน	3	34	1	1	1	1	3
19. ชุมชนประสานมิตร	2	16	1	1	1	1	3

ตาราง 8 (ต่อ)

รายชื่อโรงเรียนขนาดใหญ่	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	รวม
20. ราษฎร์สามัคคี	4	37	1	1	1	1	3
รวม	45	459	20	20	20	20	60
รวมทั้งสิ้น	88	811	60	60	60	60	180

หมายเหตุ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และเขต 2

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสร้างตามวัตถุประสงค์และแนวคิดที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และสังกัดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแนวตรวจสอบรายการ (Check List) มี รายละเอียดดังนี้

1. สถานภาพในการดำรงตำแหน่ง จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ครูผู้สอน
 - 1.3 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา
2. ขนาดโรงเรียน จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่
 - 2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก
 - 2.2 โรงเรียนขนาดกลาง
 - 2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

3. ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

3.1 น้อยกว่า 10 ปี

3.2 10-20 ปี

3.3 มากกว่า 20 ปี

4. สังกัดของโรงเรียน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

4.1 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เขต 1

4.2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เขต 2

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก
ทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ในจังหวัดนครพนม จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามหลัก
ทศพิธราชธรรม 10 ด้าน ได้แก่

1. ทาน (การให้)

2. ศีล (ความประพฤติดีงาม)

3. บริจาค (การเสียสละ)

4. อาชชวะ (ความซื่อตรง หรือความสุจริต)

5. มัททวะ (ความอ่อนโยน ความสุภาพเรียบร้อย)

6. ตบะ (ความเพียรเพากิเลส)

7. อักโกธะ (ความไม่โกรธ)

8. อวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)

9. ชันติ (ความอดทน)

10. อวิโรธนะ (ความไม่คลาดจากธรรม)

สำหรับแบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรา
ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของเรนซิสไลเคอร์ท (Rensis Likert
Method) มีความหมายและค่าน้ำหนัก ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
อยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
อยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
อยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
อยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
อยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดการวัดระดับความคิดเห็น
เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด
ซึ่งกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก
ทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ในจังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก
ทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ในจังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended) ที่ถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม

4. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

4.1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามด้วยตนเองโดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาตามข้อ 1 ซึ่งมีเนื้อหาตามหลักทศพิธราชธรรม แล้วกำหนดคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของเรนซิสไลเคอร์ท (Rensis Likert Method)

4.3 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

4.4 ปรับปรุงแก้ไขร่างแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4.5 นำร่างแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องทั้งความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และด้านเนื้อหา (Content Validity) ด้านรูปแบบของแบบสอบถาม (Format) ด้านการใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่นๆ ของข้อคำถามแต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

4.5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4.5.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่ กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

- 4.5.3 นายโกแมน คัดทะจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบุรุษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1
- 4.5.4 นายอรรถพร ป้องกัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2
- 4.5.5 นายธนพัฒน์ อภัยโส ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนางัว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2
- 4.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out)
กับผู้บริหาร ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 ชุด
- 4.7 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ไปคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
โดยการหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total
Correlation) ตามวิธีการของเพียร์สัน โดยตัดข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา
(α -Coerelation) ต่ำกว่า 0.23 ออกไป นำคำถามที่ใช้ได้ มาหาความเชื่อมั่น (Reliability)
ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α -
Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 117)
- 4.8 นำร่างแบบสอบถามที่ได้เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
อีกครั้ง
- 4.9 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป
- 4.10 แบบสอบถามการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของ
ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
มีอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.240-0.842 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.987
- 4.11 นำแบบสอบถามฉบับจริงไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
โดยผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม
ด้วยตนเอง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมดังนี้

- 5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานโครงการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
- 5.2 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

6. การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

- 6.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ ในการตอบแบบสอบถาม แล้วคัดเลือกเอาเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์
- 6.2 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกเอาไว้ไปตรวจคะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 6.3 นำคะแนนที่ได้จากข้อ 2 ไปวิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทั้งนี้ได้วิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย

7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนโดยใช้ค่าสถิติดังนี้

- 7.1 สถิติพื้นฐาน
 - 7.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 7.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 7.1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 7.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 7.2.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation) ของ เพียร์สัน (Pearson)
 - 7.2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach' s Alpha coefficient)

7.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

7.3.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

7.3.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ข้อที่ 3 และข้อที่ 4 ใช้การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสถานภาพ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้ เอฟ (F – test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe – Method)

7.3.3 สมมติฐานข้อที่ 5 ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการเปรียบเทียบโดยใช้สังกัดของโรงเรียน ใช้สถิติการทดสอบค่าสถิติที (t-test) ชนิด Independent Samples

ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม

ในการหาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
ใช้หลักเกณฑ์ในการสร้างแนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าค่าเฉลี่ยรวมก็นำผลการวิจัยมาสร้างแนวทางพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์
แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 10 คน พิจารณาให้ข้อเสนอแนะให้ความเห็นชอบและสรุปเป็นแนวทาง
พัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิด
ประสิทธิผลต่อโรงเรียน โดยรายชื่อผู้เชี่ยวชาญเสนอไว้ดังนี้

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่ กรรมการบริหารหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพิศ ธรรมรัตน์ กรรมการบริหารหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. นายจักรวาล สอนโกษา ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
4. นายวีระ ทับบุญ ผู้อำนวยการกลุ่มผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
5. นายกิตติศักดิ์ โสตาภา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
6. นายเรืองรงค์ ดวงดีแก้ว ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 2
7. นายโกแมน คัดทะจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกรูด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 1
8. นายอรณพ ป้องกัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 2
9. นายธนพัฒน์ อภัยโส ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนางัว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 2
10. นางอรสา ลมชิต ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครพนม เขต 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย
 - 3.3 แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาแบบ t – test
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาแบบ F – test
df	แทน	ระดับชั้นความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและสังกัดโรงเรียน โดยการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า “การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก” โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า “การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง มีความแตกต่างกัน” ใช้การทดสอบเอฟ (F – test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe – Method)

3. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษามีความแตกต่างกัน” ใช้การทดสอบเอฟ (F – test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe – Method)

4. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า “การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานมีความ

แตกต่างกัน” ใช้การทดสอบเอฟ (F – test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe – Method)

5. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า “การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน มีความแตกต่างกัน” ใช้การทดสอบที่ (t – test) ชนิด Independent Samples

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยใช้คาร์ยละเอียด ดังตาราง 9

ตาราง 9 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สถานภาพในการดำรงตำแหน่ง		
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	120	33.33
2. ครูผู้สอน	120	33.33
3. ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	120	33.33
รวม	360	100.00

ตาราง 9 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ขนาดโรงเรียน		
1. ขนาดเล็ก	120	33.33
2. ขนาดกลาง	120	33.33
3. ขนาดใหญ่	120	33.33
รวม	360	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
1. น้อยกว่า 10 ปี	92	25.60
2. 10 - 20 ปี	152	42.20
3. มากกว่า 20 ปี	116	32.20
รวม	360	100.00
สังกัดของโรงเรียน		
1. สพป.นพ. เขต 1	180	50.00
2. สพป.นพ. เขต 2	180	50.00
รวม	360	100.00

จากตาราง 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ครูผู้สอน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม แยกตามขนาดโรงเรียน โดยปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 120 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 120 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 120 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.33

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม แยกตามประสบการณ์ โดยมีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ

25.60 มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 – 20 ปี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 42.20
และมีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธาน
คณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
แยกตามสังกัดของโรงเรียน โดยปฏิบัติหน้าที่อยู่ใน สพป. นพ. เขต 1 จำนวน 180 คน
คิดเป็นร้อยละ 50 และปฏิบัติหน้าที่อยู่ใน สพป. นพ. เขต 2 จำนวน 180 คน
คิดเป็นร้อยละ 50

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า “การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก
ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธาน
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก” โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X})
และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายตาม
ที่กำหนดไว้ ดังนี้

1.1 ระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ดังตาราง 10

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย
การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวม

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
1. ด้านทานะ (การให้)	3.85	0.35	มาก
2. ด้านศีละ (ความประพฤติดีงาม)	3.77	0.37	มาก
3. ด้านบริจาตะ (การเสียสละ)	3.80	0.41	มาก
4. ด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง)	3.76	0.36	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
5. ด้านมัททวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย)	3.74	0.40	มาก
6. ด้านตบะ (ความเพียร)	3.76	0.40	มาก
7. ด้านอักโกธะ (ความไม่โกรธ)	3.80	0.39	มาก
8. ด้านอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)	3.80	0.40	มาก
9. ด้านขันติ (ความอดทน)	3.78	0.37	มาก
10. ด้านอวิโรธนะ (ความไม่คลาดจากธรรม)	3.86	0.41	มาก
รวม	3.79	0.24	มาก

จากตาราง 10 พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านอวิโรธนะ (ความไม่คลาดจากธรรม) ($\bar{X}= 3.86$) ด้านทานะ (การให้) ($\bar{X}= 3.85$) และด้านอักโกธะ (ความไม่โกรธ) ($\bar{X}= 3.80$) ตามลำดับ

1.2 ระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รายด้าน ดังตาราง 11 – 27

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านทานะ (การให้)

ด้านทานะ (การให้)	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1. มีการดำเนินการ จัดหาทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนยากจนขาดแคลนเป็นประจำ	3.95	0.83	มาก
2. มีการสละทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	3.78	0.83	มาก
3. มีความยินดีในการให้อภัยเมื่อผู้อื่นทำผิดพลาด	3.83	0.79	มาก
4. ให้ความรู้ในด้านอาชีพและการศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน	3.81	0.81	มาก
5. ส่งเสริม ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในด้านสวัสดิการแก่นักเรียนครู ลูกจ้าง และผู้ปกครองนักเรียน	3.81	0.83	มาก
6. สนับสนุนदानงบประมาณเพื่อส่งเสริมให้ครูนักเรียนได้พัฒนาความรู้ของตนเอง	3.91	0.81	มาก
7. ส่งเสริมให้มีการดำเนินการจัดหาทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนยากจน ขาดแคลน	3.82	0.82	มาก
8. การให้ความรู้และแนวปฏิบัติที่ถูกต้องแก่บุคลากรภายในโรงเรียน	3.82	0.83	มาก
9. การให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์กับผู้เกี่ยวข้องทุกคน	3.90	0.80	มาก
10. การให้นักเรียนและครูได้ใช้ประโยชน์จากวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนอย่างเต็มที่	3.87	0.82	มาก
รวมด้านที่ 1	3.85	0.35	มาก

จากตาราง 11 พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ด้านทานะ

(การให้) โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีการดำเนินการจัดหาทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนยากจนขาดแคลนเป็นประจำ (\bar{X} = 3.95) สนับสนุนดำเนินงานประมาณเพื่อส่งเสริมให้ครู นักเรียนได้พัฒนาความรู้ของตนเอง (\bar{X} = 3.91) การให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์กับผู้เกี่ยวข้องทุกคน (\bar{X} = 3.90) ตามลำดับ

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านศีล (ความประพฤติดีงาม)

ด้านศีล (ความประพฤติดีงาม)	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1. การปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองและเคารพในหลักจริยธรรม	3.79	0.98	มาก
2. การรักษาและส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตามศีล 5 อย่างเคร่งครัด	3.86	0.97	มาก
3. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น	3.69	1.01	มาก
4. การแสดงออกทางอารมณ์ ซึ่งอาการดีใจหรือเสียใจอย่างสำรวม	3.73	1.00	มาก
5. การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของจรรยาบรรณวิชาชีพ	3.84	0.98	มาก
6. การบริหารงานบุคคลตามหลักนิติธรรมและจริยธรรม	3.79	0.98	มาก
7. การบริหารงานบุคคลและปฏิบัติตนภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	3.79	0.98	มาก
8. ปฏิบัติตนตามกรอบวินัยและรักษาวินัยอย่างเคร่งครัด	3.77	1.01	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

ด้านศิลปะ (ความประพฤติดีงาม)	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
9. การตัดสินใจในการบริหารงานบุคคลอย่างยึดมั่น ในกฎระเบียบ	3.69	1.01	มาก
10. ส่งเสริมให้ครู นักเรียน ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบ ของกฎหมาย บ้านเมือง	3.80	0.99	มาก
รวมด้านที่ 2	3.77	0.37	มาก

จากตาราง 12 พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ด้านศิลปะ (ความประพฤติดีงาม) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การรักษาและส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตนตามศีล 5 อย่างเคร่งครัด ($\bar{X}= 3.86$) การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\bar{X}= 3.84$) และส่งเสริมให้ครู นักเรียน ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของกฎหมาย บ้านเมือง ($\bar{X}= 3.80$) ตามลำดับ

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริจาตะ (การเสียสละ)

ด้านบริจาตะ (การเสียสละ)	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
1. การมีจิตใจกว้างขวางและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อนักเรียน ครูผู้ปกครองนักเรียนและแก่ผู้พบเห็น	3.85	1.00	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้านบริจาคะ (การเสี่ยสละ)	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
2. การปฏิบัติงานด้วยความเสี่ยสละความสุขสวนตน อย่างต่อเนือองและสม่าเสมอ	3.85	0.99	มาก
3. สนับสนุนให้นักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในสถานศึกษา อย่างประหยัด	3.83	1.01	มาก
4. การปฏิบัติงานโดยอุทิศเวลาให้ทางราชการ อย่างสม่าเสมอ	3.82	1.03	มาก
5. การปฏิบัติตน ปฏิบัติงานอย่างเป็นผู้สละกิเลส ความเห็นแก่ตัว	3.76	0.95	มาก
6. สนับสนุนให้นักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในสถานศึกษา อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด	3.82	0.99	มาก
7. มีความยินดีให้ความช่วยเหลือแก่ทุกคนในทุก ๆ ด้าน	3.76	1.02	มาก
8. เป็นผู้นำในการสละทรัพย์เพื่อประโยชน์ ของสถานศึกษา	3.74	1.02	มาก
9. ส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการจัดทำโครงการ ในแผนปฏิบัติการประจำปีที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	3.82	0.99	มาก
10. เป็นผู้นำในการละความตระหนี่ถี่เหนียว	3.75	0.98	มาก
รวมด้านที่ 3	3.80	0.41	มาก

จากตาราง 13 พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ด้านบริจาคะ
(การเสี่ยสละ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การปฏิบัติงานด้วยความเสียสละความสุขส่วนตนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (\bar{X} = 3.85) การมีจิตใจกว้างขวางและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อนักเรียน ครูผู้ปกครองนักเรียนและแก่ผู้พบเห็น (\bar{X} = 3.85) และสนับสนุนให้นักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในสถานศึกษาอย่างประหยัด (\bar{X} = 3.83) ตามลำดับ

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง)

ด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง)	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1. การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ซื่อสัตย์ สุจริต	3.83	0.95	มาก
2. การปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานและผู้อื่นด้วยความจริงใจ	3.71	0.92	มาก
3. การปฏิบัติหน้าที่อย่างเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน	3.83	1.01	มาก
4. การไม่ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์จากทางราชการและบุคคลอื่น	3.85	1.01	มาก
5. บริหารงานในโรงเรียนด้วยความซื่อตรงเปิดเผยตรงไปตรงมา	3.69	1.00	มาก
6. ประพฤติตนอยู่ในกรอบของความ ซื่อสัตย์ สุจริต	3.62	1.03	มาก
7. ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนประพฤติตนอยู่ในกรอบของความซื่อตรง ซื่อสัตย์ สุจริต	3.88	1.00	มาก
8. สนับสนุนในการจัดหารางวัลต่าง ๆ เพื่อมอบให้กับนักเรียนที่ประพฤติตนอยู่ในกรอบของความซื่อสัตย์ สุจริต	3.78	1.02	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง)	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
9. มีความจริงใจในการสร้างขวัญกำลังใจกับผู้ร่วมงาน อย่างสม่ำเสมอ	3.71	0.99	มาก
10. ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นให้ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต	3.79	0.97	มาก
รวมด้านที่ 4	3.76	0.36	มาก

จากตาราง 14 การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ด้านอาชชวะ
(ความซื่อตรง) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า
อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ส่งเสริมให้ครู
และนักเรียนประพฤติตนอยู่ในกรอบของความซื่อตรง ซื่อสัตย์ สุจริต ($\bar{X}= 3.88$)
การไม่ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์จากทางราชการและบุคคลอื่น ($\bar{X}= 3.85$)
และการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ซื่อสัตย์ สุจริต ($\bar{X}= 3.83$) ตามลำดับ

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านมัททวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย)

ด้านมัททวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย)	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
1. เป็นผู้มีสัมมาคารวะต่อทุกคนอย่างจริงใจ	3.77	0.97	มาก
2. ปฏิบัติตนกับผู้อื่นของทุกคน อย่างไม่ถือตัว	3.84	0.99	มาก
3. มีบุคลิกภาพที่นุ่มนวล รวมทั้งเป็นผู้สุภาพ เรียบร้อย	3.79	0.98	มาก
4. ไม่ดูถูกดูหมิ่นผู้อื่นหรือผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย	3.78	1.01	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

ด้านมัทวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย)	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
5. เป็นผู้มีความอ่อนโยนต่อผู้เกี่ยวข้องทุกคน	3.69	0.98	มาก
6. มีความยินดีในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ และการปฏิบัติตน	3.69	1.03	มาก
7. บริหารงานอย่างเสมอต้นเสมอปลาย	3.76	1.02	มาก
8. บริหารงานโดยเคารพในเกียรติ และศักดิ์ศรีของทุกคน	3.69	0.97	มาก
9. ส่งเสริมให้นักเรียนและครูมีสัมมาคารวะอ่อนน้อม ถ่อมตนต่อผู้ใหญ่	3.76	1.02	มาก
10. บริหารงานกับผู้เกี่ยวข้องโดย มีความเมตตาเป็นที่ตั้ง	3.70	1.00	มาก
รวมด้านที่ 5	3.74	0.40	มาก

จากตาราง 15 การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ด้านมัทวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากเมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ปฏิบัติตนกับผู้เกี่ยวข้องทุกคน อย่างไม่ถือตัว ($\bar{X}= 3.84$) มีบุคลิกภาพที่นุ่มนวล รวมทั้งเป็นผู้สุภาพ เรียบร้อย ($\bar{X}= 3.79$) และไม่ดูถูกดูหมิ่นผู้อื่นหรือผู้ที่มาเกี่ยวข้องด้วย ($\bar{X}= 3.78$) ตามลำดับ

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านตบะ (ความเพียร)

ด้านตบะ (ความเพียร)	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
1. การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บริหารอย่างถูกต้องตามหน้าที่	3.79	0.97	มาก
2. การบริหารสถานศึกษาให้ก้าวหน้าและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.85	0.99	มาก
3. มีความอดสาหัส เพียรพยายาม ในการปฏิบัติงาน	3.74	1.02	มาก
4. มีความตั้งใจปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จ อย่างไม่ย่อท้อในอุปสรรค	3.82	0.98	มาก
5. มีความสามารถขมใจในกิเลสสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบขณะปฏิบัติหน้าที่การงาน	3.74	1.02	มาก
6. ส่งเสริมให้ครู นักเรียน มีความอดสาหัสเพียรพยายาม ทั้งในด้านการเรียนและในด้านการปฏิบัติงาน	3.70	0.96	มาก
7. ปฏิบัติตนเองและส่งเสริมให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนดำรงชีวิตอย่างไม่หลงไหล ในความสุขและกิเลสต่าง ๆ	3.72	1.04	มาก
8. ส่งเสริมให้นักเรียน และครูได้พัฒนาตนเอง เพื่อให้ทันความเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม	3.86	1.02	มาก
9. เป็นผู้พัฒนาตน พัฒนางาน อยู่เสมอ	3.69	0.98	มาก
10. เป็นผู้นำ ในการนำชุมชนเข้ามาร่วมจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องตามความต้องการของชุมชน	3.76	1.01	มาก
รวมด้านที่ 6	3.76	0.40	มาก

จากตาราง 16 พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ด้านตะบะ (ความเพียร) โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.76) เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ส่งเสริมให้นักเรียน และครูได้พัฒนาตนเอง เพื่อให้ทันความเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม (\bar{X} = 3.86) การบริหารสถานศึกษาให้ก้าวหน้าและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (\bar{X} = 3.85) และมีความตั้งใจ ปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จอย่างไม่ย่อท้อในอุปสรรค (\bar{X} = 3.82) ตามลำดับ

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านอักษิโธระ (ความไม่โกรธ)

ด้านอักษิโธระ (ความไม่โกรธ)	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1. การปฏิบัติตนในการบริหารงานอย่างไม่ลำเอียง เข้าข้างบุคคลใดบุคคลหนึ่ง	3.79	0.97	มาก
2. การปฏิบัติหน้าที่การงาน ตามบทบาทหน้าที่ โดยเที่ยงธรรมปราศจากอคติ	3.85	0.99	มาก
3. การปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่ ที่ไม่ทำให้ตนเองลำบาก	3.74	1.02	มาก
4. การบริหารงานกับผู้ร่วมงานเป็นไป อย่างกัลยาณมิตร	3.82	0.98	มาก
5. เมื่อเกิดปัญหา ความไม่เข้าใจ หรือไม่ถูกใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานไม่แสดงอาการโกรธเกรี้ยว ชุนเคืองให้ผู้อื่นได้เห็น	3.74	1.02	มาก
6. การไม่คิดร้ายต่อผู้ร่วมงาน นักเรียน ผู้ปกครอง นักเรียนและบุคคลทั่วไป	3.70	0.96	มาก
7. เป็นผู้ที่มีอารมณ์มั่นคงไม่โกรธเกรี้ยวง่าย	3.72	1.04	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

ด้านอักโกธะ (ความไม่โกรธ)	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
8. เป็นผู้ไม่คิดอาฆาตผูกพยาบาทผู้อื่น	3.86	1.02	มาก
9. การปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่ ที่ไม่ทำให้ผู้เกี่ยวข้อง ลำบาก	3.69	0.98	มาก
10. ปฏิบัติตนในการบริหารงานอย่างมีสติ สัมปชัญญะ	3.76	1.01	มาก
รวมด้านที่ 7	3.80	0.39	มาก

จากตาราง 17 พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ด้านอักโกธะ (ความไม่โกรธ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ เป็นผู้ไม่คิดอาฆาตผูกพยาบาทผู้อื่น (\bar{X} = 3.86) การปฏิบัติหน้าที่การงาน ตามบทบาทหน้าที่โดยเที่ยงธรรม ปราศจากอคติ (\bar{X} = 3.85) และการบริหารงานกับผู้ร่วมงานเป็นไปอย่างกัลยาณมิตร (\bar{X} = 3.82) ตามลำดับ

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)

ด้านอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
1. การไม่ใช้อำนาจที่มีอยู่ในทางที่ผิดศีลธรรม และกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์แก่ผู้อื่น	3.83	0.97	มาก
2. การบริหารงานและการปฏิบัติตนไม่ไปเบียดเบียน ต่อครู นักเรียนผู้ปกครองตลอดจนชุมชนและสังคม	3.80	0.99	มาก

ตาราง 18 (ต่อ)

ด้านอิทธิงสา (ความไม่เบียดเบียน)	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
1. การไม่ใช้อำนาจที่มีอยู่ในทางที่ผิดศีลธรรม และกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์แก่ผู้อื่น	3.83	0.97	มาก
2. การบริหารงานและการปฏิบัติตนไม่ไปเบียดเบียน ต่อครู นักเรียนผู้ปกครองตลอดจนชุมชนและสังคม	3.80	0.99	มาก
3. การปฏิบัติตนตามหลักความพอดี ยึดมั่นในสันติวิธี	3.84	1.00	มาก
4. ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษารักษา ความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	3.83	0.98	มาก
5. เป็นผู้แก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยวิธีสันติ	3.83	0.99	มาก
6. การบริหารงานและการปฏิบัติตนอย่างไม่หลงระเรีง ในอำนาจแห่งความโกรธและความหลง	3.80	1.00	มาก
7. ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ต่าง ๆ ด้วยวิธีสันติ	3.72	0.94	มาก
8. การไม่ใช้อำนาจแห่งความโกรธ ความหลง ในการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง	3.88	0.96	มาก
9. ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาไม่ไปเบียดเบียน ผู้อื่นให้ได้รับความทุกข์ยาก	3.74	0.97	มาก
10. เป็นผู้มีความกรุณา ปราณีต่อผู้อื่น	3.78	0.97	มาก
รวมด้านที่ 8	3.80	0.40	มาก

จากตาราง 18 พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ด้านอักษโกธะ (ความไม่โกรธ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การไม่ใช้อำนาจแห่งความโกรธ ความหลง ในการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (\bar{X} = 3.88) การปฏิบัติตนตามหลักความพอดี ยึดมั่นในสันติวิธี (\bar{X} = 3.84) และการไม่ใช้อำนาจที่มีอยู่ในทางที่ผิดศีลธรรม และกฎหมายซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์แก่ผู้อื่น (\bar{X} = 3.83) ตามลำดับ

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านซันติ (ความอดทน)

ด้านซันติ (ความอดทน)	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
1. การบริหารงานและการปฏิบัติตนอย่างอดทน อดกลั้นต่องานหนัก	3.77	0.92	มาก
2. มีอารมณ์มั่นคง หนักแน่น ตอสิ่งยั่วยุ่ ต่าง ๆ	3.83	0.95	มาก
3. ในการปฏิบัติงานมีความสามารถในการรอคอย ผู้อื่นได้	3.78	0.98	มาก
4. การไม่นำเอารัก โลภ โกรธ หลง มาเป็นเกณฑ์ ในการทำงานหรือตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง	3.82	1.01	มาก
5. แม้มืออาชีพป่วยก็สามารถมาปฏิบัติงานได้	3.79	0.99	มาก
6. เป็นผู้มีใจอดทนต่อความลำบากตรากตรำ	3.83	0.97	มาก
7. ส่งเสริมให้ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนอย่างมีความอดทน	3.75	1.01	มาก
8. มีจิตใจหนักแน่นต่อคำติฉิน นินทาของผู้ร่วมงาน	3.68	0.96	มาก
9. มีความอดทนและสามารถต่อสู้กับปัญหาต่างได้อย่าง เหมาะสม	3.81	1.00	มาก
10. ส่งเสริมให้นักเรียนและครูมีความอดทนสามารถต่อสู้ กับความ ยากลำบากต่าง ๆ ได้	3.76	.948	มาก
รวมด้านที่ 9	3.78	0.37	มาก

จากตาราง 19 พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ด้านซันติ (ความอดทน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ มีอารมณ์มั่นคง

หนักแน่น ต่อสิ่งชั่วร้าย ต่างๆ (\bar{X} = 3.83) เป็นผู้ที่มีความอดทนต่อความลำบากตรากตรำ (\bar{X} = 3.83) และการไม่นำเอารัก โลภ โกรธ หลง มาเป็นเกณฑ์ในการทำงานหรือตัดสินใจ ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (\bar{X} = 3.82) ตามลำดับ

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความหมาย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านอวิโรธนะ (ความไม่คลาดจากธรรม)

ด้านอวิโรธนะ (ความไม่คลาดจากธรรม)	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1. การบริหารงานและปฏิบัติตามแนวทางที่ถูกต้องของกฎหมายและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี	3.80	1.00	มาก
2. ส่งเสริมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข	4.51	0.50	มาก
3. เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย	3.76	0.95	มาก
4. การบริหารงานและการปฏิบัติหน้าที่เน้นการใช้ความยุติธรรมและเที่ยงธรรมในสังคม	3.78	0.98	มาก
5. มีความสามารถในการใช้ปัญญาเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องแม่นยำในการบริหารงาน	3.81	1.01	มาก
6. ส่งเสริมให้มีการยกย่อง เชิดชู บุคคลที่ทำความดีอย่างจริงจัง	3.76	1.01	มาก
7. ส่งเสริมให้มีการใช้ความยุติธรรม และเที่ยงธรรมในสังคม	3.78	0.98	มาก
8. ส่งเสริม สนับสนุน โครงการที่ปลูกฝังให้นักเรียนยึดมั่น ชื่นชมในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย	3.84	0.95	มาก

ตาราง 20 (ต่อ)

ด้านอิทธิพล (ความไม่คลาดจากธรรม)	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
9. บริหารงานและมอบหมายงานให้กับบุคลากรภายใน โรงเรียนอย่างยุติธรรม	3.83	0.98	มาก
10. ปฏิบัติตนด้วยการวางตนเป็นตัวอย่างที่ดี แก่ผู้ร่วมงาน	3.76	1.04	มาก
รวมด้านที่ 10	3.86	0.41	มาก

จากตาราง 20 พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ด้านอิทธิพล (ความไม่คลาดจากธรรม) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ส่งเสริมสนับสนุน โครงการที่ปลูกฝังให้นักเรียนยึดมั่น ชื่นชมในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย ($\bar{X}= 3.84$) บริหารงานและมอบหมายงานให้กับบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างยุติธรรม ($\bar{X}= 3.83$) และมีความสามารถในการใช้ปัญญาเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องแม่นยำในการบริหารงาน ($\bar{X}= 3.81$) ตามลำดับ

2. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า “การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง มีความแตกต่างกัน” ใช้การทดสอบเอฟ (F - test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe - Method) ดังตาราง 21 - 22

ตาราง 21 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
 ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใน
 จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธาน
 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง

การปฏิบัติหน้าที่ตาม หลักทศพิธราชธรรมของ ผู้บริหารโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ดานทาน (การให้)	ระหว่างกลุ่ม	2.32	2	1.16	9.71**	.00
	ภายในกลุ่ม	42.77	357	.12		
	รวม	45.10	359			
2. ดานศีละ (ความ ประพฤติดีงาม)	ระหว่างกลุ่ม	1.78	2	.89	6.497**	.00
	ภายในกลุ่ม	49.05	357	.13		
	รวม	50.83	359			
3. ดานบริจาคตะ (การเสียสละ)	ระหว่างกลุ่ม	1.65	2	.82	5.015**	.00
	ภายในกลุ่ม	58.94	357	.16		
	รวม	60.60	359			
4. ดานอาชชวะ (ความซื่อตรง)	ระหว่างกลุ่ม	1.19	2	.59	4.46**	.01
	ภายในกลุ่ม	47.69	357	.13		
	รวม	48.89	359			
5. ดานมัททวะ (ความอ่อนโยน สุภาพ เรียบร้อย)	ระหว่างกลุ่ม	.85	2	.42	2.67	.07
	ภายในกลุ่ม	57.04	357	.16		
	รวม	57.89	359			
6. ดานตปะ (ความเพียร)	ระหว่างกลุ่ม	1.01	2	.50	3.06*	.04
	ภายในกลุ่ม	59.29	357	.16		
	รวม	60.31	359			

ตาราง 21 (ต่อ)

การปฏิบัติหน้าที่ตาม หลักทศพิธราชธรรมของ ผู้บริหารโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
7. ด้านอภีโกธะ (ความไม่โกรธ)	ระหว่างกลุ่ม	.75	2	.37	2.48	.08
	ภายในกลุ่ม	54.06	357	.15		
	รวม	54.82	359			
8. ด้านอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)	ระหว่างกลุ่ม	1.26	2	.63	3.93*	.02
	ภายในกลุ่ม	57.23	357	.16		
	รวม	58.49	359			
9. ด้านขันติ (ความอดทน)	ระหว่างกลุ่ม	1.27	2	.63	4.68**	.01
	ภายในกลุ่ม	48.64	357	.13		
	รวม	49.91	359			
10. ด้านอวิโรธนะ (ความไม่คลาด จากธรรม)	ระหว่างกลุ่ม	1.10	2	.55	3.27*	.03
	ภายในกลุ่ม	60.08	357	.16		
	รวม	61.19	359			
การปฏิบัติหน้าที่ตาม หลักทศพิธราชธรรม โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.22	2	.61	10.34**	.00
	ภายในกลุ่ม	21.19	357	.05		
	รวม	22.42	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่าการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านทาน (การให้) ด้านศิลปะ (ความประพฤติดีงาม) ด้านบริจาค (การเสียสละ) ด้านอาชวะ (ความซื่อตรง) และด้านขันติ (ความอดทน) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านอวิโรหณะ (ความไม่คลาดจากธรรม) ด้านตบะ (ความเพียร) และด้านอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน) ส่วนด้านมัทวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย) และด้านอภิกโกธะ (ความไม่โกรธ) ไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe – Method) ดังตาราง 22

ตาราง 22 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งเป็นรายคู่

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม	ตำแหน่ง	ตำแหน่ง			
			ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	ประธาน
1. ด้านทาน (การให้)		\bar{X}	3.89	3.73	3.91
	ผู้บริหาร	3.89	-	-0.16**	0.02
	ครูผู้สอน	3.73	-	-	0.18**
	ประธาน	3.91	-	-	-
2. ด้านศิลปะ (ความประพฤติดีงาม)		\bar{X}	3.81	3.67	3.83
	ผู้บริหาร	3.81	-	-0.14*	0.02
	ครูผู้สอน	3.67	-	-	0.16**
	ประธาน	3.83	-	-	-
3. ด้านบริจาค (การเสียสละ)		\bar{X}	3.83	3.70	3.85
	ผู้บริหาร	3.83	-	-0.13*	0.02
	ครูผู้สอน	3.70	-	-	0.15*
	ประธาน	3.85	-	-	-

ตาราง 22 (ต่อ)

การปฏิบัติหน้าที่ตาม หลักทศพิธราชธรรม	ตำแหน่ง	ตำแหน่ง			
			ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	ประธาน
4. ดานอาชชวะ (ความซื่อตรง)		\bar{X}	3.80	3.68	3.81
	ผู้บริหาร	3.80	-	-0.12*	0.01
	ครูผู้สอน	3.68	-	-	0.13*
	ประธาน	3.81	-	-	-
5. ดานตบะ (ความเพียร)		\bar{X}	3.77	3.67	3.78
	ผู้บริหาร	3.77	-	-0.10	0.01
	ครูผู้สอน	3.67	-	-	0.11*
	ประธาน	3.78	-	-	-
6. ดานอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)		\bar{X}	3.80	3.73	3.87
	ผู้บริหาร	3.80	-	-0.07	0.07
	ครูผู้สอน	3.73	-	-	0.14*
	ประธาน	3.87	-	-	-
7. ดานขันติ (ความอดทน)		\bar{X}	3.77	3.71	3.85
	ผู้บริหาร	3.77	-	-0.06	0.08
	ครูผู้สอน	3.71	-	-	0.14**
	ประธาน	3.85	-	-	-
8. ดานอวิโรธนะ (ความไม่คลาด จากธรรม)		\bar{X}	3.91	3.78	3.88
	ผู้บริหาร	3.91	-	-0.13*	-0.03
	ครูผู้สอน	3.78	-	-	0.10
	ประธาน	3.88	-	-	-
รวม		\bar{X}	3.82	3.71	3.84
	ผู้บริหาร	3.82	-	-0.11**	0.02
	ครูผู้สอน	3.71	-	-	0.13**
	ประธาน	3.84	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 22 พบว่าผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งโดยรวมพบว่าพบว่าผู้บริหารและประธานคณะกรรมการมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านทาน (การให้) ผู้บริหารและประธานคณะกรรมการมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านศีละ (ความประพฤติดีงาม) พบว่า ประธานคณะกรรมการมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านบริจาคละ (การเสียสละ) พบว่า ผู้บริหารและประธานคณะกรรมการมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง) พบว่า ผู้บริหารและประธานคณะกรรมการมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านตบะ (ความเพียร) พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน) พบว่า ประธานคณะกรรมการมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านขันติ (ความอดทน) พบว่า ประธานคณะกรรมการมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านอวิโรธนะ (ความไม่คลาดจากธรรม) พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า “การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน” ใช้การทดสอบเอฟ (F – test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ทางเดียว (One-way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe - Method) ดังตาราง 23

ตาราง 23 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด่านทาน (การให้)	ระหว่างกลุ่ม	.261	2	.131	1.041	.354
	ภายในกลุ่ม	44.838	357	.126		
	รวม	45.100	359			
2. ด้านศีล (ความประพฤติดีงาม)	ระหว่างกลุ่ม	.254	2	.127	.898	.408
	ภายในกลุ่ม	50.584	357	.142		
	รวม	50.839	359			
3. ด้านบริจาค (การเสียสละ)	ระหว่างกลุ่ม	.898	2	.449	2.686	.070
	ภายในกลุ่ม	59.701	357	.167		
	รวม	60.600	359			
4. ด้านอาชวาระ (ความซื่อตรง)	ระหว่างกลุ่ม	.423	2	.212	1.559	.212
	ภายในกลุ่ม	48.468	357	.136		
	รวม	48.892	359			
5. ด้านมัทวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย)	ระหว่างกลุ่ม	.181	2	.091	.560	.572
	ภายในกลุ่ม	57.713	357	.162		
	รวม	57.895	359			

ตาราง 23 (ต่อ)

การปฏิบัติหน้าที่ตาม หลักทศพิธราชธรรมของ ผู้บริหารโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
6. ด้านตบะ (ความเพียร)	ระหว่างกลุ่ม	.119	2	.060	.354	.702
	ภายในกลุ่ม	60.194	357	.169		
	รวม	60.313	359			
7. ด้านอภิกิระ (ความไม่โกรธ)	ระหว่างกลุ่ม	.569	2	.284	1.871	.155
	ภายในกลุ่ม	54.251	357	.152		
	รวม	54.820	359			
8. ด้านอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)	ระหว่างกลุ่ม	.833	2	.417	2.580	.077
	ภายในกลุ่ม	57.662	357	.162		
	รวม	58.495	359			
9. ด้านขันติ (ความอดทน)	ระหว่างกลุ่ม	.078	2	.039	.279	.756
	ภายในกลุ่ม	49.841	357	.140		
	รวม	49.919	359			
10. ด้านอวิโรธนะ (ความไม่คลาด จากธรรม)	ระหว่างกลุ่ม	1.318	2	.659	3.930*	.020
	ภายในกลุ่ม	59.872	357	.168		
	รวม	61.191	359			
การปฏิบัติหน้าที่ตาม หลักทศพิธราชธรรม โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.228	2	.114	1.831	.162
	ภายในกลุ่ม	22.198	357	.062		
	รวม	22.426	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 23 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน

และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านอิทธิพล (ความไม่คลาดจากธรรมชาติ) ส่วนด้านทาน (การให้) ด้านศิลปะ (ความประพฤติดีงาม) ด้านบริจาตะ (การเสียสละ) ด้านอาชวะ (ความซื่อตรง) ด้านมัทวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย) ด้านตะปะ (ความเพียร) ด้านอักโกระ (ความไม่โกรธ) ด้านอิทธิงสา (ความไม่เบียดเบียน) ด้านขันติ (ความอดทน) และการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe - Method) ดังตาราง 24

ตาราง 24 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาเป็นรายคู่

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม	ขนาดของสถานศึกษา	ขนาดของสถานศึกษา			
			ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. ด้านอิทธิพล (ความไม่คลาดจากธรรมชาติ)		\bar{X}	3.77	3.90	3.90
	ขนาดเล็ก	3.77	-	0.13**	0.13**
	ขนาดกลาง	3.90	-	-	0.00
	ขนาดใหญ่	3.90	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 24 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า

ด้านอิทธิพล (ความไม่คลาดจากธรรมชาติ) พบว่า ผู้ที่ทำงานในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีระดับความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่ทำงานในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า “การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกัน” ใช้การทดสอบเอฟ (F – test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe – Method) ดังตาราง 25

ตาราง 25 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ดานทาน (การให้)	ระหว่างกลุ่ม	.671	2	.336	2.697	.069
	ภายในกลุ่ม	44.429	357	.124		
	รวม	45.100	359			
2. ดานศีล (ความประพฤติดีงาม)	ระหว่างกลุ่ม	.009	2	.005	.033	.968
	ภายในกลุ่ม	50.829	357	.142		
	รวม	50.839	359			

ตาราง 25 (ต่อ)

การปฏิบัติหน้าที่ตาม หลักทศพิธราชธรรมของ ผู้บริหารโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
3. ด้านปรีชาคะ (การเสียสละ)	ระหว่างกลุ่ม	.379	2	.190	1.124	.326
	ภายในกลุ่ม	60.220	357	.169		
	รวม	60.600	359			
4. ด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง)	ระหว่างกลุ่ม	.089	2	.044	.325	.723
	ภายในกลุ่ม	48.803	357	.137		
	รวม	48.892	359			
5. ด้านมัททวะ (ความอ่อนโยน สุภาพ เรียบง่าย)	ระหว่างกลุ่ม	.461	2	.231	1.434	.240
	ภายในกลุ่ม	57.433	357	.161		
	รวม	57.895	359			
6. ด้านตบะ (ความเพียร)	ระหว่างกลุ่ม	.708	2	.354	2.120	.122
	ภายในกลุ่ม	59.605	357	.167		
	รวม	60.313	359			
7. ด้านอักโกธะ (ความไม่โกรธ)	ระหว่างกลุ่ม	.168	2	.084	.549	.578
	ภายในกลุ่ม	54.652	357	.153		
	รวม	54.820	359			
8. ด้านอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)	ระหว่างกลุ่ม	.212	2	.106	.649	.523
	ภายในกลุ่ม	58.283	357	.163		
	รวม	58.495	359			
9. ด้านขันติ (ความอดทน)	ระหว่างกลุ่ม	.047	2	.024	.168	.845
	ภายในกลุ่ม	49.872	357	.140		
	รวม	49.919	359			

ตาราง 25 (ต่อ)

การปฏิบัติหน้าที่ตาม หลักทศพิธราชธรรมของ ผู้บริหารโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
10. ด้านอวิโรธนะ (ความไม่คลาด จากธรรม)	ระหว่างกลุ่ม	.261	2	.131	.765	.466
	ภายในกลุ่ม	60.929	357	.171		
	รวม	61.191	359			
การปฏิบัติหน้าที่ตาม หลักทศพิธราชธรรม โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.183	2	.092	1.471	.231
	ภายในกลุ่ม	22.242	357	.062		
	รวม	22.426	359			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 25 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า “การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน มีความแตกต่างกัน” ใช้การทดสอบที่ (t - test) ชนิด Independent Samples

ตาราง 26 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
 ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 ในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน
 และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสังกัด
 ของโรงเรียน

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน	สพป.นพ.1		สพป.นพ.2		t	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านทาน (การให้)	3.91	.31	3.78	.37	3.58**	.000
2. ด้านศีล (ความประพฤติดีงาม)	3.85	.34	3.70	.38	3.95**	.000
3. ด้านบริจาค (การเสียสละ)	3.85	.37	3.74	.43	2.63**	.009
4. ด้านอาชวาระ (ความซื่อตรง)	3.82	.34	3.71	.38	2.65**	.008
5. ด้านมัททวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย)	3.79	.38	3.69	.40	2.45*	.014
6. ด้านตบะ (ความเพียร)	3.81	.41	3.72	.39	2.01*	.045
7. ด้านอภิกะ (ความไม่โกรธ)	3.86	.37	3.73	.39	3.22**	.001
8. ด้านอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)	3.89	.36	3.71	.42	4.32**	.000
9. ด้านขันติ (ความอดทน)	3.82	.34	3.73	.39	2.41*	.016
10. ด้านอวิโรธนะ (ความไม่แคลง จากธรรม)	3.92	.38	3.80	.43	2.67**	.008
รวม	3.85	.22	3.73	.25	4.73**	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
 ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน โดยรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการ
 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม มากกว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในนครพนม เขต 2

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 7 ด้าน คือ ด้านทาน (การให้) ด้านศิลปะ (ความประพฤติดีงาม) ด้านบริจาค (การเสียสละ) ด้านอาชีพ (ความซื่อตรง) ด้านอภิวินัย (ความไม่คลาดจากธรรม) ด้านอภิวินัย (ความไม่เบียดเบียน) และด้านอภิวินัย (ความไม่โกรธ) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในนครพนม เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม มากกว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในนครพนม เขต 2 และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านขันติ (ความอดทน) ด้านตบะ (ความเพียร) และด้านมัทวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในนครพนม เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม มากกว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในนครพนม เขต 2

ตอนที่ 3 แนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม

แนวทางพัฒนาของผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำด้านของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมมาวิเคราะห์สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่เหมาะสม ดังตาราง 27

ตาราง 27 การเปรียบเทียบเพื่อหาแนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ในจังหวัดนครพนม

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับ		สรุป
	\bar{X}	แปลค่า	
1. ด้านทาน (การให้)	3.85	สูงกว่า	ไม่พัฒนา
2. ด้านศีล (ความประพฤติดีงาม)	3.77	ต่ำกว่า	ควรพัฒนา
3. ด้านบริจาค (การเสียสละ)	3.80	สูงกว่า	ไม่พัฒนา
4. ด้านอาชวะ (ความซื่อตรง)	3.76	ต่ำกว่า	ควรพัฒนา
5. ด้านมัทวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย)	3.74	ต่ำกว่า	ควรพัฒนา
6. ด้านตบะ (ความเพียร)	3.76	ต่ำกว่า	ควรพัฒนา
7. ด้านอภิกโรธ (ความไม่โกรธ)	3.80	สูงกว่า	ไม่พัฒนา
8. ด้านอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)	3.80	สูงกว่า	ไม่พัฒนา
9. ด้านขันติ (ความอดทน)	3.78	ต่ำกว่า	ควรพัฒนา
10. ด้านอวิโรธนะ (ความไม่คลาดจากธรรม)	3.86	สูงกว่า	ไม่พัฒนา
รวม	3.79	-	-

จากตาราง 27 การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย
รายด้านต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านศีล (ความประพฤติดีงาม)
ด้านอาชวะ (ความซื่อตรง) ด้านมัทวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย) ด้านตบะ
(ความเพียร) และด้านขันติ (ความอดทน) จึงจำเป็นต้องหาแนวทางพัฒนา

ผู้วิจัยจึงได้ทำแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตาม
หลักทศพิธราชธรรม ในด้านที่ควรพัฒนาสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน พิจารณา
ดังปรากฏในภาคผนวก ก

แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนมในด้านที่ต้อง
นำไปหาแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม 5 ด้าน ซึ่งผู้วิจัย
ได้สรุปจัดทำแบบสัมภาษณ์ จำนวน 5 ข้อ เพื่อไปหาแนวทางในการพัฒนาโดยการ

สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอเป็นแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ด้านศีลละ (ความประพฤติดีงาม)

ด้านอาชชวะ(ความซื่อตรง)

ด้านมัทวะ(ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย)

ด้านตปะ(ความเพียร)

ด้านขันติ (ความอดทน)

ดังกล่าวสัมภาษณ์สรุปรวมเป็นรายชื่อ ดังนี้

1. แนวทางที่ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณธรรมด้านศีลละ (ความประพฤติดีงาม) ผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน โดยจะต้องนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้ในการบริหารงาน โดยต้องยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และยึดมาตรฐานวิชาชีพของตนเอง นำหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และนำกระบวนการ PLC มาใช้ในการพัฒนาคุณธรรมของตัวเองด้วย

ดังปรากฏตามคำสัมภาษณ์ส่วนหนึ่งของผู้เชี่ยวชาญหาแนวทางพัฒนา กล่าวว่

“...สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียน ประพฤติปฏิบัติ ตาม คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ...”

(ธวัชชัย ไพใหญ่, สัมภาษณ์, เมษายน 2563)

“...ผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องเป็นคนที่ทำให้ผู้อื่นศรัทธา เป็นผู้นำเชื่อถือ ต้องยึดหลักหลักคุณธรรม จริยธรรม...”

(เพลินพิศ ธรรมรัตน์, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2563)

“...นำหลักทางพระพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานด้วย จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ส่วนด้านที่ดีจะต้องส่งเสริมให้ดีขึ้น ส่วนด้านที่ยังไม่ถูกจะต้องปรับปรุง ...”

(จักรวรรุ สอนโกษา, สัมภาษณ์, 13 เมษายน 2563)

“...จะต้องรู้จักกาลเทศะ คุณสมบัติของมารยาทในสังคม
ในส่วนพัฒนาผู้บริหารให้ดีขึ้นจะมีการอบรมคุณธรรมสำหรับผู้บริหาร โดยอบรมปีละ
1 ครั้ง...”

(วีระ ทับบุญ, สัมภาษณ์, 13 เมษายน 2563)

“...การเป็นแบบอย่างที่ดีจะเป็นการพัฒนาตัวเองไปในตัว
โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการบริหารงานด้วย...”

(กิตติศักดิ์ โสตาภา, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2563)

“...นำคำสอนของศาสนาพุทธมาประพฤติปฏิบัติ นำมาเป็น
หลักในการดำเนินชีวิต นำหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาประยุกต์ใช้ ผู้บริหาร
จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและจะต้องมีการส่งเสริมพัฒนาด้านจิตใจ อาจจะใช้วัดฟังธรรม
มีการ คิดดี ทำดี พูดดี ...”

(เรืองรงค์ ดวงดีแก้ว, สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2563)

“...ผู้บริหาร ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับทุกคนทั้งทางกาย
วาจา ใจ ทั้งในโรงเรียน ชุมชน ต้องยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ...”

(โกแมน คัตตะจันทร์, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

“...ผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกน้องหรือ
ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะ เป็น ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน...”

(อรรณพ ป่องกัน, สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2563)

“...จะต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ยึดตาม
จรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริมให้มีการอบรมตามมาตรฐานวิชาชีพ นำหลัก PLC มาร่วม
ประยุกต์ใช้อีกทางด้วย โดยจะพัฒนาแบบองค์รวมเชื่อมโยงไปหาชุมชน...”

(ธนวัฒน์ อภัยโส, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2563)

“...ผู้บริหารจะต้องนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา
มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานโดยเฉพาะในด้านของศีลหรือความประพฤติดีงามให้เป็น
แบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา...”

(อรสา ลมชิต, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2563)

2. แนวทางที่ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณธรรมด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง) โดยการใช้โครงการโรงเรียนสุจริตมาใช้ในการบริหารงาน และโรงเรียนคุณธรรมเข้ามาใช้ในการบริหารงานร่วมด้วย ใช้กระบวนการ PLC เป็นกระบวนการร่วมกันในการเรียนรู้และพัฒนา โดยจะต้องตั้งมั่นในความซื่อตรงของตนเอง เคารพตนเอง เคารพผู้อื่น และนำหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธมาศึกษา โดยการนำหลักคุณธรรมจริยธรรม มาเป็นโมเดลในการบริหารงาน และจะต้องยึดระเบียบแบบแผนของทางราชอย่างเคร่งครัด โดยใช้ให้เกิดความซื่อตรงต่อหน้าที่ ซึ่งผู้บริหารจะต้องทำตนเองเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้ใต้บังคับบัญชา

ดังปรากฏตามคำสัมภาษณ์ส่วนหนึ่งของผู้เชี่ยวชาญหาแนวทางพัฒนา กล่าวว่

“...จะต้องนิเทศ กำกับ ติดตาม และตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ทั้ง 4 ด้าน คือ วิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป...”
(อวัชชัย โพธิ์ใส, สัมภาษณ์, เมษายน 2563)

“...ผู้บริหารต้องเป็นคนเที่ยงตรง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ต้องเห็นอกเห็นใจผู้อื่นด้วย ...”
(เพลินพิศ ธรรมรัตน์, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2563)

“...จะต้องมีสติ คิด รู้ตัว พิจารณาหลักในการทำงาน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซื่อตรงต่อเหตุผลที่เกิดขึ้น...”
(จักรวาล สอนโกษา, สัมภาษณ์, 13 เมษายน 2563)

“...โดยการใช้เขตพื้นที่สุจริตมาใช้ในการบริหารงาน โดยความซื่อตรงต่อตนเอง ตั้งมั่นในความซื่อตรงของตนเอง เคารพตนเอง เคารพผู้อื่น...”
(วีระ ทับบุญ, สัมภาษณ์, 13 เมษายน 2563)

“...ผู้บริหารจะต้องยึดหลักธรรมในการบริหารงาน โดยนำหลักคุณธรรมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารมาใช้ และนำหลักการทรงงานของในหลวงรัชการที่ 9 มาประยุกต์ใช้...”
(กิตติศักดิ์ โสตาภา, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2563)

“...นำหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธมาศึกษา โดยการนำหลักคุณธรรม จริยธรรม มาเป็นโมเดลในการบริหารงาน จะต้องรู้จักเคารพตนเอง...”
(เริงณรงค์ ดวงดีแก้ว, สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2563)

“...ผู้บริหารจะต้องทำตนเองเป็นแบบอย่างที่ดีให้
ผู้ใต้บังคับบัญชา จะต้องทำตามหน้าที่ของตนเอง เคารพในหน้าที่ตนเองและผู้อื่น...”
(โกแมน คัดทะจันทร์, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

“...จะต้องยึดระเบียบแบบแผนของทางราชอย่างเคร่งครัด
โดยใช้ให้เกิดความเชื่อตรงต่อหน้าที่ โดยเฉพาะในการบริหารงบประมาณของโรงเรียน...”
(อรรณพ ป่องกัน, สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2563)

“...นำหลักการโรงเรียนคุณธรรมมาเป็นต้นแบบในการ
บริหารงาน โดยทุกคนในโรงเรียนจะต้องร่วมกันทำงานอย่างซื่อตรง ถ้าเกิดปัญหาให้
แก้ปัญหาาร่วมกัน ผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและนำกระบวนการ PLC มาใช้ในการ
พัฒนา...”
(ชนพัฒน์ อภัยโส, สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2563)

“...ผู้บริหารจะต้องนำหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9
มาประยุกต์ใช้โดยจะต้องซื่อสัตย์เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน...”
(อรสา สมชิต, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2563)

3. แนวทางที่ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณธรรมด้านมัทวะ
(ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย) ผู้บริหารจะต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้บริหาร
จะต้องมีการสื่อสารและสนใจผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ใช่อารมณ์ ยึดหลักตามมารยาทไทย
วัฒนธรรมไทย เอาใจเขามาใส่ใจเรารู้จักให้อภัยกันและกัน เคารพความเท่าเทียมกัน
ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติตามหลัก ศีล สมาธิ ปัญญา โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
เข้ามาประยุกต์ใช้และนำหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาประยุกต์ใช้ จะต้อง
เป็นแบบอย่างที่ดี แสดงความอ่อนโยนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและนำกระบวนการ PLC มาใช้
โดยการเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน

ดังปรากฏตามคำสัมภาษณ์ส่วนหนึ่งของผู้เชี่ยวชาญหาแนวทาง
พัฒนา กล่าวว่

“...จะต้องพัฒนาศักยภาพ ภาวะผู้นำด้านคุณธรรมให้แก่
ผู้บริหารโรงเรียนด้วยการจัดอบรมและสัมมนาเป็นระยะ ๆ และต่อเนื่อง...”

(ธวัชชัย ไพไพหล, สัมภาษณ์, เมษายน 2563)

“...ผู้บริหารจะต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้บริหาร
จะต้องมีการสื่อสารและจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ใช่อารมณ์ เพื่อให้ไปบรรลุวิสัยทัศน์
ขององค์กร...”

(เพลินพิศ ธรรมรัตน์, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2563)

“...ประเพณีไทย มารยาทไทย และขนบธรรมเนียมต่าง ๆ
ของไทยโดยผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่างให้เห็นและให้เกียรติซึ่งกันและกัน...”

(จักรารุช สอนโกษา, สัมภาษณ์, 13 เมษายน 2563)

“...ยึดหลักตามมารยาทไทย วัฒนธรรมไทย เอาใจเขามาใส่ใจ
เรารู้จักให้อภัยกันและกัน เคารพความเท่าเทียมกัน...”

(วีระ ทับบุญ, สัมภาษณ์, 13 เมษายน 2563)

“...ปฏิบัติตามหลักมารยาทไทย ค่อยพูดค่อยจา เคารพกัน
และกันไม่ดูถูกบุคคลอื่น...”

(กิตติศักดิ์ โสตาภา, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2563)

“...ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติตามหลัก ศีล สมาธิ ปัญญา โดยใช้
หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้และนำหลักการทรงงานของในหลวง
รัชกาลที่ 9 มาประยุกต์ใช้...”

(เริงณรงค์ ดวงดีแก้ว, สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2563)

“...ยึดความเป็นไทย ยึดหลักวัฒนธรรมไทย และประเพณี
ต่าง ๆ ของไทย ค่อยพูดค่อยจากันนับถือและเคารพกันและกัน...”

(โกแมน คัดทะจันทร์, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

“...จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี แสดงความอ่อนโยนต่อ
ผู้ใต้บังคับบัญชา รู้จักให้เกียรติผู้อื่นรวมทั้งให้เกียรติตนเองด้วย...”

(อรรรณพ ป้องกัน, สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2563)

“...รู้จักให้เกียรติบุคคลอื่น เคารพซึ่งกันและกัน และการนำกระบวนการ PLC มาใช้ โดยการเป็นกัลยาณมิตรที่ดี...”

(ธนวัฒน์ อภัยโส, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2563)

“...การเป็นผู้บริหารที่ดีนั้นจะต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ถือตัวดังเช่นในหลวงรัชกาลที่ 9 พระองค์ทรงไม่ถือพระองค์แม้พระองค์จะเป็นถึงพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ก็ยังทรงเสด็จเยี่ยมเยียนประชาชนอย่างเป็นกันเอง...”

(อรสา ลมชิต, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2563)

4. แนวทางที่ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณธรรมด้านตะบะ

(ความเพียร) จะต้องทำงานมุ่งแต่ละขึ้นให้สำเร็จ โดยนำหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสำเร็จ และมีวินัยในตัวเอง นำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ โดยยึดคำที่ว่าความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น และมองในเชิงบวก ให้มีแรงจูงใจในการทำงาน จะต้องมียุทธศาสตร์ในการทำงาน โดยตั้งเป้าหมายในการทำงานให้สูง เพื่อจะได้มุ่งมั่นและเพียรพยายามไปให้ถึงเป้าหมายและใช้กระบวนการ PLC มาใช้ในการทำงานด้วย

ดังปรากฏตามคำสัมภาษณ์ส่วนหนึ่งของผู้เชี่ยวชาญหาแนวทางพัฒนา กล่าวว่

“...นำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน มีการศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ปฏิบัติเป็นเลิศในด้านนี้ และต้องนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน...”

(ธวัชชัย ไพใหญ่, สัมภาษณ์, เมษายน 2563)

“...มีความมานะ บากบั่น โดยต้องเริ่มมาจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีแผนงานที่ชัดเจนแล้วพยายามทำงานให้สำเร็จ...”

(เพ็ญพิศ ธรรมรัตน์, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2563)

“...การทำงานจะประสบความสำเร็จนั้นเราจะต้องนำหลักธรรม
อิทธิบาท 4 มาใช้ในการทำงานเพื่อให้มีความเพียรพยายามให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้...”
(จักรวาล สอนโกษา, สัมภาษณ์, 13 เมษายน 2563)

“...จะต้องมีความเพียรพยายาม ในการทำงานให้สำเร็จ
ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้...”
(วีระ ทับบุญ, สัมภาษณ์, 13 เมษายน 2563)

“...นำหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาใช้
โดยจะต้องมีความเพียรพยายามเพื่อให้งานเกิดความสำเร็จ...”
(กิตติศักดิ์ โสตาภา, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2563)

“...จะต้องทำงานมุ่งแต่ละขั้นให้สำเร็จ โดยนำหลักการทรงงาน
ของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสำเร็จ และมีวินัยในตัวเอง นำหลัก
อิทธิบาท 4 มาใช้ในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ...”
(เรืองณรงค์ ดวงดีแก้ว, สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2563)

“...ผู้บริหารจะต้องมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้เกิด
ความสำเร็จ โดยยึดคำที่ว่าความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น...”
(โกแมน คัดทะจันทร์, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

“...จะต้องมีความขยัน หมั่นเพียร มีแรงจูงใจในการทำงาน
โดยนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการทำงาน ...”
(อรรณพ ป้องกัน, สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2563)

“...มองในเชิงบวก ให้มีแรงจูงใจในการทำงาน จะต้อง
เป้าหมายในการทำงาน โดยตั้งเป้าหมายในการทำงานให้สูง เพื่อจะได้มุ่งมั่นและเพียร
พยายามไปให้ถึงเป้าหมายและใช้กระบวนการ PLC มาใช้ในการทำงานด้วย...”
(ธนพัฒน์ อภัยโส, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2563)

“...การทำงานทุกอย่างล้วนมีปัญหาอุปสรรคการที่จะสามารถทำงานให้สำเร็จลุล่วงก็จะต้องนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการทำงานและจะต้องมีความเพียรพยายามด้วย ...”

(อรสา ลมชิต, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2563)

5. แนวทางที่ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณธรรมด้านซันติ

(ความอดทน) ผู้บริหารจะต้องมีความอดทน อดกลั้น ช่มใจ กล้ายอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะต้องใจเย็น มองโลกในเชิงบวก อดทนต่อเชิงลบ โดยนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาใช้ จะต้องรู้จักปรับตัวเข้ากับปัญหาเพราะการทำงานทุกอย่างจะต้องมีอุปสรรค ก่อนที่งานนั้นจะประสบความสำเร็จจะต้องใช้หลักธรรมะมาใช้ในการทำงานทุกอย่าง โดยอย่างยิ่งการที่จะมีความอดทนนั้นจะต้องมีการฝึกที่จิตใจโดยการนำการทำสมาธิมาใช้ในการทำงานด้วย

ดังปรากฏตามคำสัมภาษณ์ส่วนหนึ่งของผู้เชี่ยวชาญหาแนวทางพัฒนา กล่าวว่

“...จะต้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนและจะต้องจะต้องมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน...”

(ธวัชชัย ไพใหญ่, สัมภาษณ์, เมษายน 2563)

“...จะต้องมีความอดทน อดกลั้น ช่มใจ กล้ายอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ...”

(เพลินพิศ ธรรมรัตน์, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2563)

“...จะต้องอดทนต่อคนที่เห็นต่าง อดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน และจะต้องอดทนต่อคำสรรเสริญเพื่อไม่ให้หลงในคำสรรเสริญเหล่านั้น และอดทนต่อคำดูถูกดูแคลนต่าง ๆ ...”

(จักราวุธ สอนโกษา, สัมภาษณ์, 13 เมษายน 2563)

“...การทำงานทุกอย่าง ผู้บริหารจะต้องมีความอดทน อดกลั้น แม้ว่าในการทำงานอาจจะไม่ถูกใจก็ตาม...”

(วีระ ทับบุญ, สัมภาษณ์, 13 เมษายน 2563)

“...การทำงานทุกอย่างจะต้องใช้ความอดทน ชั้นดี เพื่อให้งาน
ดำเนินไปเกิดความสำเร็จ...”

(กิตติศักดิ์ โสตาภา, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2563)

“...ผู้บริหารจะต้องใจเย็น มองโลกในเชิงบวก อดทนต่อเชิงลบ
โดยนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาใช้ จะต้องรู้จักปรับตัวเข้ากับปัญหา...”

(เริงณรงค์ ดวงดีแก้ว, สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2563)

“...การทำงานทุกอย่างจะต้องเจอกับปัญหาต่าง ๆ แต่จะต้องมี
ความอดทนกับสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะให้ปัญหานั้นสามารถแก้ไขได้แล้วผ่านพ้นไป...”

(โกแมน คัดทะจันทร์, สัมภาษณ์, 18 เมษายน 2563)

“...ผู้บริหารจะต้องอดทน อดกลั้นต่อสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะทั้งการ
กระทำ การแสดงออก ...”

(อรรณพ ป้องกัน, สัมภาษณ์, 9 เมษายน 2563)

“...จะต้องใช้ความอดทน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
เพราะการทำงานทุกอย่างจะต้องมีอุปสรรค ก่อนที่งานนั้นจะประสบความสำเร็จจะต้องใช้
หลักธรรมะมาใช้ในการทำงานทุกอย่าง...”

(ธนวัฒน์ อภัยโส, สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2563)

“...สิ่งที่สำคัญที่สุดในการทำงานอีกอย่างคือความอดทน
การที่จะมีความอดทนนั้นจะต้องมีการฝึกที่จิตใจโดยการนำการทำสมาธิมาใช้ในการ
ทำงานด้วย...”

(อรสา ลมชิต, สัมภาษณ์, 10 เมษายน 2563)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการวิจัย
6. ขอเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง
3. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

4. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

5. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามจำแนกตามจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

6. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย ไว้ดังนี้

1. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก

2. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง มีความแตกต่างกัน

3. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน

4. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกัน

5. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน มีความแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน
และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และเขต 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 4,598 คน แบ่งเป็น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน
249 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,183 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน
249 คน รวม 2,681 คน จากทั้งหมด 249 โรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 185 คน ครูผู้สอน จำนวน
1,547 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา 185 คนรวม 1,917 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน
และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และเขต 2 ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้
ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607-610, อ้างถึงใน
บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่างรวม จำนวน 354 คน แต่ในการวิจัย
ครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน จำแนกเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 120 คน
ครูผู้สอน จำนวน 120 คนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 120 คน
จากนั้นผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (บุญชม
ศรีสะอาด, 2556, หน้า 49 - 50) โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสร้างตามวัตถุประสงค์และแนวคิดที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และสังกัดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแนวตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดตามหลักทศพิธราชธรรม 10 ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended) ที่ถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม

สำหรับแบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของเรนซิสไลเคอร์ท (Rensis Likert Method)

4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ ในการตอบแบบสอบถาม แล้วคัดเลือกเอาเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์

4.2 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกเอาไว้ไปตรวจคะแนนเป็นรายชื่อตามเกณฑ์ที่กำหนด

4.3 นำคะแนนที่ได้จากข้อ 2 ไปวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทั้งนี้ได้วิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนโดยใช้ค่าสถิติดังนี้

5.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

5.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

5.2.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation) ของ เพียร์สัน (Pearson)

5.2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient)

5.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

5.3.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3.2 สมมติฐานข้อที่ 2 ข้อที่ 3 และข้อที่ 4 ใช้การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสถานภาพ ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้ เอฟ (F - test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe - Method)

5.3.3 สมมติฐานข้อที่ 5 ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการเปรียบเทียบตามสังกัดของโรงเรียนแตกต่างกัน ใช้สถิติการทดสอบค่าสถิติที (t - test) ชนิด Independent Samples

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม สรุปผลได้ดังนี้

1. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านอิทธิพล (ความไม่คลาดจากธรรม) ด้านทานะ (การให้) และด้านอภิกโกธะ (ความไม่โกรธ) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่าการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

5. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน โดยรวม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม มากกว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

6. แนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนมจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านศีละ (ความประพฤติดีงาม) ด้านอาชชวะ(ความซื่อตรง) ด้านมัททวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย) ด้านตบะ(ความเพียร) และด้านขันติ (ความอดทน)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม อภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยภาพรวม พบประเด็นในการนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนทุกคนจะต้องผ่านการอบรมด้านความรู้ทางกฎหมาย ระเบียบ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และในระหว่าง ที่ดำรงตำแหน่งอยู่นั้นก็ต้องเข้ารับการอบรมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอยู่เสมอ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนทุกคน จึงมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผลของการอบรม และพัฒนาตนเองในด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่เสมอ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ เต็มรัตน์ (2556, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานโดยใช้ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานโดยใช้ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านอวิโรธนะ (ความไม่คลาดจากธรรม) ด้านทานะ (การให้) และด้านอภิกโรธะ (ความไม่โกรธ) ตามลำดับ

ด้านอวิโรธนะ (ความไม่ฉลาดจากกรรม) พบว่าผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับแรก อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องบริหารโรงเรียนด้วยความ เป็นธรรม จะต้องมึหลักคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร และโดยเฉพาะผู้บริหารใหม่ จะต้องเข้าอบรมผู้บริหารก่อนเข้ารับตำแหน่ง ซึ่งอาจส่งผลให้ด้านอวิโรธนะ (ความไม่ฉลาดจากกรรม) นั้น อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระจักรี บางประเสริฐ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนวทศพิธราชธรรม กับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ พบว่าในด้านอวิโรธนะ อยู่ในระดับมาก

ด้านทานะ (การให้) พบว่าผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ลำดับ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บังคับบัญชาที่สูงที่สุดในโรงเรียน เป็นผู้ที่เสียสละมากที่สุด จะไม่ตระหนี่ถี่เหนียว เพราะเป็นผู้นำขององค์กร และช่วยเหลือครู นักเรียน ด้วยความเต็มใจ เพื่อที่จะให้องค์กรหรือโรงเรียนไม่มีปัญหาใด ๆ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ พระธรรมา นาดมฺโม (เทพวรรณ) (2558, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งพบว่าเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านทาน อยู่ในระดับมาก

ด้านอภิกโรธะ (ความไม่โกรธ) ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ลำดับ 3 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในตำแหน่งที่จะต้องมีการประสานงานกับ บุคลากรในองค์กรมาก จะต้องมีการรับฟังปัญหาหรือชี้แจงนโยบายต่าง ๆ ทำให้ผู้บริหาร ต้องใจเย็นและฟังรอบด้าน เพราะเมื่อโกรธหรือไม่พอใจบุคลากรในองค์กรแล้วจะทำให้ บุคลากรในองค์กรเกิดความไม่พอใจ อาจส่งผลทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพได้ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจบุคลากรในองค์กรของตนเองไม่ผูกโกรธ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ด้าน อภิกโรธะ (ความไม่โกรธ) อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิไลลักษณ์ มั่งสมบูรณ์ (2554, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศัยนาท อ่างทอง และอุทัยธานี พบว่าด้านความไม่โกรธ อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม จำแนกตาม

สถานภาพการดำรงตำแหน่ง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์
ในการทำงาน และจำแนกตามสังกัดของโรงเรียน

2.1 การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของ
ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา
จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานในวิจัยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียน
และประธานคณะกรรมการสถานศึกษานั้นอยู่ในฝ่ายบริหารของโรงเรียนอาจจะมองว่าสิ่งที่
ที่บริหารอยู่นั้นดีแล้ว ไม่ได้มีปัญหาอะไรแต่ผู้ใต้บังคับบัญชาเหล่านั้นอาจจะมองอีกด้านคือ
อาจจะยังมีการบริหารที่ขาดตกบกพร่องไปแต่จะกล่าวกับผู้บริหารเองโดยตรงก็ไม่กล้า
จึงทำให้มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดำรง คุ่มพาล, ธนวรรณ มะโนรา,
และสมจิตร โตนชัยภูมิ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมกรรมการบริหารงาน
บุคคลตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริหารงานบุคคล
ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสุโขทัย เขต 2 ระหว่างครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม
พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของ
ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา
จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของ
ผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานในวิจัยที่กำหนดไว้
ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารไม่ว่าจะอยู่ในโรงเรียนขนาดใดก็ตาม
ต่างก็มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามพันธกิจที่ตนเองรับผิดชอบให้ได้
ที่สุด นอกเหนือจากการปฏิบัติงานตามระเบียบ กฎหมาย คำสั่ง หลักการและแนวคิดแล้ว
ยังต้องคำนึงถึงหลักการปกครองด้วย จึงมีการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พีรพัฒน์ สุขสวัสดิ์ (2549,
บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้ทศพิธราชธรรมกับการ

ปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่บริหารงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีระดับการใช้ทศพิธราชธรรมและมีประสิทธิผลในการบริหารงานไม่แตกต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานในวิจัยที่กำหนดไว้ อาจเนื่องมาจาก ในการทำงานนั้นไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารรุ่นใหม่หรือเป็นผู้บริหารที่มีประสบการณ์ทำงานมากนั้น ล้วนแต่มุ่งมั่นในการบริหารงานให้โรงเรียนเกิดประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งผู้บริหารไม่ว่าจะอยู่ในประสบการณ์ระดับใดก็จะต้องนำหลักคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ในการบริหารงานแทบทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ มั่งสมบูรณ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อ่างทอง และอุทัยธานีผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตาม สถานภาพ สมรส อายุ ประสบการณ์ทำงาน วิทณฐานะ ระดับชั้นที่สอน และการอบรมคุณธรรมจริยธรรม พบว่าไม่แตกต่างกัน

2.4 การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามสังกัดของโรงเรียน โดยรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานในวิจัยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในจังหวัดนครพนมมีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอยู่ 2 เขต โดยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 นั้น เป็นเขตพื้นที่ในตัวเมืองโดยจะมีส่วนราชการต่าง ๆ อยู่ไม่ไกลจากเขตพื้นที่จึงอาจจะทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 นั้น ต้องกำกับดูแลติดตามและสนับสนุนผู้อำนวยการโรงเรียน

อย่างใกล้ชิดมากกว่าโรงเรียนที่อยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 มีบุคลากรที่พร้อมกว่าโรงเรียนที่อยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 ในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ มั่งสมบูรณ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชั้นนาท อ่างทอง และอุทัยธานีผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม มีดังนี้

4.1 ด้านศีล (ความประพฤติดีงาม) มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ คือ ผู้บริหารจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน โดยจะต้องนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาใช้ในการบริหารงาน โดยต้องยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และยึดมาตรฐานวิชาชีพของตนเอง นำหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และนำกระบวนการ PLC มาใช้ในการพัฒนาคุณธรรมของตัวเองด้วย

4.2 ด้านอาชวาระ (ความซื่อตรง) มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ คือ ผู้บริหารใช้โครงการโรงเรียนสุจริตมาใช้ในการบริหารงาน และโรงเรียนคุณธรรมเข้ามาใช้ในการบริหารงานร่วมด้วย ใช้กระบวนการ PLC เป็นกระบวนการร่วมกันในการเรียนรู้และพัฒนา โดยจะต้องยึดมั่นในความซื่อตรงของตนเอง เคารพตนเอง เคารพผู้อื่น และนำหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธมาศึกษา โดยการนำหลักคุณธรรม จริยธรรม มาเป็นโมเดลในการบริหารงาน และจะต้องยึดระเบียบแบบแผนของทางราชการอย่างเคร่งครัด โดยใช้ให้เกิดความซื่อตรงต่อหน้าที่ ซึ่งผู้บริหารจะต้องทำตนเองเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้ใต้บังคับบัญชา

4.3. ด้านมัททวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย) มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ คือ ผู้บริหารจะต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ผู้บริหารจะต้องมีการสื่อสาร และจงใจผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ใช้อารมณ์ ยึดหลักตามมารยาทไทย วัฒนธรรมไทย เอาใจเขามาใส่ใจเรารู้จักให้อภัยกันและกัน เคารพความเท่าเทียมกัน ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติตาม

หลักศีล สมาธิ ปัญญา โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาประยุกต์ใช้และนำหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาประยุกต์ใช้ จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี แสดงความอ่อนโยนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและนำกระบวนการ PLC มาใช้ โดยการเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน

4.4 ด้านตบะ (ความเพียร) มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ คือ ผู้บริหารจะต้องทำงานมุ่งแต่ละขั้นให้สำเร็จ โดยนำหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสำเร็จ และมีวินัยในตัวเอง นำหลัก อิทธิบาท 4 มาใช้ในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ โดยยึดคำที่ว่าความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น และมองในเชิงบวก ให้มีแรงจูงใจในการทำงาน จะต้องมีความหมายในการทำงาน โดยตั้งเป้าหมายในการทำงานให้สูง เพื่อจะได้มุ่งมั่นและเพียรพยายามไปให้ถึงเป้าหมายและใช้กระบวนการ PLC มาใช้ในการทำงานด้วย

4.5 ด้านขันติ (ความอดทน) มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ คือ ผู้บริหารจะต้องมีความอดทน อดกลั้น ช่มใจ กล้ายอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จะต้องใจเย็น มองโลกในเชิงบวก อดทนต่อเชิงลบ โดยนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาใช้ จะต้องรู้จักปรับตัวเข้ากับปัญหาเพราะการทำงานทุกอย่างจะต้องมีอุปสรรค ก่อนที่งานนั้นจะประสบความสำเร็จจะต้องใช้หลักธรรมะมาใช้ในการทำงานทุกอย่าง โดยอย่างยิ่งการที่จะมีความอดทนนั้นจะต้องมีการฝึกที่จิตใจโดยการนำการทำสมาธิมาใช้ในการทำงานด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยขอเสนอแนวปฏิบัติ ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ($\bar{X} = 3.74$) ด้านมัททวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย) ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรปกครอง

ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความอ่อนโยน เป็นมิตร คิดถึงใจเขาใจเรา เพื่อให้การบริหารงาน ด้านดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ผลการวิจัยมีการเปรียบเทียบตัวแปร ซึ่งมีความเหมือนและความแตกต่างกันไปบ้าง ในส่วนที่ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นพ้องกัน รวมทั้งพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีค่าต่ำ ผู้บริหารโรงเรียน ควรพัฒนาการบริหารงานและศึกษาหลักในการปกครอง เพื่อให้มีการเข้าใจในหลักการ บริหารอันจะส่งผลให้การบริหารงานในโรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรนำข้อค้นพบจากงานวิจัย ไปวางแผนการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา ไปพัฒนาเพื่อการบริหารงานของโรงเรียนประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

2.2 ควรศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมควบคู่กับหลักธรรมมาภิบาล มาเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.3 ควรศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนมกับ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการบริหารงานต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวพุทธ สำหรับเด็กปฐมวัย. ดุษฎีนิพนธ์. ปร.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จำลอง โคตรพัฒน์. (2555). สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลของการบริหารวิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกจนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ฉันทนา โรจน์บุรณาวงศ์. (2552). รายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียน โรงเรียนบ้านมะกอก โดยบูรณาการกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม รูปแบบเดิมกับแนวทาง ปลุกฝังจิตสำนึกคุณธรรมของมูลนิธิพุทธฉือจี้ ไต้หวัน. โรงเรียนบ้านมะกอก อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7.
- ชัยนนท์ นิลพัฒน์. (2555). จริยธรรมในการบริหารงานบุคคลของคณะอนุกรรมการ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไชยพร เรืองเหล็ก. (2556). บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ พศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2555). หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา. สกจนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐ จันทร์หนูหงส์. (2554). ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนสีกัน (วัดน่านันท์อุบลมณี) เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ดร.ณิ โอวจริยาพิทักษ์ และคณะ. (2557). การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา กรณีศึกษา นักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมนังคละพระนคร. : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ดวงพร อุกัยสุริ. (2548). ศึกษาพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ ในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- ดำรง คุ่มพาล, ธนวรรณ มะโนรา และ สมจิตร โตนชัยภูมิ. (2552). พฤติกรรมการบริหารงานบุคคลตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ดำรงศักดิ์ สุดเสนาห์. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะเชิงจิตวิทยาที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ดุจเดือน พันธมนาวิน. (2551). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม : สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. (2546). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดเคชั่น.
- ทิพย์ หาสาสน์ศรี. (2553). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนพร มากระจัน. (2558). ทักษะการบริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธเนศ มโนชนธ์. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ (2551). การวิจัยนำร่องการใช้ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) : สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- นภีลี ศรีวัฒนทรัพย์. (2551). การศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยหนังสือภาพประกอบการ์ตูน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีมหาโพธิ์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- นาวิน เหมือนแสง. (2553). *การบริหารสถานศึกษากับพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของ
ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นำศักดิ์ หนูคง. (2550). *การใช้หลักทศพิธราชธรรมในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- บ้านจอมยุทธ (นามแฝง). (2543). ทศพิธราชธรรม 10. เรียกใช้เมื่อ 30 พฤษภาคม 2562
จาก baanjomyt: <https://www.baanjomyt.com/pratripidok/31.html>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประกาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. (2562). นครพนม:
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1.
- ประกาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. (2560). นครพนม:
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2.
- ประทีป มากมิตร. (2550). *จริยธรรมของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน*. ดุษฎีนิพนธ์
ปร.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประยงค์ แสนบูรณ. (2557). หลักธรรมในการปกครองของพระพุทธศาสนา.
มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์, 147-148.
- ปราณี ปรียวาทิ. (2551). *การพัฒนาจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทานและการ
ติดตามผล*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปัทมศิริ ทองใบใหญ่. (2556). *การบริหารการศึกษาตามแนวทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พรณรงค์ สิงห์สำราญ. (2550). *เจตคติของนักศึกษาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพที่มีต่อ
คุณธรรมจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
กรุงเทพฯ : วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- พระครูประโชติจันทวิมล (นาม จนฺทโชโต). (2555). *การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม
นักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ พศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

- พระจักรี บางประเสริฐ. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนวทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร*.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พระธราธร นาถนโม (เทพวรรณ). (2558). *การบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์*.
วิทยานิพนธ์ พธ.ม. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระบำรุง ปญญาโณ (โพธิ์ศรี). (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมของนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระบุญทัน จารุณโณ (กณาลักษณ์). (2553). *การศึกษาพฤติกรรมการเชิงจริยธรรมกับความมีวินัยของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนสิรินธรวิทยานุสรณ์ เทศบาลตำบลนิคมลำโดมน้อย อำเภอสรินธร จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.
อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเฉลิมพล วิชา. (2551). *การประเมินผลโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมค่ายพุทธบุตร วัดพระศรีอารย์ ตำบลบ้านเสือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี*.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระมหาณัฐพล ดอนตะโก. (2551). *คุณธรรมของผู้บริหารกับการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระมหามงคล สารินทร์, เรือเอกอภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์, สมชาย เทพแสง. (2556). *การบริหารงานตามแนวพุทธธรรม*. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 84-88.
- พระมหาวีระพันธ์ ผองผลา. (2556). *การปฏิบัติตามทศพิธราชธรรมกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม :
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พระมหาสมชาย วีรชัยเสวิน. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนว
ทศพิธราชธรรมกับภาวะของผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล
เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ คบ.ม. กรุงเทพฯ :*
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พระมหาสัญญา เชื้อคนหมั่น. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนว
ทศพิธราชธรรมกับการบริหารตามแนวพระพุทธศาสนา ของผู้บริหารวิทยาลัย
อาชีวศึกษารัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :*
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พระมหาสัญญา เชื้อคนหมั่น. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแนว
ทศพิธราชธรรมกับการบริหารตามแนวพระพุทธศาสนา ของผู้บริหารวิทยาลัย
อาชีวศึกษารัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร.*
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส. (2556). *ทศพิธราชธรรม : 10 ตัวชี้วัดสำหรับผู้นำองค์กร.
กรุงเทพฯ: ศรีเสนาห์การพิมพ์.*
- พลังจิต. (2545). *ทศพิธราชธรรม. เรียกใช้เมื่อ 30 พฤษภาคม 2562 จาก palungjit:
<https://palungjit.org/>*
- พิเชษฐ รุ่งลาวัลย์. (2550). *การศึกษาความต้องการด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับ
หลักสูตรด้านคอมพิวเตอร์ ในระดับอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. กรุงเทพฯ :*
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- พีรพัฒน์ สุขสวัสดิ์. (2549). *ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้ทศพิธราชธรรมกับ
ประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร :*
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิมพ์ลัดดา ยศพล. (2554). *การพัฒนาแผนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร
โรงเรียนชุมชนนาสีนวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม
เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- พุทธทาสภิกขุ. (2559). *โชคดีมีโอกาสดำตามรอยพระยุคลบาทโดยทศพิธราชธรรม.
กรุงเทพฯ: สายธุรกิจโรงพิมพ์ บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด
(มหาชน).*

- ภัณฑร์ภักษ์ พลดี้อ. (2556). การพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยใช้ภาวะผู้นำที่ม. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. (2551). สถานภาพคุณธรรมของประชาชนในสังคมไทย. : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- มานพ ศรีสร้อย. (2551). พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รณชัย บุญลือ. (2548). การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ โดยใช้กิจกรรมที่มีการประเมินผลตามสภาพจริงกับกิจกรรมที่มีการประเมินผลปกติ. : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- รัตนากร วงศ์ศรี และคณะ. (2550). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน นักศึกษา โรงเรียนลำปาง พานิชยการและเทคโนโลยี. : โรงเรียนลำปางพานิชยการและเทคโนโลยี จังหวัดลำปาง.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562, 16 เมษายน) พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562, เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก.
- ลักขณา สริวัฒน์. (2556). มนุษย์สัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2550). ภาวะผู้นำ พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์ บุ๊คพอยท์.
- วิทยากร เชียงกุล. (2552). จิตวิทยาวัยรุ่น: ก้าวข้ามปัญหาและพัฒนาศักยภาพด้านบวก. กรุงเทพฯ : สายธาร.
- วิไลลักษณ์ มั่งสมบุญ. (2554). การใช้หลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชัยนาท อ่างทอง อุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วิวัฒน์ สารเนตร. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิผลโรงเรียนในฝัน. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- คิวนพร พิลานนท์. (2555). *พฤติกรรมด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2556). *ธรรมราชา*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2553). *ทศพิธราชธรรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต).
- _____. (2560). *ธรรมของพระราชา*. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2556). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. (2561). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2561*. นครพนม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2550). *รายงานประจำปีการบริหารงานบุคคลของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปี พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สิริกมล นาเมืองรักษ์. (2554). *ประสิทธิผลโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาชุมชน ในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ รป.ด. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ และ ศติกาญจน์ ทวีสุวรรณ. (2552). *การส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษากลุ่มเด็ก/เยาวชนและข้าราชการภาครัฐ*. : กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.

- สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. (2554). *การพัฒนา รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล* สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุภาพร สุขสวัสดิ์. (2552). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสตรีนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภาภรณ์ เต็มรัตน์. (2555). *การบริหารงานโดยใช้ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช.
- หนูพร สุภาชาติ. (2552). *สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- หลักธรรม.com. (2556). *หลักทศพิธราชธรรม*. เรียกใช้เมื่อ 29 พฤษภาคม 2562 จากหลักธรรม.com มงคลชีวิต: <http://xn--12c0c1ahai5bxc.blogspot.com/>
- อดิกันต์ ภูติพิพย์. (2552). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการ จัดการเรียนรู้อย่างกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิรักษ์ สุจริตจันทร์. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามหลักทศพิธราชธรรม ภาวะผู้ตามที่มีความกล้าหาญ และพฤติกรรมกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร*. การค้นคว้าอิสระ บธ.ม. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- อ้อมเดือน สดมณี และคณะ. (2553). *ปัจจัยเชิงบูรณาการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมของแกนนำชุมชนในภาคกลาง การศึกษาระยะที่หนึ่ง*. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุทิศ ทาหอม. (2554). *บทบาทของครูด้านผู้นำทางคุณธรรมจริยธรรม ในทัศนะของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Fiedler, Fred E. (1967). *A Theory of Leadership Effectiveness*. New York : McGraw Hill.

- Gibson, J.L. J.M. Ivancevich. (1997). Organizational Behavior Structure Process. 9th ed. New York : McGraw– Hill.
- Kimmet, Philip. (2005). The Politics of Good Governance in the Asians 4 Griffith : Master Degree of Griffith University.
- Marcella, Cooper. (2005). Educational governace of the Morongo unified school district California.Retrieved December 12, 2005, from <http://www.lip.umi.com/dissertation/preview/3166794>.
- McMillan, Leah K. (2007). A misguided curriculum:Decentralized education policy in Ghana’s primary school system.M.A.,Sain Mary’s University(Canada).
- Price. (1963). Problem in the Organizational Behavior. 4th ed. New York : Harper Collins.
- Steers R.M. (1997). Organizational Effectiveness: A Behavioral View. Santa Monica, California Goodyear Publishing Company Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผศ.ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. ผศ.ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่ กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. นายโกแมน คัดทะจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกรูด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
เขต 1
4. นายอรุณพ บ้องกัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
เขต 2
5. นายชนพัฒน์ อภัยโส ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนางัว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
เขต 2

**ผู้เชี่ยวชาญที่เสนอแนะเพื่อหาวิธีการพัฒนา
การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม**

1. ผศ.ดร.ชัชชัย ไพใหญ่	กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. ผศ.ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์	กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. นายจักราวุธ สอนโกษา	ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
4. นายวีระ ทับบุญ	ผู้อำนวยการกลุ่มผู้อำนวยการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
5. นายกิตติศักดิ์ โสตาภา	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
6. นายเรณณรงค์ ดวงดีแก้ว	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
7. นายโกแมน คัดทะจันทร์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกรูด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
เขต 1
8. นายอรณพ ป้องกัน	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
เขต 2
9. นายธนพัฒน์ อภัยโส	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนางัว สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

10. นางอรสา ลมชิด

ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม
เขต 2

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๙๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไทรย์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
 ๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
 ๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขออนุมัติคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรชญกรณม์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๙๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม

อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพไพหล

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
 ๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
 ๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๙๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกุรุคุ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
 ๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
 ๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขออนุมัติครุภัณฑ์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๙๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
 ๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
 ๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๙๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนางัว

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ จำนวน ๑ ชุด
 ๒. เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
 ๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขออนุมัติครุภัณฑ์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๓๑๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม

อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตรื้อถอนเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๕๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอตกลงใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขออนุญาตรื้อถอนให้แก่นักศึกษาทำการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๓๕๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๕ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตครุภัณฑ์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษา
ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขออนุญาต
ครุภัณฑ์จากท่าน ให้นักศึกษารายดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ประกอบการ
ศึกษาวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรฉัญญกรณ)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๐๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพไพหล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ตามความมุ่งหมายของการทำวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๐๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ตามความมุ่งหมายของการทำวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๐๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ตามความมุ่งหมายของการทำวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว 0621.12/ว 406

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นายวีระ ทับบุญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๕๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ตามความมุ่งหมายของการทำวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรฉัตรคุณ)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๐๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นายกิตติศักดิ์ โสตาภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ตามความมุ่งหมายของการทำวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๐๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นายเรืองรงค์ ดวงดีแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ตามความมุ่งหมายของการทำวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๐๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกุรุคุ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ตามความมุ่งหมายของการทำวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๐๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ตามความมุ่งหมายของการทำวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๐๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนางัว

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ตามความมุ่งหมายของการทำวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๐๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ เมษายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นางอรสา ลมชิด

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายเมธี นาอุดม รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๑๔๒๑๒๒๙๑๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ตามความมุ่งหมายของการทำวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๔ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายเมธี นาอุดม โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๙ ๓๔๗ ๖๔๖๒

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ภาคผนวก ค

แบบประเมินเครื่องมือการวิจัยสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

**การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน
ว่ามี การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน
โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ใช้ได้”

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ไม่แน่ใจว่าใช้ได้”

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ใช้ไม่ได้”

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ความ คิดเห็น			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
ด้านทาน (การให้)					
1	ส่งเสริมให้มีการดำเนินการ จัดหาทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนยากจนขาดแคลน				
2	การสละทรัพย์เพื่อประโยชน์ต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน				
3	มีความยินดีในการให้อภัยเมื่อผู้อื่นทำผิดพลาด				
4	ให้ความรู้ในด้านอาชีพและการศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่ นักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน				
5	ส่งเสริม ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในด้าน สวัสดิการแก่นักเรียนครู ลูกจ้าง และผู้ปกครองนักเรียน				
6	สนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อส่งเสริมให้ครู นักเรียน ได้พัฒนาความรู้ของตนเอง				

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ความคิดเห็น			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
ด้านทาน (การให้) (ต่อ)					
7	ส่งเสริมให้มีการดำเนินการจัดหาทุนเพื่อโครงการ อาหารกลางวันสำหรับนักเรียนยากจน ขาดแคลน				
8	การให้ความรู้และแนวปฏิบัติที่ถูกต้องแก่บุคลากร ภายในโรงเรียน				
9	การให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์กับผู้เกี่ยวข้องทุกคน				
10	การให้นักเรียนและครูได้ใช้ประโยชน์จากวัสดุ อุปกรณ์ของโรงเรียนอย่างเต็มที่				
ด้านศีล (ความประพฤติดีงาม)					
11	การปฏิบัติตนตามกฎหมายบ้านเมืองและเคารพ ในหลักจรรยาธรรม				
12	การรักษาและส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตนตามศีล 5 อย่างเคร่งครัด				
13	การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น				
14	การแสดงออกทางอารมณ์ ซึ่งอาการดีใจหรือเสียใจ อย่างสำรวม				
15	การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของจรรยาบรรณวิชาชีพ				
16	การบริหารงานบุคคลตามหลักนิติธรรมและ จรรยาธรรม				
17	การบริหารงานบุคคลและปฏิบัติตนภายใต้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย				

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ความ คิดเห็น			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
ด้านศีล (ความประพฤติดีงาม) (ต่อ)					
18	ปฏิบัติตามกรอบวินัยและรักษาวินัย อย่างเคร่งครัด				
19	การตัดสินใจในการบริหารงานบุคคลอย่างยึดมั่น ในกฎระเบียบ				
20	ส่งเสริมให้ครู นักเรียน ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบ ของกฎหมาย บ้านเมือง				
ด้านบริจาค (การเสียสละ)					
21	การมีจิตใจกว้างขวางและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อนักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียนและแก่ผู้พบเห็น				
22	การปฏิบัติงานด้วยความเสียสละความสุข ส่วนตนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ				
23	สนับสนุนให้นักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ได้ใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในสถานศึกษาอย่างประหยัด				
24	การปฏิบัติงานโดยอุทิศเวลาให้ทางราชการอย่างสม่ำเสมอ				
25	การปฏิบัติตน ปฏิบัติงานอย่างเป็นผู้ละกิเลสความเห็น แก่ตัว				
26	สนับสนุนให้นักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในสถานศึกษา อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด				
27	มีความยินดีให้ความช่วยเหลือแก่ทุกคนในทุก ๆ ด้าน				
28	เป็นผู้นำในการสละทรัพย์เพื่อประโยชน์ ของสถานศึกษา				
29	ส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการจัดทำโครงการในแผนปฏิบัติ การ ประจำปี ที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยอ้อเพื่อเผื่อแผ่				
30	เป็นผู้นำในการละความตระหนี่ถี่เหนียว				

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ความ คิดเห็น			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
ด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง)					
31	การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ซื่อสัตย์ สุจริต				
32	การปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานและผู้อื่นด้วยความ จริงใจ				
33	การปฏิบัติหน้าที่อย่างเห็นประโยชน์ของส่วนรวม มากกว่า ประโยชน์ส่วนตน				
34	การไม่ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์ จากทางราชการและบุคคลอื่น				
35	บริหารงานในโรงเรียนด้วยความซื่อตรงเปิดเผย ตรงไปตรงมา				
36	ประพฤติตนอยู่ในกรอบของความ ซื่อสัตย์ สุจริต				
37	ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนประพฤติตนอยู่ในกรอบ ของความซื่อตรง ซื่อสัตย์ สุจริต				
38	สนับสนุนในการจัดหารางวัลต่าง ๆ เพื่อมอบให้กับ นักเรียนที่ ประพฤติตนอยู่ในกรอบของความ ซื่อสัตย์ สุจริต				
39	มีความจริงใจในการสร้างขวัญกำลังใจกับผู้ร่วมงาน อย่างสม่ำเสมอ				
40	ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นให้ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต				
ด้านมัททวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย)					
41	เป็นผู้มีสัมมาคารวะต่อทุกคนอย่างจริงใจ				
42	ปฏิบัติตนกับผู้เกี่ยวข้องทุกคน อย่างไม่ถือตัว				
43	มีบุคลิกภาพที่นุ่มนวล รวมทั้งเป็นผู้สุภาพ เรียบร้อย				

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ความ คิดเห็น			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
ด้านทักษะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย) (ต่อ)					
44	ไม่ดูถูกดูหมิ่นผู้อื่นหรือผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย				
45	เป็นผู้มีความอ่อนโยนต่อผู้เกี่ยวข้องทุกคน				
46	มีความยินดีในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ และการปฏิบัติตน				
47	บริหารงานอย่างเสมอต้นเสมอปลาย				
48	บริหารงานโดยเคารพในเกียรติ และศักดิ์ศรี ของทุกคน				
49	ส่งเสริมให้นักเรียนและครูมีสัมมาคารวะอ่อนน้อมถ่อม ตนต่อ ผู้ใหญ่				
50	บริหารงานกับผู้เกี่ยวข้องโดย มีความเมตตา เป็นที่ตั้ง				
ด้านตบะ (ความเพียร)					
51	การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บริหารอย่างถูกต้อง ตามหน้าที่				
52	การบริหารสถานศึกษาให้ก้าวหน้าและพัฒนา อย่างต่อเนื่อง				
53	มีความอดุสาหะ เพียรพยายาม ในการปฏิบัติงาน				
54	มีความตั้งใจปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จ อย่างไม่มีย่อท้อในอุปสรรค				
55	มีความสามารถขมใจในกิเลสสิ่งยั่วยุดต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบขณะปฏิบัติหน้าที่การงาน				
56	ส่งเสริมให้ครู นักเรียน มีความอดุสาหะ เพียรพยายาม ทั้งในด้านการเรียนและในด้านการปฏิบัติงาน				

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ความ คิดเห็น			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
ด้านตบะ (ความเพียร) (ต่อ)					
57	ปฏิบัติตนเองและส่งเสริมให้ครู นักเรียน และผู้ปกครอง นักเรียนดำรงชีวิตอย่างไม่หลงใหลในความ สุขและกิเลสต่าง ๆ				
58	ส่งเสริมให้นักเรียน และครูได้พัฒนาตนเอง เพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม				
59	เป็นผู้พัฒนาตน พัฒนางาน อยู่เสมอ				
60	เป็นผู้นำ ในการนำชุมชนเข้ามารวมจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องตามความต้องการของชุมชน				
ด้านอภิไศรย (ความไม่โกรธ)					
61	การปฏิบัติตนในการบริหารงานอย่างไม่ลำเอียง เข้าข้างบุคคลใดบุคคลหนึ่ง				
62	การปฏิบัติหน้าที่การงาน ตามบทบาทหน้าที่ โดยเที่ยงธรรมปราศจากอคติ				
63	การปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่ ที่ไม่ทำให้ตนเองลำบาก				
64	การบริหารงานกับผู้ร่วมงานเป็นไปอย่างกัลยาณมิตร				
65	เมื่อเกิดปัญหา ความไม่เข้าใจ หรือไม่ถูกใจในการ ปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานไม่แสดงอาการโรธเคี้ยว รุนแรงให้ผู้อื่นได้เห็น				
66	การไม่คิดร้ายต่อผู้ร่วมงาน นักเรียน ผู้ปกครอง นักเรียนและบุคคลทั่วไป				

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ความ คิดเห็น			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
ด้านอภีโกธะ (ความไม่โกรธ) (ต่อ)					
67	เป็นผู้มีอารมณ์มั่นคงไม่โกรธเกรี้ยวง่าย				
68	เป็นผู้ไม่คิดอาฆาตผูกพยาบาทผู้อื่น				
69	การปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่ ที่ไม่ทำให้ผู้เกี่ยวข้อง ลำบาก				
70	ปฏิบัติตนในการบริหารงานอย่างมีสติ สัมปชัญญะ				
ด้านอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)					
71	การไม่ใช้อำนาจที่มีอยู่ ในทางที่ผิดศีลธรรม และกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์แก่ผู้อื่น				
72	การบริหารงานและการปฏิบัติตนไม่ไปเบียดเบียน ต่อครู นักเรียนผู้ปกครองตลอดจนชุมชนและสังคม				
73	การปฏิบัติตนตามหลักความพอดี ยึดมั่น ในความสันติ				
74	ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษารักษา ความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน				
75	เป็นผู้แก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยวิธีสันติ				
76	การบริหารงานและการปฏิบัติตนอย่างไม่หลงระเริง ในอำนาจแห่งความโกรธและความหลง				
77	ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ต่างๆด้วยวิธีสันติ				
78	การไม่ใช้อำนาจแห่งความโกรธ ความหลง ในการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง				
79	ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาไม่ไปเบียดเบียน ผู้อื่นให้ได้รับความทุกข์ยาก				

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ความ คิดเห็น			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
ด้านอิทธิงสา (ความไม่เบียดเบียน) (ต่อ)					
80	เป็นผู้มีความกรุณา ปรานีต่อผู้อื่น				
ด้านขันติ (ความอดทน)					
81	การบริหารงานและการปฏิบัติตนอย่างอดทน อดกลั้นต่องานหนัก				
82	มีอารมณ์มั่นคง หนักแน่น ต่อสิ่งยั่วยุด่าง ๆ				
83	ในการปฏิบัติงานมีความสามารถในการ รอ คอย ผู้อื่นได้				
84	การไม่นำเอารัก โลภ โกรธ หลง มาเป็นเกณฑ์ ในการทำงานหรือตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง				
85	แม้มีอาการเจ็บป่วยก็สามารถมาปฏิบัติงานได้				
86	เป็นผู้มีความอดทนต่อความลำบากตรากตรำ				
87	ส่งเสริมให้ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนอย่างมีความอดทน				
88	มีจิตใจหนักแน่นต่อคำติฉิน นินทาของผู้ร่วมงาน				
89	มีความอดทนและสามารถต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม				
90	ส่งเสริมให้นักเรียนและครูมีความอดทนสามารถ ต่อสู้กับความ ยากลำบากต่าง ๆ ได้				
ด้านอิริโรณะ (ความไม่คลาดจากธรรม)					
91	การบริหารงานและปฏิบัติตนตามแนวทาง ที่ถูกต้องของกฎหมายและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี				

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัด นครพนม	ความ คิดเห็น			ข้อ เสนอแนะ
		+1	0	-1	
ด้านอวิโรธนะ (ความไม่คลาดจากธรรม) (ต่อ)					
92	ส่งเสริมและยึดมั่นในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข				
93	เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมไทย				
94	การบริหารงานและการปฏิบัติหน้าที่เน้นการใช้ ความยุติธรรมและเที่ยงธรรมในสังคม				
95	มีความสามารถในการใช้ปัญญาเพื่อการ ตัดสินใจที่ถูกต้อง แม่นยำในการบริหารงาน				
96	ส่งเสริมให้มีการยกย่อง เชิดชู บุคคลที่ทำความดี อย่างจริงใจ				
97	ส่งเสริมให้มีการใช้ความยุติธรรม และเที่ยง ธรรมในสังคม				
98	ส่งเสริม สนับสนุน โครงการที่ปลูกฝังให้นักเรียน ยึดมั่น ชื่นชมในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย				
99	บริหารงานและมอบหมายงานให้กับบุคลากร ภายในโรงเรียน อย่างยุติธรรม				
100	ปฏิบัติตนด้วยการวางตนเป็นตัวอย่างที่ดี แก่ผู้ร่วมงาน				

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามประกอบการวิจัย
เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้สอบถามการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

ตอนที่ 3 ขอเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรม

2. ผู้ตอบแบบสอบถามนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และเขต 2 ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อ

3. ข้อมูลที่ท่านตอบในแบบสอบถามนี้จะไม่มีผลต่อตัวของท่านแต่ประการใด เพราะผู้วิจัยจะนำผลไปวิเคราะห์ในภาพรวม คำตอบของท่านจะมีประโยชน์เป็นอย่างยิ่งต่อการวิจัยและการพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นายเมธี นาอุดม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 1**สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม**

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่เห็นว่าตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. สถานภาพการดำรงตำแหน่ง

- () ผู้บริหารโรงเรียน
- () ครูผู้สอน
- () ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

2. ขนาดของโรงเรียน

- () โรงเรียนขนาดเล็ก
- () โรงเรียนขนาดกลาง
- () โรงเรียนขนาดใหญ่

3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

- () น้อยกว่า 10 ปี
- () 10 - 20 ปี
- () มากกว่า 20 ปี

4. สังกัด

- () สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1
- () สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ตอนที่ 2

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

คำชี้แจง โปรดอ่านแบบสอบถามในแต่ละข้ออย่างชัดเจน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ที่ตรงกับความเป็นจริง /ความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียงข้อละ 1 เครื่องหมาย ตามเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับทศพิธราชธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับทศพิธราชธรรมอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับทศพิธราชธรรมอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับทศพิธราชธรรมอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับทศพิธราชธรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับการปฏิบัติหน้าที่				
		5	4	3	2	1
ด้านทานะ (การให้)						
0	ส่งเสริมให้มีการดำเนินการ จัดหา ทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนยากจน ขาดแคลน	✓				

คำอธิบาย

จากตัวอย่างข้อ 0 ผู้ตอบทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสภาพการปฏิบัติงาน หมายเลข 5 แสดงว่า ท่านมีความคิดเห็นด้านทานะ “ส่งเสริมให้มีการดำเนินการ จัดหาทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนยากจนขาดแคลน” อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับการปฏิบัติหน้าที่				
		5	4	3	2	1
ด้านทานะ (การให้)						
1	มีการดำเนินการ จัดหาทุนการศึกษา สำหรับนักเรียนยากจนขาดแคลน เป็นประจำ					
2	มีการสละทรัพย์เพื่อประโยชน์ต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน					
3	มีความยินดีในการให้ภัยเมื่อผู้อื่น ทำผิดพลาด					
4	ให้ความรู้ในด้านอาชีพและการศึกษา ที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน					
5	ส่งเสริม ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก สะดวกในด้านสวัสดิการแก่นักเรียนครู ลูกจ้าง และผู้ปกครองนักเรียน					
6	สนับสนุนदानงบประมาณเพื่อส่งเสริมให้ ครู นักเรียนได้พัฒนาความรู้ของตนเอง					
7	ส่งเสริมให้มีการดำเนินการจัดหาทุน เพื่อโครงการอาหารกลางวันสำหรับ นักเรียนยากจน ขาดแคลน					
8	การให้ความรู้และแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง แก่บุคคลากรภายในโรงเรียน					
9	การให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์กับ ผู้เกี่ยวข้องทุกคน					
10	การให้นักเรียนและครูได้ใช้ประโยชน์จาก วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนอย่างเต็มที่					

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับการปฏิบัติหน้าที่				
		5	4	3	2	1
ด้านศิลปะ (ความประพฤติดีงาม)						
11	การปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง และเคารพในหลักจริยธรรม					
12	การรักษาและส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม ศีล 5 อย่างเคร่งครัด					
13	การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ผู้พบเห็น					
14	การแสดงออกทางอารมณ์ ซึ่งอาการดีใจ หรือเสียใจอย่างสำรวม					
15	การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของ จรรยาบรรณวิชาชีพ					
16	การบริหารงานบุคคลตามหลักนิติธรรม และจริยธรรม					
17	การบริหารงานบุคคลและปฏิบัติตน ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย					
18	การปฏิบัติตนตามกรอบวินัยและรักษา วินัยเป็นไปอย่างเคร่งครัด					
19	มีการตัดสินใจในการบริหารงานบุคคล ที่ยึดมั่นในกฎระเบียบ					
20	มีการส่งเสริมให้ครู นักเรียน ปฏิบัติตน อยู่ในกรอบของกฎหมายบ้านเมือง อย่างสม่ำเสมอ					

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิศราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับการปฏิบัติหน้าที่				
		5	4	3	2	1
ด้านบริจาคะ (การเสียสละ)						
21	การมีจิตใจกว้างขวางและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อนักเรียน ครูผู้ปกครองนักเรียน และแก่ผู้พบเห็น					
22	การปฏิบัติงานด้วยความเสียสละความสุข ส่วนตนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					
23	สนับสนุนให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนได้ใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่ภายในสถานศึกษาอย่างประหยัด					
24	การปฏิบัติงานโดยอุทิศเวลา ให้ทางราชการอย่างสม่ำเสมอ					
25	การปฏิบัติตน ปฏิบัติงานอย่างเป็น ผู้ละกิเลสความเห็นแก่ตัว					
26	สนับสนุนให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนได้ใช้ทรัพยากรที่มี อยู่ภายในสถานศึกษาอย่างเกิดประโยชน์ สูงสุด					
27	มีความยินดีให้ความช่วยเหลือแก่ทุกคน ในทุก ๆ ด้าน					
28	เป็นผู้นำในการสละทรัพย์เพื่อประโยชน์ ของสถานศึกษา					
29	ส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการจัดทำ โครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี ที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่					
30	เป็นผู้นำในการระดมความคิดเห็น					

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับการปฏิบัติหน้าที่				
		5	4	3	2	1
ด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง)						
31	การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริต					
32	การปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานและผู้อื่น ด้วยความจริงใจ					
33	การปฏิบัติหน้าที่อย่างเห็นประโยชน์ ของส่วนรวมมากกว่า					
34	การไม่ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์ จากทางราชการและบุคคลอื่น					
35	บริหารงานในโรงเรียนด้วยความซื่อตรง เปิดเผยตรงไปตรงมา					
36	ประพฤติตนอยู่ในกรอบของความ ซื่อสัตย์ สุจริต					
37	ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนประพฤติตน อยู่ในกรอบของความซื่อตรง ซื่อสัตย์ สุจริต					
38	สนับสนุนในการจัดหารางวัลต่าง ๆ เพื่อมอบให้กับ นักเรียนที่ ประพฤติตน อยู่ในกรอบของความซื่อสัตย์ สุจริต					
39	มีความจริงใจในการสร้างขวัญกำลังใจ กับผู้ร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ					
40	ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการ สอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต					

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับการปฏิบัติหน้าที่				
		5	4	3	2	1
ด้านทักษะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย)						
41	เป็นผู้มีสัมมาคารวะต่อทุกคนอย่างจริงจัง					
42	ปฏิบัติตนกับผู้เกี่ยวข้องของทุกคน อย่างไม่ถือตัว					
43	มีบุคลิกภาพที่นุ่มนวล รวมทั้งเป็นผู้สุภาพ เรียบร้อย					
44	ไม่ดูถูกดูหมิ่นผู้อื่นหรือผู้ที่มาเกี่ยวข้องของ ด้วย					
45	เป็นผู้มีความอ่อนโยนต่อผู้เกี่ยวข้องของทุกคน					
46	มีความยินดีในการรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่นทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ และการปฏิบัติตน					
47	บริหารงานอย่างเสมอต้นเสมอปลาย					
48	บริหารงานโดยเคารพในเกียรติ และศักดิ์ศรีของทุกคน					
49	ส่งเสริมให้นักเรียนและครูมีสัมมาคารวะ อ่อนน้อมถ่อมตนต่อ ผู้ใหญ่					
50	บริหารงานกับผู้เกี่ยวข้องโดย มีความเมตตาเป็นที่ตั้ง					
ด้านตบะ (ความเพียร)						
51	การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บริหาร อย่างถูกต้องตามหน้าที่					
52	การบริหารสถานศึกษาให้ก้าวหน้า และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง					

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับการปฏิบัติหน้าที่				
		5	4	3	2	1
ด้านตะปะ (ความเพียร) (ต่อ)						
53	มีความอดุทธสาหะ เพียรพยายาม ในการปฏิบัติงาน					
54	มีความตั้งใจปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร้จ อย่างมื่อย่อท้อในอุปสรรค					
55	มีความสามารถขมใจในกิเลสสิ่งยั่วยุ ต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบขณะปฏิบัติหน้าที่ การงาน					
56	ส่งเสริมให้ครู นักเรียน มีความอดุทธสาหะ เพียรพยายาม ทั้งในด้านการเรียน และในด้านการปฏิบัติงาน					
57	ปฏิบัติตนเองและส่งเสริมให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนดำรงชีวิตอย่างมื่อ หลงไหลในความสุขและกิเลสต่าง ๆ					
58	ส่งเสริมให้นักเรียน และครูได้พัฒนา ตนเอง เพื่อให้ทันความเปลี่ยนแปลง ของโลกและสังคม					
59	เป็นผู้พัฒนาตน พัฒนางาน อยู่เสมอ					
60	เป็นผู้นำ ในการนำชุมชนเขามารวมจัด การศึกษาเพื่อให้สอดคล้องตามความ ต้องการของชุมชน					

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับการปฏิบัติหน้าที่				
		5	4	3	2	1
ด้านอักษิโณระ (ความไม่โกรธ)						
61	การปฏิบัติตนในการบริหารงานอย่างไม่ ลำเอียงเข้าข้างบุคคลใดบุคคลหนึ่ง					
62	การปฏิบัติหน้าที่การงาน ตามบทบาท หน้าที่โดยเที่ยงธรรมปราศจากอคติ					
63	การปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่ ที่ไม่ทำให้ ตนเองลำบาก					
64	การบริหารงานกับผู้ร่วมงานเป็นไปอย่าง กัลยาณมิตร					
65	เมื่อเกิดปัญหา ความไม่เข้าใจ หรือไม่ ถูกใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน ไม่แสดงอาการโกรธเกรี้ยว ชุนเคือง ให้ผู้อื่นได้เห็น					
66	การไม่คิดร้ายต่อผู้ร่วมงาน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลทั่วไป					
67	เป็นผู้มีอารมณ์มั่นคงไม่โกรธเกรี้ยวง่าย					
68	เป็นผู้ไม่คิดอาฆาตผูกพยาบาทผู้อื่น					
69	การปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่ ที่ไม่ทำให้ ผู้เกี่ยวข้องลำบาก					
70	ปฏิบัติตนในการบริหารงานอย่างมีสติ สัมปชัญญะ					

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับการปฏิบัติหน้าที่				
		5	4	3	2	1
ด้านอิทธิงสา (ความไม่เบียดเบียน)						
71	การไม่ใช้อำนาจที่มีอยู่ ในทางที่ผิด ศีลธรรม และกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิด ความทุกข์แก่ผู้อื่น					
72	การบริหารงานและการปฏิบัติตน ไม่เบียดเบียนต่อครู นักเรียนผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนและสังคม					
73	การปฏิบัติตนตามหลักความพอดี ยึดมั่นในความสันติ					
74	ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษารักษา ความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน					
75	เป็นผู้แก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยวิธีสันติ					
76	การบริหารงานและการปฏิบัติตน อย่างไม่หลงระเหิงในอำนาจแห่ง ความโกรธและความหลง					
77	ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งต่างๆด้วยวิธีสันติ					
78	การไม่ใช้อำนาจแห่งความโกรธ ความหลง ในการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง					
79	ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความทุกข์ยาก					
80	เป็นผู้มีความกรุณา ปราณีต่อผู้อื่น					

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับการปฏิบัติหน้าที่				
		5	4	3	2	1
ด้านขัณฑ์ (ความอดทน)						
81	การบริหารงานและการปฏิบัติตน อย่างอดทนอดกลั้นต่องานหนัก					
82	มีอารมณ์มั่นคง หนักแน่น ต่อสิ่งยั่วยุ่ ต่าง ๆ					
83	ในการปฏิบัติงานมีความสามารถในการ รอคอยผู้อื่นได้					
84	การทำงานหรือตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยปราศจากความรัก โลภ โกรธ หลง					
85	แม้มีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อยก็สามารถมา ปฏิบัติงานได้					
86	เป็นผู้มีความอดทนต่อความลำบาก ตรากตรำ					
87	ส่งเสริมให้ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ปฏิบัติงานปฏิบัติตนอย่างมีความอดทน					
88	มีจิตใจหนักแน่นต่อคำติฉิน นินทา ของผู้ร่วมงาน					
89	มีความอดทนและสามารถต่อสู้กับปัญหา ต่างได้อย่างเหมาะสม					
90	ส่งเสริมให้นักเรียนและครูมีความอดทน สามารถต่อสู้กับความยากลำบาก ต่าง ๆ ได้					

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม	ระดับความคิดเห็น				
		ระดับการปฏิบัติหน้าที่				
		5	4	3	2	1
ด้านจริยธรรม (ความไม่คลาดจากธรรม)						
91	การบริหารงานและปฏิบัติตนตามแนวทาง ที่ถูกต้องของกฎหมายและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี					
92	ส่งเสริมและยึดมั่นในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข					
93	เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมไทย					
94	มีการบริหารงานและการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยความยุติธรรมและเที่ยงธรรม					
95	มีความสามารถในการใช้ปัญญา เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง มั่นยำในการ บริหารงาน					
96	ส่งเสริมให้มีการยกย่อง เชิดชู บุคคล ที่ทำความดี อย่างจริงจัง					
97	ส่งเสริมให้มีการใช้ความยุติธรรม และเที่ยงธรรมในสังคม					
98	ส่งเสริม สนับสนุน โครงการที่ปลูกฝัง ให้นักเรียนยึดมั่น ชื่นชมในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย					
99	บริหารงานและมอบหมายงานให้กับ บุคลากรภายในโรงเรียน อย่างยุติธรรม					
100	ปฏิบัติตนด้วยการวางตนเป็นตัวอย่างที่ดี					

ตอนที่ 3
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักทศพิธราชธรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก จ

แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญแนวทางการพัฒนา

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ในจังหวัดนครพนม

คำชี้แจง

ในการวิจัย การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้ศึกษา
ตามหลักทศพิธราชธรรม 10 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและ
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในด้านการปฏิบัติ
หน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่ควรพัฒนา มี 5 ด้าน ได้แก่
ด้านศิลปะ (ความประพฤติดีงาม) ด้านอาชชวะ(ความซื่อตรง) ด้านมัททวะ(ความอ่อนโยน
สุภาพเรียบร้อย) ด้านตบะ(ความเพียร) และด้านขันติ (ความอดทน)
ผู้วิจัยจึงต้องการแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำข้อมูล
ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารงานต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ได้กรุณาให้
ความคิดเห็นในการแสวงหาแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมในการการปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก
ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครพนมต่อไป และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นายเมธี นาอุดม

ผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

**เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใน
จังหวัดนครพนม**

ชื่อผู้วิจัย นายเมธี นาอุดม

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ไชยา ภาวะบุตร ผศ. ดร. วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

สถานที่.....

1. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมด้านศีล (ความประพฤติดีงาม) อย่างไรบ้าง
เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง) อย่างไรบ้าง
เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมด้านมัทวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย) อย่างไรบ้าง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมด้านตบะ (ความเพียร) อย่างไรบ้าง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมด้านขันติ (ความอดทน) อย่างไรบ้าง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูงยิ่งที่ท่านให้ความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัยในครั้งนี้

เมธี นาอุดม

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก จ

คำอธิบายจำแนกรายข้อแบบสอบถามและ
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตาราง 28 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น
ของแบบสอบถามการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1. ด้านทานะ (การให้) ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .904	1	.721
	2	.497
	3	.749
	4	.818
	5	.816
	6	.615
	7	.775
	8	.631
	9	.447
	10	.572
2. ด้านศีละ (ความประพฤติดีงาม) ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .897	11	.240
	12	.641
	13	.802
	14	.719
	15	.744
	16	.751
	17	.608
	18	.810
	19	.627
	20	.578

ตาราง 28 (ต่อ)

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
3. ด้านบริจาตะ (การเสียสละ) ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .876	21	.568
	22	.535
	23	.736
	24	.506
	25	.563
	26	.670
	27	.584
	88	.586
	29	.688
	30	.661
4. ด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง) ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .895	31	.616
	32	.706
	33	.753
	34	.672
	35	.459
	36	.588
	37	.806
	38	.633
	39	.618
	40	.540

ตาราง 28 (ต่อ)

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
5. ด้านมัทวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย) ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .885	41	.606
	42	.563
	43	.598
	44	.751
	45	.559
	46	.531
	47	.717
	48	.541
	49	.636
	50	.726
6. ด้านตบะ (ความเพียร) ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .889	51	.413
	52	.733
	53	.809
	54	.842
	55	.636
	56	.801
	57	.600
	58	.458
	59	.566
	60	.472

ตาราง 28 (ต่อ)

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม	ขอ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
7. ด้านอภัยโทษ (ความไม่โกรธ) ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .916	61	.607
	62	.798
	63	.715
	64	.803
	65	.761
	66	.590
	67	.778
	68	.699
	69	.612
	70	.599
8. ด้านอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน) ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .838	71	.496
	72	.732
	73	.514
	74	.570
	75	.689
	76	.612
	77	.596
	78	.674
	79	.699
	80	.685

ตาราง 28 (ต่อ)

การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม	ขอ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
	81	.692
	82	.726
	83	.632
	84	.472
9. ด้านขันติ (ความอดทน)	85	.596
ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .896	86	.791
	87	.649
	88	.618
	89	.573
	90	.666
	91	.588
	92	.682
	93	.756
	94	.572
10. ด้านอวิโรหนะ (ความไม่คลาดจากธรรม)	95	.513
ค่าความเชื่อมั่นรายด้านเท่ากับ .888	96	.722
	97	.516
	98	.604
	99	.607
	100	.750
ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม การปฏิบัติหน้าที่ตาม หลักทศพิธราชธรรม ของผู้บริหารโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .987		

ภาคผนวก ช

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญ การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทศพิธราชธรรม
 ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรม	ระดับ ความคิดเห็น					รวม	IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
ด้านทาน (การให้)									
1	ส่งเสริมให้มีการดำเนินการ จัดหา ทุนการศึกษา สำหรับนักเรียน ยากจนขาดแคลน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	การสละทรัพย์เพื่อประโยชน์ต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	มีความยินดีในการให้อภัยเมื่อผู้อื่น ทำผิดพลาด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	ให้ความรู้ในด้านอาชีพและ การศึกษาที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	ส่งเสริม ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก สะดวกในด้านสวัสดิการแก่นักเรียน ครู ลูกจ้าง และผู้ปกครองนักเรียน	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
6	สนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อส่งเสริมให้ครู นักเรียน ได้พัฒนาตนเอง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	ส่งเสริมให้มีการดำเนินการจัดหาทุน เพื่อโครงการอาหารกลางวันสำหรับ นักเรียนยากจน ขาดแคลน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	การให้ความรู้และแนวปฏิบัติที่ ถูกต้องแก่บุคลากรภายในโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรม	ระดับความคิดเห็น					รวม	IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
ด้านทาน (การให้) (ต่อ)									
9	การให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์กับ ผู้เกี่ยวข้องทุกคน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
10	การให้นักเรียนและครูได้ใช้ประโยชน์ จากวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนในการ เรียนรู้อย่างเต็มที่	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
ด้านศีล (ความประพฤติดีงาม)									
11	การปฏิบัติตนตามกฎหมาย บ้านเมืองและเคารพในหลัก จริยธรรม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	การรักษาและส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติ ตนตามศีล 5 อย่างเคร่งครัด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ผู้พบเห็น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	การแสดงออกทางอารมณ์ ซึ่งอาการดีใจหรือเสียใจอย่างสำรวม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
15	การปฏิบัติตนอยู่ในกรอบ ของจรรยาบรรณวิชาชีพ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
16	การบริหารงานบุคคลตามหลัก นิติธรรมและจริยธรรม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
17	การบริหารงานบุคคลและปฏิบัติตน ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
18	ปฏิบัติตนตามกรอบวินัยและรักษา วินัยอย่างเคร่งครัด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรม	ระดับความ คิดเห็น					รวม	IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
ด้านศีล (ความประพฤติดีงาม) (ตอ)									
19	การตัดสินใจในการบริหารงานบุคคล อย่างยึดมั่นในกฎระเบียบ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
20	ส่งเสริมให้ครู นักเรียน ปฏิบัติตนอยู่ใน กรอบของกฎหมาย บ้านเมือง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
ด้านบริจาต (การเสียสละ)									
21	การมีจิตใจกว้างขวางและเอื้อเพื่อ เพื่อแผ่ต่อนักเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและแก่ผู้พบเห็น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
21	การปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ ความสุขส่วนตนอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
23	สนับสนุนให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนได้ใช้ทรัพยากรที่มี อยู่ภายในสถานศึกษาอย่างประหยัด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
24	การปฏิบัติงานโดยอุทิศเวลา ให้ทางราชการอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
25	การปฏิบัติตน ปฏิบัติงานอย่าง เป็นผู้ละกิเลสความเห็นแก่ตัว	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
26	สนับสนุนให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนได้ใช้ทรัพยากรที่มี อยู่ภายในสถานศึกษาอย่างเกิด ประโยชน์สูงสุด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรม	ระดับ ความคิดเห็น					รวม	IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
ด้านบริจาด (การเสียสละ) (ต่อ)									
27	มีความยินดีให้ความช่วยเหลือ แก่ทุกคนในทุก ๆ ด้าน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
28	เป็นผู้นำในการสละทรัพย์ เพื่อประโยชน์ของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
29	ส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินการจัดทำ โครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี ที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
30	เป็นผู้นำในการลดความตระหนี่ ถึเหนียว	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
ด้านอาชชวะ (ความซื่อตรง)									
31	การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
32	การปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานและผู้อื่น ด้วยความจริงใจ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
33	การปฏิบัติหน้าที่อย่างเห็นประโยชน์ ของส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ ส่วนตน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
34	การไม่ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหา ประโยชน์จากทางราชการและบุคคล อื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
35	บริหารงานในโรงเรียนด้วย ความซื่อตรงเปิดเผยตรงไปตรงมา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรม	ระดับ					รวม	IOC	ผล
		ความคิดเห็น							
		1	2	3	4	5			
ด้านอาชวาระ (ความซื่อตรง) (ต่อ)									
36	ประพฤติตนอยู่ในกรอบของความซื่อสัตย์ สุจริต	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
37	ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนประพฤติตนอยู่ในกรอบของความซื่อตรง ซื่อสัตย์ สุจริต	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
38	สนับสนุนในการจัดการรางวัลต่าง ๆ เพื่อมอบให้กับ นักเรียนที่ ประพฤติตนอยู่ในกรอบของความซื่อสัตย์ สุจริต	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
39	มีความจริงใจในการสร้างขวัญกำลังใจกับผู้ร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
40	ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ สุจริต	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
ด้านมัททวะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย)									
41	เป็นผู้มีสัมมาคารวะต่อทุกคนอย่างจริงใจ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
42	ปฏิบัติตนกับผู้เกี่ยวข้องทุกคนอย่างไม่วิถัดตัว	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
43	มีบุคลิกภาพที่นุ่มนวล รวมทั้งเป็นผู้สุภาพ เรียบร้อย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
44	เป็นผู้มีความอ่อนโยนต่อผู้เกี่ยวข้องทุกคน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
45	มีความยินดีในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ และการปฏิบัติตน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรม	ระดับ ความคิดเห็น					รวม	IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
ด้านมีทหะ (ความอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย) (ต่อ)									
46	บริหารงานอย่างเสมอต้นเสมอปลาย	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
47	บริหารงานโดยเคารพในเกียรติ และศักดิ์ศรีของทุกคน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
48	ส่งเสริมให้นักเรียนและครูมีสัมมา คารวะอ่อนน้อมถ่อมตนต่อ ผู้ใหญ่	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
49	ไม่ดูถูกดูหมิ่นผู้อื่นหรือผู้ที่มาเกี่ยวข้องของ ด้วย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
50	บริหารงานกับผู้เกี่ยวข้องโดยมีความ เมตตาเป็นที่ตั้ง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
ด้านตบะ (ความเพียร)									
51	การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บริหาร อย่างถูกต้องตามหน้าที่	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
52	การบริหารสถานศึกษาให้ก้าวหน้า และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
53	มีความอดุสาหะ เพียรพยายาม ในการ ปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
54	มีความตั้งใจปฏิบัติงานให้เกิดความ สำเร็จอย่างไม่ย่อท้อในอุปสรรค	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
55	มีความสามารถข้มใจในกิเลสสิ่งยั่ว ต่างๆ ที่เข้ามากระทบขณะปฏิบัติ หน้าที่การงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรม	ระดับ ความคิดเห็น					รวม	IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
		ด้านตะบะ (ความเพียร) (ต่อ)							
56	ส่งเสริมให้ครู นักเรียน มีความ อดุสาหะ เพียรพยายาม ทั้งในด้านการ เรียนและในด้านการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
57	ปฏิบัติตนเองและส่งเสริมให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ดำรงชีวิตอย่างไม่หลงใหลในความ สุขและกิเลสต่างๆ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
58	ส่งเสริมให้นักเรียน และครูได้พัฒนา ตนเอง เพื่อให้ทันความเปลี่ยนแปลง ของโลกและสังคม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
59	เป็นผู้พัฒนาตน พัฒนางาน อยู่เสมอ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
60	เป็นผู้นำ ในการนำชุมชนเข้ามารวมจัด การศึกษาเพื่อให้สอดคล้องตามความ ต้องการของชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
ด้านอักโกธะ (ความไม่โกรธ)									
61	การปฏิบัติตนในการบริหารงานอย่าง ไม่ลำเอียงเข้าข้างบุคคลใดบุคคลหนึ่ง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
62	การปฏิบัติหน้าที่การงาน ตามบทบาท หน้าที่โดยเที่ยงธรรมปราศจากอคติ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
63	การปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่ ที่ไม่ทำให้ ตนเองลำบาก	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
64	การบริหารงานกับผู้ร่วมงานเป็นไป อย่างกัลยาณมิตร	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรม	ระดับ ความคิดเห็น					รวม	IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
ด้านอักษิณ (ความไม่โกรธ) (ต่อ)									
65	เมื่อเกิดปัญหา ความไม่เข้าใจ หรือไม่ ถูกใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน ไม่แสดงอาการโกรธเกรี้ยว ชุนเคืองให้ ผู้อื่นได้เห็น	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
66	การไม่คิดร้ายต่อผู้ร่วมงาน นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลทั่วไป	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
67	เป็นผู้มีอารมณ์มั่นคงไม่โกรธเกรี้ยวง่าย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
68	เป็นผู้ไม่คิดอาฆาตผูกพยาบาทผู้อื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
69	การปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่ ที่ไม่ทำให้ ผู้เกี่ยวข้องลำบาก	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
70	ปฏิบัติตนในการบริหารงานอย่างมีสติ สัมปชัญญะ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
ด้านอิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน)									
71	การไม่ใช้อำนาจที่มีอยู่ในทางที่ผิด ศีลธรรมและกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิด ความทุกข์แก่ผู้อื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
72	การบริหารงานและการปฏิบัติตนไม่ไป เบียดเบียนต่อครู นักเรียนผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนและสังคม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
73	การปฏิบัติตนตามหลักความพอดี ยึดมั่นในสันติวิธี	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรม	ระดับ ความคิดเห็น					รวม	IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
ดานอวิหิงสา (ความไม่เบียดเบียน) (ต่อ)									
74	ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษารักษาความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
75	เป็นผู้แก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยวิธีสันติ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
76	การบริหารงานและการปฏิบัติตนอย่างไม่หลงระเห็จในอำนาจแห่งความโกรธและความหลง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
77	ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยวิธีสันติ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
78	การไม่ใช้อำนาจแห่งความโกรธ ความหลง ในการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
79	ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาไม่ไปเบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความทุกข์ยาก	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
80	เป็นผู้มีความกรุณา ปราณีต่อผู้อื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
ดานขันติ (ความอดทน)									
81	การบริหารงานและการปฏิบัติตนอย่างอดทนอดกลั้นต่องานหนัก	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
82	มีอารมณ์มั่นคง หนักแน่น ต่อสิ่งยั่วยุต่าง ๆ	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
83	ในการปฏิบัติงานมีความสามารถในการรอคอยผู้อื่นได้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรม	ระดับ ความคิดเห็น					รวม	IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
ด้านขันติ (ความอดทน) (ต่อ)									
84	การไม่นำเอารัก โลภ โกรธ หลง มาเป็นเกณฑ์ในการทำงาน หรือตัดลึนใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
85	แม้มีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อยก็สามารถ มาปฏิบัติงานได้	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
86	เป็นผู้มีความอดทนต่อความ ยากลำบาก	0	1	1	1	1	5	0.8	ใช้ได้
87	ส่งเสริมให้ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ปฏิบัติงานปฏิบัติตนอย่างมีความ อดทน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
88	มีจิตใจหนักแน่นต่อคำติฉิน นินทา ของผู้ร่วมงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
89	มีความอดทนและสามารถต่อสู้ กับปัญหาต่างได้อย่างเหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
90	ส่งเสริมให้นักเรียนและครูมีความ อดทนสามารถต่อสู้กับความ ยากลำบาก ต่าง ๆ ได้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
ด้านอิริธนะ (ความไม่คลาดจากธรรม)									
91	การบริหารงานและปฏิบัติตน ตามแนวทางที่ถูกต้องของกฎหมาย และวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
92	ส่งเสริมและยึดมั่นในการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	การปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก ทศพิธราชธรรม	ระดับ ความคิดเห็น					รวม	IOC	ผล
		1	2	3	4	5			
		ด้านอวิโรหนะ (ความไม่คลาดจากธรรม) (ต่อ)							
93	เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมไทย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
94	บริหารงานและปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ ความยุติธรรมและเที่ยงธรรม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
95	มีความสามารถในการใช้ปัญญา เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้องแม่นยำ ในการบริหารงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
96	ส่งเสริมให้มีการยกย่องเชิดชูบุคคล ที่ทำความดี อย่างจริงจัง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
97	ส่งเสริมให้มีการใช้ความยุติธรรม และเที่ยงธรรมในสังคม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
98	ส่งเสริม สนับสนุน โครงการที่ปลูกฝัง ให้นักเรียนยึดมั่น ชื่นชมในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
99	บริหารงานและมอบหมายงาน ให้กับบุคลากรภายในโรงเรียน อย่างยุติธรรม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
100	ปฏิบัติตนด้วยการวางตนเป็นตัวอย่าง ที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ช

ภาพประกอบการวิจัย

ภาพประกอบ 3 สัมภาษณ์ ผศ.ดร.อวิชชัย โพธิ์เตช
 กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 4 สัมภาษณ์ ผศ.ดร.เพ็ญพิศ ธรรมรัตน์
 กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาพประกอบ 5 สัมภาษณ์ นายจักรารุช สอนโกษา
ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

ภาพประกอบ 6 สัมภาษณ์ นายวีระ ทัพนุญ
ผู้อำนวยการกลุ่มอาคาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

ภาพประกอบ 7 สัมภาษณ์ นายกิตติศักดิ์ โสตาภา
ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

ภาพประกอบ 8 สัมภาษณ์ นายเจษฎรงค์ ดวงดีแก้ว
ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ภาพประกอบ 9 สัมภาษณ์ นายโกแมน ตัดทะจันทร์
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกรูด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

ภาพประกอบ 10 สัมภาษณ์ นายอรรณพ ป้องกัน
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

ภาพประกอบ 11 สัมภาษณ์ นายธนพัฒน์ อภัยโส
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนางัว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ภาพประกอบ 12 สัมภาษณ์ นางอรสา ลมชิด
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายเมธี นาอุดม
วัน เดือน ปีเกิด	30 พฤศจิกายน 2532
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	222 หมู่ 6 ตำบลบ้านแพง อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม รหัสไปรษณีย์ 48140
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู คศ.1
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม 48140

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแพงวิทยา อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2548	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2551	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแพงพิทยาคม อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2557	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
พ.ศ. 2558	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
พ.ศ. 2563	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประวัติการทำงาน

	เริ่มบรรจุรับราชการตำแหน่ง ครูผู้ช่วย เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2557
พ.ศ. 2557 – 2559	ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย โรงเรียนบ้านปางชัย อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์
พ.ศ. 2559 – 2562	ตำแหน่ง ครู อันดับ คศ.1 โรงเรียนท่าแต้บึงแก อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2562 – ปัจจุบัน	ตำแหน่ง ครู อันดับ คศ.1 โรงเรียนบ้านนาเรียงทุ่งเจริญ อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม